

ఈ గ్రంథము వరియువారు :

శ్రీ ఏ కా సు బ్బా రా వు,

గు ం టూ రు

ఈ

గ్రంథము

విద్యావినయసంపన్నులును

దేశభక్తులును

దీనజనానురక్తులును

అగు

మ. రా. రా. శ్రీ సచింపల్లి వేంకట

లక్ష్మీ నరసింహరావ పంతులు

ఎం. ఓ. (అనర్పు), ఎల్. ఎల్. బి.

బార్ - ఆట్ - లా గారికి

వినయ పురస్కరముగ అంకితము.

★

గుంటూరు, }
20-5-34 }

ఇట్లు బుధవేళేయుడు,
ఏ కా సు బ్బారావు.

అ భాషణ

“....శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తిగాన రసఃఫణిః”

అను నావ్యక్తిచే సంగీతమున కెంత మహోత్కృష్టత, ప్రాధాన్యత ప్రాపంచమున గలదో ఊహింపదగు. శబ్దబ్రహ్మాంతర్భూతమై, వేదవిహితమై బారద్వాజ, నారదాది మహర్షుల అనుభూతిస్వరూపమై భగవన్నామ సంకీర్తనానురూపమ్మున, గానము వివిధరాగములతో - వివిధ తాళగమనములతో అనుపందింపబడి చరాచర జీవకోటులకు శృతిప్రేయ మొరర్చి ముగ్ధుల నొనర్చినదన్న పురాణేతి హాసములును మనకు సువిదితములు. గానాభ్యాసనాపదులయు శ్రోతలయు చిత్తవృత్తులకియ్యది ఆధ్యాత్మికానుభూతి, దివ్యాద్భుతశక్తి హాయి స్థాయి సమకూర్చుననుబ నిస్సంశయము.

కావున

అపాల గోపాల మీ సంగీత విద్య నభ్యసించి మానసేంద్రియముల వికసించ జేసికొని, కళాజ్యోత్స్నల చలువ నీడల ననుగమించుటే జీవితయాత్రకు రాచబాట. జీవవీణీయకు చక్కని పాట. యుగయుగములు కడచన్నను ఈ విద్వీయకు జరామరణంబులంబువు. ప్రాతపడదు. కూతపడదు. నిత్యనూత్నయౌవనసంతమై కల్యాణగుణశోభితమై పలుపుర హృదయముల నేదో యొకటిరు రాగాలాపనచే రాణించుచునే ఉండును. సంగీతాస్వాదనలేని ప్రాణియే లేదనుటలో వింత యే మున్నది ! ఈ పరమార్థము రసవేత్తల హృదయ జిజ్ఞాసా పరిశోధనా ఫలితము. రసపీపాసగణ హృదయానంద కల్పకము.

అందుచే

నేటి ప్రభుత్వ మీ విద్యా ప్రచారమునకు తగినంత చేయాత నొనంగు చున్నది. పిన్నపెద్దలుతాహా పూరితులగునట్లు పరీక్షల నేర్పరచి ప్రోత్సహించు చున్నది. అందున నియ్యది అను-పానులతో రాణించి, ప్రభుత్వపు అండదండల శోభిల్లచున్నది. శోభిల్లుచున్నది.

అభ్యాసము

గురుశిష్యుల రూపంబుల నీ విద్య యభ్యసించవలెను. కానిచో నియ్యది కట్టలు తెగిన వ్రవాహమువలె దారిదొంకలు - తీరుతెన్నులు లేక విచ్ఛలవిడి ఉటు కుల, వటుగుల నుడి తీరుగుడులం బడి, విరువయోగమై, సహజ - స్వాభావిక ఫలిత మా విష్కరింపమియు గలుగవగు. గురుముఖత నీవిద్య వేర్వనగుట

ప్రశస్తము. కాని నేడిబు లనువర్తించుట కవకాశము లేనందున అయితీగానిపని యైనది. నేర్చుట కనువగు పాఠశాలలునులేవు. ఉన్నను కొన్నికొన్ని తావుల వారికి - కొందఱకు మాత్రమే ఉపయోగములగుచున్నయవి.

సంకల్పము

గురుశిశువుచే సంగీతశాస్త్ర మభ్యసించుటకు పూర్ణావకాశములేవి విద్యార్థు లకు స్వీయాభ్యాసమున కనువగు సదవకాశమును గలిగించుటే మాయీ గ్రంథ రచనా సంకల్పము.

కృషి

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వము సంగీత పరీక్షలకు నిలబున్నను ఏర్పరచినది. ఆ ప్రణాళిక ననుసరించి లోయరు పరీక్షలకు, పరీక్షార్థులు స్వయముగ సంగీత మభ్యసించు విధానములు, విషయములు మా 'సంగీత ప్రథమ బోధిని' యను నీ పొత్తమున సమకూర్చు బడినవి. ఇయ్యది నాల్గవకూర్పు. ఇందు విషయ విపులీకరణము గావింపబడి సుకర మొనర్చబడినది.

వివరణ

ఇందు మున్నుండుగ సామాన్యలక్షణాంశముల కొన్నింటిని వివరించి, ఆ పై స్వరావళి - హెచ్చుతగ్గు స్థాయిలు - జంబు, దాబు వరుసలు - సప్తరాగములతో రాగమొక్కింటికి బదువంతున ముప్పది అయిదు అలంకారములను - వీటిలో ఏడు అలంకారములకు మాత్రమే దెబ్బ - ఉసులున్నా పేర్కొన బడినవి. ఇంకనూ షిల్లారి గీతములు - కొన్నితాళములందు సాధారణ ఘనరాగలక్షణ గీతములు - జతి స్వర, స్వరజతులును - అది, అటతాళ - తానవర్ణములున్ను, వైన పేర్కొనబడిన స్వరావళి వరుసలు మొదలు అటతాళతానవర్ణముల వరకు దెబ్బ - ఉసియున్ను - కొన్నిరాగములలో వేర్వేరు తాళముల మీద ఒండురెండు కృతుల వంతున ముప్పది రెండు కృతులు రాగలక్షణములతో సహా పొందుపరచ బడినవి.

మఱియు సుగమసంగీతము 5, జావళ్లు (లేక) జావళిలు 2, జానపదములు 3, అభినయగీతము, హాస్యపుపాట, కోలాటపు కీర్తనలు 2 : సీతాకల్పాణం - శ్రీకృష్ణ లీలలు, గొబ్బి (లేక) కుమ్మిపాట, మంగళహారతులు 2, జైభారతమాతా, జాతీయ గీతములు 2, కిండర్ గార్టర్ పాటలు 3, దెబ్బది రెండు మేళకర్తల పథకమూ, ఇప్పటి కాలములో వాడుకయందుండు 200 రాగములకు మేళకర్తల సంఖ్యతో అరోహణావరోహణములు, ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు 42, వాగ్గేయ కారకుల జీవిత సంగ్రహ చరిత్రలు నిలబున్న ననుసరించి తు చ. తప్పక రూపొందించబడినవి.

వి శ్వా స ము

పాఠశాలలోగాని, స్వయముగగాని సంగీతవిద్య నభ్యసించు వారల కి పొత్తము మిక్కిలి ఉపయోగపడుననియు, సంగీత పండితస్తుమ్యలు ఏతద్గ్రంథము నాచరణయందుంచి సంగీతవిద్యాభ్యాసమును సుకరముజేసి మా గ్రంథప్రాశస్త్య మునకును మా కృషికిని చేయూత నొసంగగలరనియు, మా “క్రొత్త సంగీతవిద్యా దర్పణము” నెడ జూపిన ప్రేమాదరాభి మానములే ఈ పొత్తము వైనను జూపగలరనియు మా పంపూర్ణ విశ్వాసము.

కృ త జ్ఞ త

మాయా చిన్నికూర్పునకు సదలంకారముగ మాకోరికపై తమ రచనలనిచ్చి మా కృషికి దోడ్పడిన మధురకవి శ్రీ విలేళ్ళరాచార్యులు గారికిని, మేము కోరినంతన పీఠిక వ్రాసియిచ్చిన శ్రీ కాశీనాథుని శివరావు, B. Com. (Hons), LL. B. గారికిని, సర్వాంగ సుందరముగ ముద్రించిన శ్రీ ఓరియెంట్ వవర్ ప్రెస్, తెనాలి వారికిని మే మెంతయు కృతజ్ఞులము.

గు ం టూ రు }
28-10-58

సంగృహీత
బుధజన విధేయుడు
ఏ కా సు బ్బా రా వు

FOREWORD

This is the fourth edition of “*Sangeetha Pradhama Bodhini*” compiled by Sri Aka Subbarao.

The editor is too well known to the Music world to need any introduction. His ‘Krotha Sangeetha Vidya Darpanam’ has a unique place among books on Music. The editor, in this small volume, has tried to give a variety of Musical Compositions, choosing the best out of each. While the departmental syllabus for the Lower examination in Music has been exhaustively dealt with in the book, popular compositions, prominent among them being those composed by the Music Trinity, have also been given, to give completeness to the book.

The notation given for each composition is not only correct but modern and appealing to the present day tastes. No composition that finds place in this book is without notation and ‘matrakalas.’

The life sketches of the famous music composers given in the first chapter of the book, furnish valuable and interesting anecdotes concerning the lives of the great people who dedicated their lives to the cause of Carnatic Music and who practised it as ‘*Moksha Vidya*’. The life histories of Saint Tyagaraja and the like in particular have a special appeal to the Music student in that they instil in him the feeling that Music should be devotional if it is to fulfil the aims set up by the famous men of music.

On the whole this manual has been got up excellently well and is of immense practical use to the music students and lovers of Music.

TENALI, }
4-11-58 }

-K. Shivarao, B. Com. (Hons.), LL. B.

లోయరుగ్రేడు పరీక్ష

12-8-51 తేదీగల ఆంధ్రగజెట్ లో ప్రచురింపబడిన నూతన ప్రణాళిక

గవర్నమెంటు టెక్నికల్ పాఠశాలలు

భారతదేశ సంగీతము

Theory (సిద్ధాంతభాగము)

1. పారిభాషిక ప్రయోగములు :— నాదము, స్వరము, స్వరస్థానము, శ్రుతి, ఆరోహణ, అవరోహణ, స్థాయి, అవర్తము, గ్రహ (ఎడుప్ప), అతీత, అవాగత, సమ; ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు; సంగతి, అక్షరకాల, అన్య స్వర, పూర్వాంగ ఉత్తరాంగములు; ధాతు, మాతు.
2. స్వర (వరిబాపా) ప్రకరణము
3. కర్నాటక సంగీతమున వాడబడు సాంకేతికములు.
4. రాగము - జనక, జన్య రాగములు, (1) వర్జరాగములు :— జన్యరాగములోని విభాగములు :— బెడవ, పాడవ సంపూర్ణరాగములు. (2) వక్రరాగములు, (3) ఉపాంగ భాషాంగ రాగములు.
5. ఈ క్రింది 15 రాగములయొక్క లక్షణములు :

(1) తోడి	(2) ధన్యాపి	(3) మాయామాళవగౌళ
(4) బైరవి	(5) మధ్యమావతి	(6) మోహన
(7) కాంభోజి	(8) ఖమాసు	(9) శంకరాభరణము
(10) హంసధ్వని	(11) శుద్ధసావేరి	(12) కేదారము
(13) బిలహరి	(14) పంతువరాళి	(15) కళ్యాణి
6. తాళము :— మూడు ప్రధానాంగములు : అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు; ఏడు ప్రధానతాళములు వానిలోని అంగములు. లఘువులోని 5 జాతులు. 35 తాళములయొక్క కల్పన (వధకము)

7. సంగీత స్వరూపము : —

సంగీతములోని ఈ క్రింది స్వరూపములయొక్క లక్షణములు.

1. సంచారిగీతము	2. లక్షణగీతము	3. స్వరజతి
4. జతిస్వరము	5. తానవర్ణము	6. కృతి
		7. కీర్తన

8. ఈ క్రింది వాగ్గేయకారకుల జీవితచరిత్రలు : —

1. పురందరదాసు	2. త్యాగరాజు	3. ముత్తుస్వామి దీక్షితులు
4. శ్యామశాస్త్రి	5. అరుణాచల కవీరాయర్	6. గోపాలకృష్ణ భారతి

9. విద్యాధులు తాము నేర్చుకొనిన పాటలను స్వరములలో తిరిగి పాడగలియుండు సామర్థ్యమును కల్గి యుండవలెను.

అభ్యాస ప్రకరణము (Practical)

1. ఆరంభములో చెప్పబడు స్వర అభ్యాసములు; అలంకారములు; లక్షణ గీతముతోబాటు 6 గీతములు; 2 స్వరజతులు; ఒక జతిస్వరము; 2 ఆది తాళవర్ణములు; 2 ఆటతాళవర్ణములు; దివ్యనామకీర్తనలలో ఒకటియు, ఈ క్రింది కీర్తనలును :

తోడిరాగము	: నినువినా సుఖము
ధన్యాసి	: శ్యామసుందరాంగ
మాయామాళవగౌళ	: మేరునమాన
భైరవి	: ఉపచారము చేసేవారున్నారని
మధ్యమావతి	: వినాయకుని వలెను
మోహన	: ననుపాలింప
కాంభోజి	: శ్రీరఘువరప్రమేయ
ఖమాసు	: సీతావతే నామనసున
శంకరాభరణము	: ఘనసు స్వాధీనమైన
హంపద్మని	: రఘునాయక
శుద్ధపావేరి	: కాలహరణ
కేదార	: ఆనందనటన ప్రకాశం
బిలహరి	: పరిదాన మిచ్చితే
వంతువరాళి	: రఘువర నన్ను
కళ్యాణి	: బిరాన పరాలిచ్చి

గమనిక :— విద్యార్థులు ఈ పై కీర్తనలుగాని లేక అంత స్థాయిలోనుండు ఇతర సాంప్రదాయక కీర్తనలుగాని పాడవచ్చును. విద్యార్థులు తానవర్ణములు రెండు కాలములలో పాడగల్గియుండవలెను.

2. ప్రత్యేక పరీక్షలు గాక సామాన్య శ్రుతపరీక్షలు (అనగా స్వరజ్ఞాన పరీక్ష, అచ్చటచ్చట విన్నభాగములయొక్క రాగములను బోల్పు పరీక్ష)
3. అభ్యాసపు పరీక్షలో విద్యార్థులు గాత్రపాటగాని లేక ఈ క్రింది వాద్యములలో గాని పరీక్ష నియమిస్తును.

పిఠ, గోటువాద్యము, పిడేలు, బాలకోకిల్, ప్లాటు, వాదస్వరము

గాత్రపాట విద్యార్థులు తాంబురశ్రుతితో పాడవలయును. గాత్రపాట విద్యార్థి తాంబుర తానే వేయవచ్చును. లేక ఇంకొకరిచేత (ఆ పరీక్షకు దరఖాస్తుదారు కానివానిచేత) వేయించవచ్చును.

పరీక్షలో ఈ క్రింది పత్రములుండును.

(1) సిద్ధాంతభాగముపై వ్రాయవలసిన పేపరు	మార్కులు
2½ గంటల కాలవ్యవధి గలది	75
(2) అభ్యాసపు పరీక్ష (Practical)	75

మార్కులు ఈ క్రింది విధముగా ఈయబడును :

ఉత్తీర్ణులగుటకు కనీసపుమార్కులు

	మొత్తము	ప్రథమశ్రేణి	ద్వితీయశ్రేణి
సిద్ధాంతభాగము (Theory)	75	45	30
అభ్యాస ,, (Practical)	75	45	30
	150	90	60

నూటికి 75 మార్కులతో ఉత్తీర్ణులైనవారికి విశేష ఉత్తీర్ణతాపత్రము లిచ్చెదరు.

విషయసూచిక

విషయము	పుటసంఖ్య	విషయము	పుటసంఖ్య
వాగ్దేయకారకుల చరిత్రలు		వీణవాద్య ప్రకరణము	15
పంగితోత్పత్తి	1	గోటువాద్య ప్రకరణము	
పంగిత విభాగము		ప్లూటువాద్య ప్రకరణము	
పంగిత శబ్దార్థము	2	రాగప్రకరణము.....	16
నాదోత్పత్తి		న్యాసాంశ గ్రహస్వర లక్షణము	17
నాద లక్షణము		వందనశ్లేకము	18
నాద శబ్దార్థము	3	రాగస్వరావళి వరుసలు	19
నాద విభజన		హెచ్చు స్థాయివరుసలు	21
నాద వ్యవహారము	4	తగ్గుస్థాయి వరుసలు	22
శృతిలక్షణము		జంట వరుసలు	23
శుద్ధ వికృత స్వరలక్షణము	5	దాటువరుసలు	24
స్వర శబ్దార్థము		35 అలంకారములు	25
సప్తస్వర ధ్వని దృష్టాంతములు		స్వరస్థానములయొక్క ప్రమాణములు	40
సప్తస్వరముల నామములు			
స్వరముల ప్రకృతి వికృతి భేదములు	6	పిళ్లారిగీతములు 5	41
స్థాయి ప్రకరణము		ఘనరాగ సాధారణ గీతములు	43
దశవిధ గమకములు	8	లక్షణ గీతములు 3	48,
సప్తతాళములు		జతిస్వరము 1	50
సప్తతాళముల అంగ లక్షణము	9	స్వరజతులు 3	51
సప్తతాళములకు ఘాతలు		తానవర్ణములు 7 (అదితాళ)....	56
తాళములయొక్క షడంగములు	10	వర్ణములను పై కాలమున పాడు	
ముప్పదియైదు తాళముల విమర్శ		వర్ణములను పై కాలమున పాడు	69
పదకము	11	పై కాల మోహనరాగ వర్ణము 1	70
గ్రహప్రాణ లక్షణము		తానవర్ణములు (అదితాళ) 2	72
గ్రహముల వివరణము	12	కృతులు పాడవలసిన వర్ణములు	79
లయ ప్రాణ లక్షణము		కృతులు 32	
రాగస్థానముల విమర్శ	13	శ్రీగణనాథం	80
శ్రుతి జేయు పద్ధతి		రఘునాయక	82
ఫిడెల్ వాద్యప్రకరణము	14	నినువినా	85
అనులోమ విలోమక్రమము	15	కోటినదులు	87

విషయము	పుటసంఖ్య	విషయము	పుటసంఖ్య
శ్యామసుందరాంగ	89	నీనామరూపములకు	143
మేరుసమాన	90	సుగమ సంగీతము, మంచికంచి	
ఎటులబ్రోతువో	92	కామాక్షి	144
ఉపచారము	94	రాధాసమేత కృష్ణా	146
శ్రీరఘువర	96	కోరిభజింతును	148
అంబా నీ శరణము	98	అక్కడనుండే సాంబసదా	150
విడెముసేయవే	101	సాధుజనావన	151
ఎంతనినేవర్జింతు	103	జావళిలు-మధురానగరిలో	152
వినాయకునివలెను	106	కొమ్మరో	154
లావణ్యరాము	109	జానవదములు - ఏడనీవెతకేను	156
బ్రోవనమయ	111	చల్ల నీ నా నల్లయ్య	157
రామనన్న బ్రోవరా	113	రావోయి పిన్నవాడా	158
శ్రీ రఘువరావ్రమేయ	114	అభినయగీతం - ఎవరిదామురళి	160
ఇతరదైవముల	116	హస్త్యపుపాట - వద్దురాపెండ్లాము	163
నన్నుపాలింప	118	కోలాటపు కీర్తనలు-సీతాకల్యాణము	164
సీతాపతే నా మనసున	120	శ్రీ కృష్ణలీలలు	166
సుజనజీవన	122	గొబ్బి (లేక) కుమ్మిపాట -	
మనసు స్వాధీనమైన	124	గొబ్బియ్యలో	167
ప్రాణనాథ బిరాన	126	మంగళహారతులు - జయహారతి	169
కాలహరణ	127	మంగళహారతి గైకొను కృష్ణా	171
పరిదానమిచ్చితే	129	జై భారతమాతా	172
కనుగొంటిని శ్రీరాముని	132	జాతీయ గీతములు	174
అనందనటన	134	కిండర్ గార్డెన్ పాటలు	178
పాహిమాం శ్రీరాజరాజే	137	డెబ్బదిరెండు మేళకర్తల వధకము	182
రఘువర నన్ను మరువ	138	200 రాగములకు ఆరోహణ)	
బిరాన వరాల్లిచ్చి	140	అవరోహణలు)	183
భజనసేయవే	141	ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగ	
		ములు	193

శ్రీ వాగ్గేయకారకుల చరిత్ర

1. పురందరదాసు

16 వ శతాబ్దములో మధ్యబ్రాహ్మణ ధనికకుటుంబీకుడు పరదప్ప కుమారుడు పురందరదాసు. ఈతని భార్య సరస్వతీ బాయమ్మ. సంగీత వేదోపనిష ద్విద్యానిష్ఠాత. పండరీ నాథ భక్తుడు.

తనయావదా స్త్రీయు దానధర్మములకై వినియోగించిన ధర్మ వ్రతుడు. కన్నడములో దేవర నామములు వ్రాసెను. “కర్ణాటక సంగీత పితామహ” అను బిరుదమును పొందెను. ఈతడు వేదాంత విషయికముగా అసంఖ్యాకములగు కీర్తనలు రచించెను. సంగీత విద్యాభ్యాసమున కనుకూలముగా స్వరావళి-అలంకారములు గీతములు-తాయములు-సూళాదులు-ప్రబంధములు రచించెను. స్వర ములను మాయామాళవగౌళ రాగములో బోధించుట నీమహానీయాడే ప్రారంభించెనని పెక్కురు చెప్పదురు.

2. త్యాగరాజు

ఆంధ్రబ్రాహ్మణులు. రామబ్రహ్మం-శాంతమ్మ పుణ్యదంపతుల వరపుత్రుడు త్యాగరాజు. 1759-1847 ప్రాంతమువారు. విరు తెనుగు దేశమునుండి దక్షిణమునకు వలస వెళ్ళిరి. త్యాగరాజు శౌంతి వేంకట రమణయ్యగారివద్ద సంగీతవిద్య నభ్యసించెను. సహజపాండిత్యము గల వారు. గురువీతని విద్యకై ప్రత్యేక శ్రద్ధవహించెను. వీరిఆభిమానదైవము శ్రీరామచంద్రమూర్తి. ఇష్టదైవముపై భక్తికీర్తనలు వ్రాయుచు 96 కోట్లు రామనామము జపించి, సాక్షాత్కారసిద్ధినొందెను. నారదమహర్షి వీరికి సన్న్యాసిరూపమున బ్రత్యక్షమై “ప్యరార్ణవ” మను గ్రంథము నిచ్చినట్లు చెప్పదురు: ప్రహ్లాదభక్తి విజయము-నౌకా చరిత్రము అను గ్రంథములే కాక- కృతులు-దివ్యనామసంకీర్తనలు ఉత్సవ సంప్రదాయకీర్తన లనేకము రచించెను. ఈయన రచించినవి 2400 కృతులు అనిచెప్పదురు. వీరి కవిత్యము ద్రాక్షాపాకము. త్యాగరాజుయొక్క ప్రత్యేక

భావ, రాగ సంపత్తులీయన కృతుల కఖండ ప్రచారమొనర్చినవి. త్యాగరాజు భార్య పార్వతి. చెప్పకొద్దగ పతివ్రత భర్త అడుగులకు మడుగులొత్తుచు ముత్తైదువు గనే పరమపదించెను. త్యాగరాజును 1847లో తన 88 వ యేట స్వర్గస్థుడాయెను. పలువురీయన వద్ద సంగీత విద్యాభ్యాస మొనర్చిరి. ఈయన శిష్యులలో వీణకుప్పయర్-మానంబుబావడి వెంకటసుబ్బయ్యగారలు ముఖ్యులు.

౩. శ్యామశాస్త్రి

వీరిది తంజావూరుజిల్లా తిరువూరు జన్మస్థానము. 1763 - 1827 ప్రాంతములోని వారు తండ్రి విశ్వనాథ అయ్యర్. తల్లిపేరు తెలియదు. సుబ్రహ్మణ్యమును పేరు పెట్టు కొన్నను శ్యామ కృష్ణయ్య అని పిలచు కొనెడివారు. ఆ శ్యామ కృష్ణయ్య పేరే రానురాను శ్యామూగా మారి విద్వాంసు డైనతరి శ్యామశాస్త్రి అయినది. శ్యామ శాస్త్రి చిన్నతముననే సంస్కృతాంధ్రముల సభ్యునించెను. మేనమామ సంగీతమునకు గురువు. తన 18 వ యేట తలిదండ్రులతో తంజావూరునకు వచ్చెను. శ్యామశాస్త్రిని గురించి ఒక వింత కథగలదు. సంగీతస్వామితని యింటికివచ్చి సంగీత గ్రంథముల నిచ్చి యపూర్వ రాగతాళ క్రమములు సాంగముగ దెలిపి 'కుమారా ! శ్యామూ ! సంగీతమునం దపార పాండిత్య నిష్ఠాతుడ వైతివి. నీకు గొప్ప భవిష్యత్తున్నది. ఇకనుంచి తంజావూరాస్థాన గాయకుడగు అది అప్పయ్యగారి సంగీతము వినుచుండుము. దాన మేలు కలిగిడినని బలికి చనియె. శ్యామశాస్త్రియు అటులనే గావించు చుండెను. అప్పయ్య యీతని యందత్యంత గౌరవాదరములు కలిగియుండెను. ఈతని గుఱించి ఎన్నియో కథలు గలవు.

శ్యామశాస్త్రి దేవీ భక్తుడు. తత్కారణమున దేవీపరముగా మూడు వందల కృతులు రచించెను. అవి కదళీపాకముగా నుండును. ఇవి

సామాన్యుల కందుబాటులో నుండవు కావున ప్రచారములో లేవు. ఈన్న పెక్కురు శిష్యులకును వాటి నాతడు బోధించ లేదు. స్వర జతులను వర్ణములను కూడ రచించెను.

జ్యోతిషమందు ప్రజ్ఞగలవాడు. త్యాగరాజునకు పరమ మిత్రుడు శ్రీ విద్యాపరుడు. వీరికి పంజా శాస్త్రి, సుబ్బరాయ శాస్త్రి అనుయిద్దరు కుమారులు గలరు. శిష్యులు, సుబ్బరాయ శాస్త్రి, అలచూరు కృష్ణయ్య దాసరి మొదలగువారు.

ఈయన భార్య పత్నివతా శిరోమణి. భర్తకన్న అయిదు దినములు ముందుగా పరమపదించెను. 1827 వ్యయసంవత్సర శుక్లదశమి తన 64 వ యేట స్వచ్ఛందమరణము నొందెను.

4. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

వేంకటమఖి సంతతిలో రామస్వామి దీక్షితులు అను నాయనకు జన్మించెను. 1775 - 1835 ప్రాంతమువాడు. సర్వవిద్యా పారంగతుడు. 'మణిలి' లో చిదంబరయోగి దత్తనముచేసి అచ్చటి నుండి కాశీకి వెళ్ళి అయిదువత్సరము లుండెను. కర్నాటక హిందూస్థానీ సంగీతము లందు ప్రజ్ఞను గణించెను. కాశీ నుంచి తిరిగి వచ్చునపుడు తిరుత్తణిలో సుబ్రహ్మణ్యేశ్వరస్వామీతని నోటిలో కలకండముక్క వేసినట్లు కథగలదు.

అప్పటి నుండి గురుగుహ ముద్రతో కృతులు వ్రాయు చుండెను. నవగ్రహకృతులు - నవార్ణవ కృతులు - పంచలింగస్థల కృతులు (పృథి వ్యాసస్తేజోవాయు రాకాశములను, కంజీవరము, తిరువానైక్కావల్, తిరువన్నామలై - కాళహస్తి - చిదంబరములకు పోల్చి వ్రాసినవి) వ్రాయుటయేగాక అపూర్వరాగములలో తానవర్ణములు, రాగమాలికలు లక్షణగీతములు కూడా వ్రాసెను. మొత్తము వీరు వ్రాసినవి 300 కృతులు. అవి సంస్కృత భూయిష్టములు. నారికేళ పాకముగా నుండును. వీరి కృతులను వీరితమ్ములు చినసామి బాల సామి దీక్షితులు మధురలో గానము చేసి మెప్పుపొందిరి. ముద్దుస్వామి దీక్షితారు

నకు చాలమంది శిష్యులు గలరు. అందరిలో ముఖ్యులు తిరుక్కడయార్ భారతి, తేవూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్య, తిరువాలార్ కమలం, అమ్మాణి మొదలగు వారు.

1835 లో ఒక రాకుమారుని వివాహమునకు ఎట్టయపురము వెళ్ళి అచటనే కొంతకాలమునకు తుల కృష్ణ చతుర్దశినాడు దివంగతుడయ్యెను.

5. ఆరుణా చలకవిరాయర్

నల్లతంబిపిళ్ళై-వల్లియమ్మ పుణ్యదంపతుల కుమారుడు. తంజావూరు జిల్లా 'తిల్లైయాది' గ్రామనివాసి 1711 - 1778 ప్రాంతమువాడు. సంగీతవిద్యాద్రష్ట. ద్రావిడభాషలో పంచలక్షణములను తెలిసినదిట్ట. కఠిబరామాయణము అర్థోపపత్తులతో ప్రసంగించుట యందతి చతురుడు. రామనాటకమును ఆరవములో కీర్తనలుగవ్రాసి ముద్దుకృష్ణమొదలియారు సభలో రామస్వామి దీక్షితులు మొదలగు పండితుల సమక్షమున వినిపించి కనకాభిషేకము పొంది కీర్తిగాంచెను. ఆ నాటకమును విరివిగా ప్రచారము గావించెను.

శిర్గాజీస్థలపురాణం, శిర్గాజీకొవై, హనుమార్ విళ్ళతమీజ్, అశోముఖినాటకం మున్నగునవి రచించిరి. వీరికి ఇరువదిమంది శిష్యులుండిరి.

6. గోపాలకృష్ణ భారతి.

1811-1881 ప్రాంతమువారు. తంజావూరుజిల్లా “నారీమనం” గ్రామస్థుడు. తండ్రిరామస్వామిభారతి, తాతకోదండ రామయ్యర్. ఇద్దరును గొప్పవైణికులు. ఈయన యోగ, వేద విద్యల నభ్యసించెను. అజన్మబ్రహ్మచారి. సంగీతవిద్యచే గడించిన ధనము దానధర్మములకై వినియోగించెను.

ఈయన రచనలు ‘జ్ఞానబింధు’ — జ్ఞానకుమ్మి. అయర్ పాగై నయనార్, తిరునీలకాంతనయనార్, కరైకాల్ అమ్మయార్ చరిత్రములు అను సంగీత నాటకములను గోపాలకృష్ణ అంకితముతో వ్రాసెను. మరియు “నందనార్” చరిత్రములు నాటకముగ వ్రాసి ప్రదర్శింపించెను. సోల్ల లంకరమ్, నందిచిందు ఇత్యాది సంగీత లక్షణములను పునరుద్ధరించెను. 1881 సంవత్సరంలో మహాశివరాత్రినాడు పరమపదించెను.

ఓం
శ్రీరస్తు

సంగీత ప్రథమబోధిని

1. సంగీతోత్పత్తి

శ్లో॥ ఓంకారంచ పరబ్రహ్మ యావదోంకార సంభవః ।

అకారోంకారమాకార ఏతే సంగీత సంభవాః॥

శ్లో॥ అకారో విష్ణురూపంచ ఉకారో బ్రహ్మరూపకం॥

మకారో భర్గరూపంచ సర్వ మోంకారరూపకం॥

తా॥ ఓంకారము పరబ్రహ్మ స్వరూపము. ఆ ఓంకారమునందే యావత్తు జగము పుట్టెను. అందులో అకార, ఉకార, మకారము లనే మూడక్షరములవలన సంగీతము పుట్టెనని భావము * అందు అకారము విష్ణు స్వరూపమనియు, ఉకారము బ్రహ్మ స్వరూపమనియు, మకారము రుద్రస్వరూపమనియు, ఈ త్రిమూర్తుల స్వరూపమే ఓంకారమని యర్థము

2. సంగీత విభాగము

శ్లో॥ మార్గ దేశి విభాగేన సంగీతం ద్వివిధం మతమ్

ద్రుహిణేన యదుద్విష్టం యదుక్తం భరతేనచ॥

శ్లో॥ తత్తద్దేశీయయా రీత్యా యత్యాల్లోకానురంజనమ్

దేశేదేశేషు సంగీతం తద్దేశీ త్యభిధీయతే॥

తా॥ సంగీతము మార్గమని, దేశి యని రెండువిధములు. అందు 'మార్గము' అనగా ఈశ్వర ప్రణీతమైన భరతముషిచే ప్రకటింపబడిన సంగీతము. 'దేశి'

అనగా, ఆయా దేశ సంబంధముగు రీతిచే, ఆయా దేశపు జనులను రంజించు సంగీతము.

3. సంగీత శబ్దార్థము

శ్లో॥ గీతవాదిత్య సృత్యానాం త్రయం సంగీతముచ్యతే ।

తా॥ గీత, వాద్య సృత్యముల చేరికయే సంగీత మనంబడును.

రాగ స్వరశ్చ తాళశ్చ త్రిభిః సంగీత ముచ్యతే॥

తా॥ రాగము, స్వరము, తాళము లనే మూటి చేరికయు సంగీత మనంబడును.

4. నాదోత్పత్తి

శ్లో॥ ఆత్మావివక్షమాణోయం మనః ప్రేరయతేమనః ।

నాభిససహి మాహంతి నప్రేరయతిమారుతమ్॥

శ్లో॥ బ్రహ్మగ్రంథిస్థితోనాదః క్రమా దూర్హపథేచరన్

నాభిహృత్కంఠమూర్ధాస్యే ష్వావిర్భవతి సద్భవః

నాదేతిసూక్ష్మశ్చ పుష్టోఽపుష్టశ్చ కృత్రిమః

ఇతిపంచాభిధాం దత్తే పంచస్థానస్థితా క్రమాత్॥

తా॥ తనచేత విచారించబడిన యీ యాత్మ మనస్సును ఉద్బోధించును. ఆ మనస్సు నాభియందున్న అగ్నినికొట్టును. ఆ యగ్ని వాయువును ప్రేరేపించును ఆత్మ, మనస్సు, అగ్ని, వాయువు, ఈ నాలుగున్ను కారణములై నాదమును బుట్టించును. బ్రహ్మగ్రంథియందున్న ఆ నాదము ఊర్ధ్వముఖముగా సంచరించుచు, క్రమముగా నాభి, హృదయము, కంఠము, మూర్ధము, ఆస్థము వీటియందు పుట్టుచున్నది. * ఈనాదము నాభియందు అతి సూక్ష్మముగను, హృదయ మందు సూక్ష్మముగను, కంఠమునందు పూర్ణముగను, శిరమునందు అపూర్ణముగను, ఆస్థమందు కృత్రిమముగను పుట్టుచున్నది.

5. నాదలక్షణము

శ్లో॥ సనాదేన వినాగీతం సనాదేన వినాస్వరః

సనాదేన వినారాగ స్తస్మా న్నాదాత్మకం త్రయమ్॥

శ్లో॥ గీతంనాదాత్మకం వాద్యం నాదం వ్యక్తం ప్రశస్యతే ।

తద్వ్యయాను గతం సృత్యం నాదాధీన మతస్త్రియమ్ ॥

శ్లో॥ నాదేన వ్యజ్యతే వర్ణః పదంవణ్ణా త్వదా ద్వచః ।
వచసా వ్యవహార్యాయం నాదాధీన మతోజగత్ ॥

శ్లో॥ నాదోపాసనయా దేవా బ్రహ్మవిష్ణు మహేశ్వరాః ।
భవంస్మృతాసితా నూనం తస్మాదేతే తదాత్మకాః ॥

తా॥ గీతము, స్వరము, రాగము ఈ మూడున్న వాదమును విడచియుండవు గాన ఇవి నాదాత్మకంబు * గీతము నాదాత్మకము, వాద్యము నాదముయొక్క విపరణచే ప్రకాశింపబడుచున్నది. నృత్యము గీతవాద్యముల ననుసరించి యున్నది కాన, నీమూడును నాదాధీనము * నాదమువలన అక్షరమును, అక్షరముచే పదమును, పదముచే వాక్యమును, వాక్యముచే లోకవ్యవహారమును, అగుటవలన వీటితోకూడిన యావజ్జగత్తు నాదాధీనము. అట్టి నాదమునుపాసింపబడిచే బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు ముగ్గురున్న ఉపాసింపబడిన వారగుచున్నారు కాన, ఈ త్రిమూర్తులున్నా నావాత్మకులు.

6. నాదశబ్దార్థము

శ్లో॥ సకారం ప్రాణనామానం దకార మనలం విదుః
జాతః ప్రాణాగ్నిసంయోగా త్తేన నాదోభిధీయతే॥

తా॥ నాద మను రెండక్షరములలో, స అను యక్షరము ప్రాణ మని ప్రసిద్ధమై యుండును. ద అను యక్షరము అగ్నిరూపమని చెప్పబడినది. ఈ కారణముచేత ప్రాణాగ్నులయొక్క సంయోగమువలన నాద మను శబ్ద మయ్యెను.

7. నాద విభజన

శ్లో॥ ఆహతోనాహతశ్చేతి ద్వేధా నాదో నిగద్యతే
తత్రచానాహతం నాద మేకాగ్రస్యసమానసాః ॥

శ్లో॥ గురూపదిప్త మార్గేణ మహంతః పర్యుపాసతే
దశరక్తి విహీనత్వా న్న మనోరంజకోన్మణాం ॥

శ్లో॥ తస్మాదాహతనాదస్య శృత్యాదిద్వారితో ఖలమ్
జ్ఞేయం వితన్వతే లోక రంజనమ్ భవభంజనమ్॥

తా॥ నాదము ఆహతము, అనాహతము అని రెండువిధములు. అందులో అనాహతనాదము విశ్వలమనస్సు గలవానికే సాధ్యము. ఈ అనాహత నాదమును గురువులచే నుపదేశింపఁబడిన మార్గముచేత ఋషులు లుపాసించుచున్నారు. అదియును రక్తిలేకపోవుటచే జనులకు మనస్సంతోషము గలుగదు కాన ఆహతనాదమును శృత్యాది ముఖముగా తెలిసికొనినయడల జనులకు అనందమును, పాపనాశనమును పంపూర్ణముగా చేయుచున్నది.

8. నాదవ్యవహారము

శ్లో॥ వ్యవహారే త్వసౌ త్రేధా హృదిమంద్రోభిధీయతే
కంఠే మధ్యో మూర్ధ్ని తారో ద్విగుణశ్చోత్తరోత్తరమ్॥

తా॥ ఈ నాదము హృదయమునందున్నప్పుడు మంద్రమనియు, కంఠమందున్నప్పుడు మధ్యమనియు, మూర్ధమందున్నప్పుడు తారమనియు చెప్పఁబడును. హృదయ కంఠమూర్ధములను మూడుస్థానములందు నే యే ప్రమాణముగా నుండునో ఆనాదము ఒకదానికంటె నొకటి ఎక్కువగలదై యుండును. కనుక వీనికి మంద్ర మధ్య తారములని పేరు కలిగియున్నది.

9. శ్రుతిలక్షణము

శ్లో॥ ప్రథమశ్రవణాచ్ఛబ్ద శ్రూయతే హ్రస్వమాత్రకః
సాశ్రుతి స్సంపరిజ్ఞేయా స్వరావయవలక్షణా॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యశ్చస్వరా షడ్జ ఋషభ గాంధార మధ్యమాః
పంచమో ధైవతశ్చాథ నిషాద ఇతి సప్తతే॥

శ్లో॥ శ్రుతిభ్యస్యుః స్వరాస్సర్వే స్వరేభ్యోగ్రామసంభవః
గ్రామేభ్యోజాతయో జాతాః జాతిభ్యోరాగసంభవః॥

తా॥ శ్రుతియనగా శ్రవణమువల్ల ముందుగా నే శబ్దము వినబడుచున్నదో అది షడ్జమము మొదలగు స్వరావయవలక్షణముగల హ్రస్వమాత్రక శబ్దవిశేషము శ్రుతియనఁబడును † అట్టి శ్రుతులవలన షడ్జమము, రిషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, ధైవతము, నిషాదములను సప్తస్వరములు కలిగెను. ఈ సప్తస్వరములవలన గ్రామములును, గ్రామములవలన జాతులును జాతులవలన రాగములును బుట్టుచున్నవి.

10. శుద్ధవికృత స్వరలక్షణము

శ్లో॥ శుద్ధాశ్చ వికృతాశ్చేతి ప్రథమం ద్వివిధాస్త్వరా
నియత శ్రుతిసంపన్నాః స్వరాశ్శుద్ధా ఇతి స్మృతాః
శ్రుత్యుత్కృష్టాపకృష్టాస్తు వికృతాః ప్రతిపాదితాః॥

తా॥ స్వరములు శుద్ధములని, వికృతములని రెండు విధములు. శుద్ధములనగా, నియతములయిన శ్రుతులతో కూడుకొన్న స్వరములు - వికృతములనగా, నియతశ్రుతులకు హెచ్చుగాని తక్కువగాని అయిన పర్యములు.

11. స్వరశబ్దార్థము

శ్లో॥ స్వరోరంజయతి శ్రోత్రు చిత్తం స స్వర ఉచ్యతే॥
తా॥ స్వ, స్వకీయముగ రం, రంజించునదిగాన స్వరమని చెప్పబడును.

12. సప్తస్వరధ్వని దృష్టాంతములు

శ్లో॥ షడ్జం మయూరో వదతి గావస్తృషభ భాషిణః
అజావికంతు గాంధారం క్రౌంచః క్వణతి మధ్యమమ్॥
శ్లో॥ పుష్పసాధారణేకాలే పికః కూజతి పంచమమ్
ధైవతం హేమతే వాజీ ని సాదం బృంహతేగజః॥

తా॥ షడ్జస్వరమువలె నెమలి కూయును.
ఋషభ స్వరమువలె వృషభంబు ధ్వనించును.
గాంధార స్వరమువలె మేక శబ్దించును.
మధ్యమ స్వరమువలె క్రౌంచపక్షి పలుకును.
పంచమ స్వరమును వసంత ఋతువునందు కోకిల కూయును.
ధైవత స్వరమువలె గుఱ్ఱము ధ్వనించును.
నిషాద స్వరమువలె ఏనుగు ఘోరించును.

13. సప్తస్వరముల నామములు

శ్లో॥ షడ్జఋషభగాంధారం మధ్యమం పంచమస్తథా
ధైవతం నిషాదత్యైవ సప్తస్వరవిధీయ్యతే॥

తా॥ ఈ సప్తస్వరములకు షడ్జమము, ఋషభము, గాంధారము, మధ్యమము, పంచమము, ధైవతము, నిషాదము అనియోగిక నామములు. వీటికి బ్రతిగా

నుచ్చారణ సౌకర్యాధ్య, సంజ్ఞలు స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని, అను ఏడువర్ణములు ఏడుస్వరములుగా వేర్పరచబడినవి. ఈ సప్తస్వరంబులకు, ప్రకృతియని, వికృతియని రెండు నామములు. వానిలో షడ్జ స్వరమును, పంచమ స్వరమును నెప్పటికిఁ బ్రకృతిగానే చెప్పబడినది. తక్కిన రి, గ, మ, ధ, ని అను అయిదు స్వరములును, ప్రకృతి వికృతి భేదంబులు గల్గియుండుటచే వై జెప్పిన సప్తస్వరములును పదియాఱు భేదంబులగు చున్నవి. వాని పేళ్ళు క్రింద వ్రాయబడి యున్నవి.

స్వరముల ప్రకృతి వికృతి భేదములు

	ప్రకృతి	వికృతి	వికృతి
స	షడ్జమము	లేదు	లేదు
రి	శుద్ధఋషభము	చతుశ్శ్రుతిఋషభము	షట్శ్రుతి ఋషభము
గ	శుద్ధగాంధారము	సాధారణగాంధారము	అంతర గాంధారము
మ	శుద్ధమధ్యమము	ప్రతిమధ్యమము	లేదు
ప	పంచమము	లేదు	లేదు
ద	శుద్ధధైవతము	చతుశ్శ్రుతి ధైవతము	షట్శ్రుతి ధైవతము
ని	శుద్ధనిసాదము	కైశిక నిసాదము	కాకలి నిసాదము

ఈ ప్రకృతి వికృతిచే కలిగిన పదియాఱు స్వరములను ఆరోహణపరోహణ గతిగా మూర్చనయై అనేక మూర్చనలచేత, అనంతా వైరాగి యని అసంఖ్యేయములుగా అనేక రాగములను కల్పించుచున్నది. ఈ స్వరములు ఒకదానికంటె నొకటి హెచ్చుచు బోయెనేని ఆరోహణమనియు, తగ్గుచు వచ్చెనేని అవరోహణమనియుఁ జెప్పబడును. వీటియందు షడ్జమపంచమములను అధారముగా శ్రుతి గూర్చుకొని జంత్ర గాత్రములయందు వాడుకొనవలయును.

14. స్థాయి ప్రకరణము

అనుభవమందు చతుశ్రుతి ఋషభమును, శుద్ధగాంధారమును, ఒక స్థానము నంటే పుట్టుచున్నవి. ఈ ప్రకారము షట్శ్రుతి ఋషభమునకు, సాధారణ గాంధారమనియు చతుశ్రుతి ధైవతమునకు శుద్ధనిసాదమనియు, షట్శ్రుతి ధైవతమునకు

15. ఉదాహరణము

మంద్రస్థాయి	మధ్యస్థాయి	తారస్థాయి
స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని	స రి గ మ ప ధ ని
.

ఇందు నక్షత్రసంజ్ఞగల గుణులు, స్వరములకుఁ గ్రింద నుండెనేని మంద్రస్థాయియనియు, స్వరములకు పైనుండెనేని తారస్థాయియనియు, సంజ్ఞ లేకుండెనేని మధ్యస్థాయియనియు. నూహించునది. మఱియు ఈ నక్షత్రము గుణులులవలన స్వరాలంకార గీతపదవర్ణకృతులు మొదలగు పాటలయొక్క స్వరములు యీ స్థాయియందు ఉంటున్నవని తెలిసికొనవచ్చును.

16. దశవిధగమకములు

శ్లో॥ ఆరోహణమరోహంచ ధాలుస్ఫురిత కంపితాః

అహతాః ప్రత్యాహతశ్చ త్రిపుశ్చందోశమూర్ఛనాః॥

1	ఆరోహణము	సరిగమ పధనిస
2	అవరోహణము	సనిధప మగరిస
3.	ధాలు	సప, సమ, సగ, సరి, సస
4	స్ఫురితము	ససరిరి గగమమ
5	కంపితము	పాపపపప, ఒక్కస్థానమానంద నిలిచి
6	అహతము	సరి రిగ గమ [తంత్రి నల్లార్పుట
7	ప్రత్యాహతము	సని నిద ధప
8	త్రిపుచ్చము	ససస, రిరిరి, గగగ, మమమ
9	ఆందోళము	సరిసపాప, రిగరిమామ
10	మూర్ఛన	సరిగమపధని, రిగమపధనిస

17. సప్తతాళములు

శ్లో॥ ధ్రువోమత్యోరూపకశ్చ ఝంపా త్రిపుట ఏఃచ

ఆటతా లేక తాలేశ్చ సప్తతాళాః ప్రకీర్తితాః॥

తా॥ ధ్రువతాళము, మర్తతాళము, రూపకతాళము, జంపెతాళము, త్రిపుట తాళము, అటతాళము, ఏకతాళము. అని తాళములు ఏడు.

18 సప్తతాళముల అంగలక్షణం

శ్లో॥ లఘుచద్రుతద్విలఘుచ ధ్రువతాళాంగమేవచా॥ 1 0 1 1
 ,, లఘుద్రుతలఘుశ్చైవ మర్తతాళే ఇతిస్మృతః॥ 1 0 1
 ,, ద్రుతమేకం లఘుశ్చైవ రూపకస్య ప్రక్షీర్తితః॥ 0 1
 ,, లఘుచాను ద్రుతంచైవ ద్రుతోఽర్ఘంపేతి కీర్తితః॥ 1 0 0
 ,, లఘుద్రుతద్రుతశ్చైవ త్రిపుటతాళాంగమేవచా॥ 1 0 0
 ,, లఘుద్వంద్వం ద్రుతద్వంద్వం అటతాళాంగమేవచా॥ 1 1 0 0
 ,, ఏకతాళే లఘుస్మృతః॥ 1

తా॥ ధ్రువతాళమునకు, ఒక ద్రుతము మూడు లఘువులును, మర్తతాళమునకు రెండు లఘువులు ఒక ద్రుతమును, రూపకతాళమునకు ఒక ద్రుతము ఒక లఘువును, జంపెతాళమునకు లఘువు అనుద్రుతము ద్రుతమును, త్రిపుట తాళమునకు ఒక లఘువు రెండు ద్రుతములును, అటతాళమునకు రెండు లఘువులు రెండు ద్రుతములును, ఏకతాళమునకు ఒక లఘువును. ఈ తీరున భరతాచార్యులు మొదలగువారివలన నియమించబడినవి.

19. సప్తతాళములకు ఘాతలు

ఘాత అనగా చేతితో కొట్టెడి దెబ్బకు పేరు

శ్లో॥ ధ్రువతాళే చతుర్థాతే మర్తకాయాం త్రయోమతః
 రూపకేతుచ ఝంపాయాం త్రయం త్రిపుట యత్రయం
 అటతాళేతు చత్వారో ఏకతాళేతు ధక్కరః॥

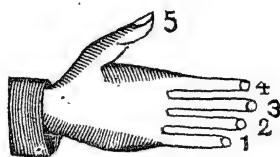
తా॥ ధ్రువతాళమునకు ఘాతలు నాలుగు, మర్తతాళమునకు ఘాతలు మూడును రూపకతాళమునకు ఘాతలు రెండును, ఝంపెతాళమునకు ఘాతలు మూడును, త్రిపుటతాళమునకు ఘాతలు మూడును, అటతాళమునకు ఘాతలు నాలుగు, ఏకతాళమునకు ఘాత ఒకటియు, ఉండునని ఇటుల భరతాచార్యుల వలన జెప్పబడెను. మరియు. పాటలు మొదలగునవి పాడుటయందు తాళమును దురితముగా వేయవలసినపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలచేతనే వేయబడును. ఇదియునుగాక, కంచు మొదలగు లోహతాళములతో వాయించునపుడు ఆయా తాళములను ఘాతలవల్లనే వేయబడును.

20. తాళములయొక్క షడంగములు 21. తాళమునకుఁగల జాతులు

షడంగముల పేర్లు	అంగ సంఖ్యలు.	అక్షర కాలము
అనుద్రుతము	౮	1
ద్రుతము	౦	2
లఘువు	1	4
గురువు	5	8
స్లతము	15	12
కాకపాదము	+	16

ఐదుజాతుల పేర్లు	అక్షరములు
చతురశ్రజాతి	4
త్రిశ్రజాతి	3
మిశ్రజాతి	7
ఖండజాతి	5
సంక్లిష్టజాతి	9

ఈ షడంగములలో అనుద్రుతము, ద్రుతము, లఘువు అనే ఈ మూడంగములు మాత్రము వై నుదహరించిన పత్యతాళములయందు నుపయుక్తములై యున్నవి. తక్కినవి నూటొక్క తాళములయందు ప్రయోగింపబడియున్నవి. మఱియు ఏతాళములకైనను, అనుద్రుతము ఒక అక్షరమును, ద్రుతము రెండక్షరములును, లఘువు నాలుగక్షరములను గలిగియుండును. ఇందులో లఘువుమాత్రము జాతి భేద మగుచున్నది. లఘువును జాతిభేదముగా వేయబడు చేతివేళ్ళయొక్క పేళ్ళను దెలిసియుండవలయునుగాన, వాటి పేర్లుక్రింద వ్రాయబడుచున్నవి.

- 1—ఈ అంకెగలది, కనిష్ఠకాయనే చిటికిన వేలు.
- 2—ఈ అంకెగలది, అనామికమను వ్రేలు.
- 3—ఈ అంకెగలది, మధ్యమ వ్రేలు.
- 4—ఈ అంకెగలది, తర్జని వ్రేలు.
- 5—ఈ అంకెగలది, అంగుష్ఠమనే వ్రేలు.

ఈ ఐదువేళ్ళయందు చతురశ్ర, త్రిశ్ర, మిశ్ర, ఖండ, సంక్లిష్టములనే ఐదు జాతుల లఘువులను, వేసిడి క్రమ మెఱువలెఁపఁజే: —

చతురశ్రజాతిలఘువు వేయవలసినపుడు, తొలుత ఘాతయు, తరువాత చిటికిన వ్రేలును, అటువలెనే అనామిక, మధ్యమవ్రేలువఱకు నాలుగక్షరములు వేయుట చతురశ్రజాతి లఘు వనంబడును.

తీశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అనామికమను వ్రేలువఱకు మూడక్షరములు నడుపుట తీశ్రజాతి లఘువనంబడును.

మిశ్రజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలుకొని అంగుష్ఠమువఱకు బోయి మఱల చిటికినవ్రేలువఱకు ఏడు అక్షరములు వేయుట మిశ్రజాతి లఘు వనంబడును.

ఖండజాతిలఘువు వేయునపుడు, ఘాతమొదలు తర్జనీవ్రేలువఱకు ఐదక్షరములు వేయుట ఖండజాతి లఘు వనంబడును.

సంక్లిష్టజాతి లఘువు ఘాతమొదలు అంగుష్ఠమనే వ్రేలువఱకు బోయి, మరల చిటికెన, అనామిక, మధ్యమ వ్రేలు వఱకు తొమ్మిదక్షరములు క్రమముగా వేయుట సంక్లిష్టజాతి లఘువనంబడును.

ఇందువల్లనే సప్తతాళములు ఐదుజాతులచే ముప్పదిఐదు తాళములగు చున్నవి. వాటి వివర మీక్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

ముప్పదియైదు తాళముల విమర్శ పథకము

సంఖ్య	సప్త తాళముల పేర్లు	తాళ అంగ సంఖ్యలు	తీశ్రజాతి		చతురశ్ర జాతి		ఖండజాతి		మిశ్రజాతి		సంక్లిష్టజాతి	
			తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య	తాళములు	సంఖ్య
1	ధ్రువ	1011	మణి	11	శ్రీకర	14	ప్రమాణ	17	పూర్ణ	23	భువన	29
2	మత్య	101	సార	8	సమ	10	ఉదయ	12	ఉద్గర్హ	16	రావ	20
3	రూపక	01	చక్ర	5	వత్తి	6	రాజ	7	కుల	9	బిందు	11
4	ఝంపె	100	కదంబ	6	మధుర	7	చణ	8	సూర	10	కద	12
5	త్రిపుట	100	శంఖ	7	ఆది	8	దుష్కర	9	శీల	11	భోగ	13
6	ఆట	1100	గుప్త	10	తేజ	12	విదిశ	14	లోక	18	ధీర	22
7	ఏక	1	సుధ	3	మాన	4	రత	5	రాగ	7	వసు	9

22. గ్రహపాణి లక్షణము

శ్లో॥ అతీతా నాగతశ్చైవ సమశ్చ విషమోపిచ

గ్రహశ్చతుర్విధా హోక్తా తత్త్వరూపం నిరూప్యతే॥

తా॥ అతీతము, అనాగతము, సమము, విషమము అని గ్రహములు నాలుగు విధములు.

గ్రహముల వివరణము

శ్లో॥ గీతాతీతేత్వతీతస్యా త్తాళాతీతే త్వ నాగతః
గీతాయా తాళసంయుక్తో సమగ్రహ మితీరితః॥

ఆద్యంతర యోరనియమో విషమశ్చ ప్రక్షీర్తితః
మాత్రాధిక్యంచ తస్యేవ క్వచిత్కేచిత్ప్రచక్షతే॥

తా॥ గీతము నడిచినపిమ్మట తాళము నడచుట అతీతమనబడును. తాళము నడిచినపిదప గీతము నడుచుట అనాగత మనబడును. తాళగీతములు సమముగా నడుచుట సమమనబడును. ఈమూడు విధములుగాక నడచునది విషమ గ్రహ మనబడును. మఱియు, గీతాదులకన్నను తాళమాత్రలు రెండుగాని, మూడుగాని, నాలుగుగాని, అతీతమైతే అది అతీతగ్రహమనియు, ఇన్నిమాత్రలే అనాగతమైతే అది అనాగత గ్రహమనియు, సదరు ప్రకారము 5, 6, 7, 8 మాత్రలు గీతముకంటె అతీతమైనను అనాగతమైనను అది విషమ గ్రహమనంబడును. ఇటుల రంగరాజ లొల్ల భట్టులు మొదలైన భారతభాష్య వ్యాఖ్యాతలు నిర్ణయించినారు.

23. లయప్రాణ లక్షణము

శ్లో॥ తాళాంతరాళవర్తయః కాలోసా లయనామకః
ద్రుతమధ్యవిళంబాశ్చ భవేయస్త్రివిధా లయాః
ద్రుతోమద్యో విళంబశ్చ ద్రుతశ్శీఘ్రతమోమతః
ద్విగుణాద్విగుణో జ్ఞేయో తస్మాన్మధ్య విళంబితౌ॥

తా॥ తాళమునడుమ నడిచెడికాలము లయ యనబడును. అది ద్రుతము, మధ్యము విళంబము; అని త్రివిధములు. అందు మిక్కిలి శీఘ్రమయిన ద్రుతము. దానిని ఇనుమడింప మధ్యము. దానిని ఇనుమడింప విళంబిత మగును. ద్రుతలయ అనగా పాడుటకు నెంతత్వరగా తాళమువేసికొని పాడనగునో అట్లు తాళమువేసికొని పాడుట. మధ్యలయ అనగా, ధృతలయకు రెట్టింపువిళంబము చేయుట. విళంబము అనగా, అమధ్యలయకంటె రెట్టింపు విళంబముచేయుట. మఱియు, (గీతతాళాదీనా మేకత్రవిరామాలయః) అనియు, “శ్రుతిర్మాతా పితాలయః” అనియు, జెప్పియుండుటచేత లయ, ముఖ్యప్రాణమని నెఱుంగునది.

24. రాగస్థానముల విమర్శ

ఈ గ్రంథమందుండు స్వరాలంకార గీతములకుగల రాగములయొక్క మేళములనుసహా వాటిపైనే ఉదహరింపబడియున్నవి. ఆయా రాగస్థానములను దెలియుటకై ఈ క్రింద వ్రాయబడియున్న గుఱుతులనుబట్టి తెలిసికొనవలయును.

- శు—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, శుద్ధమనియు
 చ—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, చతుశ్రుతియనియు
 ష—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, షట్శ్రుతియనియు
 సా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, సాధారణ గాంధారమనియు
 అం—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, అంతర గాంధారమనియు
 ప్ర—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, ప్రతిమధ్యమనియు
 కై—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కైశిక నిషాదమనియు
 కా—అని వ్రాసియుండు గుఱుతు, కాకలి నిషాదమనియు నూహించవలెను.

ఉదాహరణము

మాయామాళవగౌళ రాగము

నెం. 1

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
,,	శు	అం	శు	,,	శు	కా	,,	ఇది అవరోహణము

నెం. 2 మాయామాళవగౌళ—స, శురి, అంగ, శుమ, ప, శుధ, కాని.

ఇట్లు పై నుదహరించిన ప్రకారము రాగములయొక్క ఆయాస్థానములను దెలియుటకై 1టా నెంబరు పద్ధతిగాను, 2డో నెంబరు పద్ధతిగాను, స్వరములకు క్రిందనుగాని, ప్రక్కనుగాని, ఏయే అక్షరములు గుఱుతులుగా వ్రాసియుండునో ఆ స్వరములను ఆయా స్థానములని యెఱుంగవలెను.

మఱియు పై నుదహరించిన 1, 2, నెంబర్లుగల మాయామాళవగౌళ రాగము యొక్క స్వరస్థానము లెవ్వియనగా, షడ్జమము, శుద్ధరిషభము, అంతరగాంధారము, పంచమము. శుద్ధధైవతము కాకలి నిషాదము అనునవి ఇట్లే ఆయా రాగములయొక్క స్వరస్థానములు నివి ఇవి యని గ్రహించవలయును.

25. శ్రుతిజేయు పద్ధతి

జంత్రగాత్రాదులయందు సంగీతము నభ్యసించువారలు ముఖ్యముగా శ్రుతిని జేసి కొనేవిధమును దెలిసి యుండవలెను. సంగీతమునకు మూలాధారముయనది

శ్రుతి. అట్టి శ్రుతిని దెలిసియుండుట, సంగీత మవలంబించే ప్రతి మనుజునకును, నావశ్యకము. తంబు యందుగాని ఫిడెల్ యందుగాని శ్రుతిని జేయునప్పుడు తొలుత పజ్జమతంత్రాని హెచ్చించి, పీటవద్దనుండి బిరడాలకు సమీపమున నుండే మెట్టువద్దకు ఒకదారమును పై జెప్పిన మెట్టువద్దనుండి కొలిచి, ఆ దారమును మూడుభాగములుచేసి, అందులో ఒకభాగమగు దారమును పై జెప్పిన మెట్టువద్ద నుండి కొలిచి, ఆ కొలతల చివర దేనితోనైనను గుఱుతుజేసి ఆ గుఱుతుమీద మన వ్రేలుఉంచి మీటి నట్టయిన, అది పంచమ స్వరము పలుకును. ఆ నాదములో రెండవతంత్రాని జేర్చినయెడల శ్రుతియౌను. ఆ శ్రుతుని సా, పా, యని యూహించి పాడుకొనవలెను.

ఇట్టి అపూర్వమైన ఈ సులభమార్గము విద్యార్థుల కత్యంతోపయుక్తము.

26. ఫిడెల్ వాద్యప్రకరణము

1. ఫిడెలు, పీణ మొదలగు జంత్రవాద్యముల నభ్యసించువారును, గాత్రముల యందు నభ్యసించువారును, ఈ గ్రంథమందుండు స్వరావళి మొదటినుండి గీతముల వఱకు సాధకముచేయు విధ మెఱువలెననగా, ఫిడెలునందు ప్రథమకాలముగా స్వరములు వాయింపవలసినపుడు, విశంబముగా నొక్కొక కమానుగీతకు ఒక్కొకస్వరము పలికేలాగునను, ఆ యొక్క కమానులోని రెండవకాలమున రెండేసి స్వరములు పలికే లాగునను మూడవకాలమున కమాను ఒకటికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున కమాను ఒకటికే ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను, ఇవిద్వంద్వింశతి స్వరావళి, జంట, అలంకారములు, గీతములు మొదలగు నవి ఫిడెలునందు సాధకము చేయవలయును.

2. గాత్రములయందు స్వరావళి మొదలగు సాధకము చేయవలసినపుడు, చేతితోవేసెడు తాళాక్షరమునకు, ప్రథమకాలమున వ్రేలికి ఒక స్వరము చొప్పునను, రెండవకాలమున వ్రేలికి రెండేసి స్వరముల చొప్పునను, మూడవకాలమున వ్రేలికి నాలుగేసి స్వరముల చొప్పునను, నాల్గవకాలమున వ్రేలికి ఎనిమిదేసి స్వరముల చొప్పునను తాళమునకు పరిపఱచుకొని గాత్రములయందు సాధకము చేయవలయును. మఱియును, ఫిడెలు వాయింపువారికి కమానుయొక్క నడకచేతనే తాళగతిని దెలియుటకు హేతువగుచున్నది. పీణ మొదలగు సఖవాద్యములవారికి మీటుయొక్క నడకయే తాళగతిని దెలుపును. గాత్రపాఠకులకు చేతియొక్క నడక వలననే తాళగతి దెలియుచున్నది.

ఈ పై జెప్పిన వద్దతులప్రకారము స్వరావళి మొదలగునవి అనులోమ, విలోమ క్రమమున సాధకము జేసినయెడల తాళముయొక్క కాలప్రమాణము దృఢపడుటకు హేతువగుచున్నది.

27. అనులోమ విలోమక్రమము

అనులోమమనగా — ఫిడెలునందు ప్రథమ కాలముగా కమాను వేయును ఆ కమానులోనే క్రమముగా 1-2-3-4 కాలములవఱకు స్వరములను పలికించునది, అనులోమ మనంబడును.

విలోమ మనగా — స్వరములను ప్రథమకాలముగా నడుపుచు, కమానుచేత 1-2-3-4 కాలములుగా వాయించునది విలోమ మనంబడును.

మఱియు, గాత్రమునందు నభ్యసించువారలు చేతిలో ప్రథమకాలముగా తాళమువేయుచు నోటితో 1-2-3-4 కాలములు స్వరముపాడుట అనులోమ మనంబడును. స్వరములను ప్రథమకాలముగా పాడుచు, చేతితోవేసెడి తాళాక్షరములను 1-2-3-4 కాలములు నడిపించునది విలోమమనంబడును. ఇట్లు స్వరములన్నిటి యందును, అనులోమ విలోమక్రమమున సాధకము చేయవలయును.

28. వీణెవాద్యప్రకరణము

వీణెకు సప్తతంత్రులుగలవు. అందు 1 అనుమందరము, 2 మందరము, 3 మందర వంచమము, 4 షడ్జమము, యీ సాల్లు పూనై నవేయు తంత్రులు. ప్రక్కన శృతికి, తాళమున కువయుక్తముగ మూఘతంత్రు లమర్చియుండును. 1 షడ్జమము 2 వంచమము, 3 తారము కలవు. వాయించునప్పుడు కుడిచేతితో మీటుచూ దాని కమర్చియున్న 24 మెల్లినగా రెండు స్థాయలు, దానిలో స్వరము లను యెడమచేతి యొక్క ప్రేళ్ళతో మెట్టుమీద అదిమిపెట్టి ఆయా స్వరములను, పలికించవలయును. షడ్జమము నాల్గవతిగెయై యున్నది. ఆ తీగయే మధ్యమ స్థాయికి ప్రారంభషడ్జమము. అందువల్ల మీటినయెడల అషడ్జమమే పల్కును. (స శుద్ధరిషభము, మేరువుగాక మొదటిమెట్టు శుద్ధరిషభము పల్కును. నాల్గవ మెట్టు అంతరగాంధారము. అయిదవమెట్టు శుద్ధమధ్యమము. యెడవమెట్టు వంచమము, యెనిమిదవమెట్టు శుద్ధదైవతము, పదకొండవమెట్టు కాకలినిపాదము, పండ్రెండవమెట్టు తారషడ్జమము నువయోగించిన యెడల మనకు సంగీతమునకు ప్రారంభించు మాయమాళవగౌళ రాగ స్థానములగును. విశేషములన్ని గురుముఖత తెలుసుకొనవలయును.

29. గోటువాయిద్య ప్రకరణము

ఈ వాయిద్యము వీణె ననుసరించియె యన్నివిషయము లుండును, కాని వీణెకు వేయునట్టి మెట్లుండవు. వీణెమాదిరిగానే మీటుచు యెడమచేతిన యొక చిన్నకొయ్యముక్కును పట్టుకొని దానితోటి పై తంత్రులసూ దా యా స్వరముల ధ్వనులనుబట్టి వాయించవలయును.

30. పూటు వాయిద్య ప్రకరణము

ఇది వేణు (అనగా వెదురు) చేత తయారు చేయబడి సప్తరంధ్రములు వేసి దానియొక్క మొదటిలో యొక పెద్ద రంధ్రమునువేసి దానిలోనే గాలివదలుచు యీ యేడు రంధ్రములనే సగముమూత, పాతికమూత వ్రేళ్ళతో మూయుటవల్ల పదు నారు స్థానములు గల్గుచున్నవి. అనుభవవేద్యము.

శ్రీ రస్తు

రాగప్రకరణము

రాగశబ్దార్థము

శ్లో॥ యోయంధ్వని విశేషస్తు స్వరవర్ణ విభూషితః ।

రంజకోజన చిత్తానాం సరాగః కథితోబుధైః ॥

తా॥ రాగ మనగా, స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడి, జనుల చిత్తమును ఆనందింపచేయునట్టి ధ్వని విశేషము రాగ మనంబడును.

శ్లో॥ స్థాయారోహ వరోహేచ సంచారీత్యథ లక్షణమ్ ।

స్థిత్యాస్థిత్యా ప్రయోగ స్వాదేశైకస్య స్వరస్వయః ॥

శ్లో॥ స్థాయీ వర్ణస్సవిజ్ఞేయః పరావస్వరనామకౌ ।

ఏతత్సమ్మిశ్రణాద్వర్ణ సంచారీ పరికీర్తితః ॥

తా॥ రాగము-స్థాయి, ఆరోహి, అనరోహి, సంచారి యని నాలుగువిధములు. అందు ఒక్కొక్క స్వరమును విళంబముగా నిలిపి నిలిపిపాడుట స్థాయి యనఁ బడును. స్వరములు పరిగమపధనిస యని క్రమముగా హెచ్చుట ఆరోహి యనఁబడును. సవిధపమగరిస యని క్రమముగా తగ్గుట అనరోహి యనఁబడును. ఈ మూటియొక్క చేరిక సంచారి యనఁబడును.

శ్లో॥ షాడవౌషాడవ సంపూర్ణ భేదాద్రాగస్త్రిధామతః ।

బౌడవః పంచభిఃప్రోక్త స్వరైషడ్భిస్తుషాడవః ।

సంపూర్ణ స్పృష్టభిర్జ్జేయ ఏవంరాగ స్త్రిధామతః ॥

తా॥ రాగములు - పాడవము, బెడవము, సంపూర్ణము అని మూడు విధములు. అందు బెడవము ఐదు స్వరములును, పాడవము అటు స్వరములును; సంపూర్ణము సప్త స్వరములును, కలిగియుండును.

ఉదాహరణము

ఆరోహణము

అవరోహణము

సంపూర్ణము ... స రి గ మ ప ధ ని స - స ని ధ ప మ గ రి స॥

పాడవము ... స రి గ మ ప ధ స - స ధ ప మ గ రి స ॥

బెడవము ... స రి గ మ ప స - స ప మ గ రి స ॥

ఈ సంపూర్ణ పాడవ బెడవములలో సంపూర్ణము ఒక్క భేదమును, పాడవము అటు భేదములును, బెడవము పదిహేను భేదములును గలిగి ఇరువదిరెండు భేదంబు లయ్యెను.

న్యాసాంశ గ్రహస్వర లక్షణము

శ్లో॥ గీతాదా స్థాపితోస్తు సగ్రహస్వర ఉచ్యతే ।

న్యాసస్వరస్తు విజ్ఞేయో యస్తగీత సమావకః ।

బహుళోయః ప్రయోగేషు సోయమంశ స్వరోమతః ॥

తా॥ రాగము నారంభించు నపుడేమి, మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి, ఆ స్వరములోనే నిలువబడినది, గ్రహస్వర లేక ఎప్పు యనంబడును. ఒక్కొక్క రాగమును ఆలాపించునపుడు సంగతి విన్యాసముయొక్క చివరస్వరము మీద నిలుపుట న్యాస స్వర మనంబడును. ఆయా రాగములలో సంగతివేసి పాడు నప్పుడు ప్రయోగములందు విస్తారమై మాటిమాటికి ఉపయోగింపబడి రక్తియిచ్చు నట్టి స్వరము అంశ స్వర మనంబడును. ఇట్లు ఆయా రాగములయొక్క రూప మేర్పడుటకు న్యాసాంశ గ్రహస్వరములు ఈ యీ రాగములకు నివి యివి యని ప్రాచీనులు కొన్ని రాగములకు నిర్ణయించి యున్నారు.

వందన శ్లోకము

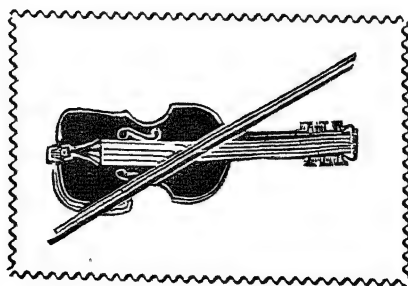
శ్లో॥ చైతన్యం సర్వభూతానాం నిర్వృత్తిర్జగదాత్మనామ్ ।

నాదబ్రహ్మ తదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే ॥

సంగీతము నాధప్రధానంబై జంత్ర గాంత్రములయందు స్వర విన్యాసముచే నవ్యక్త మధరమై, శిశుపశు పణ్యాదులకును బారవశ్య దాయకంబై ఐహికా ముష్మిక సుఖదాయకంబునై యొప్పచుండు శాస్త్రము. అట్టి సంగీత శాస్త్రమును యభ్యసించువారలు తొలుత శ్రుతి గూర్చుకొని పిమ్మట సరిగమపదనిస సని ధపమగరిస అను నీ స్వరములను ఆరోహణ అవరోహణ గతిగా, ఆదితాళము వేసికొని, కాలము దెలిసి హెచ్చు తక్కువలు గానీయక తాళమునకు పరివరచు కొని, ముందర విళంబముగా ప్రథమ కాలము, పిమ్మట ద్వితీయ కాలమును అనంతరము తృతీయ కాలమును, తదనంతరము చతుర్థ కాలమును క్రమముగా ఆరాగముయొక్క స్వరస్థానములను గుఱు తెఱిగి సాధకము చేయవలెను.

మఱియును, ఆదితాళము ఒక్క లఘువును, రెండు ద్రుతములును గలది. దీనికి అంగసంజ్ఞ 100 ఇందు నిలుపుగీటు గల గుఱుతు లఘు పనియు, రెండుసున్నాలు రెండు ద్రుతము లనియు నెఱుంగవలెను. ఈ ఆదితాళముయొక్క లఘుద్రుతము లను వేనెడి క్రమ మెఱువలే నంటే, తొలుత లఘువును, పిమ్మట రెండు ద్రుతము లను వేయవలెను. లఘువు అనగా, ఘాత మొదలు వ్రేలుపఱకు నాలుగక్షరములు వేయునది.

ద్రుత మనగా, దెబ్బ ఉసివేయుట. అందు ఉసియనగా, దెబ్బవేసిన చేతిని కుడివైపుకు విసరదు ఇట్లే రెండవ ద్రుతమున్ను వేయవలెను. దీని వివర మీ క్రింద వ్రాయబడుచున్నది.

1. రా గ స్వ రా వ శి వ రు స లు

ఆ. సరిగమపధనిస

అ. సనిధపమగరిస

స-శుక్రి-ఆంగ-శుమ-ప శుధ-కాని

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అక్షరములు

I ఇది లఘువు				O ఇది ద్రుతము		U ఇది ద్రుతము	
ఘాత	చితికనప్రేలు	అనామికప్రేలు	మధ్యప్రేలు	దెబ్బ	ఉని	దెబ్బ	ఉని
స స	రి ని	గ ధ	ప్రథమ మ ప	కాలము ప మ	ధ గ	ని రి	స స
స రి	గ మ	ప ధ	రెండవ ని స	కాలము స ని	ధ ప	మ గ	రి స
స రి గ మ	ప ధ ని స	స ని ధ ప	మూడవ మ గ రి స	కాలము స రి గ మ	ప ధ ని స	స ని ధ ప	మ గ రి స
స రి గ మ ప ధ ని స	సనిధపమగరిస	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస	కాలము సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస

ఇట్లు ఈ క్రింద వ్రానియుండు స్థానముల అన్ని జీయంగును, పైజెప్పిన 1, 2, 3, 4 కాలముల పద్ధతిని సాధకము చేయ

వలయును.

	4 అ. దె-వై1-2-3	2 అ. దె-ఉ	2 అ. దె-ఉ	4 అ. దె-వై1-2-3	2 అ. దె-ఉ	2 అ. దె-ఉ
2	స రి గ బు సం ని ధ ప	స రి సం ని	గ బు ధ ప	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
3	స రి గ బు సం ని ధ ప	స రి సం ని	స రి సం ని	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
4	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప బు	స రి సం ని	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
5	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప బు బు ప	గ రి ధ ని	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
6	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప బు బు ప	ధ ప గ బు	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
7	స రి గ బు సం ని ధ ప	స ప బు ప ప బు	గ రి ధ ని	స రి గ బు సం ని ధ ప	ప ధ బు గ	ని స. రి స॥
8	స రి గ బు గ బు ప ధ	ప ప ని ధ	గ బు ప బు	ప ప గ బు ప గ	ప ప బు గ	, , రి స॥
9	ప ప గ బు ప ధ	ప ప ని ధ	ధ ప ప బు	ప ప గ బు ప గ	ప ప బు గ	ప ప రి స॥
10	స రి గ బు ప ప ప ప సం ని ధ ప	ప ప ధ ప ప గ	ని స. ధ ప ని	రి ప ప ప ప ప ప	ని ధ ప బు గ రి బు గ	ని స. ప ప గ బు రి స॥

2. హెచ్చు స్థాయి వరుసలు

ధీర శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

29 వ మేళకర్త రాగము

ఆటో. సరిగమపధనిస.

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కౌని

ఆవ. సనిధపమగరిస.

	4 అ. దె.వె1-2-3	2 అ. దె-ఉ	2 అ. దె-ఉ	4 అ. దె.వె1-2-3	2 అ. దె-ఉ	2 అ. దె-ఉ
1	ప ర గ బ ళ బ పం రం	ప ఛ పం ర	బ పం ళ ర	పః ష పం ర ఛ పం	ప ష ప గ	పం ర ప
2	ప ర గ బ ళ బ పం రం	పం ర ఛ పం ర	రం పం ళ పం పం	పం పః పం రం ఛ పం	ప ష ప గ	పం ర ప
3	ప ర గ బ ళ బ పం రం	పం గం పం రం ఛ	రం పం ళ పం పం	పం పః పం రం ఛ పం	ప ష ప గ	పం ర ప
4	ప ర గ బ ళ బ పం రం	పం గం పం రం ఛ	రం పం ళ పం పం	పం పః పం రం ఛ పం	ప ష ప గ	పం ర ప
5	ప ర గ బ ళ బ పం రం	పం గం పం రం ఛ	రం పం ళ పం పం	పం పః పం రం ఛ పం	ప ష ప గ	పం ర ప

3. తగ్గు స్థాయి వరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ. మేళకర్త రాగము

ఆణి. సరిగమపధనిస

స-శరి-ఆంగ-శుమ-పశుధ-కౌని

ఆవ. సనిధపమగరిస

	4 అ దె-వే1-2-3	2 అ దె-ఉ	2 అ దె-ఉ	4 అ దె-వే1-2-3	2 అ దె-ఉ	2 అ దె-ఉ
1	స. ని ధ. ప గ రి ప. ని	ప. గ ప. రి	రి. ప గ. పు	ప. , , ప. రి గ. పు	ప. ప ప. డ	, , ని. ప.
2	ప. ని ధ. ప గ రి ప. ని గ రి ప. ని	ప. గ ప. ప. ప ప. రి	రి. ప ప. ని. ప గ. పు	ప. , , ప. ప. ని. ప. రి ప. రి గ. పు	ప. ప గ. పు ప. డ	, , ప. ప. ని. ప.
3	ప. ని ధ. ప గ రి ప. ని గ రి ప. ని గ రి ప. ని	ప. గ ప. ధ. గ ప. ని. ప ప. రి	రి. ప ప. ప. ని ప. పు	ప. , , ప. ప. ని. ప. రి ప. రి గ. పు	ప. ప గ. పు ప. డ	, , ప. ప. ని. ప.
4	ప. ని ధ. ప గ రి ప. ని గ రి ప. ని గ రి ప. ని	ప. గ ప. ధ. ప. ప ప. ప. ని. ప ప. రి	రి. ప ప. ధ. ప. ని ప. ని. ప. ని. ప గ. పు	ప. , , ప. ప. ని. ప. ప. రి ప. ప. ని. ప. రి ప. రి గ. పు	ప. ప గ. పు ప. డ	, , ప. ప. ని. ప.
5	ప. ని ధ. ప ప. ని ధ. ప రి. గ. ప. ని ప. ప. ప. డ	ప. గ ప. ని. ప ప. గ. ప ప. పు	రి. ప రి. ప. ప గ. పు గ. రి	ప. , , ప. ప. ప. ప. రి ప. ప. ప. ప. రి ప. రి గ. పు	ప. ప గ. రి ప. డ	, , ప. రి ని. ప.
6	ప. ని ధ. ప ప. ని ధ. ప రి. గ. ప. ని ప. ప. ప. డ	ప. గ ప. ని. ప ప. గ. ప ప. పు	రి. ప రి. ప. ప గ. పు గ. రి	ప. , , ప. ప. ప. ప. రి ప. ప. ప. ప. రి ప. రి గ. పు	ప. ప గ. రి ప. డ	, , ప. రి ని. ప.

4. జంట వరుసలు

మాయామాళవగౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము

అరో. సరిగమపధనిస

స-శరి-ఆంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని.

ఆవ. సనిధపమగరిస

	4 అ. చ-ప్రే1-2-3	2 అ. చ-ఉ	2 అ. చ-ఉ	4 అ. చ-ప్రే1-2-3	2 అ. చ-ఉ	2 అ. చ-ఉ
1	స స రి రి	గ గ	భు భు	ప ప ద ధ	లి లి	సం సం
2	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప	భు భు గ గ	రి రి	స ప
3	స స రి రి	గ గ	భు భు	రి రి గ గ	భు భు	ప ప
	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ	భు భు ప ప	ద ధ	లి లి
	ప ప ద ధ	ని ని	సం సం	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప
	లి లి ద ధ	ప ప	భు భు	ద ధ ప ప	భు భు	గ గ
	ప ప భు భు	గ గ	రి రి	భు భు గ గ	రి రి	స ప
4	స స రి రి	గ గ	రి రి	స స రి రి	గ గ	భు భు
	రి రి గ గ	భు భు	గ గ	రి రి గ గ	భు భు	ప ప
	గ గ భు భు	ప ప	భు భు	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ
	భు భు ప ప	ద ధ	ప ప	భు భు ప ప	ద ధ	లి లి
	ప ప ద ధ	ని ని	ద ధ	ప ప ద ధ	లి లి	సం సం
	సం సం ని ని	ద ధ	లి లి	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప
	లి లి ద ధ	ప ప	ద ధ	లి లి ద ధ	ప ప	భు భు
	ద ధ ప ప	భు భు	ప ప	ద ధ ప ప	భు భు	గ గ
	ప ప భు భు	గ గ	భు భు	ప ప భు భు	గ గ	రి రి
	భు భు గ గ	రి రి	గ గ	భు భు గ గ	రి రి	స ప
4	స రి రి గ	ప రి	రి గ	స స రి రి	గ గ	భు భు
	రి గ గ భు	రి గ	గ భు	రి రి గ గ	భు భు	ప ప
	గ భు భు ప	గ భు	భు ప	గ గ భు భు	ప ప	ద ధ
	భు ప ప ద ధ	భు ప	ప ప	భు భు ప ప	ద ధ	లి లి
	ప ప ద ధ ని	ప ప	ద ధ ని	ప ప ప ప ద ధ	ని ని	సం సం
	సం సం ని ని	సం ని	ని ని	సం సం ని ని	ద ధ	ప ప
	లి లి ద ధ ప	ని ని	ద ధ ప	లి లి ద ధ	ప ప	భు భు
	ద ధ ప ప భు	ద ధ ప	ప ప	ద ధ ప ప	భు భు	గ గ
	ప ప భు భు	ప ప	భు భు	ప ప భు భు	గ గ	రి రి
	భు భు గ గ	భు భు	గ గ	భు భు గ గ	రి రి	స ప

5. చాటు వరుసలు

మాయా మాళవ గౌళ రాగము - ఆదితాళము 8 అ.

15 వ మేళకర్త రాగము

ఆరో. సరిగమపధనిస

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-శుధ-కాని

అవ. సనిధపమగరిస

	4 అ చె-ప్రే1-2-3	2 అ చె-ఉ	2 అ చె-ఉ	4 అ చె-ప్రే1-2-3	2 అ చె-ఉ	2 అ చె-ఉ
1	స రి స గ రి గ రి మ గ మ గ ప మ ప మ ధ ప ద ప ని స ని స ధ ని ధ ని ప ద ప ధ మ ప మ ప గ మ గ మ రి	రి గ గ మ మ ప ప ధ ద ని ని ధ ధ ప ప మ మ గ గ రి	మ గ ప మ ద ప ని ధ స ని ప ధ మ ప గ మ రి గ స రి	స గ రి గ రి మ గ మ గ ప మ ప మ ద ప ధ ప ని ద ని స ద ని ధ ని ప ధ ప ద మ ప మ ప గ మ గ మ రి గ రి	స రి రి గ గ మ మ ప ప ధ ని స ధ ప ని ధ ధ ప మ గ ప మ మ గ	గ మ మ ప ప ధ ద ని ని స ధ ప ప మ మ గ గ రి రి స॥
2	స గ స రి రి మ రి గ గ ప గ మ మ ద మ ప ప ని ప ధ స ద స ని ని ప ని ధ ద మ ధ ప ప గ ప మ మ రి మ గ	గ రి మ గ ప మ ద ప ని ధ ని ధ ప ధ మ ప గ మ రి గ	మ గ ప మ ద ప ని ధ స ని ప ధ మ ప గ మ రి గ స రి	స మ రి గ రి ప గ మ గ ద మ ప మ ని ప ధ ప స ద ని స ప ని ధ ని మ ద ప ద గ ప మ ప రి మ గ మ స గ రి	స రి రి గ గ మ మ ప ప ధ ని స ధ ప ని ధ ధ ప మ గ ప మ మ గ	గ మ మ ప ప ధ ధ ని ని స ధ ప ప మ మ గ గ రి రి స॥

35. అ లంకా రములు

1. మాయామాళవగౌళ రాగము 15 మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
,,	శ్చ	అం	శ్చ	,,	శ్చ	కా	,,	ఆవరోహణము

చతురశ్రజాతి ధృవతాళము - 14 అక్షరములు
(శ్రీకరతాళము)

1.

I 4 అ	O 2 అ	I 4 అ	I 4 అ
దె - వ్రే1-2-3	దె-ఉసి	దె-వ్రే1-2-3	దె-వ్రే1-2-3
స - రి -గ-మ	గ-రి	స-రి -గ-రి	స- రి -గ-మ
రి - గ -మ-ప	మ గ	రి- గ -మ-గ	రి- గ -మ-ప
గ మ ప ధ	ప మ	గ మ ప మ	గ మ ప ధ
మ ప ధ ని	ధ ప	మ ప ధ ప	మ ప ధ ని
ప ధ ని స	ని ధ	ప ధ ని ధ	ప ధ ని స
స ని ధ ప	ధ ని	స ని ధ ని	స ని ధ ప
ని ధ ప మ	ప ధ	ని ధ ప ధ	ని ధ ప మ
ధ ప మ గ	మ ప	ధ ప మ ప	ధ ప మ గ
ప మ గ రి	గ మ	ప మ గ మ	ప మ గ రి
మ గ రి స	రి గ	మ గ రి గ	మ గ రి స

త్రైశబ్దాతి ధ్రువతాళము - 11 ఆక్షరములు
(మణితాళము)

2.

I	O	I	I
సరిగ	రిస	సరిగ	రిగమ
రిగమ	గరి	రిగమ	గమప
గమప	మగ	గమప	మపధ
మపధ	పమ	మపధ	పధని
పధని	ధప	పధని	ధనిస
సనిధ	నిస	సనిధ	నిధప
నిధప	ధని	నిధప	ధపమ
ధపమ	పధ	ధపమ	పమగ
పమగ	మప	పమగ	మగరి
మగరి	గమ	మగరి	గరిస

మిశ్రబాతి ధ్రువతాళము—23 ఆక్షరములు.
(పూర్ణతాళము)

3.

I	O	I	I
సరిగమపధని	ధప	సరిగమపధప	సరిగమపధని
రిగమపధనిస	నిధ	రిగమపధనిధ	రిగమపధనిస
సనిధపమగరి	గమ	సనిధపమగమ	సనిధపమగరి
నిధపమగరిస	రిగ	నిధపమగరిగ	నిధపమగరిస

ఖండబాతి ధ్రువతాళము—17 ఆక్షరములు.
(ప్రమాణతాళము)

4.

I	O	I	I
సరిగమప	మగ	సరిగమగ	సరిగమప
రిగమపధ	పమ	రిగమపమ	రిగమపధ
గమపధని	ధప	గమపధప	గమపధని
మపధనిస	నిధ	మపధనిధ	మపధనిస
సనిధపమ	పధ	సనిధపధ	సనిధపమ
నిధపమగ	మప	నిధపమప	నిధపమగ
ధపమగరి	గమ	ధపమగమ	ధపమగరి
పమగరిస	రిగ	పమగరిగ	పమగరిస

సంక్షిప్తజాతి ధ్రువతాళము—29 అక్షరములు.

(భువనతాళము)

5.

I	O	I	I
సారీగమపధని	ధ ప	సారీగమపధప	సారీగమపధని
రీగామపధనిస	ని ధ	రీగామపధనిధ	రీగామపధనిస
సానీధపమగరి	గ మ	సానీధపమగమ	సానీధపమగరి
నీధాపమగరిస	రి గ	నీధాపమగరిగ	నీధాపమగరిస

2. హనుమత్తోడిరాగము—8. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
..	శు	సా	శు	..	శు	క్రై	..	అవగోహణము.

చతురశ్రజాతి మర్యతాళము—10. అ.

(సమతాళము)

1.

I	O	I
4 అ	2 అ	4 అ
దె.వే1-2-3	దె.ఉని	దె.వే1-2-3
స-రి-గ-రి	స-రి	స-రి-గ-మ
రి గ మ గ	రి గ	రి గ మ ప
గ మ ప మ	గ మ	గ మ ప ధ
మ ప ధ ప	మ ప	మ ప ధ ని
ప ధ ని ధ	ప ధ	ప ధ ని స
స ని ధ ని	స ని	స ని ధ ప
ని ధ ప ధ	ని ధ	ని ధ ప మ
ధ ప మ ప	ధ ప	ధ ప మ గ
ప మ గ మ	ప మ	ప మ గ రి
మ గ రి గ	మ గ	మ గ రి స

త్రిశ్రజాతి మర్మతాళము—8 ఆక్షరములు.

(సారతాళము)

2.

I	O	I
సరిగ	సరి	సరిగ
రిగమ	రిగ	రిగమ
గమప	గమ	గమప
మపధ	మప	మపధ
పధని	పధ	పధని
ధనిస	ధని	ధనిస
సనిధ	సని	సనిధ
నిధప	నిధ	నిధప
ధపమ	ధప	ధపమ
పమగ	పమ	పమగ
మగరి	మగ	మగరి
గరిస	గరి	గరిస

మిశ్రజాతి మర్మతాళము—16 ఆక్షరములు

(ఉదీర్ఘతాళము)

3.

I	O	I
• సరిగమపధప	మగ	సరిగమపధని
రిగమపధనిధ	పమ	రిగమపధనిస
సనిధపమగమ	పధ	సనిధపమగరి
నిధపమగరిగ	మప	నిధపమగరిస

ఖండజాతి మర్మతాళము—12 అక్షరములు.

(ఉదయతాళము)

4.

I	O	I
సరిగమ గ	సరి	సరిగమప
రిగమపమ	రిగ	రిగమపధ
గమపధప	గమ	గమపధని
మపధనిధ	మప	మపధనిసే
సేనిధపధ	సేని	సేనిధపమ
నిధపమప	నిధ	నిధపమగ
ధపమగమ	ధప	ధపమగరి
పమగరిగ	పమ	పమగరిస

స్వంకీర్ణజాతి మర్మతాళము—20 అక్షరములు.

(రావతాళము)

5.

I	O	I
సారీగామపమ	గమ	సారీగామపధ
రీగామాపధప	మప	రీగామాపధని
గామాపాధనిధ	పధ	గామాపాధనిస
సానీధాపమప	ధప	సానీధాపమగ
నీధాపామగమ	పమ	నీధాపామగరి
ధాపామాగరిగ	మగ	ధాపామాగరిస

3. ధీరశంకరాభరణము—29. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస.
చ	చ	ఆం.	శు	,”	చ	కా	,”	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతిరూపకం—6 అ.

(ప్రతితాళము)

మృశజాతిరూపకం—4 అ.

(కులతాళము)

1.

0 2 అ	1 4 అ
చె - ఉ	చె-వే1-2- 3
స రి	స- రి- గ-మ
రి గ	రి గ మ ప
గ మ	గ మ ప ధ
మ ప	మ ప ధ ని
ప ధ	ప ధ ని స
స ని	స ని ధ ప
ని ధ	ని ధ ప మ
ధ ప	ధ ప మ గ
ప మ	ప మ గ రి
మ గ	మ గ రి స

తిశ్రజాతిరూపకం—5 అ.

(చక్రతాళము)

2.

0	1
స రి	సరిగ సరిగమ
రి గ	రిగమరిగమప
గ మ	గమపగమపధ
మ ప	మపధమపధని
ప ధ	పధపధనిస
స ని	సనిధసనిధప
ని ధ	నిధసనిధపమ
ధ ప	ధపమధపమగ
ప మ	పమగ పమగరి
మ గ	మగరిమగరిస॥

ఖండజాతిరూపకం—7 అ.

(రాజతాళము)

3.

0	1
స రి	స రి గ
రి గ	రి గ మ
గ మ	గ మ ప
మ ప	మ ప ధ
ప ధ	ప ధ ని
ధ ని	ధ ని స
స ని	స ని ధ
ని ధ	ని ధ ప
ధ ప	ధ ప మ
ప మ	ప మ గ
మ గ	మ గ రి
గ రి	గ రి స

4.

0	1
స రి	సరిగమప
రి గ	రిగమపధ
గ మ	గమపధని
మ ప	మపధనిస
స ని	సనిధపమ
ని ధ	నిధపమగ
ధ ప	ధపమగరి
ప మ	పమగరిస

సంకీర్ణజాతి రూపకము — 11 అక్షరములు

(బిందుతాళము)

5.

౦	1
సరి	సరిగమపరిగమప
రిగ	రిగమపధగమపధ
గమ	గమపధనిమపధని
మప	మపధనిసపధనిస
సని	సనిధపమనిధపమ
నిధ	నిధపమగధపమగ
ధప	ధపమగరిపమగరి
పమ	పమగరిసమగరిస

4. మేచకళ్యాణి 65 మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస
,”	చ	తం	ప్ర	,”	చ	కా	,”	అవరోహణము

చతురశ్రజాతి జంపెతాళము — 7 అక్షరములు

(మధురతాళము)

1.

1	౦	౦
సరిగరి	గ	హ
రిగమగ	మ	ప
గమపమ	ప	ధ
మపధప	ధ	ని
పధనిధ	ని	స
సనిధని	ధ	ప
నిధపధ	ప	మ
ధపమప	మ	గ
పమగమ	గ	రి
మగరిగ	రి	హ

తిశ్రజాతి జంపెతాళము — 6 అక్షరములు

(కదంబతాళము)

2.

I	U	O
సరిగ	రి	గా
రిగమ	గ	భా
గమప	మ	భా
మపధ	ప	భా
పధని	ధ	భా
ధనిసం	ని	భా
సంనిధ	ని	భా
నిధప	ధ	భా
ధపమ	ప	భా
పమగ	మ	భా
మగరి	గ	భా
గరిస	రి	భా

మిశ్రజాతి జంపెతాళము — 10 అక్షరములు

(మరతాళము)

3.

I 7 అ	U 1 అ	O 2 అ
దె-ప్రే1-2 -3-4-5-6	దె	దె-ఉసి
స-రి-గ -స-రి-స-రి	గ	భా
రి గ మ -రి గ రి గ	మ	భా
గ మ ప -గ మ గ మ	ప	భా
మ ప ధ -మ ప మ ప	ధ	భా
ప ధ ని -ప ధ ప ధ	ని	భా
ని స ని ధ -ని స ని స	ని	భా
స ని ధ ప -స ని ధ ప	ధ	భా
ధ ప మ -ధ ప మ ప	ప	భా
మ గ రి -మ గ మ గ	మ	భా
గ రి స -గ మ గ గ	రి	భా

ఖండజాతి జంపెతాళము—8 అక్షరములు
(చణతాళము)

4.

I	U	O
నరిగనరి	గ	హ
రిగమరిగ	మ	ఫ
గమపగమ	ప	భ
మపధమప	ధ	ల
పధనిపధ	ని	శ
సనిధసని	ధ	ళ
నిధపనిధ	ప	చ్ఛ
ధపమధప	మ	గ
పమగపమ	గ	రి
మగరిమగ	రి	ఫ॥

సంక్లిష్టజాతి జంపెతాళము—12 అక్షరములు
(కదతాళము)

5.

I	U	O
ఫారిగమనరిగ	మ	ఫ
రిగామపరిగమ	ప	భ
గామౌపధగమప	ధ	ల
మౌఫాధనిమపధ	ని	శ
ఫానిధపసనిధ	ప	చ్ఛ
నిధౌపమనిధప	మ	గ
ధౌఫామగధపమ	గ	రి
ఫామౌగరిపమగ	రి	ఫ॥

5. నటభైరవి రాగము. 20. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స
,,	రు	పు	మ	,,	రు	త్రి	,,	ఆవరోహణము.

చతురశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 8 ఆక్షరములు (ఆదితాళము)

1.	I 4 ఆ	O 2 ఆ	O 2 ఆ
	స రి గ రి రి గ మ గ గ మ ప మ మ ప ధ ప ప ధ ని ధ స ని ధ ని ని ధ ప ధ ధ ప మ ప ప మ గ మ మ గ రి గ	స రి రి గ గ మ మ ప ప ధ స ని ని ధ ధ ప ప మ మ గ గ రి రి స॥	గ మ మ ప ప ధ ధ ని ని స స ప ప మ మ గ గ రి రి స॥

త్రిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 7 ఆక్షరములు (శంఖతాళము)

2.	I 5 ఆ	O 2 ఆ	O 2 ఆ
	చె-చే1-2	చె-ఉ	చె-ఉ
	స రి -గ రి గ మ గ మ ప మ ప ధ ప ధ ని స ని ధ ని ధ ప ధ ప మ ప మ గ మ గ రి	స-రి రి గ గ మ మ ప ప ధ స ని ని ధ ధ ప ప మ మ గ మ గ	గ-మ మ ప ప ధ ధ ని ని స స ప ప మ మ గ గ రి రి స॥

మిశ్రజాతి త్రిపుటతాళము — 11 అక్షరములు.

(లీలతాళము)

3.

I	O	O
సరిగమపమగ	రిగ	మప
రిగమపధపమ	గమ	పధ
గమపధనిధప	మప	ధని
మపధనిసరిధ	పధ	నిస
సరిధపమపధ	నిధ	పమ
నిధపమగమప	ధప	మగ
ధపమగరిగమ	పమ	గరి
పమగరిసరిగ	మగ	రిస

ఖండజాతి త్రిపుటతాళము — 9 అక్షరములు.

(దుష్కరతాళము)

4.

I	O	O
సరిగమప	రిగ	మప
రిగమపధ	గమ	పధ
గమపధని	మప	ధని
మపధనిస	పధ	నిస
సరిధపమ	నిధ	పమ
నిధపమగ	ధప	మగ
ధపమగరి	పమ	గరి
పమగరిస	మగ	రిస

సంకీర్తజాతి త్రిపుటతాళము—13 అక్షరములు

(భోగతాళము)

5.	I	O	O
	స రి గ మ ప మ గ రి స	రి గ	మ ప
	రి గ మ ప ధ ప మ గ రి	గ మ	ప ధ
	గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ	మ ప	ధ ని
	మ ప ధ ని స ని ధ ప మ	ప ధ	ని స
	స ని ధ ప మ ప ధ ని స	ని ధ	ప మ
	ని ధ ప మ గ మ ప ధ ని	ధ ప	మ గ
	ధ ప మ గ రి గ మ ప ధ	ప మ	గ రి
	ప మ గ రి స రి గ మ ప	మ గ	రి స

6. హరికాంభోజిరాగము—28. మే

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	స ని ధ ప మ గ రి స.
,,	చ	ఆం	కు	,,	చ	త్ర	,,	అవరోహణము.

చతురశ్రజాతి అటతాళము—12 అక్షరములు.

(లేఖతాళము)

1.	I	I	O	O
	స రి గ మ	స రి గ మ	పా	పా
	రి గ మ ప	రి గ మ ప	ధా	ధా
	గ మ ప ధ	గ మ ప ధ	నీ	నీ
	మ ప ధ ని	మ ప ధ ని	సా	సా
	స ని ధ ప	స ని ధ ప	మా	మా
	ని ధ ప మ	ని ధ ప మ	గా	గా
	ధ ప మ గ	ధ ప మ గ	రీ	రీ
	ప మ గ రి	ప మ గ రి	సా	సా॥

తిశ్రజాతి అటతాళము—10 అక్షరములు

(గుప్తతాళము)

2.

I	I	O	O
స రి గ	స రి గ	మా	మా
రి గ మ	రి గ మ	పా	పా
గ మ ప	గ మ ప	ధా	ధా
మ ప ధ	మ ప ధ	నీ	నీ
ప ధ ని	ప ధ ని	సా	సా
ప ని ధ	స ని ధ	పా	పా
ని ధ ప	ని ధ ప	మా	మా
ధ ప మ	ధ ప మ	గా	గా
ప మ గ	ప మ గ	రీ	రీ
మ గ రి	మ గ రి	సా	సా॥

మిశ్రజాతి అటతాళము—18 అక్షరములు

(లోయతాళము)

3.

I	I	O	O
సరిగామప	సారిగామప	ధా	ధా
రిగామాపధ	రిగమా పధ	నీ	నీ
గమాపాధని	గామసాధని	సా	సా
సనిధాపమ	సానిధాపమ	గా	గా
నిధాపామగ	నీ ధపామగ	రీ	రీ
ధపామాగరి	ధాపమాగరి	సా	సా॥

ఖండజాతి అటతాళము—14 అక్షరములు.

(విదళతాళము)

	I 5 అ	I 5 అ	O 2 అ	O 2 అ
	చె-ప్రే1-2-3-4	చె-ప్రే1-2-3-4	చె-ఉ	చె-ఉ
4.	స- రీ - గా రి గా మా గ మా పా మ పా ధా ప ధా ని ప ని ధా ని ధా పా ధ పా మా ప మా గా మ గా రీ	స- రీ- గా రీ గ మా గా మ పా మా ప ధా పా ధ ని స ని ధా ని ధ పా ధా ప మా పా మ గా మా గ రీ	మా పా ధా ని పా మా గా రీ పా	మా పా ధా ని పా మా గా రీ పా॥

సంకీర్ణజాతి అటతాళము—22 అక్షరములు.

(ధీరతాళము)

	I	I	O	O
5.	సరీగామాపధ	సారిగామాపధ	ని	ని
	రిగామాపాధని	రీగామాపాధని	సా	సా
	సనిధాపామగ	సానిధాపామగ	రి	రి
	నిధాపామాగరి	నీధపామాగరి	సా	సా॥

7. చక్రవాకము. 16. మే.

స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని	స	సనిధపమగరిస.
,,	శు	తిం	శు	,,	చ	త్రి	,,	అవరోహణము.

చ. వికతాళము—4. అ.

(మానతాళము)

4 అ
దె-ప్రే-2- రి
స-రి-గ-మ
రి-ప-మ-ప
గ-మ-ప-ధ
మ-ప-ధ-ని
ప-ధ-ని-స
స-ని-ధ-ప
ని-ధ-ప-మ
మ-గ-రి-స

తి. వికతాళము—3. అ.

(సుధతాళము)

స-రి-గ
రి-గ-మ
గ-మ-ప
మ-ప-ధ
ప-ధ-ని
ధ-ని-స
స-ని-ధ
ని-ధ-ప
ప-మ-గ
మ-గ-రి
గ-రి-స

వి. వికతాళము—7 అ.

(రాగతాళము)

సరిగమపధని
రిగమపధనిస
సనిధపమగరి
నిధపమగరిస

ఖం. వికతాళము—5 అ.

(రతతాళము)

సరిగమప
రిగమపధ
గమపధని
మపధనిస
సనిధపమ
నిధపమగ
ధపమగరి
పమగరిస

సం. వికతాళము—9 అ.

(వసుతాళము)

సరిగమపరిగమప
రిగమపధగమపధ
గమపధనిమపధని
మపధనిసపధనిస
సనిధపమనిధపమ
నిధపమగధపమగ
ధపమగరిపమగరి
పమగరిసమగరిస

ఇట్లు బిగ్గోక్త రాగమునకు విధేసి అలంకారముల చొప్పున ఏడురాగములలో సుప్రదియైదు అలంకారములు సంపూర్ణముగా వ్రాయుటయైనను,

స్వరస్థానములయొక్క ప్రమాణములు

ఓ సంగీత విద్యార్థులారా !

ఈ గ్రంథము రాగస్వరావళి మొదలగునవి సాధకము చేయుటకు, ఆ రాగముయొక్క స్వరస్థానములను బాగుగ గుర్తెరిగిన ఉపాధ్యాయులవల్ల నేర్చుకొనవలయునని జెప్పియుంటిని. అట్టి ఉపాధ్యాయులు తటస్థించనియెడల మీ కోర్కె నిష్ఫలమేగదా? కాన, అట్టి కొరత నివారించబూని, మీకై మీరే ఆయా రాగములయొక్క స్వరస్థానములను గుర్తెరిగి సాధకము జేసుకొనులాగున ఈ క్రిందివాటి ప్రమాణములను ఏర్పఱచియున్నాను.

అది యెట్లనగా;

ఈ గ్రంథములో 13-14 పేజీలలో జెప్పబడిన శ్రుతి కొలత ప్రకారము శ్రుతి జేసుకొని, పిమ్మట ఒక కాగితపు పేలికను కత్తిరించి, ఆ కాగితముచే ఫిడిలు మెట్టువద్దనుండి పీటవరకు కొలచి, ఆ కొలచిన కాగితమును మూడు భాగములుగ మడచి అందులో మూడవ భాగమగు కాగితమును తిరిగి ఎనిమిది భాగములుగ మడచి, మడతలు తెలియునట్లు పెన్నులుతోగాని, ఇంకుతోగాని, గుఱుతులు జేసికొని సదరు 8 భాగములుగ మడచిన కాగితములో, ఫిడిలు మెట్టువద్దనుండి ఒకటిన్నర భాగము శుద్ధరిషభమునకును, సదరు మెట్టువద్దనుండే మూడవభాగము చతుశ్రుతి రిషభము శుద్ధగాంధారమును ఈ రెంటికిని, నాల్గవభాగము షట్శ్రుతి రిషభము సాధారణ గాంధారమును ఈ రెంటికిని, ఐదవభాగము అంతర గాంధారమునకును ఆఱవభాగము శుద్ధమధ్యమమునకును, ఏడవ భాగము ప్రతి మధ్యమమునకును ఎనిమిదవభాగము పంచమమునకును, ఇవ్విధంబున ఫిడిలు పలకల మీద గుఱుతులు వేసికొనవలయును.

శ్రీరస్తు సంగీతప్రథమబోధిని

పిళ్ళారిగీతములు

15 వ మే. మలహరిరాగము - రూపకతాళము. 6 అ. ౦ ।

మాయామాళవగౌళ రాగజన్యము - గణపతి గీతము

శు శు శు	అం
ఆరో. స రి మ ప ధ స	అవ. స ధ ప మ గ రి స

ఓ - ఓ - ఉ ।

1. మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - ప ధమప । ధప - మ గ రి స ।
 శ్రీఞ్జ - గణనాధ । సింధు - ఉరవర్ణ । కరు - ణ సా గ ర । క రి - వ ద త న ।
 సా - రిమ గ రి । స రి - గ రి సా । రిమ - ప ధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా
 లం - బొడ ధర । ల కు - మి క రా । అం - బ త సు త । ఆమ - ర వి ను తే ॥ లం ॥
 మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - ప ధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా ॥
 సిద్ధ - చ ఆరణ । గ ణ - సేవి త । సిద్ధి - వి నయ క । తె ఎ - న మొన మొ ॥ లం ॥
 మప - ధస సరి । రి స - ధపమప । రిమ - ప ధమప । ధప - మ గ రి స ॥ సా ॥
 స క - ల విద్యుత । ఆది - పుణజిత । స ఆ - ర్హ్యైత్తమ । తె ఎ - న మొన మొ ॥ లం ॥

మలహరిరాగము - రూపకము. 6 అ. - మహేశ్వర గీతము ౦ ।

ఓ - ఓ - ఉ ।

2. ధప - మ గ రి స । రిమ - ప ధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ।
 మంద - గౌడ ఉర । గౌడ - రి ఞ్జ వర । మం - దిరా అయ । మాత - న మ కుట ।
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కుసు - మాతకర । మక - రం దం । వాత - సి తు వా ॥
 ధప - మ గ రి స । రిమ - ప ధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ॥
 హేమ - కు డ ఉట । సిం - హాసన । విరు - పాత ఆక్ష । కరు - జాత కర ॥
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కుసు - మాతకర । మక - రం దం । వాత - సి తు వా ॥
 ధప - మ గ రి స । రిమ - ప ధమప । ధ రి - రి స ధప । ధప - మ గ రి స ।
 చంద - మాత అయ । మం - దాత కి ని । మండి - రా త అ య । మాత - న మ కుట ।
 సా - రి రి । ధప - మ గ రి స । స రి - మా గ రి । స రి - గ రి సా ॥
 మం - దా రా । కుసు - మాతకర । మక - రం దం । వాత - సి తు వా ॥

మలహరిరాగము - త్రిపుటతాళము. 7 అ. - విష్ణుగీతము । ౦ ౦

చె-వే1-2-చె-ఉ-చె-ఉ।

3. ధ స స-ధ ప మ ప । దధప - మమపా । దధస - ధపమప । దధప - మగరిస ।
క ర య-౧ ఇ ర ను । కరగ - జ త స్త్రీ । పరవ - పడెదవ । రంంతి-కౌతసిగొ ।
స రి రి-స రి స రి । దధప - మగరిస । ధపధ - సాధప । దధప-మగరిస॥
హ రి య-కరుణదొ । భాతద-భాతగ్యవ । హరిస - మార్పణెమాతడి-బతుకిగొ ।
ధ స స-ధ ప మ ప । దధప - మమపా । దధస - ధపమప । దధప-మగరిస ।
శ్రీ ఇ పు-రంందర । విరల - రాతయా । చరణ - కమలవ । నోబడి-బతుకిగొ ।
స రి రి-స రి స రి । దధప - మగరిస । ధపధ - సాధప । దధప - మగరిస ॥
హ రి య-కరుణదొ । భాతద-భాతగ్యవ । హరిస - మార్పణెమాతడి-బతుకిగొ॥

మలహరిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. విష్ణుగీతము । ౦ ౦

చె-వే1-2-చె-ఉ-చె-ఉ।

4. రి స ధ-సా సా । మగరి- మమపా । సధా - ధపమప । దధప - మగరిస ।
ప దుమ-నా భా । పరమ- పురుషా । పరం - జ్యోతిఃస్వరూప-పతాతల ।
వి దుర-వం ధ్యా । విమల- చ రితా । విహం-గాత్రాది-గోఽహ-జాతల ।
ప మ ప-ధస ధస । రిసధ - ససధప । దధప - పాప్యమ । రిమమ - పాపా ।
ఉ ద ధి-నివా స । ఉరగ - శయతన । ఉఉన్న-తోన్నత । మహిష- మాత ।
ద ధ ప - పాప్యమ । రీ మ-మగరిస । సాస్య - దధధప । పాప్య-మగరిస॥రి॥
యగుకు - లోత్తమ । యజ్ఞ - ర ఆక్షక । యజ్ఞ - శిక్షక । రామ-నాతలమ॥ప
ధ సా - ధపమప । దధప - మగరిస । రి సా - ధపమప । దధప-మగరిస ।
వి ధీ - పణపాత । లకౌత-నమొనమొ । ఇ భా - చరదాత । యకౌత-నమొనమొ ।
ప మ ప - ధసధస । రిసధ-ధస ధప । దధప - పాప్యమ । రిమమ- పాపా ।
శుభాత - ప్రదసమ । నోబర-దాతలను । రేంద్ర - మనో బ రంజనా-నాత ।
ద ధ ప - పాప్యమ । రీ మ - మగరిస । సాస్య - దధధప । పాప్య - మగరిస॥రి॥
ఆ భి ఇ - న్నావపు । రంద - ర ఆతవి । తల్ల - భాతలలె రామ - నతలమ॥ప॥

29 మే తన్యము. శుద్ధసావేరిరాగము—త్రిపుటతాళము 7 అ. । ౦ ౦

చ శు చ

అనా. సరిమపధస

అవ. స ధ ప మ రి స

చె-వే1-2-చె-ఉ-చె-ఉ।

5. రి మ రి-రి స ధ స । సాస్య-ధపమప । దధస - ధాధప । పమరి - దధధప ।
అ ఆ న-లేమకర । పున్ని - బాబలితి । సకల - శాస్త్రపు । రాతణ-ధీశనం॥

పాపపదధధప | పాపప-మపధప | పమరి-సరి సరి పమప - సరి సరి
 తాళ - ధీ ఇనం | తాళ - పరిగతు | రేపరె-పెఎఎఎ ఎఎఎ - ఎఎఎఎ
 పపధ-పపమరి | రిసరి - మామా | ధపధ-సాసా | రిరిస - ధపమప
 ఎఎఎ-ఎఎఎఎ | సేపతు - వాహా | పరిగ-తం నం | జటాతి-జూడాట
 దధస-ధాధప | పమరి - దధధప | పాపప-దధధప | పాపప-మపధప
 సకల-శాస్త్రపురతిణ - ధీ ఇనం | తాళ - ధీ ఇనం | తాళ - పరి ఘతు
 పమరి-సరి సరి | పమప - సరి సరి | పపధ-పపమరి | రిసరి - మామా |
 రెపరె-ఎఎఎఎ | ఎఎఎ - ఎఎఎఎ | ఎఎఎ-ఎఎఎఎ | సేపతు- వాహా |
 ధపధ-సాసా ||
 పరిఘతం నం ||

మనరాగ గీతములు

36 మే. జన్యము 1. నాటరాగము—ఆదితాళము 8, అ. 100

గణపతి గీతము

పాటం శు పాకా
 ఆర్యో. సరిగ మపధనిస ఆవ. సనిపమరిస

రె.వే.1-2-3- రె.ఉ రె.ఉ |

1. స సనిప-పమగమ | ప స సని - ప స సా | సమమమ - రిగమప |
 హరి హర-వినుఉత | అమరపు - జతురే | వతిమన - రుఉఉప |
 మమరిస-ససనిప | ధని సరి - ససరీ | స సనిప - మమరిస |
 ఏ ఎ ఎక - దంం త | చతురుఉ - ర్భజయ | అంబోబ - ధరుఉరె |
 మమమరి-రిససస | నీ పమ - పాపా | ప స సని - పనిపమ |
 స క ల సి-ఇద్ధిపల | దాయతు - రే రే | ప ఆ శంం - కుశధర |
 గ మపని-ప స సా | సమమమ - రిగమప | మమరిస - ససనిప |
 ధి శా అను-ధరురే | వాతిమన - రుఉఉప | ఎ ఎ ఎక - దంం త |
 ధని సరి-ససరీ | స సనిప - మమరిస ||
 చతురుఉ-ర్భజయ | అంబోబ - ధరుఉరె ||

2. నాటరాగము—వికతాళము - గౌరీ గీతము. |

రె.వే.1-2-3 |

స స సని | ప స సని | పమగమ | ప స సని
 అమరీ ఇ | క బ రీ ఇ | బాతిఅర | భమరీ ఇ
 ప ని సరి | స స సా | ప ని సరి | మరి సరి
 ముఖరీ ఇ | కృతంం | నూఉరీ ఇ | క రోబిదు

స స స ని । ప ని స ని । ప స ని ప । మ మ రి స॥
దు రి తం । గౌ డ నీ ఇ । చ ర ఆణ । పం క జం॥

15 మే. జన్మము 3. గౌళరాగము—రూపకతాళము. 6 అ.

శ్రీ రామ గీతము ౦ ।

శు అం శు కా
ఆగో. స రి గ మ రి మ ప ని స

అవ. స ని ప మ గ మ రి స

దె - దె - ఉ ।

రి - రి స ని స । రి మ - రీ రి స । మ రి - ప మ గ మ । రి గ మ - రి రి స ।
శ్రీ - ర ఆ ఆ మ । చం - ంం ద్రా స ఆ - కె ఎ త । పు ర వ - ఆ ఆ స ।
స రి - రి స ని ప । ని స - రీ రి స । ప మ ప - రి రి స । రి రి - మ మ గ మ ।
ము ని - జ న మ ఆ । న స - హం స । ని భి ల - లా ఒ క । ప ఆ - ఆ ల న ధ ।
రి రి - రి స ని స । రి రి - రి స రి మ । స ని - స రి మ రి । ప మ - రి రి సా ।
రి ఇ - ఇ ఇ ఇ ణ । క డ - స ఆ ల్య ఆ । భౌ ఆ - అ ఆ ఆ గ్య । రు డ - ఊ డ పా ।
రీ - మ మ పా । ప ప - మ గ మ । రి రి మ - గా మ । రి మ రి రి సా ।
దా - శ ర ధే । పు డ - త మ మే । వ ఆం ఛాం । త వ - వం దే ।
రి మ - రి ప ప మ । రి స మ రి - ప మ । రి మ - ప ని మ ప । స రి - మ ప ని స ।
ప ఆ - ద క మ ల । మ ని శం - ంం । కృ ప - ఆ ఆ గొ ఒ । గ ఆ - స ఫ జి తి ।
సా - రి మ రి మ । ప ని - స ని ప మ । రి ప మ - రి గ మ । రి స - మ రి రి స ।
మా - క ల ఇ య । మ ద - మ తు లం । దె ఎ హి - మె ఎ ఎ । భౌ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ ।
స రి - రి స ని ప । మ ప - రి రి రి స । రి రి - ప ప మ మ । రి మ రి రి సా ॥
స్వ ఆ - ఆ ఆ మి క్ । ప ఆ - ల య మం । గు రు - ము ఊ డ్రి । న ఆ ఆ మ కం ॥

29 మే. జ. 4 అరభిరాగము—త్రిపుటతాళము. 7 అ. శ్రీ రామ గీతము 100

చ శు చ
ఆగో. స రి మ ప ధ స

కా అం
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-వే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ ।

పా ప-మ మ పా । మ గ రి - స రి మ గ । రి రి స - ధ ధ రి స । రీ , - రీ స రి ।
శే ర శ్రీ ఇ రా । ఆ ఆ మ - చంంం । ంంంం - ంంంంం । ద్రా, - ఆ ర్ష మ ।
మ గ రి రి స సా । ప మ మ - పా పా । ప మ ప - మ గ రి రి । మ గ రి - స రి స స ।
వం శ-తి ల కా । రా ఆ ఘ - వేం ద్రా । ఆ ఆ ఆ - ఆ . . . । ఆ . . - ఆ . . . ।
ధ ధ రి - స రి స స । ధ సా - ద ధ ధ ప । ప మ ప - ధ స సా । రి స రి - మ గ రి రి ।
ఆ . . - ఆ . . . । ఆ ఆ - శ్రీ ర జ న । పొ ఒ మ - మ ఊ శే । నీ ఇ ఇ - త ఆ ఆ మ ।
మ గ రి - మ మ ప మ । పా ప - పా పా । ప మ ప - ధ స స రి । మ గ రి - స రి స స ।
పొ ఒ ఒ - రంం జ న । శే ర - ధీ రా ॥ రా ఆ వ - చా ఆ సు ర । అంంం - మ ఊ శే ఎ ।

దధరి-సరిస స | ధ సస - దధధప | ప మప -ధ స స | సాప-దధధప |
అ అ అ-ఇ ఇ ఇ | అ అ అ ఇ ఇ ఇ | అ అ అ -ఇ య్య కే | దీ న-జనమం |
ప మప -మగరి స ||పాప||
ద ఆర -మ అ మ వ ||రేర ||

5. మోహనరాగము—రూపకతాళము 6 ఆ. - సరస్వతి గీతము. ౦ |

చ ఆం చ
ఆరో. స రి గ ప ధ స ఆవ. స ధ ప గ రి స.

రె - రె - ఉ .

గ గ - పా పా | ధ ప - సా సా | రి స - ద ధ పా | ధ ప - గ గ రి
వ ర - వీ జా | మృదు పాణీ | వ న - రుమా లో | చ ను - ర ఆణీ |
గ ప - ధ స ధా | ధ ప - గ గ రి | గ గ - ధ ప గా | ప గ - గ రిసా |
సుర - చిరబం | ధ ర - వెణీ | సుర - నుత కా | ల్యుత - అ ఆణీ |
గ గ - గ గ రిగ | ప గ - పా పా | గ గ - ధ ప ధా | ధ ప - సా సా |
నిరు - ప మశుభ | గుణ లో లా | నిర - త జయా | ప్రద - శీ లా |
ధ గ - రి రి స స | ధ స - దధధప | గ ప - ధ స ధప | ధ ప - గ గ రిస |
వ ర - ద ఆప్రియ | రంగ - న ఆయకి | వం - ఛిత ఫల | ద ఆ - ఆ ఆయకి |
స గ - గా గా | గ రి - ప గ రి | స రి - స గ రి స ||గగ||
స ర - నీ జా | స న - జన నీ | జయ - జయజయ ||వర||

28 మే. జన్యము 6. కాంభోజిరాగము—చ|| త్రిపుట లేక

ఆదితాళము 8 ఆ. 1౦౦

చ ఆం శు చ
ఆరో. స రి గ మ ప ధ స ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స

రె-ప్రే-2-8 - రె-ఉ రె-ఉ.

సా నివ - ధ ధ సా | ధ స రి గ - మ గ గ రి | స రి స స - ని ని ధ ప |
మం దర - ధ ఆ రే | మొదలు-ర అ అ రె | ద ఇత్యకు - లంత క |
దధపమ - గ మ పా | గ ప ధ స - ని ని ధ ప | దధపప - మ గ రి స |
ప అ వ న - ముక్తే | పదశుభ - రె ఎ ఎ ఖ | మకుటమ - యుఉఉర ||
గ ప ప ధ - ధ స స రి | రి ప మ గ - రి గ రి స | స రి స స - ని ని ధ ప |
అ అ అ అ - అ అ అ అ | అ అ అ అ - అ అ అ అ | ద ఇత్యకు - లంత క |
దధపమ - గ మ పా | గ ప ధ స - ని ని ధ ప | దధపప - మ గ రి స ||సా||
ప అ వ న - ముక్తే | పదశుభ - రె ఎ ఎ ఖ | మకుటమ-యుఉఉర||మం||

29. మే. 7. ధీరశంకరాభరణరాగము—మత్స్యతాళము 10 అ. 101

రామగీతము

చ అం శు చ కా

ఆలో. స రి గ మ ప ధ ని స

ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

రె-ప్రే1-2-3- రె-ఉ రె-ప్రే1-2-3 ।

స ని సా - ధ ని స ని ధ ప । మగమపధప - మగ రిస । ససపా - మగమరిగా ।
 శ్రీ ఇ గో - వింం దాఆఅ । హరెఎమధు- సుఉధన । వసమా - ఆఆఆఅలా ।
 స స సా ని స - ధ ని స । రి స ని - ధ ని స నిధప । సాసాసా-స నిధప ।
 గ రు డా ధ్యజ - ము మం ద । శ్రీధర - శ్రీధరఘపతె । సంంం- కరషణ ।
 మ గ మ పాప్ప- మ గ రి స । రి రి ని - ససధ-నినిప-ధధమ-ప పగ-మమరిగా ।
 సుందరాంగ - జయజయ । శ్రీ ఇ ఇ-రఆమ-సిఇఇ-తా । ఆభి-రఆఅ-మఅఅఅ ।
 స రి గమ పా - ధ ని పా । రి రి స ని ధప- మగ రి స ॥ సని ॥
 మ ఆ ఆ ఆ అం - ప ఆ హీ । ప ఆ ట్టఆ ఆ భి-ర ఆ అమ ॥ శ్రీ ఇ ॥

20 మే. జన్యము 8. భైరవిరాగము—ధ్రువతాళము. 14 అ. 1011

శ్రీరామగీతము

చ సా శు చ కై

శు

ఆలో. స రి గ మ ప ధ ని స

ఆవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

రె-ప్రే1-2-3 రె-ఉ-రె-ప్రే1-2-3-రె-ప్రే1-2-3 ।

గ రి గమపా-మ గ రిగ-మ ప మా । పధనినిధప- మనిధప - మ గ రి స ।
 శ్రీ ఇ ర ఆమా -చంద్రఆ-శ్రీత పా । అరిజఆఅత - సమఅఅ - ఆ ఆ అస్త ।
 స రి స-ప మ ప -గ రి గ మ-గ గ రి స । రి రి గ గ - మమగగ - రిగమసమమ ।
 క ఆ ఆ-శ్యఆ ఆ -గు ణ ఆ భి-ర ఆ అమ । సిఇతఆ - మఖఅం-భౌఒఒఒరుహ ।
 ప ద ధ-ని ని స -ప ధ ని స - ని గ రి స । నిరిస-గరిస - నినిధమ -ప ధనిస ।
 చంచ-రి ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇ ఇ -ఇ ఇ ఇకు । నిరం-తరం - మంగళ -మఅఅత ।
 ప ధప-స ని స -ప ధమప -మగ రిస ॥ గరి ॥
 నొఒఒ-తుఉఉ-ఉఉఉఉ - ఉఉ ఉఉ ॥ శ్రీ ఇ ॥

20 మే. జన్యము 9. ఆనందభైరవిరాగము—వికతాళము 4 అ. 1

అంబాస్తుతిగీతము

చ సాశు చ కై

ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

చె-ప్రే-2-8 -

ని ధ ని స - సానిస - గరిసని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ -
క మ ల సు - లోచని - విమలత - టాకిని - మర అశ - గతిమిని -
మ ప పమ - గరిసా - సానీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా ||
క రి హర - మలధ్యే - బింబా - అతనన - విధుమం - డలరే -
పా మగ - మాగరి - గానిని - సాసా - పపమగ - మమగరి -
చం దన - కుంకుమ - గంకలి - తా ఆ - పరిమళ - కలసురి -
గ గ రి ని - సాసా - సగరిగ - మగమా - పనిధని - పధనిస -
తి ల క ధ - రేరే - జలజి - శతయ్య - కచకుచ - ఘనజఘ -
గ రి స ని - నిధపమ - పపపధ - నిధపమ - మపపమ - గరిసా
స అ అం - భౌజిజ - మరతళ - గతిమిని - కరిహర - మలధ్యే |
సా నీ - సగగమ - గమపమ - గరిసా || నిధ ||
బిం బా - అతనన - విధుమం - డలరే || కమ ||

15 మే. జన్యము 10. సావేరిరాగము—రూపకతాళము 6 అ. 0 |

రామగీతము

శు శు శు

కా అం

ఆరో. స రి మ ప ధ స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

చె - చె-ఉ -

ధన-కమమా - మగ-గారిస - గా-రిగ - రి-సధసా -
జన-కసుతా - కుచ-కుంకుమ - పాం-కితలాం - చను-రెపేరే -
దధ-పమపా - పమ-గరిసరి - పమ-గరిమ - గరి - సాసా -
బలి-హరురే - ఖగ - వతహన - కం-చిత్తపురి - నిల-యా ఆ -
రి - సానిధ - సరి - మాగరి - మా-పధపమ - పధ-పాపప -
కరి - రాత్రిక - భుజ-పీకమ - కా-మితఫల - డల-అయక -
రి - మమపప - ధప-ధపమా - పధ-సానిధ - నిధ-పధమా -
కరి - వరదతి - కతి-ల్యుతా - పెయం-దేవిమ - నొ-చారురే-
ధప-మగరిస - రిమ-గరిసా || ధస ||
కరి - గిరినిధ - వతి-అసురే || జన ||

65 మే. 11. మేచకళ్యాణిరాగము—[త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

విష్టుగీతము

చలం ప్ర చ కా
ఆరో. సరిగ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-వే1-2 - దె-ఉ దె-ఉ ।

స స స - ని ధ ని స । నిధప - ధపమప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస ॥
క మ ల - జా అ ద శ । విమల - సునయన । కరివ - రదకరు । ణంబు - ధేఎఎఎ ।
ధ ధ ధ - గ గ గా । మపా - మగరిస । రీ , - సా , , గమప - మపధప ।
క రుణ - శ ర ధే । కమ - లఅఅఅ । కాం - తా , , కెఎకి - సరకౌఅ ।
ని ధ ప - ధ ప మ ప । గమప - పదధని । ధపమ - పగరిస । ధధధ - గగగా ।
సు ర వి - ధేఎ ద స । వరద - వెఎలఅ । సురపు - రొత్తము । కరుణ - శరధే ।
మ పా - మగరిస । రీ , - సా , , ససస ॥
క మా - లఅఅఅ । కాం - తా , , కమల ॥

లక్షణగీతములు

29 వ మే. జన్యము 12. హంసధ్వని రాగము

[త్రి॥ త్రిపుటతాళము 7 అ. 100

చలం కా

ఆరో. సరిగ ప ని స

అవ. స ని ప గ రి స

దె-వే1-2-దె-ఉ-దె-ఉ ।

స రి గ-రి-, స-ని । సగరి - సససని । పనిస - రిసరిగ । పగరి - గరిసని
అ రె ఎ-దా క్షీణ । ద్వార-కఅఅఅ । పురని - వఅఅస । శ్రీధర - అజగొబ
స రి రి-సా సా । నిసా - రిగరిస । గరిస - నిసరిగ । పగప - గరిసరి
ప అలు-రే రే । చతూ - శృతిరిప । భఅఅ - అంతర । గఅఅం-ధఅఅర
గ రీ - సని సా । రిగా - సరిగా । పగప - గరిగప । నిపని - పగరిగ
చ తూ - శృతి దై । వతా - స్వరకౌ । కలిని - పఅఅద । ఇతర - శుఉఉధ
ప నీ - సస సని । సనిస - సససని । పనిస - పనిసని । సాస - సనిపగ
అ ఆ - రొబబహ । అవరొ - ఒబబహ । మదప - అఅశ్రితే । సాగ్ర-హంసన్య
నీ ని-పగరిస । రిగప - గరిసని । సరిరి - ససరిరి । గపగ - రిసరిగ
సా అ-అఅ అంశ । త్రిపుట-యఉఉక్త । ధిధర - శంకర । అభర - గమ్మేఎశ
గ రి స-నిసరిస । రిసని - పనిసని । సరిగ - పనిసని । పగరి - సనిపని
జ ని ర-హంసఅ । ధ్వని - రఅఅగ । మనధ - అఅరయ । శ్రీధర - రఅఅమ
స రి గ-రిరి సా ॥
న మొ ఒ-నఅ మొ ॥

13. అనందభైరవి రాగము - త్రి|| త్రిపుటతాళము. 100

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-శుభ-కైని. 20 వ. మేళకర్త నరభైరవి జన్యము

ఆరో. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

దె-వే1-2 దె-ఉ-దె-ఉ -

స గ రి గ మ గ రి - గ గ మ గ రి స ని - స మా మ గ రి ని - స గ మ మా మా -
అ రె ర ఘ వి ఇ ర - ర ణ శు ఉ ఉ ఉ ర - శీ ఖ త త మ నా - హ రు ఉ రే రే -
గ గా మ గ రి స - ని సా గ రి స రి - సా ని గ రి స రి - సా ని ధ ప ధ ప -
చ తు శృ తి రి మ - భ సా ధ ఆ రణ - గా ఆం ధ ఆ అ ర - కై శి కి ఇ స్వ ర -
ప ని ని సా సా - సా మ గ రి గ మ - ప మా గ రి స రి - స గ రి గ మ ప మ -
యి త ర శూ ధ్ధా - ఆ అ రొ హ సం - పు ఊర్ణ వ ఆ క్ర - అవ రొ ఒ ఒ ఒ హ -
పా ధ ప ని స ధ - ప ప స సా ని ధ - ప సా ని ధ ప మ - ప ధ ప ని స ని ధ -
సం పు ఉ ఉ ఊ - స ఆ గ్ర హం న్య ఆ - స ఆ ఆ ఆం శ - త్రిపుటయు ఉ ఉ క్త -
ప ప ధ ప మ గ రి - స గ రి గ మ ప మ - ప సా ని ధ ప మ - పా మ గ రి స ని -
స త ధై ఇ ఇ ర వి - మ్యే ఆ ఆ శ జ ని త - ఆ ఆ సం ద - భైర వి ర ఆ గ -
స గ రి గ మ ప ధ - స ని స ని ధ ప మ - గ గ రి స రి సా ||
మ ప ధ ఆ అ రయ - శ్రీ ఇ ఇ ర ఆ అ మ - న మొ ఒ న ఆ మో ||

14. ఖరహరప్రియరాగము - త్రి|| త్రిపుటతాళము. 100

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని.

22 వ. మేళకర్త.

ఆరో. స రి గ మ ప ధ ని స

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ని ధ ని ప మ ప ధ - ధ ని స ని ధ ని స - రి రి గ మ గ రి స - ని ధ ని స ని సా -
ఆ రె ఎ జ ఆ స కి - ర ఆ ఆ మ ఆ అ ణ - భ ఆ క్త జ స భ య - ని ర ఆ ర ణ రే -
రి రీ స ని స రి - స సా ని ధ ని స - ని ధ ప మ ప ధ - ని ని స ని ధ ని స -
చ తు శృ తి రి మ - భ సా ధ ఆ రణ - గా ఆం ధ ఆ అ ర - చ తు ఉ శృ తి ధై ఇ -
రి రి గ గ మ గ రి - స ని ధ ని స రి గ - మ గ రి స ని స స - సా రి స రి గ మ -
వ త ఆ స్వ ర కై ఇ - శి కి ని ష ఆ అ ద - ఇ త ర శు ఉ ఉ ధ - ఆ అ రొ ఒ ఒ హ -
గ రి స రి గ మ ప - ధా ని ధ ప ధ ని - సా స ని ధ ని స - ని ధ ప ధ ని స ని -
అవ రొ ఒ ఒ ఒ హ - సం పు ఉ ఉ ఊ - సా గ్ర హం న్య ఆ - స ఆ ఆ ఆం శ -
స స ని ని ద ధ ప - మ గా మ ప ధ ని - ధా ప మ గ రి స - ని ధ ని స రి గ మ -
త్రిపుటయు ఉ ఉ క్త - మ్యే ఆ ఆ ఆ అ ధి - కా ఆ ఆ ఆ అ ర - ఖర హర అ ప్రియ -
ప ప ప మ మ గ రి - స రి గ మ ప ధ ని - స ని ధ ప మ గ రి - స రి రి స రి సా ||
ర ఆ ఆ ఆ ఆ అ గ - మ ప ధ ఆ అ రయ - శ్రీ ఇ ఇ ర ఆ అ మ - న మొ ఒ న ఆ మో ||

జిత్తిస్వరము

28 వ మే. హరికాంభోజి జన్యము
స-చరి-అంగ-వ-చధ-స

మోహనరాగము - ఆదితాళము

ఆరో. సరి X ప థ స
ఆవ. స థ ప X రి స

తె - వ్రే ! 4 అ. - 2 - 8	తె - ఉ	తె - ఉ
సా , , , ధా - వా - గా - రీ ధా సా , , , ధా - ధా - వా - సారీ	పా , , , , గా , గా - , , పా	రీ సా - ధా రీ , , ధా - , , రీ
(1) రీ రీ గ - స - స రీ - డ ధ - స - ప ధ - X గ ప-రి	రి X-సరి - రి X గ ప	ప డ-ధ స- డ డ రీ
(2) డా డ స - , ప ప ధ - గా X ప - , రి రి X	సా సరి - , X X రి	పా ప X - , ధ ప రీ
(3) డా ధ గ - , రి రి X - పా ప రీ - , స స రీ	గా గ స - , డ ధ స	రి ప X డ - ప స ధ రీ
(4) సా రీ గ - రీ స రీ - స రీ స ధ - సా - ధ స రి రి X ధ - , స స రీ - పా - డ డ - స గా - ప	ధ ప ధా - X ప ప ధ ప డ రీ - X X ప స	ధ స స ధ రి- రీ , రి ప X ధ - ప స ధ రీ
(5) సా రీ గ - రీ స రీ - ధ స ధ రీ - , రీ స రీ ప రీ గ స - , ధ ప - ప ధ స పా - X రి - స రి	స సా గ - రీ గ రీ ప X సా - , రీ గా	, ప గ ప - డ స గ X ప ప ధ - డ స ధ రీ
(6) రీ , , , - స రీ - రీ గ స రీ - ధ స - ప ధ ధా , , , - X ప - ప డ X ప - రి X స స రీ , , , - రీ రీ - ధా , , , - ప ధ	రీ , , , - , - ధ స రీ , , , - , - రి రి గ ప రీ గ - స రీ ధ స	స రీ ధ స - ప డ X X ధా , , , - , - డ డ ప ధ X ప - ధ స ధ రీ

స్వరజతులు

28 వ మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యము

1. భుమాన్ రాగము - అదితాశము

అర్హో. స మ గ మ ప ధ ని స
శు లం శు చ తై రచయిత: శ్రీ చిన్నికృష్ణదాస

తై స శు లం చ
స ని ధ ప మ గ రి

తె - వ్రే 1 - 4 ల - 2 - 3				తె - ఉ		తె - ఉ	
ప॥	సా, , - సానీ - ధాసా - , మగా	సామితి - అంబ - శివా - ఆయన	సా, రి - నీ, స - ధా, ని - పా, ద	మా, , - , , గా	హా - , ధానిశా॥	హా - , ధానిశా॥	హా - , ధానిశా॥
త॥	కాంభ - వీణమ - నోపహ - రాతిప	సా, రి - నీ, స - ధా, ని - పా, ద	సా, రి - నీ, స - ధా, ని - పా, ద	హా, ప - మా, గ	హా, ప - మా, గ	హా, ప - మా, గ	హా, ప - మా, గ
ప॥ (1)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	దపమా - రామగ	హా - మపథనిశా॥	హా - మపథనిశా॥	హా - మపథనిశా॥
ప॥ (2)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	శ సు సే - వింపును	హా - మపథనిశా॥	హా - మపథనిశా॥	హా - మపథనిశా॥
ప॥ (3)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	ధ ని ధప - ధా, ,	పదప మ - పా, ,	పదప మ - పా, ,	పదప మ - పా, ,
ప॥ (4)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	మ రు వక - నాతితి	హృదయము - సతితి	హృదయము - సతితి	హృదయము - సతితి
ప॥ (5)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	ని స నిస - నిదపా	ధ ప మ గ - మపథనిశా॥	ధ ప మ గ - మపథనిశా॥	ధ ప మ గ - మపథనిశా॥
ప॥ (6)	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	సా, రి - సనినీ - సానిద - దానీ	మ ర వర - దాయకా	ధ వ భయ - హరశివ	ధ వ భయ - హరశివ	ధ వ భయ - హరశివ

- (3) ధస్ నిద - పమ గమ - పా , , - ప ద నిద
నిరమధు - రపు రమ - న ఆ - వరములా
(4) సా , , , , స ని - ని దధ ప - పమ మగ
శ్రీ ణ ఇ - ఇణ శుభ - క ర శ శి - మకుటధ
స్వరగస్ - సా సా - స రి స ని - నీ నీ
శ్రీతజన - లో లా - దుష్టతగుణ - శి లా
సమామ - గపాప - మదాధ - ప నీ ని
మ దంబ - ల రంగ - ప దాబ్ధ - ములందు
మాపమ - పాద ప - దాని ద - నీ స ని
జానము - ధ్యానము - సానము - మానము
గమవధ - ని స ని రి - సా , , - స రిని స
కనికర - మన చర - ణంం - బులుగను

ఈ అయిదవ చరణము ఖండజాతి సడక, అగుటచే వ్రేలికి అయిదు అక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

- (5) సా రి సా - నీ ధ నీ - సా ని ధా - పా , , ,
సారె సా - రె కు నీ - నామమం - త్రంంం
మాగమా - పామపా - దా ప దా - నీ ధ నీ
రాసుడొ - చిన్ని కృ - ష్ణ ని కి - చిక్కునీ

పమ గ గ - మా , ,
నగుహరు - ని ఈ
మా , , , , ప ద
రా అ అ - అఅజయ
ని స ని ద - దా ధా
కృతనిత - పా లా
ధ రి రి - ని సా స
ప దంబు - బుజేర్పు
సారీ స - రీ స ని
దానము - మానము
ధ ని ప ధ మా , ,
గొనుశ్మతు లన్ , ,

పాదనీ - దా ప మా
కోరినా - ను నీ సా
సారీసా - నీ ధ నీ
వేయని - చొక్కనా

స్ స ని ధ ని - ద పధని ||సా||
ని ర త ము - నుదలచి ||సా||
ని ద మ గ - మపధని
వి జ య త్రి - పురహర
ప ధ ప మ - పా సా
ప తి తు ని - పే థా
ని స ని ద - పా , ,
ప శు ప తి - నీ ఈ
స్ రి సా - నిధ పమ
అ ణి మా - నమనుచు
ధ ప మ గ - మపధ ని ||సా||
ను తు ల శ - రణనుచు ||సా||

పామగా - మా , , ,
దాబ్ధమం - త్రంంం
సా ని ధా - మాపధా||సా||
ధు ని స - ముక్కొని ||సా||

29 వ మేళకర్త. ధీర శంకరాభరణరాగ జన్యము

2. బిల్హరి రాగము - ఆదితాళము

చలం చ
అహో. స రి గ ప ధ స

కాచ శు అంచ
అవ. స ని డ ప మ గ రి స

దె - వ్రే - 4 అ. - 2 - 8	దె - ఉ	దె - ఉ
ప సా, రి - గా హ - ధా - సా - నీ ధా రా అ ర - వేణు - గోప - బా అ	పా ద ప - మ గ రి స రా జిత - స అ ద్దుణ	రి స ని ధ - సా, , జయశి ఇ - అ తి అ
అ సా, రి - గా హ - మా, గ - పాదా సా అ ర - సా త్న - శైవర - మే మి	రీ, స - నీ దా మా తిరు - బా రి	పా, మ - గా రీ సా కో బర్వ - తే ర రా
చ (1) సా, రి - గా గా - గా, , - , , రి గ నం ద - గో హ - లా తి అ - అతి నెవ	పా, ప - పా పా నెం దు - బో జా	పా, , - , , ధప లా అ - అ నీ ఇ
సా, స - సా - గం రి స ని - ని ధ పా విం దు - రా - స ద మల - మ ది ధో	ప ద ప మ - గ రి రీ ము ద మల - ర గ నా	గ ప మ గ - రి స రి గ సా కా సు ద గ - గ దియెర రా
(2) ప ప పా - రి రి రీ - గ ప మ గ - గా, , ప లు మా - దు ను గా - ర వ ము న - నికా, , రి స ని ధ - సా, , - మ గ రి గ - పా, , క రి వర - దా తి అ - మ రి మ రి - నా తి అ	గ ప మ గ - మ గ రి ప పి ల చి న - పలు క పు ధ ప ధ రి - సా, , య ధ ర ము - గ్రో, ,	రి గ రి స - సా, , న లు గ కు - రా తి అ రి స ని ధ - ప మ గ రి సా ల ర క ని - క ర మ గ రా

(8) పా , , - మగరిగ - ధా , , - మగరిగ	పా , , - మగరిగ	పా - పా , ,
రా అతి - సగభర - రా అతి - మురహర	రా అతి - భవహర	రా - రా అతి
గా , , - రిసనిధ - రీ , , - రిసనిధ	సా , , - రిసనిధ	సా - సా , ,
ఈ ఇ ఇ - మగువను - ఈ ఇ ఇ - లలనను	ఈ ఇ ఇ - సాగనిని	చే ఈ - రా అతి
సా రిస - రీ రీ - రీ , , - రీ సని	దా ధా - ధా , ,	పా మగ - గా గా
ఈ రిక - లింపాం - దా అతి - డెందము	నీ యం - దా అతి	చే రెను - నీ చెం
గా , , - సరిగద - పా , , - రిసరిగ	సా , , - గ్రిసని	దప మగ - రిసరిగ పా
త అతి - ముఘరి - నా అతి - కరముల	చే ఎ - మరిమరి	ని సు శర - నియెద రా

28 వ మే. జన్మరాగము 3. మోహనరాగము - అదితాళము
 స-చరి-అంగ-ప-చధ (రచయిత: శ్రీ గోవిందరావు)

దె - వే1 .	2 - 3	దె - ఉ	దె - ఉ
ప సా , , - ధ , పా - గా , , - రి , సా	ధా , , - స , రీ	గా , , - ప , ధా	
మోది - హాతివా - రం - గాఅక్రీ	శు ఉఉ - భాంగా	రా అతి - వేపరా	
స గా రి - స రీ స - ధసాధ - పధాప	గా , , - రి , సా	సా , రి - , గ , పధ సా	
నహించ - లే వ ర - ఘోషర - భ ఆర	సం - సాఅరా	కా అనా - అర అర మో	

తానవర్ణములు

29 వ - మేళకర్త.

1. శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము

చరి-అంగ-శుమ-ప-చథ-కాని.

ఆ. సరిగమపధనిస

ఆ. సనిధపమగరిస

ప॥ సామినిన్నేకోరి - చాలామరులు కొన్నదిరా ॥

అ॥ తామసము సేయక - దయజూడరా గోపాలా ॥

చ॥ నీరజాక్షి నీపై ॥

దెబ్బ - వ్రే - 1 - 2 - 3	ఓ ద్రుతము దెబ్బ - ఉసి	ఓ ద్రుతము దెబ్బ - ఉసి
ప॥ సా , , - నిసధని - సా-సుప - గా మా సాఅఅ - అఅఅఅ - మి-నిఇ - ఈ ఈ సాసధ - పమసా - ప మగరి - సరిగస చాలాఅ - అఅ-మా - రు ఉఉఉ - లుఉఉఉ	సా-ధని - సా-ధని స్నే-ఎఎ - ఏ-కోబ నిసధని - సా-పమ కోబబబ - ఓ-న్న అ	సరి-సని - ధపధని బబ-బబ - బబరిఇ గ-రిగమ - సాధని ॥సా॥ అ-దిఇఇ - రాఅఅ ॥సా॥
అ॥ సాదధ - పమ-ధప - , మ-గప - గామరి తాఅఅ - అఅ-అమ - అ అ-సఅ - ఆ అఅ	గమపద - ధప-మప ముఉఉ-సే - ఆఅయఅ	ధని-సని - సారీగ అఅ-అఅ - కఅఅ

రిప మేళకర

కురి-సా-గు-మ-ప-శు-ధ-కైని

2. తోడిరాగము - ఆదితాళము

(రచయిత :- శ్రీ వట్టం ముబ్రహ్మణ్యయ్యర్)

ఆగో. స రి గ మ ప ధ ని స
అప. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఏరానాపై నింత చౌకనేయ - మేరగాదుర నాసామి॥

అ॥ మూరునిగన్న శ్రీ వెంకటేశ సుకుమార నన్నేలుకోర సరసుడ॥

చ॥ దానిమాటలు విని ఇంత సాహస మేలర॥

పె - వ్రే - 2 - 3	అముపు	పె - ఉ	పె - ఉ
ప॥ నా , స - ని ధ-ప ధ - ని-ని ధ-ప - మ గ మ ని- వ ఎ ర - అ అ-న అ - అ-వైఇ ఇ - ని ఇం త- స రి గ రి-స ని-ధ ని - స ని ధ-ప - మ గ మ ని మే ఎ ఎ ర-అ అ-గ అ - అ దు ఉ ఉ - ర అ అ అ	ధ ప ప మ - గ రి-స రి చౌక ఉ క - అ అ-నే ఎ ధా , , - , స ని నా అ అ - అ అనా అ	గ మ ప-గ - మ ప ధ ని ఎ ఎ-మ-మ-అ అ అ అ ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని సా అ అ అ-మి - ఇ ఇ ఇ ఇ ॥ ప	గ మ ప-గ - మ ప ధ ని ఎ ఎ-మ-మ-అ అ అ అ ధ ప మ-గ - మ ప ధ ని- అ ర అ అ - స ఉ ఉ ఉ
అ॥ ని ధ ధ ని-ధ ప మ-గ - మ ని ధ మ - గ రి-మ- మా అ అ అ-రు ఉ ఉ-ని - ఇ గ అ అ - స్త అ అ-శ్రీ ధ ని స రి-గ రి-స గ - రి సా ని - ని ధ ని స మ అ-అ అ-ర అ-న అ - అ న్నే ఎ - ల ఉ ఉ ఉ	గ మ-ప ధ - ని-ని ధ ప ఇ ఇ-వెం -ం-క అ అ ధ సా రి - స ని-ధ ని కొ ఒ ర - అ అ-స అ	ధ ని స ని - సా-ధ ప మే ఎ ఎ - శా-సుకు , ధ ప మ - గ మ ధ ని- అ ర అ అ - స ఉ ఉ ఉ	ధ ని స ని - సా-ధ ప మే ఎ ఎ - శా-సుకు , ధ ప మ - గ మ ధ ని- అ ర అ అ - స ఉ ఉ ఉ

20 వ మేళకర్త. చరి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కెని

గి. ధైరవిరాగము - అదితాళము

ఆహా. సరిగ మ ప ధ ని శ్చ

శు
అవ. శ్చ ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ పనిత నిన్నేకోరి - పలచి యునుదిరా॥

అ॥ ఘనుడౌ మా చక్కని - వేదపురిశ॥

చ॥ మానితగుణసాంద్ర॥

పె - వ్రే 1 - 2 - 3	పె - ఊ - ఉ	పె - ఊ - ఉ
ప॥ రీ మా - గ రి గ గ - రీ-స స - రి రి-గ గ ప ని - త అ అ అ - అ-ని ఇ - ఇ ఇ-ఇ ఇ గ గ గ గ - మ ప ధ-ధ - ప ప మ గ-మ గ రి స ప అ అ అ - ల అ అ చి - ఇ ఇ ఇ ఇ - యు ఉ ఉ ఉ	రి స-నీ - ధ-గ రి ని ఇ ఇ-శే - ఎ-కొ బి బి ని ని ధ ప - మ-రీ శ్చ ని న్న అ అ అ - అ-ది ఇ ఇ	స రి-ప మ - మ గ రి స॥ బి బి-బి బి - రి ఇ ఇ ఇ॥ ధ ప-మ ప - మ గ రి స॥ ఇ ఇ-ఇ ఇ - ర అ అ అ॥ గ మ ప ధ - రీ శ్చ - అ అ అ అ అ - అ అ అ
అ॥ ని ని ధ-ధ - ప ప మ గ - మ ప మ గ-రి స ని స ఘ అ అ-ను - ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ	గ గ రి-గ - మ ప గ రి- అ అ అ అ - అ అ అ స అ	

[illegible][illegible][illegible]

28 వ మే జన్మము

4. కాంభోజిగాగము - అదితాశము

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-తైని

(రచయిత :- శ్రీ ఓడెల్ పొన్నస్వామి)

ప॥ తరుణి నన్నుబాసి - తాళచేదురా॥

అ॥ ధరలో వెలసిన శ్రీ త్యాగేశ జగదీశ॥

చ॥ సరసకూరా॥

అ. స రి క మ ప ధ స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

పె - వ్రే 1 - 2 - 3	O - ఉ	O - ఉ
<p>ప॥ షా ధా - సా-రి ని - ధప-ధస-రి గ-నుమ- త రు - ర్ణి-ఇ ఇ - ఇఇ-నిఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ధ స రి ప-మ గ-స రి-గమపధ-మ క ప ధ- త అ అ అ - అ అ-శ అ-అ అ అ అ - రె ఎ ఎ ఎ-</p>	<p>క క-రి రి - , స-మ క ను ఉ-ఉఉ- ఉఉ-బి అ రి సా ని - ధ ప-ధ ప ఎ ఏ ఎ - ఎ ఎ ఎదు</p>	<p>రి క-స రి - ర్ణి ధ స అ అ-అ అ - ర్ణి ఇ ఇ , మ క రి - రి సా ని ॥సా॥ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ రా అ ॥రా॥</p>
<p>అ॥ ని ని దధ - ప మ-ప ని-ధ సా ధ - మా-గ మ ధ అ అ అ - అ అ-ర అ-అ అ అ - లో-బి బి మ మ గ-స-రి గ-ధ స-రి-ప ధ స-మ క ప ధ- త్య అ అ-గ-ఎ ఎ ఎ-ప-శ అ అ-జ అ అ అ అ-</p>	<p>ప ధ ని-ప-ని ధ-మ క బి బి బి-బి-ఎ ఎ-అ అ స రి గ-స-రి, ని ధ ప క అ అ అ-అ అ అ అ అ</p>	<p>ప ప-ప ధ - సా రి గ ని ఇ-స అ - శ్రీ ఇ ఇ ని ధ ప-మ-క రి స ని ధి ఇ ఇ-శ - అ అ అ అ</p>

మూ॥ వి ప్త ప్త స - , స ప్త ప్త స రీ రి - ప్త రీ రి
 స రి క స - , స రి మ - క స - రి - ప మ క స -
 మ క రి స - , స వి ని - ప్త పా ప్త - మ ప కా -
 రి క మ రి - , క - స రి - క స - రి - ని ప్త ప ప్త
 సా సా - ని ని ధా - మ ప ప ప్త - ని ని ప్త ప
 స కా - స అ త్ర - అ త్ర అ త్ర - అ త్ర అ త్ర
 (1) సా , ని - , ధా - , పా , - మూ కా -
 (2) స ని ప్త ప - , వి ప్త ప మ క రి ప్త - ప మ క ల -
 (3) వి ప్త ప మ - , ప ప్త - ప మూ ప - మ క మూ ప -
 (4) ధా , - , - , వి ప - ప్త వి ని ప్త - మూ ప ప్త -
 ప మ మ - ని ప్త ప - స ని ప్త - మ క ప - ప - స రి -
 (5) సా , - , - , స ని - ప్త ప మ క - రి ప రి క -
 రి క మ ప - , మ క మ ప ధా - క - మ ప ప రి -
 ప మ క మ - , ప మ ప - ప ధా - ప - స వి ని ప్త -
 స రీ స - ని ప్త - రి స - ని ప్త - , స ని ప్త -

ద్ధ స ప్త లి - , స - ప్త క -
 రి మ క మ - , ప - స రి
 మ ప ప్త వి - ని ప్త - ప వి
 రి సా స - పా ప - స
 మ ప ని ప్త - ప ప్త - మూ
 మ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ - రా
 రి , స - , - రి
 రి ప ప్త ప - , ప్త స రి
 మ ప ప మ - , ప ని ప
 పా , - , - , మ ప
 సా ని ప్త - పా - మ క
 సా , - , - , ప వి
 - ప ప్త వి - ని ప్త - మ ప
 ప ప్త స - క - ప ప్త ప - రి
 ప ప స రి - క - క - ప

ప
 ౦
 ౧
 ౨
 ౩
 ౪
 ౫
 ౬
 ౭
 ౮
 ౯
 ౧౦
 ౧౧
 ౧౨
 ౧౩
 ౧౪
 ౧౫
 ౧౬
 ౧౭
 ౧౮
 ౧౯
 ౨౦
 ౨౧
 ౨౨
 ౨౩
 ౨౪
 ౨౫
 ౨౬
 ౨౭
 ౨౮
 ౨౯
 ౩౦
 ౩౧
 ౩౨
 ౩౩
 ౩౪
 ౩౫
 ౩౬
 ౩౭
 ౩౮
 ౩౯
 ౪౦
 ౪౧
 ౪౨
 ౪౩
 ౪౪
 ౪౫
 ౪౬
 ౪౭
 ౪౮
 ౪౯
 ౫౦
 ౫౧
 ౫౨
 ౫౩
 ౫౪
 ౫౫
 ౫౬
 ౫౭
 ౫౮
 ౫౯
 ౬౦
 ౬౧
 ౬౨
 ౬౩
 ౬౪
 ౬౫
 ౬౬
 ౬౭
 ౬౮
 ౬౯
 ౭౦
 ౭౧
 ౭౨
 ౭౩
 ౭౪
 ౭౫
 ౭౬
 ౭౭
 ౭౮
 ౭౯
 ౮౦
 ౮౧
 ౮౨
 ౮౩
 ౮౪
 ౮౫
 ౮౬
 ౮౭
 ౮౮
 ౮౯
 ౯౦
 ౯౧
 ౯౨
 ౯౩
 ౯౪
 ౯౫
 ౯౬
 ౯౭
 ౯౮
 ౯౯
 ౧౦౦

22 వ మేళకర్.

5. ఖరహరప్రియరాగము - ఆదీతాళము

12
12
12
12
12
12
12
12
12

స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కె.వి.

(రచయిత : శ్రీ ఏకా సుబ్బారావుచే సమకూర్చబడినది)

.12
R
X
12
12
X
0
12
4.
6
9

12
0
K
12
12
12
02
12
12
2

ప॥ కాశీవిశాలక్షి ! కంచికామాక్షి ! మధురమీనాక్షి ! ॥

అ॥ అనవరతము మీ సురచిర రూపము, మది నెఱుఁగు మీ పదముల గొలుము ॥ కాశీ॥

చ॥ బ్రోవుడి గుంటూరి నిలయ ॥

పే - రే - 4 అ.	2 - 8	పే - 0	పే - 0
పా	నీ,, - విదధధప-మా,, - X X రీ కాఅఅ - కీ. ఇ ఇ ఇ - వి ఇ ఇ - కాఅఅ రీపసనిధ-నిపస-నిధపమ- X రి X మ కాఅఅ-మ-అ అ క్షీ ఇ - ఇ ఇ ఇ-మ-అ. . .	నా,, రి-సనిధని- లా అక్షీ-ఇ ఇ ఇ ఇ విదప X -, మ-దప ధుఉఉర - అ అ-మి ఇ	స రి X రి - X మ ప ద క 0 0 చి-ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ప మ X రి - X మ ప ద ఇ ఇ ఇ న - అ క్షీ ఇ ఇ
పా	ని విదధ-ప-ప-ద ప - ప మ X-రి - X మ ప ద అ న వ-ర-ధ-మ-మి ఇ - ఇ ఇ ఇ సు-ర అ చి ఇ ధ ని ప-ని-ప-ప-గ-మ-గ-రీ-గ-రీ-ప-ప-ని-ధ-ని మ అ ల-డి-ఇ ఇ-నె 0 0 0 తు ఉ - ము ఉ మి ఇ	ని దా ప - మ X రి X ర అ అ - రూఉఉఉఉ రీపని-ద - నిప-నిద ప ద మ-ల - అ అ-గొ బ	మ ప ద ని - నా,, , ప అ అ అ - ము ఉ ఉ ప మ X-రి - X మ ప ద బ. బ. బ-బ-బ-ఉ ము ఉ ఉ

చి మా , ని-ధ-ని పద-నిదా -మ-మ X ర X దా , ని-సరి ని X-రి రి-స్ ని-ధ పధని	మా , X-రి స రి X సా , ని-డ పసా	మ X రి-స-రి X పమ మ X రి-X- , మ పద
ఇ దా , , , , పద-నిద-మ- X రి X మ ప్రొ బి-మి-మి పుత-డి ఇ ఇ-గు-ం టుత	సా , , , , నిద రి ఇ ఇ-ఇ ఇ ని ఇ-	ప మ X-రి - X మ పని ల అ అ-య- అ అ అ అ
1. థా , ప- , మా - , గా - , రీ	సా , రి- , గా	, మా - , సా బో
2. దా నిప- , ద మా - ప మా X - రి X మ ప	దా నిస్- , నిదా	ని.సా-మ- X మ పని బో
3. సా , ని- , గిరిగి-నీ , ద - నిగిరిగి గి కీరి-సా రిస్- , సనీ - సనీ ని	నీ , ద-ని రిస్ రి దా నిద- , దసా	నీ , ని-ధ పదని ప మా X - రి X మ ప బో
4. రీ , , , , గిరి-స్ నిధ ప-మ X రి స నీ దప- , మ దా - ప మా X-రి X మ ప స్ కీ-గి-మిగిరిగి-మ గిరి-స్ నిధని నిస్-రి స- , నిద ప-స్ నీ ద - ప మ నిద	రి , , , , మ X దా నిప- , మ గా గి కీస్-నిద-రిస్ , ప మ X - ద సా మ	రి స-నిద - ప-స్ నిద రి గా-మ- , ప ధ ని , ని ద ప-మ సా ధ X రి X మ- , ప ధ ని బో

28 వమే. హరికాంభోజి ఆస్థానము

6. మోహనరాగము - ఆదితాళము

స-చరి-ఆంగ-ప-చుధ

(రచయిత : శ్రీ రాఘవాధపురం శ్రీనివాసయ్యంగార్)

ప॥ నిన్ను కోరియున్నానురా - నిఖిల లోకనాయక ॥

అ॥ నన్ను పాలింప సమయమిదె - నామీద కృపజూడర ॥

చ॥ పన్నుతాంగా - క్షనివాదా ॥

తె - వ్రే 1 - 2 - 3	తె - ఉ	తె - ఉ
పా. గా - రీ , - సు సరి రి - గా గరి రి ని స్తు బి - రీ ఇ ఇ ఇ - యు ఉ ఉ ఉ ప గా గ - రి స - రి గ - రి రి స ద్ద - సరి గరి ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ల అ అ అ	సరి గరి - సరి సద్ద స్వా అ అ అ - సు ఉ ఉ ఉ ప గా గ - ప - ద్ద - ప - ద్ద లొ బి బి - క - అ అ - న అ	సరి గా ప - గరి సరి ర అ అ అ - అ అ అ అ ద్దా ప - గ - ద్ద ప గ రి అ అ - య - అ అ క అ నీ
అ. గా - పా , - గా గా ప ప - ద్ద పా స న్నూ పా అ అ - లి లి లి లి - ప అ అ గ గ ప ప - ద ప - ద ప - ద - స రి రి - గ రీ రి నా అ అ అ - అ అ న్నూ ఇ - ఇ - ద అ అ - క్క ఉ ప	ద్ద ప ద్ద - ప గ ద్ద ప ప అ మ అ - అ అ అ అ ద్ద - స - రి - , ద ప ద్ద అ అ ఇ ఇ - ఉ ఉ ఉ ఉ	ద - గ - ద ప - గరి సరి అ - మి ఇ ఇ - ద ప ప - స ద్దా ప - గరి సరి ద అ అ - ర అ అ అ
ము. గా రి గ - రి సరీ - సరి స గ - రి గ సరి గ ప ద ప - ద్ద స రి గ - రీ గ - స - , రి - దా	సద్ద - సరి - గరి గ ప స పా ద - స రి గ ప	గ ప ద్దా - పా , , , ద పా - గరి సరి నీ

పా	కా - కా , - రి ప క - హా హా	క క ధ ప - దా - క ప	ధ ప - క ప - క రి స రి
	హా న్న - రం - గా అతి - ఆ శ్రీ	ని ఇ ఇ ఇ - ఈ - ఇ ఇ	ఇ ఇ - వ అ - అ అ స అ
1.	కా , - రి హా - రి , - ధా , ,	రి ధా - హా , ,	రి , - గా రి హా
2.	కా క రి - క రి - స రి - కా - ప - ధ ధ స రి	కా క క - ధ ప క రి	కా క - స - ధ ప క రి హా
3.	హా ద ద - హా క రి - హా రి - రి స రి	హా రి క - హా ధా	స హా - ధ - హా క రి హా
4.	హా రి - రి - స రి - ధ స ధ ప - క రి స రి	హా , , - , , స స	రి రి క క - ప ప ధ ధ
	స రి స రి - స రి - ధ స - రి స రి - ప ధ స ధ	స ధ క ప - ధ ప ధ ప	రి స ధ ప - క రి స రి హా

65 వ మేళకర్త
చరి. అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

7. కళ్యాణి రాగము = ఆదితాళము

అ. స రి గ మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప|| వనజాక్షిరో యీ విరహ మోర్వనే - వాసుదేవుని తోడితేవే ||
అ|| వినవే నాగపురమున వెలయు సౌందర్య రాజుని ||
చ|| నిలువరాని మోహమయే ||

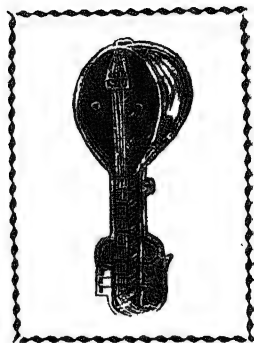
పె - వ్రే - 2 - 3	పె - ఉ	పె - ఉ
పా స హా స - ని ధ రి స - ని - ని ద ద - ప మ - గ మ	ప ధ ని ధ - , రి స ని -	ధ ప మ - గ - మ ప ధ ని
వ స జ - అ అ - త్రి ఇ - ఇ - గా - బ - 2 - 2 ఇ ఇ	వి ఇ ఇ ర - అ హా అ -	హా - బ - ర్వ - అ అ అ సే

వరములను పైకాలమున పాడు పద్ధతి

సాధారణముగా వర్ణము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున నడవను పల్లవి, అనుపల్లవి, ముక్తాయస్వరమును పొడిన పిమ్మట మరల పల్లవిని ఎత్తుకొని 8 అక్షరముల చొప్పున అదేపల్లవి, అనుపల్లవి, ముక్తాయస్వరమును పొడి, పిమ్మట పల్లవిని యథా ప్రకారము 4 అక్షరముల చొప్పున పొడి ముగించవచ్చును.

వరణము పాడు పద్ధతి :— మొదట మామూలు ప్రకారము నాల్గు అక్షరముల చొప్పున ఒక్కొక్క ఎత్తుగడి స్వరమును పొడి, పిమ్మట దానినే తిరిగి, 8 అక్షరముల చొప్పున పాడుచు తిరిగి 4 అక్షరముల చొప్పున పొడి. దానినే 8 అక్షరముల చొప్పున ఈ విధముగానే మార్పుచేయుచు పాడుకొనవచ్చును.

అదితాళ, మోహన వర్ణము ఉదాహరణమునకుగాను ఇచ్చట వ్రాయబడినది. ఇదే విధముగా అన్ని వర్ణములను సాధకము చేసికొనవచ్చును.

2. గా గరిగరి - సరిగాగ - భద్రధ్వని

గా గా గా,, రి గపగ పాపా గగదపదా-గదదప- గప గ రి సరి
సన్నాతాం,, గలలల లత్రీ నిఇఇ ఇఈ-ఇఇఇ - వలలలలల
గా గా గా,, రిగపగ పాపా

సన్నాతాం,, గలలల లత్రీ

3. పాదద పాగరి పారిగ రీసరి

గా గా గా,, రిగ పగ పాపాగ గదపదా-గదదప-గ పగరిసరి
సన్నాతాం,, గలలల ల త్రీ ని ఇఇఇ ఈ-ఇఇఇ -వలలలలల

గా గా గా,, రిగపగ పాపా

సన్నాతాం,, గలలల లత్రీ

4. సారీగేరి - సరిస - దసదప - గరిసరి

సరిగేరిగేరి - దసరిసరిస - పదసద

గా గా గా,, రిగపగ పాపా-గగదపదా-గదదప- గపగరి సరి
సన్నాతాం,, గలలల ల త్రీ ని ఇఇఇ ఈ-ఇఇఇ -వలలలలల

5. సారీగేరి - సరిస-దసదప-గరిసరి- సా,, సస రిగగపపదద

గా గా గా,, - రి గపగ పాపా

సన్నాతాం,, - గలలల ల త్రీ

సా,, సస సస సస సస

ల సస సస సస సస

గాగ - గదపగరి

2. గాగరిగరి-సరిగాగ-భద్రధ్వని

గగదపదా - గద

నిఇఇ ఇఈ - ఇఇ

సారిగ పాదా

3. పాదదపా గరి పారి గ రీసరి

గగదపదా - గద

నిఇఇ ఇఈ - ఇ ఇ

సా,, - సస సస

సద గ ప ద వ ద ప

గా గా గా,, - రిగపగపాపా

సన్నాతాం,, గలలలల త్రీ

సరిగేరిగేరి - దసరిసరిస-పదసద

గగదపదా - గ ద

నిఇఇ ఇఈ - ఇ ఇ

సస సస సస

సస సస సస

గాగ - సదపగరి

గాగ - గదపగరిగాగ-సదపగరి

దప - గపగరి సరి

ఇఇ - వలలల సల

సపాద పాగరి

సారిగపాదా సపాదపాగరి

దప - గపగరి సరి

ఇఇ - వలలలలల

రిగగగ - పపదద

రిసదప - గరి సరి

గగదపదా గదదపగప గరిసరి

నిఇఇ ఇఈ ఇఇఇ వలలలల

సద-గపదపద-రిసదపగరిసరి

ధప-గపగరిసరి

ఇఇ-వలలలలల

సస సస సస

సస సస సస

ఈ క్రింద వ్రాయబడిన రాసవర్ణములు ఖండజాతి అటతాళముగలవి. ఈ తాళమునకు రెండు లఘువులు, రెండు ద్రుతములు గలవు ఈ వర్ణములు పాడుటలో ముందుగా రెండు లఘువులును పాడుకొని పిమ్మట రెండు ద్రుతములను పాడుకొనవలెను.

1. ధైరవిరాగము - అటతాళము

20 మేళకర్త చరి-సాగ-శుమ-ప-చ-ధ-తై

(రచయిత: శ్రీ పచ్చిమిరియం అదితప్పయ్య)

అర్. స రి గ మ ప ధ ని స

ప॥ విరిబోణీ నిన్నేకోరి మరులుకొన్నది॥

అ॥ సరసుడౌ దక్షిణద్వారకసామి శ్రీరాజగోపాలదేవ॥

చ॥ చిరునవ్వు మోమున॥

శు

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

1 లఘువు తై - తై 1 - 2 - 3 - 4	1 లఘువు	○ ద్రుతము తై - ఉసి	○ ద్రుతము తై - ఉసి
ప॥ సా, రి-ఫీర్దా॥ నీ సా-రీ,, - గ స రి - అ, అ అ అ॥ వి రి బో,, - ఒ ఒ ఒ - స రి గ రీ,, - గ గ రి గ - మ ప ధ మ - ప గ రి స - ఒ ఒ ఒ ఒ బో,, - ని ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - స గ రి ని - స ని ధ ప॥ ధ ధ ధ ధ - ని ని ధ ప - ధ ని స రి - రి ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ॥ మ అరుఉ - లుఉ ఉఉ - ఉఉఉఉ - ప ధ ధ ని స - రి గ మ ప - మ గ రి గ - మ ని ధ ప - మ గ రి ని - కొ ఒ ఒ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ - స అది ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ -		ని స మ గ - రి స - ని స కై ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ - కొ ఒ	రి గ - స రి - ని ని ధ ని - ఒ ఒ - ఒ ఒ - ఒ ఒ ఒ ఒ -
		స రి గ మ గ రి - గ గ గ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ రి అ - అ అ	రీ,, - స ని ధ ప అ,, - అ,, -

స నిధ ప - మ గ రి X ||

అ అ అ అ - అ అ అ అ || చీరు ||

1. గా, రీ స - నీ, ధౌ ప మా, - ప ధౌ ని స -
ని రీ - ని స రి గ మ గ మా - ని ని ద ధ - ని ద ధ మ -

గ రి స - ని స రి గ || చీరు ||

2. ని ని ధ - ధా ని ద ధ మా, - ని - ధ ప మా, - ధ ప మా
గ రీ - గా మ ప ధ - మ పా ధ - ప ధ ని - ధ ని స రీ స -

ని ధౌ ని స రి గ || చీరు ||

3. సా రి గ - స రి గా - రీ, - నీ స రి - ని స రీ -

సా, - ని నీ ధ - గా, రీ స - నీ, ధౌ ని

ధౌ గ రీ - ని ధ రి సా స - మ గా రి - ప మా -

రి గా మ - ప ధ ప మా - ని ని ద ధా ని - ద ధ ప మా -

ని స - ని గ రి మ - గ ప - మ ధ - ప ని ధ ని - ప ధ మ ప గ రి

గ మ ప మా - ప ధ ని స - ప ని గ రీ - ని స ని రి స రీ -

స స రీ రీ గ - మ గ రీ - మ గ రీ - మ గ రీ - ని రీ

స ని ధ ప - ధ ని స రీ - మ మ ప మా - ద ధ ని ని - స గ రీ ని

గ రి స - ని సా రి గ || చీరు ||

మ ప మ మా గ రి గ -

ని గ రీ ని - , ధ ప ధ

పా, - ధౌ ని స రి -

గ రీ - గా మ ప ధ -

ని రీ స ని - ధ ప ధ మా -

, ధ - రీ స ని - ధ ని

(మ ప)

ని ని ద ధా - మ మా -

(ధా)

మ పా మా - గ రి స రి -

ప ధ ని స రీ, -

మ ప గ మ - పా, ,

ప ధ ని ని సా - ని ని

ద ధ ని - ద ధ మ - మా

29 వ మేళకర్

చరి. అంగ-శుమ-వ-చధ-కాని

2. శంకరాభరణాగము - అటతాళము

(రచయిత :- శ్రీ స్వామి తిరునాళ్ మహారాజు)

ప॥ చలమేలజేసేవురా సరసకురారాసామి ॥

అ॥ జలబాళుడైన చక్కని సరసిజనాభదేవా ॥

చ॥ పాపబాతిమారుదు ॥

ఆగ్. స రి క మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

సంకీర్తన ప్రథమ భాగము

75

రె - వే 1 - 2 - 8 - 4	4 అ.	రె - ఉ	రె - ఉ
ప॥ : : : : ॥ నా నీ - హా, మ-గా రీ చాలా - మే, ఎ-వ ఎ			
నా : : : : ధ-రి : : - స రి క రి - రి క రి రి లా : : : : అ అ-డే : : - కె ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ ఎ		నీ, - స-రి క నా - వ, - ఎ-ఎ ఎ వ -	స రి క మ - ప - ధ ని స వు ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ
నీ స - ధ ని ప ధ ని రీ ని స ధ ని ప - ధ మ ప గ మ రి రా అ - అ అ అ అ అ-స అ అ అ అ అ అ - ర అ అ అ అ అ			
గ నా - రి స ని ధ ని-స స రి రి క - మ మ ప ప ధ ని- స అ - అ అ అ అ అ-కు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ - ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ		స రీ నా, ని - ధ ని ఉ ఉ రా, అ - అ అ అ	నా, - మ ప మ గ రి రా, - - ల గా ల అ అ అ

అసా - రి X మ ప ధ ని || సా ధా సా - - ప మ X మ-
 త్ర - మి ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ || జా లా జా - - త్ర త్ర త్ర త్ర
 పా - - పా - - ప ధ ని - మ ప ధ ప - X మ ప మ-
 ధా - - ధా - - ప ధ ని - ఇ ఇ ఇ ఇ - స త్ర త్ర త్ర త్ర
 సా - - ధ ని ప ధ ని || సా - - సా - - రీ - రీ - రీ -
 నీ - - ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ || సా - - నీ - - ఈ - ఇ ఇ ఇ ఇ-
 సా - - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ - రీ -
 జా త్ర - త్ర త్ర - స త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర త్ర త్ర
 ప ధ ప - మ పా ధ ని ||

త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర త్ర || సా ని ధ ప మ - ధ పా మ - X మ
 సా రె త్ర త్ర - స త్ర త్ర త్ర

సా, మ X రి - స రి X - రి X రీ స - ని రి స ని - ధ ని
 నీ, మై నయ - దలపు - మదిబూని - వలచిన - దన
 మ ప మ - X మ ప ధ ని || ప రీ రీ - ని ప రీ - ని
 వ పు ర - భ ధి చి న ర || సె ర స ర మ - దవటం - మతి

సా ని - ధ ని ప ని ధ ప మ - X మ ప ని ధ ని - ప
 మా - కొ ని యి టు మ న వి - చె వి ని టు కొ ని - స త్ర త్ర - మ

స ని రి స X రి - X X
 త్ర త్ర త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర

రి సా ధ - ప మ - ధ ప
 త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర

సా, - ధ ని స రి ని
 రా, - స మ మ ని రా

ధ ని - మ ప ధ ని - X మ
 రు ని - క ధ ప ని - హట

మ ప మ ప ధ ని - ప రీ
 త్ర త్ర త్ర త్ర త్ర - త్ర త్ర

, మ X రి - సా - - సా
 , ని ని ని - - ని

, - స రి X సా - - రి X
 , - ద ర ర ని - - సె ర

ప ధ ని - - రి X మ ప ధ
 ముల ని - - శ ము ని ధు కొ

8. పా, ధ - ప మ పా, - మ గ-మ-పా, - గ-రి-ని-ధ-
పా, ప - పు జ పా, - ర మ ధ-పా, - కులదకృ
పా, ధ-ని-ని-ప-పా, - మ ప ధ పా, ని-ధ-ని
పా, - ర-కొ-ర-మై-పా-య నుచు పా, కుల ను
ని ప పా, - ర గ మ ||
మి ను పా, - టి గ ను || పా ||
4. సా, సా - ప సా - ప - ధ ని ప ని ధ - ప మ గ మ-
ని, సా టి - వి-తా ల - న చు ను గా న - న ను ప గ-
ధా, - మా ర్ - గ మ గ రి సా - పా సా సా-
జెం, - దే నూ - స ర స ము గా - యిండి నా-
సా ని ర్ ప సా - రి గ ప గ రి సా - రి గ రి ప ని-
నం ద మొండ గా- మరు ని క ద సం - బు న ను వ ద-
రి ని ప ధ ని ప ధ ని - ప రి గ ప గ రి - ప రి సా ని ధ-
ల క నై న గా న చలె - న ని క ల వ ర - పడుచున్న ని-
స రి గ మ ప ధ ని ||
తము వ ల దు ని ను || పా ||

పా, - ప-ని-ధ-పా
పా, - డె-దె-లి-పా

, - ని-ధ-ప-పా, - ధ-
, - లి-టు-ప-పా, - య-

ని-రీ-గా-మా-
రా-త్తి-ని-తో-

ధా, ని-గా, రి-
పాం-దు-జే, ని-

ప ధ ని ప ని ధ - ప ధ
యిండి స మయము - ప ద

పా మ గ రి స - ప్తి
రా త గ దు ర - పం

మిగతా రాగములలోగల అది, అటతాళ తానవర్ణములు నాచే సమకూర్చబడిన క్రొత్త సంగీతవిద్యారూపం
మందు యుండి యున్నవి.

తానవర్ణములు గమాస్తమ.

కృతులు పాడవలసినవి

1. మౌనమున కృతులు కొన్ని చోకముగాను, కొన్ని మధ్యమకాలముగాను పాడుట వాడుకయందున్నవి. అందు చోకముగా పాడవలసిన కృతులను వ్రేలికి నాలుగక్షరములచొప్పునను, మధ్యమకాలముగా పాడవలసిన కృతులను, వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పునను, స్వరపరచి తాళమునకు నరివడునట్లు లఘుద్రుతము లేర్పరచి, వ్రాయబయ్యెను. మరియు, రూపకతాళకృతులకు ప్రతిఅవ్యర్తముయొక్క చివర (||) ఈ బ్రాకెటులోనున్న నిలుపుగీటుగల గుఱుతువేసి యుండును. ఇట్లే మిశ్రమగతిగల చాళితాళమునకును వేసియుండును.

2. ఈ కృతులు పాడునపుడు, మొదటియెత్తుగడకాలమునకంటె, పైకాలసంగతివచ్చినచోట దానిక్రింద (—) ఈ బ్రాకెటులోనున్న అడ్డగీటుగల గుఱుతువేసియుండును గాన, అట్టి గుఱుతులుగలతావున మొదటియెత్తుగడ కాలమునకు రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది. (=) ఈ బ్రాకెటులోనున్న అడ్డగీటు గల గుఱుతు యుండును గాన అట్టి గుఱుతుగల తావున పై అడ్డగీటు యెత్తుగడ కాలముకంటె రెట్టింపు కాలము పాడుకొనవలెనని యెఱుంగునది.

3. కృతులయొక్క మొదటియెత్తుగడలోనే (,) ఈ బ్రాకెటులోనుండు గుఱుతులు ఎన్నియుంటే నన్ని యక్షరముల కాలము, తాళముయొక్క మొదటిసూతలోనే విడిచి పాడుకొనవలెను.

4. మొదట ఏగుఱుతులున్న లేక వ్రాయబడియున్న కృతులను యశమునకు నమముగానే యెత్తుకొని పాడుకొనవలెను.

అక్షరకాలములో హ్రస్వమును ఒక అక్షరముగను, దీర్ఘమును రెండక్షరములుగను తెక్కించుకొనునది. ‘ స ’ హ్రస్వము, (ఒక అక్షరము) ‘ సా ’ దీర్ఘము (రెండక్షరములు)

దె = దెబ్బ, ఈ = ఈసి, అ... = అఅఅఅ, ఇ... = ఇ... , ఎ... , ఓ... , ప... పల్లవి, అ॥ అను పల్లవి, చ॥ చరణము (అని చదువుకొనవలయును.)

25
0
2
6
12
18
24
30
36

పా రి X రి	రి - X మ పా	, , - , , ,	, , - , , ,	సారి
ప్రీ X య నా	ధం-భ జ శే	, , - , , ,	, , - , , ,	క్రీX
గా X-మా మ	పా-న ని సా	నీ ధ ప - మా	నీ ధ ప - మా	గా మ రి సా
నా X-య జ్ఞ	కూ-త్ర ధ రం	నా ధ ల - యా	నా ధ ల - యా	సం ద క రం
గా X-పా మ	పా-ధ ని సా	నీ స ని - ని ధ పా	నీ స ని - ని ధ పా	మా X రి సా
నా X-య జ్ఞ	కూ-త్ర ధ రం	నా తి అ - ధ ల యా	నా తి అ - ధ ల యా	సం ద క రం
పరి X-మా రి	గా స రీ ,	స ని ధ న్ని స	స ని ధ న్ని స	రీ ని సా ,
ఆ X-మా ది	స స్మ తం	త ఖి ల లోక	త ఖి ల లోక	పూ జి తం
పరి X- రి. X	మా ప మా ,	పా X మా రి	పా X మా రి	గా మ పా ,
యొడిగి-కాలి	భా వి తం	భో గి కా యి	భో గి కా యి	నే వి తం
పా నా-నీ ధా ని - ధ ప మ X మ పా ధ - ప ధ ని సా	పా నా-నీ ధా ని - ధ ప మ X మ పా ధ - ప ధ ని సా			
రా X - ధౌ పా ది - ర హి త ర మ జీ య - హృదయముది తం	రా X - ధౌ పా ది - ర హి త ర మ జీ య - హృదయముది తం			
రీ క మ గ రి - సా ని ధ పా నీ ని ధ - ప మ గా - రి సా	రీ క మ గ రి - సా ని ధ పా నీ ని ధ - ప మ గా - రి సా			సారి
ప్రీగురుగుహ-సస్మది తం చిన్మూల-క మ లా - ని తం	ప్రీగురుగుహ-సస్మది తం చిన్మూల-క మ లా - ని తం			క్రీX

న.చరి.అంగ.ప.కా.ని.

2. హంసద్వని రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆలో. స రి గ ప ని స
అవ. స ని ప గ రి స

ప॥ రఘునాయక నీ పాదయగ - రాజీవములనే విడజాల ॥ రఘు ॥

అ॥ అఘజాలముల బారదొలినక నాదరింప నీవేగతిగాదా శ్రీ ॥ రఘు ॥

చ॥ భవసాగరము దాటలేకనే బహుగానిబడి నీ మరుగు జేరితి - అవనిజాధిపాశ్రితరక్షక - సార్వభౌమ

శ్రీ త్యాగరాజనుత ॥ రఘు ॥

రాగలక్షణము :— రి ఖ బాణచక్రముతో 29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ జన్యము ఉపాంగరాగము, జౌడవ జౌడవరాగము, మధ్యమ, దైవతములు పర్వములు, అంతర గాంధార, నిషాదములు, రాగచ్ఛాయాస్వరములు, చాటుస్వర ప్రయోగములు రాగరంజకములు మూడు వేళలయందు పాడదగినది. ఈ రాగము రామస్వామి దీక్షితులుగారిచే నిర్మింపబడినదని తెలియుచున్నది.

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

లఘువు	ద్రుతము	ద్రుతము
ప॥ , , - , క - ప క - , రి	సా - , స ని	పా ని స - రి సా (1)
రి రి - , క - ప క - , రి	కా అ-ని ఇ	కా ప అ - అ దా
యుగా , ర ఘు నా ఆ య	స రి క రి సా స ని	డి ట్లో
డి ట్లో	క అ అ అ అ-ని ఇ	డి ట్లో (2)
డి ట్లో	స రి క ప-క రి స ని	డి ట్లో
	క అ అ అ అ అ అ ని ఇ	డి ట్లో (3)

ప
రి
గ
ప
ని
స
స
ని
ప
గ
రి
స

రి రి, గా-హా గ ప - నీ సా
యూ గా రా-అ జి ఇ - ఈ హా

ని ప గ రి స రి || గ ప ||
జ అ అ అ అ అ || ర ఘ ||

అ || , , - ప ని స , ని
అ ఘ జా , అ

హా , - ప ని స , ని
సక్ - , - అ ఘ జా అ అ

సా , - గా గా రీ గ రి రీ సా
సక్ - , - నా దారీ ఇ ఇ ఈం హా

ని ప గ రి స రి || గ ప ||
ప్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ || ర ఘ ||

చ || , , - గ గ గ ప , గ ప
భ వ సా, గ అ

ని హా స - వి ప ని స
ముడోల - అ అ అ అ ని

స రి , స
ము లా - అ ప

స రి , స
ము లా అ ప

ని స రి స ని స రి స
ని ఇ ఇ సే వ వ గ అ

ని ని , స రి
ర మూ ప అ

రి స ని - హా గా
ని వి ఇ - ఈ హా

రి గ - , రి
ర డో - బి వి

క్రీ స రి - గ ప గ రి
రాడోబి - బి వి ఇ ఇ

ని ప స ని-హా గా
అ ఇ గ అ-అ హా

స ని ప - , గ
హి అ లే - ఎ క

రి వ మేళకర

3. తోడి రాగము రూపకతాళము

శురి-సాగ-శుమ-ప-శుభ-కై ని

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అణ్. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ నిను వినా సుఖముగాన - నిరజనయన ॥

అ॥ మనసుకెంతో యానందమై మైపులకరించగ ॥ నిను ॥

చ॥ 1. రూపము ప్రతాపము శర - చాపము సతాపముగల ॥ నిను ॥

2. కరుణారస పరిపూర్ణ - వరదా మ్రదు వార్తలు గల ॥ నిను ॥

3. రాగరసక రాగరహిత - త్యాగరాజ భాగధేయ ॥ నిను ॥

రాగలక్షణము :— 2వ నైత్రచక్రములో రి వ మేళకర్తరాగము, రాగాంగము పద్మ, స్వర, సంపూర్ణ గమక వరిక జాతర రత్తిరాగము ఆరోహణ, అవరోహణములయందు సాధారణగాంధార శుద్ధమధ్యమ శుద్ధదైవతముల ప్రయోగముల వలననే విశేషముగ రత్తిగలిగించుచున్నది. మధ్యాహ్నము 3 గంటలు మొదలు 6 గంటలవరకు పాడగినది.

ప॥ స రి గా , మ ద మ గ రి స ।

2. స స రి ప మ గా । మ ద ప ప మ గ రి స ని

ని ను వినా ఆ । సుఖ ముగా ఆ స ।

ని ను వినా ఆ ఆ । సుఖ ముగా ఆ ఆ స ఆ

3. స స రి గ మ ప మ గ మ । ప ద ని ద ప మ - ప మ గ రి స ని
ని ను వినా ఆ ఆ ఆ ఆ । సుఖ ముగా ఆ ఆ ఆ ఆ - గా ఆ ఆ ఆ స ఆ

4. స స రి గ మ ప ద ని స । స ని ద ప మ గ - ప మ గ రి స ని
ని ను వినా ఆ ఆ ఆ ఆ । సుఖ ముగా ఆ ఆ ఆ ఆ - గా ఆ ఆ ఆ స ఆ

25
0
గ
ఆ
ప్ర
అ
బ్ర
బి
బి

85

8 వ మేళకర
స-శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కై ని

4. తోడిరాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ త్యాగరాజకృతి)

అలో. స రి గ మ ప ధ ని స
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

బ

ప॥ కోటినదులు ధనుష్కృతిలో నుండగ యేటికి తిరిగదవే ? ఓ మనసా ! ॥ కోటి ॥

అ॥ నూటిగ, శ్యామనుందరమూర్తిని మాటిమాటికి జూచు మహారాజులకు ॥ కోటి ॥

చ॥ గంగ నూపురంబునను జనియించెను; రంగనిగని కావేరి రాజిలైనను; పొంగుచు

శ్రీ రఘునాథుని ప్రేమతో బొగడు త్యాగరాజు మనవి వినవే ॥ కోటి ॥

రాగలక్షణము 3 వ కృతిలోయున్నది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది.

సం గీత ప్రథమబోధిని

87

I	O	O
ప॥ , - సా , ప ద ని స స ధ ని కోటి న అ దులు ధ ను	స ని రి స ని ద పా ష్కొంబిటి ఇ లో	మా ద ప మ గ మా నుంంం డ అ గ (1)
, - మ నీ ద మా మ గ రి స ని అ - ఏ టి కి యి రి యె ద	సా , స రి పే ఎ ఎ ఎ	గ మ ప ద ని స ని ద మ అ స అ స అ అ అ (2)
ప మ - దా , ని సా రి రి సా ధ ని అ అ - కోటి న దులు ధ ను	స రి స ని స ని ద ప ష్కొంబి టి ఇ ఇలాది	మ ప ధ ప మ గ మా నుంంం డ అ గ

మన దేవుని పాపముగరిసన్ని
అ-ఎ-టి కి తిరిగి ఇ-ఎ-ద అ

చు-ప-ద పదనీ సరిసాధని
అ-కొ-ట టి న దుడులు ధను

మన దేవుని పాపముగరిసన్ని
అ-ఎ-టి కి తిరిగి ఇ-ఎ-ద అ

అ, దా, పాపము పద ప మ గ మా
నూడుటి గ శ్యాతల అలమ

సా, సరిసని ధని సారీసని దాని
నూడుటి గ అశ్యాతల అలమ అ

సా, సరిస గరిసని ధపధని
నూడుటి మా టి ఇ కి ఇ బూడుడు

చా, పా, ద మా ప ప మ గా
గంగ నూపురం

సరిగరి పనిపని పని
రంగని గ అని ఇ కాఅల

పొంగు శ్రీరఘనాథుని ప్రేమతో బొగడు త్యాగరాజు మనవి వినవే కోటి || (అనుపల్లవి వలె పాడుకొనవలయును.)

సా, ని సరిగమ
వేఎఎ ఒఒఒఒ
గరిసరి సనిధప
వోఒఒఒ టి ఇ ఇ లాఒ

సా, పద
వేఎఒఒ

, పదానిదా
అసుందర

పమదా, నిసా
అలసుందర

సగరి సరిసనిధ
మఅల హాతలర అ

, మనీదమా
ంబుననుజ

, సరిగమా
అవేవరిరా

పధనిసరి సనిధ
మఅనల సలల అ
మాపామపధప మగమా
సుంంంంం డఅగ

నిసరిగరిసరిసనిధ, పమ-పా||
మఅన అలలలల సల, అతి-కో||

ధనిసని సస (1)
మాడుడు ర్రిని

రిరిసని దనిసా (2)
మాడుడు ర్రిని

దనిసరి ససనిధ, పమ-పా||
బూడుడు లలలడు, ఉడు-కో||

మగపమ గరిసా
నింంంం చెఎను

పాపమగామపా
బి ఇ ఇ ఈ లెను

8 వ మేళకర్త. హనుమత్తోడి జన్మము

5. ధన్యానీరాగము - రూపకతాళము

అణో. ౭ X మ ప ని స

శురి-సాగ-శుమ-ప-శుధ-కైని.

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ శ్యామసుందరాంగ సకల శక్తియు నీవేర ॥ శ్యామ ॥

అ॥ తామస రహిత గుణసాంద్ర ధరను వెలయు రామచంద్ర ॥ శ్యామ ॥

చ॥ దుష్టదనుజ మదవిదార శిష్టజన హృదయ విహర ఇష్టదైవము నీవేర ఇలను త్యాగరాజువేరా ॥ శ్యామ ॥

రాగలక్షణము:— 2 వ నేత్ర చక్రములో 8 వ మేళకర్త హనుమత్తోడి జన్మరాగము, ఇందు సాధారణ గాంధార కైశిక నిషాదములు రాగచ్ఛాయలు, ప్రాతఃకాలమందు పాడదగినది. ఇది ఖాషాంగ రక్తి ఉపాంగరాగము జాడవ సంపూర్ణ రాగము. పగామమగరిస - పనిసానిధమగరిస - నిసగామగరిస - మొదలగు ప్రయోగములు రక్తిని కలిగించును.

ప॥ (1) పా ప మ గ మ । పా , , గ మ । (2) ప ని ప మ గ మ । పా ప ని సా ని ద ప మ
శ్యామ సుంద । రాంంగ అ । శ్యామ సుంద । రాంంగ అ అ అ

(3) ప ని ప ని ప మ గా మా । ప నీ ప ప ని సా ని ద ప మ ।
శ్యామ అ మ సుంద । రాంంగంగ అ అ అ ।

(4) ప ప మ గ మా ప ని ప । ప మ ప ని ప ని సా రీ స ని ద ప మ
శ్యామ అ అ మ సుంద । రాంంగంగంగంగ అ . .

(5) ప ని ప గా మ సా ప గ మ ప । ప ని స గ రీ సా । గ రీ రీ స ని ని ద ని ద ప మ
శ్యామ సుంద । రాంగ స క ల । శ ఆ క్తి ఇయని । వె ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ రా అ . .

॥ పా ప ॥

॥ శ్యామ ॥

ప
ం
౫
౪
ప
అ
ప
ప
ప
ప

చ॥ , , ద సా ద సా - మ గ రీ గా మా , , స రీ గ మా | సా ద ప మ గ రి గ మా
అల కల ము ఉడిగ్గును | ఉఉచిలకపు | తీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇరు నూ
 , , గ మా ప దా సా దా ద ప మా గా రీ | స్థ స రీ గ మా | సా ద ప మ గా మా సా
త కు తు చె క్కి ఈ ఇ ఇ ఈ ఈ శ్ల | ఆ త న రు నె | మోడె ఒ ఓ ము ను

గళమున శోభిల్లు కనక భూషణముల - దళితదుర్మానవత్సాగరాజార్చిత (అనువల్లవివలె సాడుకునేది)

16-వ పే.

శురీ-అంగ-శుమ-ప-చ-ధ-కైని. 7. చక్రవాకరాగము - త్రిపుటాశము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అగో. స రి గ మ ప ధ ని స.

అవ. స ని ధ ప మ గ రి స.

ప॥ ఎటుల బ్రోతువో తెలియ - దోకాంత రామయ్య ॥ ఎటుల ॥

అ॥ కటకట నా చరితము - కర్ణకలోరమయ్య ॥ ఎటుల ॥

చ॥ పట్ట గొడురీతి - భక్షించి తిరిగితి, పుట్టలోభులను - పొట్టకై పొగడితి
దుష్టలతోఁ గూడి - దుష్కృత్యములు నల్పి, అట్టుజేసిన త్యాగరాజుని దయతో ॥ ఎటుల ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 3వ-అగ్నిచక్రములో 16వ-మేళకర్తరాగము, సర్వస్వర సంపూర్ణ గమక పరిక రక్తిరాగము.
శుద్ధముషభ కైశికి నిషాదములు ముఖ్యమైన జీవస్వరములు మూడువేళల పాడదగినవి.

ప॥ , - స రి గా మా | ప మా ధ ప దా | ద ని సా స ని దా సా | ప మ ధ పా మ రీ ప మ గ రి | గ రి స ని
ఎటులా బ్రో! శువో తెలియా | దె ఎ వ క ఆ చం తా | ర ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ మూయ్య ఆ ఆ ఆ | ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ

,, - సరిగా మా | ప మౌ ధ ప దా | ద ని సో రీ స ని స ని దా దా ని ద సా | ప మ ధ పా మ రీ ప మ గ రి | గ రి స ని
 ఆ - ఎటులా బ్రో | తు వో తెలియా | ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ క ఆ ఆం తా ఆ ఆ ఆ | ర ఆ ఆ ఆ ఆ మాయ్య ఆ ఆ ఆ | ఆ ఆ ఆ ఆ
 ,, - సరిగా మా | ప మౌ ధ ప దా | ద ని సో రీ స ని | ద ని సో రీ స ని | ద ని సో రీ స ని | ద ని సో రీ స ని | ద ని సో రీ స ని |
 ఆ ఆ - ఎటులా బ్రో | తు వో తెలియా | ఎ ఎ ఎ క ఆ ఆ ఆం తా ఆ ఆ ఆ | ర ఆ ఆ ఆ ఆ మ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఆ ఆ ఆ | ఆ ఆ ఆ ఆ
 ,, - సరిగా మా | ప మౌ ధ ప దా | ద ని సో రీ స మ గ రి స ని ద ని రీ స | ని ద ప స ని ధ ప మ గ రి ప మ గ రి | గ రి స ని || స రి ||
 ఎటులా బ్రో | తు వో తెలియ | ఎ ఎ ఎ క ఆ ఆ ఆం తా ఆ ఆ ఆ | ర ఆ ఆ ఆ ఆ మ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఆ ఆ ఆ | ఆ ఆ ఆ ఆ || ఎటు ||
 అ|| ,, ద దా ని ద ప మ దా | సో స ని దా స ని రీ సా | దా , ని సో స ని దా సా | దా ని ద సా ధ ప మౌ గ రీ ప మ గ రి | గ రి స ని || స రి ||
 కటాక ఆ ఆ ఆ నా | ధై రి ఇ ఈ త్ర ఆ ఆ ఆ మూ | కా , ఆ ఆ ర ఆ ఆ కా | రో ఓ ఓ ఓ ఓ ఓ రా పు ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ ఆ || ఆ ఆ ఆ ఆ || ఎటు ||

చ|| ,, - ప సా సా | మ గ రీ గ మ సా | ని ద ప మ

వట్టి గో | ధృ ఉ ఉ రి ఇ తీ | ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ

,, - ప సా ప ద ని ద మ ప ద ప | ప మ రీ గ మ సా | ని ద ప మ గ మ సా ప ద ప మ | సా , ద ని దా సా |

వట్టి గో ఓ ఓ ఓ ఓ ఓ ఓ | ధృ ఉ ఉ రి ఇ తీ | ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ తీ | ఆ తీ చి ఇ ఇ ఇ | తీ ఇ రి ఈ గీ తీ |

, మ - ప సా మ ప ధ ప , ప మ రీ సా రి స సా | , - పా ప మ గా మౌ | సా , ద ని దా సా |

ఇ ఇ - పుట్టా లా ఓ ఓ ఓ | ధృ ఉ ఉ రి లా ఆ ను ఉ ఉ రి | , - పొట్ట ఆ ఆ తై | పొట గ ఆ డీ తీ |

ప ద ప మ - ద దా ని ద ప మ | దా , ని సో స ని రీ స సా

ఇ ఇ ఇ ఇ - దు ప్పూ ఆ ఆ ఆ | రో ఓ ఓ ఓ గు ఉ ఉ డి ఇ ఈ

రి
 ఓ
 ా
 ట
 ర
 ట
 ట
 ట
 ట

సరి-గమగారిసః రీగారీ, రిగమాపదనీదపః మగపమదపపమగరిసని
అ-ఉపధారముః కేసేవాః రుడః స్వాతరనిః ముతరుడవతికుడరఅతమ
సరి- డిటో, డిటో, రిగమపదనిసరిసరిదపః సరిసపదపమపదప
అ- డిటో, డిటో, రుడః స్వాతరఅసరిఇ, ముతరుడవతికుడవతిఅ
మగగరి, సరి-గమ॥
కుడరఅ, అ-ఉప॥

అ, దనిసాసస, సరిసరిసరిదపః దనిసాసనిదాసా, మపదపసనిదపమగగరి॥ సరి-గమ
కృపకావలె, సనిసేవనీఇ, కీఇక్తరిఇని, బ, ల్కుడః ముడను००० డఅగఅ॥ అ-ఉప
పదానిదాసా, పదపపమమా, నినీనిని, దనిసాసనిదాసాసా
వాతికిటు, పదిలముడగా, అవాతాశ్శజా, డుడః స్వాతరఅడని
మసాదసాదపః సనిదపపమగారిస, సనిసారిగమా, మగపమగరిసా
శ్రీఈకరులగు, నీఇఇఇతమఅమ్ములు, చెవియుడః, స్వాతరఅతరని
నినీనిని, దపదనిసాసరిసరిదప, పదానిదాసా, ధనిసా, నిదపా
ఎకాంతము, నఅనుడజాఅఅనకి, ఇయెవర్పడియు, స్వాతరఅతరని
దనిసాసరిమగరి, సనిసరిసరిదప, దనిసాసనిదాసా, మపదపసనిదపమగగరి, సరి-గమ
శ్రీఇకాంతఅఅ, పఅరులెవనీ, శ్రీఇఈశ్వాతర, రాఅతరజఅఅర్పిఇతఅ, అ-ఉప

చ॥ , మ పా ద నీ - స ని ద ని సా
అ అ గ మ - ము ఉ ఉ డ లా

, ని గా రీ సా - స ని రీ స - ని ద సా
అ-బై వ గ మె - తె ఎ ల ఉ - సు ఉ గా

, ని గా రీ సా
అ అ వా ని జ

ప ద నీ - ద ప
త్య అ ఆ - గ ర

సా రీ స నీ - ద ప
లో ఒ ఓ - ఒ ల

మ ప ద ప - ని ద ప మ ॥ ప ద నీ ॥
జ అ అ అ - ను ఉ త అ ॥ శ్రి శ్రి శ్రి

1, 2 చరణములు చరణములవలె పాడుకొనవలయును.

స-చరి.సా-గ-శు-మ-ప-శు-ధ-కై.ని.

10. ఆనందభైరవి రాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ రామస్వామి డీక్షితులు కృతి)

ప॥ అంబా నీ శరణము జొచ్చితి - అదరింపవమ్మా ఓజగ ॥ దంబా ॥
అ॥ శంబరవైరిని బ్రతికించిన శివ శాంభవి త్రిపుర సుందరి ఓజగ ॥ దంబా ॥

చ॥ 1. సకలలోకజనని నీవని - నదానిన్ను నే కోరితిని - ప్రకటమైన నీ మహిమలు వింటిని - పరంజ్యోతి
నిను పొడగంటిని జగ ॥ దంబా ॥

2. చక్కని బంగరు బొమ్మా - నీ చరణములే - నమ్మితి - నమ్మా ! గర్కున మనవులు గైకొమ్మా !
గంగాధరుని కొమ్మా మాయమ్మ ॥ అంబా ॥

3. వేరేదైవములను యిలను - వేమరు వేడగలేను ! వీరశక్తియై వెలసియున్నావు - వెంకటకృష్ణ
న హౌదరియనుచు ॥ అంబా ॥ (2, 3 చరణములు 1. చరణమువలె పాడుకొనవలయును.)

రాగలక్షణము:— ఇది 4-వ వేదప్రకములో, 20-వ మేళకర్త నతభైరవి జన్యము. ఉపాంగ, ప్రకసంపూర్ణ, పాదప, రక్తిరాగము. సాధారణ గాంధార, కైశికి నిపాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు, ఈ రాగమందు కైశికినిపాదము వాడుకయందు యుంట్ూ యున్నది. సనిధని - వధనివ - అను ప్రయోగములు వాడుకయందు యున్నవి. అన్నివేళలందు పాదదగినది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
<p>ప (1) ప ద ప ద - పా , - పా , మ అ 0 0 0 - బౌ అ అ - నీ ఇ ఇ</p> <p>(2) పా ధ ని ధా , ని పా - పా , మ అ 0 0 బౌ అ అ అ - నీ ఇ ఇ</p> <p>(3) మ ప ని స - గా గ రి స గ రి స - ని ద పా - పా , మ అ 0 0 0 - బౌ అ అ అ అ అ - అ అ అ - నీ ఇ ఇ</p> <p>, స గ రి స - ని ని - స మ ఇ అ అ ద రి 0 - ప - వ అ</p> <p>అ , - ప ద ప మ పా - నీ స స స అ - శ 0 స అ ర - నై రి ని</p>	<p>గ మ ప మ శ ర ణ మ</p> <p>గ మ ప మ శ ర ణ మ</p> <p>గ మ ప మ శ ర ణ మ</p> <p>గా , - రి మృత్తూ అ</p> <p>స మ గ రి ప్రతికిం</p>	<p>మ గ రి - గ మ జ్జోబి ఓ - చ్చి తి</p> <p>ప మ గ రి - గ మ జ్జోబి ఓ బి - చ్చి తి</p> <p>ప మ గ రి సా రి స నీ జ్జోబి బి బి చ్చి ఇ ఇ తీ</p> <p>గా , మ ప మ - గ రి గ మ ఓ బి బి బి బి - బి బి జ గ</p> <p>స ని స - సా రి స చి న శి - జో అ తి</p>

నిద - పదపమహా - సస్సనీసస్స
అమ - శంబమర - వైఇ ఈరిని

పరీస - రీసనీనిదహదపమా
శాంభ - విఇ ఈత్రిఇ పు ఉ ఉ ర

చి॥ పదపమ - పమగరి - గమపమ - గమగరి సాని - సగరిగమ
పసా - వినిస - విసా - మగరీ - గారీస - సానిధప - పమగ - రిగామ అం॥

సమ - హాసమగరీ
బ్రతి - కింంంం
గమపమ
మందరి
గరిగమ॥పద॥
ఒఒజగ॥దం॥

చ॥ (1) సగరి - సాని - ధని
సకల - లోక - జన

సగరి - గామహా
సదా - నిన్ను నే

పదపమహా - సస్సనీసస్స
ఇప్రకటామై - ఇననిఇఈ

పసా - రీసనీనిద - పమ
పరం - జ్ఞోగ్నికృతి ఇ - నిను

సా , ,
నీ ఇ ఇ
పమగా - మప
కొడు - రితి
సమగరీ
మహిమలు
గమ - హాదపమా
హాద - గంంం
సమగరి
నిఇవని
మగపమ - గరిసా
నిఇఇఇ - ఇఇఈ
సనినీ - రీస
వింం - టిని
గరి - గమ॥పద॥
టిని - జగ॥దం॥

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆప. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ విడెము శేయావే, నన్ను - విడనాడకవే ॥ విడెము ॥

అ॥ పుడమి తనయచేతి మంచి - మడుపులనుచు దలచి తలచి ॥ విడెము ॥

చ॥ రాజమాన్యుడై సౌమిత్రి - రతనాతమ్మ పడిగబట్టి తేజరీల్లు నటరా - దేవదేవ - జాజితాయల -
యేలకుల బాపత్రి పక్కలాకుల - రాజరాజపర త్యాగ - రాజు ప్రేమతో నొసంగే ॥ విడెము ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4.వ వేదపక్రము. 22.వ మేళకర్త. సర్వస్వర గమక పరిక రక్తి సంపూర్ణరాగము ఆరోహణ
మందు సాధారణ గాంధార చతుశ్చక్రి దైవతములున్నూ, అవరోహణమందు కైశికి నిషాద శద్ధమధ్యములు రాగభాయి గలిగించు
స్వరములు. అన్నివేళలయందు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాలక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

లఘువు	ఓ ద్రుతము	ఓ ద్రుతము
ప॥ 1. రి రి గా- మాసా - దా , ని సా - విదపమ - గ రి	స మ మ గ గా - గ రి రి రి	సా , - రి గ మ గ - గ రి రి స
విడెము- శే యా - వే ఎ ఏ ఏ - నఅఅఅ - న్నూడ	వి డ సా అ అ - డాఅఅ క అ	వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ
2. రి రి గా - మా సా - దరిసాదనిసా - ని ద ప మ	మ ప ప చు గా - గ రి రి-రి స క్కి	సా , - రి గ మ గ - గ రి రి స
విడెము - శే యా - వే ఎ ఏ ఎ ఏ - న అ ను ఉ	వి డ సా అ అ - డఅఅ-క అ అ	వే ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ - ఎ ఎ ఎ

3. రి రి గా - మా పా - దనిసోదనిసో - ని ద ప మ
విడైము - శే యా - వేవేవేవే - న అ ను ఉ

4. రి గా - మా పా - దనిసోరీగో - సో ని ద పా
విడైము - శే య - వేవేవేవే - న అ ను

5. రి గా - మా పా - దనిసో - గోరీసో - సో ని ద - ద ప మ
విడైము - శే య - వేవేవే - న అ అ అ - ను ఉ ఉ ఉ

అ|| 1. ప ప దా - ని ని సో - సో , సో ని ద ప మ
పుడమీ - త న య అ - రీ ఈ ఈ ఇ ఇ ఇ ఇ

2. పనినిదా - దనిసో - సోసోగోరీసో - సో ని ద - ద ప మ
పుడమీ ఇ ఈ - త న య అ - అ.....అ.....అ.....

3. ప ని ని ద దా - ద ని సో - రీగోమా - పోగోక్రీ
పుడమీ ఇ ఈ - త న యా - చేవేవే - మంంంచి

4. ప ని ని ద దా - ద ని సో - రీగోమా - పోగోక్రీ
పుడమీ ఇ ఈ - త న యా - చేవేవే - మంంంచి

ప ద నీ - ని ద ద ప - మ గ రి ని
వి ఇ దా - నా అ అ అ - డ అ క అ

సో నీ ని ద ద ప - మ గ రి ని
వి డ నా అ అ అ - డ అ క అ

ప ద ని సో ని - ని ద ప - మ గ రి ని
వి ఇ డ అ అ అ - నా అ అ - డ అ క అ

ప ప దా - ని ని సో ని
పుడమీ - త న య అ

ప ని ని ద దా - ద ని సో ని
పుడమీ ఇ ఈ - త న య అ

ప సో ని దా - దా ని ద పా
మడు పు ఉ ఉ ఉ - ల ను ఉ ను

ప సో - స ని నీ ని ద పా - ప ద ని సో
మడు - పు ఉ ఉ ఉ - ల అ ను - ను ఉ ఉ ఉ

సో , - రి గ మ గ - గ రి రి ని
వే వే వే - వే వే వే - వే వే వే

సో గ మ ప మ గ - రి గ మ గ - గ రి రి ని
వే వే వే వే - వే వే వే - వే వే వే

సో సో - సో ని ద ప - మ గ రి ని
వే వే - వే వే వే - వే వే వే

సో - దనిసో - దనిసో - ని ద ప మ
అ - అ అ అ - అ అ అ - అ.....

రీగోసోరీసో - సో ని ద ప మ
అ అ అ అ అ అ - అ అ అ అ అ అ

సో ని ని ద ద ప - మ గ గ రి రి ని
త ల చి ఇ ఇ ఇ - త ల చి ఇ ఇ ఇ

రీగోసోనిచప - సో ని ద ప మ గ రి ని
ఉ ఉ - త ల చి ఇ ఇ - త ల చి ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ

చ॥, - పపమ - గరిగమ - పదనీ - నిదదప - మాగాగరిస	, పదనీ దా - ని పద ప	సానీనిదదప - మాగాగరి
రాజతి-మతిన్యక-డొడడ-సొడడ-మొక్క-త్రివిది	ఇరతనాత - త ఆమృతి	పడిగతి... - బ ఆటివి
, - ప మా - గా గ రి రీ - రి ని సా - రి గ మ ప	పదనిద - దపమా-మా రిగమగ	గ రి ని సా - సా ,
ఇ-తే జ - రీ ల్ల డడ-స అ ట - ర ఆ తి	డేఎఎ - ఎఎఎ-వా డేఎఎ	ఎఎఎ వా - ఆ తి
, - స రీ - రిసనిసాసా - నిసస - సరిగరి - రిగమగగరి	రిగమగరిగ మా - మ గ గా రి గ	మ ప ప ద నీ - ని ద దా సా
అ-జా జి-కౌతలయల-ఎఎఎ-లతితి-తుడడ-ఉలతి	జాతి అ ప తి - త్రివిది	కృతలతితి-తుడడ-ఉల

రాజరాజవర త్యాగ - రాజు ప్రేమానానంగే ॥ విడెము ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది.)

22 మేళకర్త. ఖరహర ప్రయజన్యము 12. ముఖారిరాగము - రూపకతాళము ఆణి. సరి మ ప ని ధ స
చరి-సాగ-శుమ-ప-చధ-కైని అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఎంతనినే వర్ణితునుశబరీ భాగ్య ॥ మెం ॥
అ॥ దాంతుల వరకాంతలు జగ - మంతనిండియుండగ ॥ మెం ॥
చ॥ కనులారసేన్చి - కమ్మని ఫలములనొసగి, తనుపులకరింప బా - దయుగములకు మొక్కి-
ఇనకుల పతినముఖంబున - బునరావృత్తి రహితపదమును బొందిన త్యాగరా - జనుతురాలి
పుణ్యమును ॥ ఎం ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4 వ వేదచక్రములో 22-వ మేళకర్త ఖరహర్షవియజన్యము, భాషాంగ, రత్తిరాగము ప్రకషాడప సంపూర్ణము. అరోహణమందు గాంధారము వర్ణము. చతుశ్రుతీ రిషభ శుద్ధమధ్యమ కైశి నిషాదములు జీవస్వరములు. అరోహణమందు, చతుశ్రుతి ద్వైవతమున్నూ అవరోహణమందు శుద్ధద్వైవతమున్నూ సాధారణగాంధారములును, రాగచ్ఛాయ స్వరములు, ఉదయము 6 గంటలు మొదలు 9 గంటలవరకు పాడదగినది. (ఈ రాగము 20-వ మేళకర్త నటభైరవిజన్యమేవి కొందరు చెప్పుచున్నారు.)

ప || సు గ రీ - మా పా - ని దా ప - || మ ప ద ప - ప మ గా - రీ సా - || 1

ఎంంం - తా నీ - నె వీ ఎ - || ఎ ఎ ఎ - ఎ వ - నా ఆ -

రీ , - మా మా - సా దా - || సా , , , - మ ప మ గ రి స ||

రిం , - తూ నూ - శా బా - || రీ , , , - భ ఆ ఆ ఆ గ్గ ఆ

మ గ రీ - ప మ పా - స ని ద ప - || మ ప ద సా - ప మ గా - రీ సా || 2

ఎంంం - త ఆ నీ - నె ఎ ఎ - || ఎ ఎ ఎ వ - ఎ వ - నా ఆ -

రి స రీ - మా పా - ధా సా || స రీ మా గ రీ - సా ని ద ప మ ||

రింంం - తూ నూ - శా బా || రి ఇ ఈ ఇ ఇ - భా ఆ ఆ గ్గ ఆ

ప ధ స రీ - మా గ రీ - స ని ధ ప || మ ప ధ సా - ప మ గా - రీ సా ||

మెంంం - తా ని ఇ - నె ఎ ఎ || ఎ ఎ ఎ వ - ఎ ఎ వ - నా ఆ ||

రీ , - మా మా నీ దా || సా , - సా , , పా , || మ గ ||

రిం , - తూ నూ - శా బా || రీ , - ఈ , ఈ , || ఎంత ||

అ|| సా,, నీ దా - పా పా - || రీ,, రీ - రీ - గ రి ||
 దాం,, తాలా - వా - రా - || కౌం,, తాలా - జా అ గ
 రి మ గ రి సా - స ని దా పా || మ ప ద ప - ప మ గ రి - రి స రి మ || మ గ ||
 మంంంం తా - నింంంం డీ || యుంంంం - డ అ గ అ || ఎంత ||
 చ||,, - మ ప - ప మ గా - రీ సా ||,, రి మ - పా నీ దా పా ||
 ,, - క ను - ల అ అ - ఆ రా ||,, సె నె - వింంం చీ
 ,, - రి మా ప దా - నీ దా || సా నీ - నీ దా పా,, ||
 ,, - కం మృగీ - సాలా || మూలా - నో సాగీ
 ని ని దా పా - మా పా - ప మ గా రీ - || స రి ప మ గ రి - రీ, గ సా ||
 త అ నూ పూ - పూ డీ - ల అ అ కా - || రి ఇంంం చ అ - సా, అ అ
 స ని ఛా - - సా రీ - మా పా - || ప ద స ని - ని దా పా,, ||
 ద అ యూ - గా మూ - లా కు - || మ్రెంబిబి - బిబి క్కీ,, ||
 నీ ని - నీ దా పా - || మ ప ద ప - ప మ గ రి - మా పా -
 ఈ నా - కూలా పా తీ - || స అ ము ఉ - ఖంంం - బూ నా
 ,, రి మ సా నీ - ని దా - || సా - సా నీ దా పా ||
 ,, పు స రా అ - వృ ఉ డీ || త్రి - రా హీ తా పా దా -
 మునుబొందిన - త్యాగరాజ - నుతురాలి - పుణ్యంబును || ఎంత || (అను పల్లవివలె పాడుతునేది.)

చరి-శుమ-ప-కైని

13. మధ్యమావతి రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఆణి. స రి మ ప ని స
అవ. స స ని ప మ రి స

ప॥ వినాయకునివలెను బ్రోవవే నిను - వినావేల్పు లెవరమ్మ ॥ వినా ॥

అ॥ అనాథరక్షకి శ్రీకామాక్షి సుజనాఘమో - చని రంకరిజనని ॥ వినా ॥

చ॥ 1. గరాధములకును పరాలోనగ నుం - డ రాములై భూసురాది దేవతు - లు రాయడినిజెందరాదు
దయజూ - డరాదా కాంఘీపురాది నాయకి ॥ వినా ॥

2. పితామహుడు జనహితార్థమై ని - న్ముతా తెలియవేడ తాళిమి గలయ - పతారమెత్తి కనుతామ
సము సే - యతాళజాలము నత్తార్చి హరిణి ॥ వినా ॥

3. పురాణి దయచే - గిరాలు మాకు ని - కి రాజేసిబ్రోచు రాజధరి త్యాగరాజుని హృదయ సరోజ
మేలై - న సోదరి పరాశక్తి నన్ను ॥ వినా ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4వ వేదవక్రము. 22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియ రాగజన్యము. ఉపాంగ, జాడవ జాడవరాగము, గాంధారరైషతములు వర్ణితములు. చతుశ్చతి ఋషభ శుద్ధమధ్యమ కైశికి విషాధములు రాగవ్యాయాస్వరములు. గమక, ఒరికై రక్తిరాగము అన్నివేళల పాడదగినది. 28-వ మేళకర్తయని కొందరి మతము. ఈ రాగమును సురరాగమని చెప్పియున్నారు. అకాలమందు ఇతర రాగములు పాడుటవల్ల గలిగెడు దోషములను పోగొట్టి శుభములు నిచ్చునని పూర్వీకులవల్ల దెలియుచున్నది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

ప ం ఆ త ప్ర త బ్ర బ్ధ ధ ని

I	O	O
<p>చ॥ (1) రిమరిమ - పనిసరి వి నా ఆ య - కు ని వ తె</p> <p>ప ని సా - స ని సా - ప మ రి స వి ఇ నా - కే ఎ వి ల్ప ఉ లె వ</p>	<p>రి - సా స సు - బ్రో వ</p> <p>రి మ ప మ రి ర 0 0 0 0</p>	<p>స ని స ని స మ కే ఎ ఎ ని స</p> <p>సా , , మృత్త</p>
<p>(2) రిమరిమ - పనిసరి వి నా ఆ య - కు ని వ తె</p> <p>ప ని సా - స ని సా - ప మ రి స వి ఇ నా - కే ఎ వి - ల్ప ఉ లె వ</p>	<p>రి - సా స సు - బ్రో వ</p> <p>రి మ ప ని సా , ని ర 0 0 0 0 0 0</p>	<p>స ని స ని స మ కే ఎ ఎ ని స</p> <p>ప ని స మ రి మ రి స 0 0 0 0 మృత్త త</p>
<p>(3) రీ ప మ రి మ - ప ని స రి వి నా ఆ య - కు ని వ తె</p> <p>ప ని సా - స ని సా ప మ రి స వి ఇ నా - కే ఎ వి - ల్ప ఉ లె వ</p>	<p>రి - సా స సు - బ్రో వ</p> <p>మ రి ప మ - ని ప స ని ర 0 0 0 0 0 0 0 0</p>	<p>స ని స ని స మ కే ఎ ఎ ని స</p> <p>ప మ రి మ ప మ రి స రి మ 0 0 0 0 0 0 మృత్త వి నా :</p>

అ॥ పని సేరే రి సే
అనాధరాక్షక
పని సేరే రి స
అనాధరాక్షక

డిట్రో

డిట్రో

పని సే సే ని సే ని స
సుజనాధుమోదిని

భ॥ పని సే ని సే
పురాణి దయ చే

ని సే ని సే, పని సే ని సే
కె ఇరా అ జె ఎ సి రా

ని సే ని సే రి
గరాణి ని హృదయ

రి సే ని సే ని సే ని సే
ని సే ని సే ని సే ని సే

సా, ని

శ్రీ ఇ కా

ని సే రి సే

శ్రీ ఇ కా

ని సే రి సే, ని స

శ్రీ ఇ కా

రి సే ని సే రి సే

శం శం శం శం శం శం

ని సే, ని స

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

పని సే

అమాక్షి

ని సే ని సే

అమాక్షి

డిట్రో

డిట్రో

ని సే ని సే ని సే ని సే

ని సే ని సే ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే

ని సే ని సే ని సే ని సే

ని సే ని సే ని సే ని సే

ప॥ లావణ్య రాము ! కను - లార జూడరే; అతి ॥ లావణ్య ॥

అ॥ శ్రీవనితా చిత్తకుముద - శీతకర ! నదానంద ॥ లావణ్య ॥

చ॥ నీ మనసు నీ సాగసు - నీ దినుసు వేరేరామ; తామసగుణ దైత్యహరణ త్యాగరాజపూజిత ॥ లావణ్య ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేధవక్రముతో 22-వ మేళకర ఖరహరప్రియ జన్యరాగము. భాషాంగ, సంపూర్ణము. ఇందు నైవత, వర్ణము వడ్డగహము. దేశీయరాగము. ఆరోహణ, అవరోహణములలో జంట నిషాదమును దీర్ఘ నిషాద, గాంధారములుగా గనిపించి యుండుటచేత విశేషరంజకములు గలిగించు, నిషాద, మధ్యమ, గాంధార, ఋషభములు జీవస్వర న్యూనస్వరములు. మూడువేళల పాడదగినది.

ప॥ సా ని పా మ
లా ఆ వా ణ్య

ని ష ని పా మ
ల ఆ ఆ వా ణ్య

ష ని ష రి స ని పా మ
ల ఆ ఆ ల ఆ ఆ వా ణ్య

గా గ గ రి రీ సా
రాము క ఆ ఆ నూ

రి గ మ గ గా గ రి స
ర ఆ ఆ ఆ మూ క ఆ ఆ నూ

రి గ మ గ గా గ రి రి స
ర ఆ ఆ ఆ మూ క ఆ ఆ నూ

, ని స గా గ
ఉ ల ర జూ డ

, ని స గా గ
ఉ ల ర జూ డ

, ని స గా గ
ఉ ల ర జూ డ

మా , , మ ని
కే ఎ ఎ ఆ తి

మా , , మ ని
కే ఏ ఆ తి

మా , , మ ని
కే ఎ ఎ ఆ తి

చరి-సాగ-శుమ-ప-పథ-కాని 15. గౌరీమనోహరి రాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ కరూరు దక్షిణామూర్తి కృతి).

అ. సరిగమధనిస
అ. సనిధపమగరిస

ప॥ బ్రోపపమయమిదే రామయ్యా ! ॥ బ్రోప ॥

అ॥ కాపుమనిన్నే కోరియుండగానే యభయమిచ్చి నన్నాదరింపవయ్యా ! ॥ బ్రోప ॥

చ॥ నిన్ను నమ్మినవారికి నిరతము పరము లొసగే చిరుదును గల - కరుణాకరుడగు నీవేగావా వరగర్భ
పురివాస నాతోవాదా ॥ బ్రోప ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 4-వ వేదచ్చక్రములో 23-వ మేళకర్తరాగము. సంపూర్ణ, సర్వస్వర గమక, పరిక, రక్తిరాగము
ఎల్లప్పుడు పొడదగినది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

	O	O
ప॥ , , - ప ప - మా గ బ్రోప - స మ గ రీ - ప ద పా - మా గ మయ్యా-బ్రోప వ - స మ గ రీ - ప ద ని ద - పా మ గ మయ్యా-బ్రోప వ అ - స మ అ	రీ , - స రి యాల-మి ఇ రీ గ మా గ - స రి యాల అ - మి ఇ రి గ మ ప ద ప - మ గ యాల అ అ అ అ - మి ఇ	<div>(1)</div> గ రి నీ - స ఇ ఇ దే - రా <div>(2)</div> గ రి - గ రి నీ - స రి ఇ ఇ - దె వ వ - ర అ <div>(3)</div> రి స నీ - స రి ఇ ఇ దే - ర అ

X రీ - పనిధప - మా X
 మయ్య-బ్రాహ్మణ - స మ
 X మా - పనిధప - మా X
 మయ్య-బ్రాహ్మణ - స మ
 మ X గా. రీ - పధపా - హామ
 మ అ అయ్య-బ్రాహ్మణ - స మ

అలి , , , స ప సా గ

కాపు మాని

సారీ సనీ - సనిధప సా - రీ గ
 గా అ అనే - కౌతిపు ఉమా - ని ఇ
 సారీ సనీ - గ గ గా గ
 గా నెలయ - భయమిచ్చి

చలి , , , ప ప పా ద

నిన్ను న మ్మి

X రీ - రి X మా X
 త మా - వ ర ము లా

కరుణాకరుడగు నీవెగావ - వరగర్భపురివాస నాటివాదా || బ్రోవ || (అనుపల్లవివలె పాడుకొనేది)

మ పధనిసా - సని
 య అ అ అ అ - మి ఇ
 రి X మ పధని - స రీ
 య అ అ అ అ అ - మి ఇ

పా , ,

యా అ అ

రీ , - గా

సా - లో

రీ , - గా

సా - లో

సనిసా - సని

స అ అ - స్వామి

నిసా - ని

న నా - రి

రి సా - రి

స గ - టి

ధనిసా - ప మ
 ఇ ఇ దే - ర అ

(4)

గ రీ సని - ధ ప మ X
 నెలనెల - రా అ అ అ

(5)

పా , ,
 అ అ అ

(6)

రి - స రీ గా గ

రి - యంంం డ్డ

రి - స రీ స మ గ రీ

రి - యంంంం డ్డ అ

ధని - హామ X మా - ప చ||

ద అ - రీం పవయ్య బ్రోవ||

ధ సా మ

కి ని ర

X మా X | మ మా

ద దు న | X ల

చరి.అంగ-శు.మ-ప-చ.ధ.కైని 16. హరికాంభోజీరాగము - త్రిశ్రగతి ఏకతాళము
అ. ప. స. రి. య. ప. ధ. ని. స.
అ. ప. స. రి. య. ప. ధ. ని. స.

ప॥ రామనను బ్రోవరా - ప్రేమతోలోకాభి ॥ రామ ॥

అ॥ చీమలో బ్రహ్మలో - శివకేశవాదులలో - ప్రేమమీర చెలగియుండే - బిరుదువహించిన సీతా ॥ రామ॥
చ॥ మెప్పులకైకన్నతావు - నప్పుబడక విజ్ఞప్తి - తప్పపనులు లేకయుండే - త్యాగరాజ వినుతసీతా ॥ రామ॥
పక్షణము : — 1 వ కృతిలో నున్నది.

$$\frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix} = \frac{1}{\sqrt{2}} \begin{pmatrix} 1 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 1 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 1 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1 \end{pmatrix}$$

ర లి లి లి లి

కమపధమ - గారి - గారి , || రిక్మా - రిక్మా - పదనీధా - ధపమగరి ||
 రమితమతి - నామ్య - బ్రోవ - రాతి || ప్రేవనమా - తోబడు - లోబడు - కమితభి || రామ ||

[illegible]

చిమ | లామి | బ్రంహ్మ | లోమ ||

॥ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

అనుబంధము - 2

==
- 2
f
-
2
G
2
-
2
f
-
2
x

శ్రీమహామోరః శైలనిరయః ॥

, గమ | పాప | నిధని | సారీ | గరిసారిసరి | నీసనిధా | నిధపాధప | మాపమగరి ||
 , ప్రేమ | మీర | చెలరి | యుండె | బిఇరూగుడ | ఊపిఇహం | చిఇనానిఇ | ఈతమత్రా || రామ ||
 చ || పపప | పధనీధా | సనినిదధప | పమమగగరి | గమపామా | గగరి | సరిగారి | గమపాపా ||
 మేప్పల | కైఇఈ | ఈగక అలఅన్న | తమత్రాపుడ | సతత్రాపు | బడక | విఇఈత్ర | విఇఈగరి
 , దధ | ధనిప | ధనిసానీ | సారీ | గరిసారిసరి | నీసనిధా | నిధపాధప | మాపమగరి ||
 , తప్ప | పనులు | లేవక | యుండె
 , దధ | ధనినిధపా | ధనిసానీ | సారీ | గరిసారిసరి | నీసనిధా | నిధపాధప | మాపమగరి ||
 , తప్ప | పానుడులు | లేవక | యుండె | త్రాత్రాగారత్రా | జావిఇనా | తమత్రానిఇ | ఈతమత్రా || రామ ||

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని 17. కాంభోజిరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప || శ్రీరఘువరా ప్రమేయ మామప || శ్రీ ||

అ || శ్రీరఘుకుల జలనిధి సోమ - శ్రీరామ పాలయ || శ్రీ ||

చ || 1. సారసహిత కులాబ్ధ భృంగ - సంగీతలోల || శ్రీ ||

2. విరోచనకులేశ్వర స్వరలయాది మూర్ఛనోల్లసిత నారద వినుత || శ్రీ ||

3. శ్రీభాస్కర కులాద్రిదీప - శ్రీభాగవత వినుత సుచరణ || శ్రీ ||

4. సీతానాథ త్యాగరాజ - సుతానిల సుతాప్త సుగుణా భరణ || శ్రీరఘు ||

ఆ. సరిగమపధస

ఆ. సనిధపమగరిస

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణవక్రములో 28-వ మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్యరాగము. భాషాంగి, పాదప, సంపూర్ణ చర్మస్వర గమక, వరిక, రక్తిరాగము. ఆరోహణమందు నిషాదవర్జితము, ఇందు మధ్యమ, దైవత నిషాదములు, రాగభాయస్వరములు. (సనివధసా) అను ప్రయోగమందలి కాకలి నిషాదము పలుకును. సాయంకాలము 6 గంటలవరకు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

అక్షరము	అక్షరము	అక్షరము
ప॥ (1) సా , , , నీ దా సా మ ప దా శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘు వ ర అ అ	సా ని ద ధ ప మా ప్ర మె ఎ ఎ ఎ య	, , గ మా ప దా అ అ మా అ మ వ
(2) సా పా , ద సా నీ దా సా మ ప దా శ్రీ ఈ ఇ ఇ ఇ ర ఘు వ ర అ అ	ప ద స ని ద ప మా ప్ర ఎ మె ఎ ఎ ఎ య	ప మ గ మా ప దా అ అ మా అ మ వ
(3) పద స రీ మ గ గ రీ సా , రీ ని దా సా మ ప ద రి శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘు వ ర అ అ అ	సా స ని ద ప మా ప్ర మె ఎ ఎ ఎ య	ప ప ప ద ప మ గా ప దా సా అ అ అ అ మ అ అ మ వ ॥ శ్రీ ॥
అ॥ సా , , , స ని ద ప మ గ రి స ధ ధ శ్రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ర ఘు కు ల జ ల ని ధి సా బి	సా , , , రీ మా అ అ అ అ శ్రీ	, గా మ గ మ ప ద ॥ సా ॥ ఇ రా మ సా అ ల య ॥ శ్రీ ॥
చ॥ (1) దా , , , నీ ద ప మ ప ద నీ ద ప ద సా అ అ అ ర స హిత కు లా బ్జ బృం	మా , , , గ మ గ అ అ అ అ సం	సా ద ప గ మ ప ద ॥ సా ॥ గీ ఇ త లో బి ల ॥ శ్రీ ॥

(2) దనీదపదనీదపమపదపామ విరోధసకులే శ్వరశ్వరలయాది	గామపా, రిగ మూర్చనోబల్లని	మపారిగమపద సా తనారదదవినుత శ్రీ
(3) సా, పా, పదసపాదనినిదప శ్రీ ఇభాఅస్కరకలాదిది ఇ ఇ ప	మా, పా, గమ శ్రీ ఇభాఅగవ	పదసరిగమపద సా తవినుతనుచరణ శ్రీ
(4) దాదసాసరిరిగమగరిగరి శ్రీ ఇతాఅనాధత్యాఅగరాఅజను	సారీసనిదాద తనిలనుతాప్య	పమగా, మపద సా నుగుణాఅధరణ శ్రీ

చరి-అంగ-శుమ-ప-చథ-కైని 18. కాంభోజిరాగము - రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ఈ కృతిని చాయాతరంగిణి రాగమందు శ్రీ త్యాగరాజు పాడియుండిరని తెలియచున్నది. యిప్పుడు యీ కృతిని కాంభోజి రాగమందు పాడుచున్నందున కాంభోజిరాగమందే వ్రాయడమైనది.

ప|| ఇతర దైవములవల్ల యిలను సౌఖ్యమారామ ! || ఇతర ||

అ|| తనవారినిబ్రోవు సదా (రీ) మతభేదము లేక సదా - మదిని మరులు కొన్నా || ఇతర ||

చ|| మనసుదెలని బ్రోవకను మరచినావు - శ్రీరామ తనవారనిబ్రోవు సదా త్యాగరాజ సన్నత || ఇతర ||

రాగలక్షణము :— 17వ కృతిలో నున్నది.

ప ధ స స - స ని ధ ని పా	ధపమగా - మగగరిసా	సా, - దసానిధప
ఇ త ర - దై ఇ ఇ ఇ వా	ముఉఉఉలా - వఅఅఅఅలా	మా - ర అ మ అ అ

ధృవస - సనిధప	ధృవస - మగ - సాద	ధృవస - మగ - సాద	పధస - పధస - సనిధప
ఇతర - దై ఇ ఇ ఇ ఇ	ముడక - ల - వ అ అ అ అ	ముడక - ల - వ అ అ అ అ	మ అ అ - అ అ అ - ర అ అ
డి ట్	డి ట్	డి ట్	సరిగరిస - ధసనిధప
డి ట్	డి ట్	డి ట్	మ అ అ అ - ర అ మ అ అ
డి ట్	డి ట్	డి ట్	పధస - రిసనిధప
డి ట్	డి ట్	డి ట్	మ అ అ అ - ర అ మ అ అ
అధసగిగ	గామరిగ	గామరిగ	రిగరిస ,
తనవారి	బ్రాహ్మసదా	బ్రాహ్మసదా	ఇ ఈ ఇ ఈ ఇ ఇ
మగరిగరిస - సనిధప	ధృవగిగ - సమరిగా	ధృవగిగ - సమరిగా	ధృవస - రిగరి - సనిధప
ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ	మ త ధృవ మ	మ త ధృవ మ	కొబిబి - బిబి - అ అ అ ఇ
ఇదద - దద	పధసరిస - రిసనిధప	పధసరిస - రిసనిధప	పధస - పధస - సనిధప
మనసు - దెల	బ్రాబిబి - క అ న అ న	బ్రాబిబి - క అ న అ న	బ్రాబి - ర అ అ - మ అ అ

తనవారిని బ్రాహ్మసదాగ్రామ సమీపం ఇతర (అనుపల్లవిని పాడుకునేది)

28 వ. మేళకర్త. హరికాంభోజి జన్మము. 19. మోహనరాగము - ఆదితాళము
గరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని.

ఆలో. సరిగపధస
అవ. సధపగరిస

ప॥ నన్ను పాలింప నడచి వచ్చితివో నా ప్రాణనాథ ॥ నన్ను ॥

అ॥ వనజనయన మోమును చూచుట జీ - వనమని నెనరున మనసుమర్మముఁ దెలిసి ॥ నన్ను ॥

చ॥ సురవతి నీలమణిని భ తనువుతో - కరమున శరణదండ కాంతితో - ధరణి తనయతో
త్యాగరాజార్చిత ॥ నన్ను ॥

రాగలక్షణము :— ఇది, 5 వ-బాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త హరికాంభోజిజన్మము. ఉపాంగరాగము. ఔడవ, గమక, వరిక, రక్తిరాగము, మధ్యమ, నిషాదములు పర్వములు, వడ్డగ్రహము, గాంధార ధైవతములు, రంజనములు గల జీవస్వర స్వాస స్వరములు, పగలు 12 గంటలు మొదలు, 3 గంటల వరకు పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

		O		O
ప॥	క పా రి సా - సా రి రి స సా - సధ రి స ధా	సా , - ధ స రి గా -	ప క రి రి రి క స	
॥ - న నూ ప అ - లీ	00000 - ప అ అ అ అ	అ , - న డ చి నా -	చి ఇ ఇ ఇ త్రి వో డి	
రి - గాపాదపపా-గరి సా-సా-రి	సా-రిగపగరిస - సధరస	ధా ప - ధ స రి గా -	ప క రి రి రి క రి	
ఓ - న నూఉఉఉ పఅఅ-లీ	00000 - పఅఅఅ	అ అ - న డ చి వో	చి ఇ ఇ ఇ త్రి వో డి	

రీ - గాపాదపపా - గరిపా - సరిపధపధప - గరిపా - సధరిప
 ఓ - ననూ ఉఉఉఉ - పఅఅ - లిం 00000000 - పఅఅఅ
 రీ - గపాధసస - సారీస - ధాసధ - పాధప - గపగా
 ఓ - నలప్రాఅఅ - నాలఅ - అఅఅ - ధఅఅ - అఅఅ

అ|| ,, - గ గాపదా - సాధా - సారీస సా
 ,, - వ నాజనా - యానా - మోబి ఓ

,, - గ గాపదా - సాధా - సారీస - రీస ప
 ,, - వ నాజనా - యానా మోబి - ఓబి

,, - వ గాగ గా - గాగ రి - రిగ పద
 ,, - వ నామనీ - సేనల - రుఉనఅ

చ|| ,, - ధపా - ధగా - పా ,, - గ ప గ గా
 ,, - సురా - వతీ - నీ ,, - ల అఅఅ అ

రీ - గ పాధసా - సధధప - ప గ ధప గా
 ఓ - యురామునా - ముఉ ఉఉ త్యఅఅఅ అ

కరమున - శరకో - దండ కాం తియో - దరణి

ధాధ - ధ స రి గా
 అ అ - న డ చి వా
 రీ - గ పాధసరీ
 అ - న అ ప్ర అ అ

,, - గ గాపధా
 ,, - వ నాజనా

సా - రీసా - రీధా
 ఓ - మూనూ - జా ఉ

ధరీ - స ధాస ధా
 అ అ - మ నా సు మూ

స - ధపాగ రీ
 అ - మణీ ని ధా

రీ - స ధాస రి
 పూ స గు ల నే

తనయతా త్యా రాజాస్థిత

గాప గ - రీ గ రి - రీ రి స
 చ్చీ ఇ ఇ - ఈ ఇ ఇ - ఓవోఓ
 గ రీసధ - రీసధప - సధపగ - ధపగరి || గరిసరి ||
 న అ అ అ - అఅఅ అ - అఅఅఅ - ధఅఅఅ || అఅఅఅ || సనూ ||

సాధా సారీసరీస సా
 యానా మోబి ఓబి ఓ

సదదా - పాధస - ధపపా
 ముఉ కే - జీ ఇ ఇ - ఇ ఇ ఈ

పాధస - ధపపా - ధపగా - పగరీగరిసరి || గపా ||
 రాత్రి అ - ముఉ ఉఉ - తెఎ - ల అఅ || నీ ఇ ఇ || సనూ ||

సధ స రి - రీ గ ప గా
 తి అ సు ఉ - పూ ఉ ఉ

గా - పాదపపపా - రీ , స
 గూన్ - మూ ఉ ఉ ఉ ఉ - గూ, ఓ

(అనుపల్లవివలె పాడునవేది)

28 వ-మేళకర్త. హరితాంభోజిజన్యము 20. కమాసురాగము - ఆదితాళము
చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని.

ఆగో. స మ గ మ ప ధ ని స
ఆవ. స ని ధ ప మ గ ర స

ప॥ సీతావతే నా మనసున - సిద్ధాంత మని యున్నానుర ॥ సీ ॥

అ॥ వాతాత్మ జాదుల చెంతనే - వర్ణించిన నీ పలుకు లెల్ల ॥ సీ ॥

చ॥ ప్రేమ జూపి నాపై పెద్ద మనసు జేసి నీ మహిమ లెల్ల నిండా రు జూపి

యీ మహిమి భయమేటి కన్నమాట రామచంద్ర త్యాగరాజ విసుత ॥ సీ ॥

రాగలక్షణము:— ఇది 5 వ - బాణచక్రములో 28 వ మేళకర్త. హరికాంభోజిజన్యము. డేశీయ భాషాంగ పాదప రాగము ఆరోహణ అవరోహణముల యందు శుద్ధ మధ్యమ, చతుశ్చక్తి రైవత, తైశికి నిషాదములు రాగచ్ఛాయా స్వరములు మూడు వేళల యందు పాదపగినది.

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాదుకొనవలెను

	O	O
ప॥ 1, 2, 3 - మా గా మ ని తా ప	పా, మ తే, స	ని డ ని డ 1 పా, ఆ మ న సు 1 నా,
ద ప మా మ గ గా ని ఇ ఈ త ఆ ఆ	పా, మ తే, స	డి ట్టా డి ట్టా
డి ట్టా డి ట్టా	పా మ ని డ ని తే న ఆ మ ఆ	ప డ నీ - డ ప మా స సు డ్డి - న ఆ ఆ

ప స ని ద మా । ప ద ని ద ప
ని తి తి తి తా । ని తి తి తి తి తి
మ ర ర ర ర మ ప మ । నీ , ద ప మ
ని తి తి తి మ న తి తి తి । నా , తి తి తి
ని మ గా । మ పా
య త త తా । సు రా
ప ని ద ప । ప స ని ద మా గా
ను త త త త । ర తి తి తి తి తా
ప స ని ద ని । నీ , ద ప మ
ల త త త । నా , ని ని ని
ర స ని ద ని । నీ , ద ప మ
ల త త త । నా , ని ని ని
ద ప మ పా । ద ప మ గ మా
ప లి కు । త ప ప ప ల్లా తా

ప స ని ద ని
న తి తి తి తి తి
ప స ని ద ప
న తి తి తి తి తి
నా
మా నీ
ర ర మ ర - ర మ ప మ
య త త త త - న్ని తి తి తి తి
నా , ని
నా , దు
ప స ని ద ప
ను త త త త త
ప స ని ద
ని తి తి తి తి తి

ప స ని ద ప మా గా మ
ని తి తి తి తి తి తి
ద ప మా మ ర మా ప
ని తి తి తి తి తి తి
మా గా రి
ని ద్దాంత
మా గా మ ర సా
ని ద్దాంత మ తి ని
ప స ని ద ప ని సా ని
ని తి తి తి తి తి తి తి
ప ద ని ద ప ని సా
ని తి తి తి తి తి తి తి
ద ని సా ప ని దా ని
ని తి తి తి తి తి తి తి

చ|| , , , - ద ప చా ద
ప్రేమబా పి

మా గా గా మ
నీ మా హీ మ

యీ మహానీబాయా - మేటికన్నమాట - రామచంద్ర - త్యాగరాజ వినుత || నీతా || (అనుపల్లవి వలె సాధుకొనవలెను)

నీ నా
నా పై
గ రి నా
లె ఎ ల్లా

ద ని సా స ని ద ని | సా ద
పై ఎ డ్డా మ అ స సు | జే ని
స గ మా - గ మ పా | మ పా
ని ౦ ౦ - డ అ రా | జు ప్పీ

ధ-చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని 21. భమానురాగము - రూపకతాళము
(ప్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప|| సుజన జీవన! సుగుణ భూషణ! రామ! || సుజన ||

అ|| భుజగభూషణ! ర్పిత - బుధజనావనా! తృజవందిత దృతచందన! దశతురంగమా! రామ! || సుజన||
చ|| చారునేత్ర! శీకళత్ర! శ్రీరమ్యగాత్ర! తారకనామ! సుచరిత్ర! దశరథపుత్ర! తారకాధిపానన !
ధర్మపాలన! తారయ, రఘువర! నిర్మల! త్యాగరాజనన్నుత! || సుజన ||

రాగలక్షణము :- 20-వ కృతిలో నున్నది.

ప|| మ గ స మా గ
సు జ న జీ వ
మ గ స మా గ
సు జ న జీ వ

మా , , మ ప మా
నా అ త ర అ మా
గమప - మపధ - పధనిధధప
న అఅ - ఆఅఅ - రఆఆఅఅమ

మ ప మ గ సా - మా గ
సు ఉ జ అ నా - జీ వ
మ గ స మా గ
సు జ న జీ వ

గ మ ప మ మా - ప ధ మా
న అ అ అ అ - ర అ మా
మా ప మ మా ప ప
నా అ అ అ ర మ

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అ. స ని ధ ప మ గ ర స

చ॥ మనసు స్వాధీనమైన యా ఘనునకు మణిమంత్రిత తంత్రమేల ॥ మన ॥

అ॥ తనువుతాను గాదని యెంచువానికి తపసు చేయనేల? దశరథబాల ॥ మన ॥

చ॥ (1) అన్ని నీవనుచు యెంచినవానికి యాశ్రమ భేదములేల? కన్దుగట్టు మాయలనియెంచు వానికి కాంతల భ్రమలేల? దశరథబాల ॥ మన ॥

(2) ఆజన్మము దుర్విషయ రహితునికి గతాగతమిక యేల? రాజరాజేశ, నిరంజన! నిరుపమరాజ వదన! త్యాగరాజ వినుత! ॥ మన ॥

రాలక్షణము:— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29-వ మేళకర్త రాగము సంపూర్ణ రాగాంగరాగము. సప్తస్వర, గమక, పరిక, రక్తిరాగము. చతుశ్రుతి రిషభశుద్ధ మధ్యమ పంచమ, కాకలి నిషాదములు రాగచ్ఛాయాస్వరములు. ఆరోహణమందు రిషభ రైవతములను నొక్కిపట్టవలెను. ఈ రాగము సకల రాగములకును శ్రేష్ఠమైన రాగమని పూర్వులు చెప్పియుండుటచేత, నీరాగము నకు, పక్షము గ్రహంశనాస్యములుగా నున్నప్పటికిన్ని అన్ని స్వరములును, రంజకములు గలవియే. వీనిలో ముఖ్యమైన నిషాద, గాంధార, మధ్యమ, పంచమములు జీవస్వరములై యున్నవి. పగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలువరకు పాడదగినది.

ప॥ , - మ క మా పా | పా , మ ప ధ ని | సా , , . సా | స దా పా గా మ ప
మ న సు స్వా | ధీ ఇ న అ మై ఇ | న అ అ అ అ | ఘ న స కు ఉ ఉ ఉ

మ క మ రి - మ క స రి క మ ప మ క మ | ప డ ని స రి గ రి స ని ద ప మ ప డ ని | సా , , , స రి గ రి .
ఉ ఉ ఉ ఉ - మ న సు ఉ ఉ స్వామి అ | ధీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ న అ అ అ మై ఇ ఇ ఇ | న అ అ అ అ అ అ అ

అ. ఈ బ్ర. బృ. చ. ౨ ౩ ౪ ౫ ౬ ౭ ౮ ౯ ౧౦ ౧౧ ౧౨

సదాపాగమము | గరిసగరిగా | మదపమగరిసనిధ్యని | సా,,రీ | సరిసనిదాపాగమపమ | పమగరి || మగ ||
 ఘనునకుఉఉఉ | ఉఉమరిమంత్ర | తంంత్రలమెవె | లాలలల | ఘటనుఉఉస | కుఉఉఉ | ఉఉఉఉ | మన ||

అ || , - సదాపా | పదానీసా | సరిసాసా | సదానీసా

. తనువు | తాలనుకా | దనియెండు | నాలనిక

, మపదనిసా | సనిదామపదని | సక్రీ, పస | దపాగమపాగమపమపమగరి || మగ ||

తపముఉచే | ఎవయశేఎవ | లలలలదశ | రధాపాలలలలలలలలల | మన ||

ఇ || , , గమాపమ | గా, మపామగమా | గరిగమా, | గసాగిగమపమ

అజన్మను | రుఉఉఉక్కిషయ | అమరహిఇఇ | తుఉనికీఇఇఇ

గరిసగరిగా | మపాగమదప | గరిసనిసద్ధని | సా,, , ,

ఇఇగతాగ | తమయిఇకతి | యెవెవె | లలలలల

, , గమాపా | దనీసాసా | సా, రీసా | నిరీససా, నిదనీ

అలరాజారా | జెవశాని | రంజన | నిఇరుఉఉఉపలమ

, , సరిగ్గమగ్గసా | సాసనిదామపదని | సా, సనిదాపా | గమాపాగమపమ | మగగరి | మగమా ||

అలరాజజలలల | దనలలలత్యాతాగ | రామజలలల | నుఉతాలలలల | అలలలల | మనసు |

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చద-కాని 29. శంకరాభరణ రాగము - ఆదితాళము

(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

ప॥ ప్రాణనాథ! బిరాస బ్రోవవే! ॥ ప్రాణ ॥

అ॥ వేణుగానముచే బిదియారువేల గోపికల బాలించియేలు ॥ ప్రాణ ॥

చ॥ వెన్నమీగడల వేడ్కమీరగను - కన్నపిన్నవాండ్ర గడుపునించి - తిన్నగవెలయు దివ్యరూపమా -
చిన్నికృష్ణ! దయచేసి త్యాగరాజ ॥ ప్రాణనాథ ॥

రాగలక్షణము :— 22-వ కృతిలో నున్నది.

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును]

I	O	O
ప॥ , , , - పా మా - మ X X రి స ని [పా ణ - న అ అ త థ అ	సా రి గా , మా - బి ఇ రా అ స	పా , X మ [బోంబ వ అ
త్తా , - మ X రి - పా మా - మ X X రి స ని వే ఎ - ఎ ఎ ఎ - ప్రా ణ - న అ అ త థ అ	సా రి గా , మా - బి ఇ రా అ స	X మ ప థ - ని స ని థ [బోంబి ఒ - వ అ అ అ
డి టా	డి టా	మ ప ద ని - స రి స ని
డి టా	డి టా	[బోంబి ఒ - వ అ అ అ
ద పా మ X రి - డి టా	డి టా	పా ద ని - X రి స ని ॥
అ వే ఎ ఎ ఎ - డి టా	డి టా	[బోంబి ఒ - ఒ ఒ వ అ ॥

అ. స రి X మ ప థ ని స

అ. స ని థ ప మ X రి స

అ॥ ద పా మ X ర - రా ని సా ని
అ వే ఎ ఎ ఎ - వే లు గా న
సా, సా, - రా ని - స ర ర ర ర స ని
వే ఎ లా అ - వే లు - గ అ అ అ న అ
సా, సా, - సా ని - స ర ర ర సా
వే ఎ లా అ - గా ని - క అ అ లా
చ॥ ధ పా మ X ర - X మ పా మ
ల ఊ ఉ ఉ ఉ - వే న్న మీ గ
గా, మా, - X మ - పా మ
గా అ నూ ఉ - క న్న - వీ న్న

తీర్నగానెలయు దివ్యరూపమా విన్నికృష్ణ దయచేసి త్యాగరాజ ॥ పాణ ॥ (అనుపల్లవివలె పాడుకునేది)

29 వ మే. ధీరశంకరాభరణ జన్మము 24. శుద్ధసావేరిరాగము - రూపకతాళము
చరి-శుమ-ప-చధ
ప॥ కాలహరణ మేలరా హరీ నీతారామ ॥ అ॥ కాలహరణ మేల - సుగుణబాల - కరుణాలపాలా ॥ కాల॥
చ॥ (1) చుట్టి చూటి పాటులెల్ల చెట్టువెదకు రీతి భువిని పట్టులెక నీ పదములు బట్టుకొన్న నన్నుబ్రోవ ॥ కాల॥
(2) దినదినమును తిరిగి తిరిగి ఓక్కులెక నీ శరణుజొచ్చి - తనుపు ధనము నీదేయంటి త్యాగరాజవినుత
రామ ॥ కాల ॥

ద నీ ని పా - ద
ముడికె వీ - ప
ద నీ ని సా - స ని
ముడికె వే - ప అ
స ని రీ స ని స - సా
ప అ అ అ అ అ - అ
X మ ప - మ X ర - స ని
డ అ అ - ల అ అ - వే ని
X మా - మ X ర - స ని
వ ఆం - డ అ అ - క షు
ని సా ని - స ని
ది ఇ - య అ అ అ - రు ఊ
, ని - డ ని డ రీ - స ని
అ అ - లిం చి ఇ - ఎ ఎ
సా - ర X మా రీ
డ్య - మి ఇ ఊ రా
సా-రXమా రీ 1 గమపమపా
పూ-ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ 1 నింంంం

అ. స ర మ ప ధ స
అ. స ధ ప మ ర స

[illegible]

, రి మ వ - ద ద ద || ప ద స - ప ద స మ ప || , రి మ - ప ద ప || రీ , మ రి మ - స రీ , స స ||
 , ది న ది - న ము సు || తి రి గి ఇ - తి ఇ రి ఇ గి || ఇ ద్దు - తె ఎ క || నీ ఇ శ ర ణు - జ్ఞో ఓ ఓ చ్చి ఇ
 , రి రి రి - రి రి రి || రి మ రి మ రి - స రి స ద సా || ద స ద రి సా - ద ద ప || ప ద ప మ రి - రి మ రి మ ద ||
 తి స వు - ధ న ము || ని ఇ ఇ ఇ దే - యంంం ట్రీ || త్యు ల త త గా - ర ల జ || వి ఇ సు ఉ తా - ర ల మ ల త ల ||
 , రి రి రి - రి రి రి || రి మ రి మ రీ - స రి స ద సా || స రి మ రి రి స - ద స రి స స ద || ప ద స మ - రి మ రి మ ప ద సా ||
 తి స వు - ధ న ము || ని ఇ ఇ ఇ దే - యంంం ట్రీ || త్యు ల త త ల గ - ర ల మ ల త ల జ || వి ఇ సు ఉ త ల - ర ల మ ల త ల కా ||

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని 2ర. బిశహరిరాగము, మిశ్రజాతి-ఝంపెత్తాళము
 ఆనా. సరిగపధస్స
 అవ. స్సనిధపమగరిస

పరిపూర్ణముగా - పరిపూర్ణముగా

అ॥ వరమపురుష శ్రీపతి నాపై నీకు - కరుణ కల్గకయ్యాను - కారణమేమయ్య ॥ పది ॥

చ॥ రొక్కమిచ్చుటకు నే - ముక్కంటి చెల్లిగాను చక్కని చెల్లిని - యొసగ జనక - రాజును గాను మిక్కిలి
సైన్యమివ్వ మర్కటేంద్రుడగాను - అక్కటక పొటుగల్గు అది వెంకటేశ నీకు ॥ పరి ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 వ - బాణవక్రములో 29 వ మేళకర్త. ధీరశంకరాభరణ జన్యము. గమక పరిక, డోయ, రక్తి, బాషాంగరాగము, బెడవ సంపూర్ణరాగము, చతుశ్రుతి, రిషభ చతుశ్రుతి, ధైవత, కాకలినిషాదములు రాగచ్ఛాయ స్వరములు.

లఘువు	U	O	ద్రవము	లఘువు	U	O	ద్రవము
పాపామూ - ముగిసాసా	సా -	స ని నిధిధ	సా , రి , గా - ప మ గా -	సా , రి , గా - ప మ గా -	సా రి గ	పా రి గ	
1. పరి - దాతలన - మి ,	చ్చి -	తే ఎ ఎ	పా , లిం , రు - తే ఎ ప -	పా , లిం , రు - తే ఎ ప -	మొ బ	ప బ బ	
2. పనుమగ - ముగిసా - రిగరి	సా -	స ని నిధిధ	రిగ - రిగపమగధ - పా , -	రిగ - రిగపమగధ - పా , -	ప మ	మ గ గ రి	
పతిరి ఇ - దాతలన - మి ఇ ఇ	చ్చి -	తే ఎ ఎ	పాతల - లింంతుడు - వే , -	పాతల - లింంతుడు - వే , -	మొ బ	ప బ బ బ	
3. పామూ - గామగ - రిగరిసా - నగరి	సరి -	స ని నిధిధ	సగప - ధాసనిధసధని - పదధప -	సగప - ధాసనిధసధని - పదధప -	ధ ప	మ గ గ రి	
పరి - దాతలన - మి ఇ ఇ	చ్చి ఇ -	తే ఎ ఎ	పాతల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	పాతల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	మొ బ	ప బ బ బ	
4. పామూ - గరిపమగరి - ధధపా -	స ని -	ధ ప ధ రి	సా , సనిధప - ధనిపా , -	సా , సనిధప - ధనిపా , -	ధ ప	మ గ రి గ	
పరి - దాతలన - మి ఇ ఈ -	చ్చి ఇ -	తే ఎ ఎ	సా , లింంం - తుడు వే , -	సా , లింంం - తుడు వే , -	మొ బ	ప బ బ బ	
పామూ - గరిపమగరి - దధపా -	స ని	ధ ప మ గ	రిగ పధ - సరిగారిస - ధససని -	రిగ పధ - సరిగారిస - ధససని -	ధ ప	మ గ రి గ	
పరి - దాతలన - మి ఇ ఈ -	చ్చి ఇ	తే ఎ ఎ	పతిల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	పతిల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	మొ బ	ప బ బ బ	
పామూ - గరిపమగరి - దధపా -	స ని	ధ ప మ గ	రిగ పధ - సరిగారిస - ధ రి రి -	రిగ పధ - సరిగారిస - ధ రి రి -	స ని	ధ ప ధ రి	
పరి - దాతలన - మి ఇ ఈ -	చ్చి ఇ	తే ఎ ఎ	పాతల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	పాతల - లింంతుడు - వే ఎ ఎ -	మొ బ	ప బ బ బ	

7. పాదరీ-సోరీసధానిధపా-మగరి	సా	స నిధిధ	సా, రీ, గా - పమగరి -	రీ	, గ సా పామా
పరి ఇ-దాఅఅఅఅ స-మిఇ.-	చ్చి	తే ఎ ఎ ఎ	సా, రిం, తు - జేఎఎ -	మొ	, ఒ ఓ పరి
అ! పాపా-మగరిపా - దధపా-	మ గ	గ రి సా	రిగా - రిగపమగా - ధధపా -	మ గ	ప ధ సా
ప ర-మకపుకరు-పకర -	శ్రీ ఇ	ఇ ఇ ఈ	పమి - నాఅఅఅఅ - టైఇఈ -	నీ ఇ	ఇ ఇ కు
1 పధసరిగా-రీగమగమ-గరిసా-	గ రీ	స ని ధా	గరిగ - సరి - నిస-ధనిప-ధరిసని-	ధ ప	మ గ రి గ
కకరుడగా-గకరఅఅఅ ల్లక-	యు ఉ	ఉ ఉ ఉ	కాఅఅ-రకర-మేఎ-మఅఅఅ-	య్యఅ	అ అ అ అ
2. డి ట్రా	డిట్రా	డిట్రా	గ రిసని-సనిధప ధ రి-సా నిధ-	ప మ	గ రీ గ
డి ట్రా	డిట్రా	డిట్రా	కాఅఅఅ-రకర మెఎ-ఏ మఅ	య్యఅ	అ అ అ
3. డి ట్రా	డిట్రా	డిట్రా	గ రీ సని-రిసనిధ-సనిధప-ని ధ-	ప మ	ప మ గ రి
డి ట్రా	డిట్రా	డిట్రా	కాఅఅఅ-రకర-మేఎ-మఅ-	అ త	య్యఅఅ అ
చ్చి! పామగరి-రిగరిసరి - సా నిధ	సా నిధ	ధ స రి గ	పమగధపా - మగరి-రిగపధ -	స ని	ధ రీ సా
పాధసరిగపమగరి-గా రీ స	ని ధ	ప ధ స రి	గ రీ సనిధ - రిసనిధ-పధసా-	మ గ	రిసరిగ పరి
చ్చి! సా, రీగాపా - ధధపా -	ప మ	గ రి సా	స రి గా - గరి-నిధా - గనిధా-	సా	, సా
1. రొఒఒక-మిళ-చ్చుఉట -	కు ఉ	సె ఎ ఏ	ముఉఉ - క 000టి - చెఎలి-	గా	, ను
2. స రి గా రిగపమగా పధపా -	మ గ	ప ధ సా	సనిధ - పమమగరి - గనినిధ-	సా	, సా
రొఒఒక-అమిఇఈ-చ్చుఉట-	కు ఉ	సె ఎ ఏ	ముఉఉ-క-000టి-చెఎలిఇ-	గా	, ను

దా,, ని ధపధ నిధ - X పధప-
చా,, క్క-అనిఇదె- లి ఇ నిఇ-
పా,, ప మ మ X-రి Xధధపా-
మి,, క్కి-ఇ లి ఇ-నైఇ-ఇఇస్య-

మ X	రి X పా
యొ ఒ	స అ X
మ X	X రి పా
మి ఇ	ఇ ఇ వ్య

ధపనిగపా - మగరిX - ధధపా -	మ X	X రి పా
జజనజక - రాఅఅఅ - జాఉను -	గా అ	అ అ ను
స రి గా - రిXపమగా - ధధపా -	మ X	ప ధ సా
మ అజ-ర్క-అపేంం-ద్రుఉడ-	గా అ	అ అ ను

అక్కటిక మెటుగల్లు అది వెంకటేశ వీతు (అనుపల్లవి వలె పాడుకొనవలెను.)

చరి-అంగ-శుమ-ప-చధ-తాని

26. విశహరి రాగము - ఆదితాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అ. స రి గ ప ధ స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప|| కనుగొంటిని - శ్రీరాముని నేడు || కను ||

అ|| ఇనకులమున - యింపుగాను బుట్టి - ఇలలోనె నీతానాయకుని నేడు || కను ||

చ|| భరతలక్ష్మణ - శత్రుఘ్నులు గొలువ - పవమాన సుతుడు పాదములుబట్టు - వీరులైన - నుగ్రీవాది
సేనరులు - వినుతి సేయగా - త్యాగరాజనుతుని || కను ||

రాగలక్షణము :—25 వ-కృతి యందున్నది.

వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

		O		O
చ , , , - X ప ధా రీ క ను గొంటి	సా , - స ని నీ ఇ - శ్రీ ఇ		ధా , - ధ ని రా అ - ముఉ	

పా, మ X ర - గ ప ధా రీ
నీ ఇ నె ఎ డు - క ను గొం టి
 పా, మ X ర - గ ప ధా రీ
నీ ఇ నె ఎ డు - క ను గొం టి
 ధ పా - మ X ర - మ X ధ ప - మ X ర X - మ ప
 ని ఈ - నె ఎ డు - క అ ను ఉ - గొం టి ఇ

అ, , , - మ X పా ద

ఇ న కూ ల

ధ ప ధా - మ X పా ద

బు ఉ ట్టి - ఇ న కూ ల

స ని డ ప ధా - స రీ గ రీ సా ని

బు ఉ ఉ ఉ ట్టి - ఇ ఇ ల లా నె

న, , , - మ X గా - పా ద

ధ ర త - ల త్త

మ X రీ - ధ ప మ X ర

గొలు న - ప ప మ అ న

సా - మ X ప ధ
నీ - శ్రీ ఇ ర అ
 సా, - ధ గే
నీ ఇ - శ్రీ ఇ
 దా - ప ద సా - ధ గే
 ఈ - ని ఇ ఈ - శ్రీ ఇ

స సా - ధ

మ న - యం

స - ప ధ సా - ద

మ - న అ ల - యం

ధ ప ధా - ధ రీ

నీ ఇ తా - న అ

ప ద సా - ప

ఇ అ ల - శ

స ని ధా - స రి

సు తు డూ - ప అ

స ని - ధ రీ స ని - ధ ని
అ అ - అ అ మ ఉ - ని ఇ
 రీ, - స ని
రా అ - మ ఉ
 గ రీ - స ని ధ - ద ని ! పా, మ X ర - గ ప
ఇ ఇ - ర అ, - మ ఉ నీ ఇ - నె ఎ డు - క ను

రీ సా ని

పు గా ను

రీ సా ని

పు గా ను

స ని ద పా, ధ ని ! పా, - మ X రి || గ ప ||

య అ క డ ఉ ఉ ఉ, ని ఇ - నె ఎ డు || క ను ||

ధ సా ను

తృప్తూలు

గా - రి X ప మ గా

దా - మ ఉ ఉ ఉ ఉ లూ

పా, పా, - మ గ పాద

బ అట్టు ఉ - పీ రు లై న

ద ప ధా - స ర గ ర పా ని

రు ఉ లూ - వి ను తి ఇ నే య

స ని ప ద సా - స

సు ఉ గ్రి ఇ తా - వా

ప ద సా - స ర

గ అ అ - త్త్య అ

రీ సా ని

ది నే న

స ని - ద ప ద | మ గ రీ - గ ప ||

గ అ - ర అ జ | ను తు నీ - క ను ||

స-చరి-అంగ-శు-మ-ప-చ-ధ-కాని 27. కేదారరాగము - మిశ్రచాపు తాళము

(శ్రీ ముత్తుస్వామి దీక్షితులు కృతి)

ప|| అనందనటన ప్రకాశం - చిత్తభేదం - అశ్రయామి శివకామచత్వరం || అనంద ||

అ|| భాసుకోటి కోటిసంకాశం - భక్తిముక్తిప్రదదహరాకాశం దీనజన సంరక్షణ చరణం దివ్యపతంజలి వ్యాఘ్రపాద దర్శితకుంచితాబ్జ చరణం || అనంద ||

చ|| శీతాంశు గంగాధరం నీలకంధరం - శ్రీ కేదారాదిక్షేత్రాధారం భూతేశం శార్దూల చర్మాంబరం చిదం బరం - భూసుర త్రిసహస్ర మునీశ్వరం విశ్వేశ్వరం - నవనీతహృదయం - సదయగురు గుహతాత మధ్యం - వేదవేద్యం - వీతరాగిణ మప్రమేయాద్వైత ప్రతిపాద్యం - సంగీతవాద్య వినోద తాండవ జాత బహుతర భేదచోద్యం || అనంద ||

రాగలక్షణము :— ఇది 5-వ బాణచక్రములో 29-వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాగజన్యం. ఔషప, వక్ర, సంపూర్ణ. మధ్యమ, నిషాదములు, రాగభాయస్వరములు. ఆరోహణముందు గాంధారమున్నూ, అవరోహణముందు, ధైవశమున్నూ, వక్రములు, సరిరిరిసా - పనిప - గమపని - సమగరిపనిపామ - పరిగాన - మొదలగు ప్రయోగములు రాగరంజకములు. రాత్రి 9 గంటలు మొదలు 12 గంటలువరకు పాడదగినది.

రిసరిసమగ | మమపపసనినీ | సీసానిససా | మగరిసరిసని
 తధణతకమగ | మమపపసనినీ | తర్మంతరిసా | మగతధిగిణిహం || అమనంద ||
 చ || పా, పమమగ, రీ, మారిగా, రిససా, పా, ససారిగా, రీ
 శీ ఇతాంశు | గరగాధాత | రంంంం | లకంధాతరం
 , గమపానినిమా | గారిసగరిససా | సనిసాసా, , గారిసా
 ప్రీ ఇతేవ | దాతర అతది ఇత | త్తేవ ప్రతత | ధాతరం
 మగామాపా | పాసససా | సాససరిస | పాససనినీ,
 ధూణితే శం | కార్మాలస | ర్మంబరంచి | దరిబరంంం
 సామగగరి | సానిపనీమ | పా, , మా | మగగారిసాని
 ధూమరత్రిస | హసమనీశ్వ | రంంంచి | క్తేవశ్వరంనవ
 సామగరిసా | సమగమపనిప | నీనిమాపా | మగరిసా
 నీతహ్మదమం | సదయగురుగహ | తాతమాధ్యం | వేదవేద్యం
 సానిసనిమగ | మాపనిపమగా | మా, పానిమ | పా, సా
 వీతరాతగిణ | మప్రతిమేవయ | ద్వాఇతప్రతి | పాతద్యంసం
 సాసాసరి | రిగరిసా, రిసనిపా | పామగమపని | పామగరిసా ||
 గీతవాద్విణి | నాపద తాతాండతవ | జాతబహుతర | భేదహోబద్ధం || అమనంద ||

29 వ-మేళకర్త జన్యము.

28. జనరంజని రాగము - ఆదితాళము

ఆరో. సరిగ మ ప ధ ప ని స

స-చరి-అంగ-శుమ-వ-చధ-కాని.

(రచయిత : శ్రీ రామస్వామి శివన్)

అప. స ధ ప మ రి స

ప॥ పాహిమాం శ్రీ రాజరాజేశ్వరీ - కృపాకరి శంకరి ॥ పాహి ॥

అ॥ ఏహి సుఖం దేహి సంహవాహిని - దయాప్రవాహిని మోహిని ॥ పాహి ॥

చ॥ భండ చండ ముండ ఖండని మహిషా - భంజని జనరంజని నిరంజని పండిత శ్రీ గుహదాస పోషిణి - సుభాషిణి రిపుభీషణి చరభూషణి ॥ పాహి ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 5 వ - బాణవక్రములో 29 వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ జన్యము. వక్ర సంపూర్ణ - జైడవము, ఉపాంగరాగము, చతుశ్చత్విరుషభ - కాకలి నిషాధములు, రాగచ్ఛాయా స్వరములు - సా మ రీ - స - స రి - మ మ రి - ప ధ ప ని సా - రి సా ధ ప మ - ద సా మ రి స - వయోగములు రాగరంజకములు. (మూడువేళల పాడదగినది.)

వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలెను

ప॥ సా , మ రీ రి		రి స రి గ		, గ మ రి	॥	సా , , , , ని		సా ని స		రీ గ మ	(1)
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ శ్వ	॥	రీ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		పా క రి		శంక రి	
పా , మ రీ రి		రి స రి గ		, గ మ ప మ రీ	॥	సా , , , , స		ని స రీ స రి గా		గ మ ప మ రీ గ మ	(2)
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ ఎ శ్వ	॥	రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		సా అ క అ రి		శంక రి ఇ	
సా , మ రీ రి		రి స రి గ		, గ మ ప మ రి	॥	సా , , , , రి		స ధ ప మ		రీ గ మ	(3)
పా అ హిమాంశ్రీ		ర అ జ ర		అ జై ఎ ఎ శ్వ	॥	రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క		సా అ క రి		శంక రి	

ప సో ని ప మ గ మ రీ | సరిగమ పదపని | సదపమ గమరీ || సా , , , , స | ని స రీ స రి గా | గమపమరీగమపా(4)
 సా ఆహిహంంంక్రీ | రాఅఅఅఅరఅ | అఅజెనఎవక్ర్య | రీ ఇ ఇ ఇ ఇ ఇ క్క | హాఅక అరీ | శంంంకర ఇ || హా
 అ | హా ప మ ప ద ప దా | ప సో ని | స రి సో || రీ గం ప రి సా ద | హా మ రి | స రి గ మ || హా
 వ హి సు ఉ ఉ ఉ ఖంంం దే హి | నిం హా || వాహిని దయాప్ర | వా హి ని | హోజహిని || హా
 చి | హా , ప మ రి సో | , ద ప ప | మ మ రి రి || సా , రి స రి గ మ | హా , స | , రి గ మ || హా
 హా ద ప మ ప ద ప | సీ ప ప | ని స రి ప || రీ గం ప రి సో ప ద | ప మ రి | స రి గ మ || హా
 చి | హా ప హా మ హా | మ ధ ప మ | రి గ రి స || నీ స రి గ మ హా | మ రి గ మ | , ప హా || హా
 ధండ పండ మం | డ ఖం డ | ని మ హి మ || భంజని జన రం | జ ని ని ర | జ ని || హా
 హా మ ప దా ధ ప | సీ ప ని | రి ప ని ప || రీ గం ప రి స దా | ప మ రి స | రి గ మ || హా , మ || హా
 పండి రక్రీ గు హా | దాస హా | ఒషిణి సు || భాషిణి రి పు ఫీ | ప ణి వ ర | ధూవణి || హా అహి || హా

స. శురి-సాగ-ప్రమ-ప-శుభ-కాని 29. పంతువరాళిరాగము - ఆదితాళము

(శ్రీత్యాగరాజు కృతి) (దివ్యనామ సంకీర్తనము)

ప || రఘువర నన్ను మరువ తగునా || రఘు ||

అ || సగధరభక్త జనాఘ నివారణ || రఘు ||

చ || (1) తల్లిదండ్రులన్నదమ్ములు లన్నదమ్ములు యున్నపాలతికి యొక్కడు పురుషుడైనా || రఘు ||

(2) పరదైవములు - బాగుసామ్యులు - సురసుత - మంగళసూత్రమౌన || రఘు ||

(3) చేసిన పుణ్యచయము - బ్రహ్మణ్యయాన నొసగితి - అనుపమ లావణ్య || రఘు ||

(4) మనస్సున - నీకేమరులా కొన్నాను - సజ్జనహిత - త్యాగరాజసుత - శుభకర || రఘు ||

అ. స రి గ మ ప ధ ని ప

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

రాగలక్షణము :— ఇది 8-వ వనుచక్రములో 45-వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగము. సంపూర్ణ సర్వస్వర గమక పరిక రక్త రాగము. మూడువేళల పాడదగినది.

ప్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

(1) ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

(2) $\begin{matrix} 1 & 2 & 3 & 4 & 5 & 6 & 7 & 8 & 9 & 10 & 11 & 12 & 13 & 14 & 15 & 16 & 17 & 18 & 19 & 20 & 21 & 22 & 23 & 24 & 25 & 26 & 27 & 28 & 29 & 30 & 31 & 32 & 33 & 34 & 35 & 36 & 37 & 38 & 39 & 40 & 41 & 42 & 43 & 44 & 45 & 46 & 47 & 48 & 49 & 50 & 51 & 52 & 53 & 54 & 55 & 56 & 57 & 58 & 59 & 60 & 61 & 62 & 63 & 64 & 65 & 66 & 67 & 68 & 69 & 70 & 71 & 72 & 73 & 74 & 75 & 76 & 77 & 78 & 79 & 80 & 81 & 82 & 83 & 84 & 85 & 86 & 87 & 88 & 89 & 90 & 91 & 92 & 93 & 94 & 95 & 96 & 97 & 98 & 99 & 100 \end{matrix}$

(3) పగ - నినిదాసమ - కమపద నిసరిన విదామ కమపమ | కరిసరి సరికమా | పమగరి కమపద నిసరిన విదామ | కమపద | నినిదా
అల - రఘుఉపరతి నాతి..... స్పృహఉఉఉ | మల్ల.. రుపతగూ | నాతి.. అి..... | అి.....రఘుఉఉ |

[illegible]

॥ ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥

[illegible][illegible]

స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చద-కాని

30. కల్యాణీ రాగము - రూపకతాళము

(శ్రీ శ్యామశాస్త్రులవారి కృతి)

“ప॥ బిరాన పరాలిచ్చి బోవుము నినునెరనమ్మితి ॥ బిరాన ॥

అ॥ పురారి మనోహరిణి శ్రీ కామాక్షి ॥ బిరాన ॥

చ॥ (1) తామసంబు నేయక నీవు - కరుణానిధిగావా - పరాముఖమిక నేల విను సరోజముఖి ॥ బిరాన ॥

(2) కామితార్థ దాయకిదేవి - నతకల్పక లతికాపురాణి మధురవాణి శివునిరాణిగద ॥ బిరాన ॥

(3) శ్యామకృష్ణసోదరి గౌరి - పరమేశ్వరిగిరిజా - అనాధరక్షణంబు సలిపితే వినను ॥ బిరాన ॥

రాగలక్షణము :— ఇది 11-వ రుద్రచక్రము. 65-వ మేళకర్తరాగము. రాగాంగ, సంపూర్ణరాగము. చతుశ్చతి ఋషభ, అంతరగాంధార, కాకలినిషాదములు, రాగభాయాస్వరములు సర్వస్వర, గమక, పరికె రాగము. ధారి - ధగ - నిగరిగ - నిరినిధ - మధమగా - ధనిరినిధ - గనిధమగ - మొదలగు పక్రప్రయోగములు రాగరంజకములు. మరియు, గద - గని - నిగ - ధరి - ధగ - మొదలగు బాటుస్వర ప్రయోగములేకనే ఈ రాగమును, నిగరినిధ - విరినిధ - ధరినిధ - గ - అను చిట్టిప్రయోగములవల్ల తక్కువగానే బలుకుచున్నది. పగలు 12 గంటలు మొదలు సాయంత్రము 3 గంటలవరకు పాడదగినది.

పరి నీ స రీ రీ

బిరాన ప రా

డి ట్లో

డి ట్లో

గా మ పా

అ లిచ్చి బో

గా మ గ మ ప ద

అ లిచ్చిబోఁబ ఁ

మ మ గ గ

ఒ ఁ పు ము ని ను

మ ప గా ప మ గ గ

ఒ ఁ ఓ పు ము ని ను

ధ మ గా రి ప

నె ర నం మ్మి పి

డి ట్లో

డి ట్లో

(1)

(2)

అగా, స రి గ మ ప ధ ని స

అప. స ని ధ ప మ గ రి స

ఒ ఁ ఓ ట్లో ట్లో ట్లో ట్లో ట్లో ట్లో ట్లో

రి నీ స రీ రీ	గా మ గ మ ప ద	ని సా ని దా ప మ గ గ	గ మ ని ద ప మ గా రి స (రి)
బి రా స వ రా	అ లి చ్చి బ్రో బి బి	బి బి చ్చ ము ఉ ని ను	నె ఎ ర అ న అ అ మ్మి లి
అ స సా స సా స ని	ధ ప ధ ని సా	పా, మ ప ధ ని స రి	స ని ధ ప మ గా రి స రి నీ
పు రా రి మ నో బి	బి హ అ రి ణి	శ్రీ ణి కా త	మా అ అ అ అ అ అ అ అ అ
ప సా ని ద ప మ	గా గ మ ప ప	మ ప దా ధ ప	ధ ని స ని సా
తా మ స ం బు	నే య క నీ పు	క రు ణా ని ధి	గా అ అ అ వా
సా రి గ రీ	స ని ధ ని సా	సా ని ధ ప మ	గ ద మ గ రి స రి నీ
సా రి అ అ	ముఖ మి క శే	ప ఎ ల వి ను	స ర్వా బి జ ము ఖి బిరా

2, 3 చరణములు, చరణము స్వరమువలె పాడుతున్నది.

65 మేళకర్త
చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని

వి. కళాః చిరాగము - రూపకతాళము
(శ్రీ త్యాగరాజు కృతి)

అ. స రి గ మ ప ద ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ భజన శాయవే మనసా పరమ భక్తితో శ్రీరాముని ॥ భజ ॥

ఆ॥ అజరుద్రాదులకు భూసురారుల కరుడైన రామ ॥ భజ ॥

చ॥ నాదప్రణవ సప్తస్వర వేద వర్ణ శాస్త్రపురాణాది చతుష్టయకళల భేదముగలిగే
మోదకర శరీర మెత్తి ముక్తి మూర్త్యమును తెలియక వాదతర్క మేల శ్రీమదాది త్యాగరాజునుతుని॥ భజ ॥

రాగలక్షణము :— 30.వ కృతియం దున్నది.

- ప|| 1. గ మ ప - ధా ని || సా , - ని ద ప మ గ రి || 2: గ మ ప - ధా ని || ని రి స ని ద ని - ని ద ప మ గ రి ||
భ జ స - శా య || తే వ - మ ఆ స ఆ స ఆ || భ జ స - శా య || వె ఎ ఎ ఎ ఎ - మ ఆ స ఆ స ఆ ||
2. గ మ ప - ధా ని || భ గ గ గ ని - ని ద ప మ గ రి ||, గ గ రి - ప మ గా రి || సా , ని ద ప మ గ రి || గ మ ||
భ జ స - శా య || వె వ వ ఎ ఎ - మ ఆ స ఆ స ఆ ||, ప ర మా - భ ఆ ఆ క్తి || వో ఓ శ్రీ ఇ ర ఆ ము ని || భ జ ||
- అ|| సి ని ని ద - ని ద ద ప పా || ప మ గా రి - స ని స రి సా || గ మ ప ద - ని స రి గ - గ రి సా || గ రి స ని ద ప - ని ద ప మ గ రి || గ మ ||
ఆ ఆ జ ఆ - రు ఉ ఉ ఉ ద్రా || రు ఉ లా తు - భ ఉ ఉ ఉ నూ || ర ఆ ఆ ఆ - రు ఉ ల ఆ - క ఆ రూ || దై ఇ ఇ ఇ స ఆ - ర ఆ ఆ ఆ మ ఆ || భ జ ||
చ ||, ప ప పా - ప ప ప || ప మ గా - మ ప దా - ప ప ||, మ ప దా - ప ద నీ దా || ప మ ని ద - ద ప సా - ప మ గా ||
స ఆ దా - ప్రణ వ || స ఆ ఆ - ప్త ఆ ఆ - స్వ ర ||, ఆ వె ఎ దా - వ ఆ ఆ రా జ్జ శ ఆ ఆ ఆ - ప్ర్ర ఆ ఆ - ర ఆ ఆ
రి - రి రి రి || గ మ పా - ప మ గ రి స ||, - ని సా రి రి - ని ద ప మ || రి రి సా ||
ఆ - చా చి చ మ || ప్త ఆ ఆ - ప్తి ఇ క శ ల || ఆ - భే వ ద మా - గ ఆ లి ఇ || గే వ వ ||
- గా గ గ గ - రి - గా మ - ప ప ప || మా ప దా ప - ధ ని స స స స || సా ని - దా ప - గా మ - దా ని || గా తి - రి స - ని ద ప మ గ రి || గ మ ||
మో ద క ర - శ - రి - ర - మో ప్తి || ము క్తి మార్గ - ము ను తెలియక || వా ద - తి ర్గ - మే ల - శ్రీ మ || దా ది - తా గ - ర ఆ జ ను కు ని || భ జ ||

మంగళము

స-శురి-అంగ-శుమ-ప-చధ-కాని ౩౭. సౌరాష్ట్రరాగము - ఆదితాళము

అనుభవమున, చధ-కైని-లు వాడబడుచున్నవి. (శ్రీ త్యాగరాజు విరచితము)

ఆగో. సరిగమపధనిశ
అవ. శనిధపమగరిస

- ప॥ నీనామ రూపములకు - నిత్యజయ మంగళము ॥ నీనామ ॥
అ॥ వవమాన సుతుడు పట్టు - పాదారవిందములకు ॥ నీనామ ॥
చ॥ (1) పంకజాక్షి నెలకొన్న - యంకయుగమునకు ॥ నీనామ ॥
(2) సలినారిగేరు చిరు - నవ్వుగల మోమునకు ॥ నీనామ ॥
(3) నవముక్తా హారములు నటించుచే యురమునకు ॥ నీనామ॥
(4) ప్రహ్లాద నారదాది - భక్తులు పొగడుచుండే ॥ నీనామ ॥
(5) రాజీవనయన త్యాగ - రాజ విసుతమైన ॥ నీనామ ॥

[వేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

		O		O	
ప॥ సా, - సనిధాపా, - హామ - గరిసా				పామ - గమపధని	
నీ ఇ - సఅఆమాఅ - రూప - ములకు			, నీస - రిసరి	మం - గశం	
సా, - సనిధాపా, - పమధపపమగరిస			ఉనీత్య - జఅయ	పామ - గమపధని	
నీ ఇ - సఅఆమాఅ - రూప - ములకు			, నీస - రిసరి	మం - గశం	
			ఉనీత్య - జఅయ		

అ॥ ప మ ధ నీ , సా , - రీ స రీ - స రీ సా .
 ప వ మ అ తి నా అ - సు తు డు - బ అ త్తూ
 ప మ ధ నీ , రీ స సా , - రీ స ని స రీ - మ గ గ రీ సా .
 ప వ మ అ తి వ అ తి అ - సు తు తు ఉ డూ - బ అ తి అ త్తూ

ని స ని - ధ ని ధ - సా
 ప అ తి - డ అ తి - రా
 ని స ని - ధ ని ధ - పా
 ప అ తి - డ అ తి - రా

(అనుపల్లవివలె చరణములు పాడుచునేడి)

మ గ మ సంగీతము

65 వ - మేళకర.

స-చరి-అంగ-ప్రమ-ప-చధ-కాని 1. కళ్యాణీరాగము - రూపకతాళము

ప॥ మంచి కంచి కామాక్షి నన్ను బ్రోవవే తల్లీ ॥ మంచి ॥

అ॥ పంచాక్షరి పడాక్షరి పార్వతీ నిన్ను నమ్మితి ॥ మంచి ॥

చ॥ (1) ఊరూరు తిరిగి తిరిగి యున్నతావు గురుతెరిగి పారిపారి వచ్చితిని పార్వతీ మనోగారి ॥ మంచి ॥

(2) ఓంకారీ ప్రణవ రూపిణీ ఓ హో హో సౌఖ్యదాయని హ్రీంకారి నిన్ను నమ్మితిని నిఖిలనయన దయజూడవే ॥ మంచి ॥

(3) ఇలనుఖిజ్ఞాన, దయాపరీ, ఏకాంబరేశ్వరీ, పరమలోకాతీత భక్త చిత్త ఫలకరీ తల్లీ ॥ మంచి ॥

, - మా X - మ ప ధ ని ॥ సా ॥
 అ - వింధ - ము ల కు ఉ ॥ నీ ॥
 , - ప మ X - మ ప ధ ని ॥ సా ॥
 అ - వింధ - ము ల కు ఉ ॥ నీ ॥

అ. స రి X మ ప ధ ని స

అ. స ని ధ ప మ X రి స

రాగలక్షణము :— 30-వ కృతిలో నున్నది.

(1)

ప॥ సా ని ధ ప మ ॥ గ ని ధ మ గ రి ॥ స ని స రి రి ॥ గా మ ప ధ ని
మంచికంచి ॥ కాఅఅమఅక్షి ॥ సఅన్నబ్రోవ ॥ వేతఅల్లిఇ

(2)

సరీగరీసానిధమ ॥ గనిధమగరి ॥ సనిసరిరి ॥ గా, రిగమపధని
మంంంచికంచి ॥ కాఅఅమఅక్షి ॥ సఅన్నబ్రోవ ॥ వేతఅఅఅల్లిఇ

(3)

సారీసరీగరీసాసనిధపమ ॥ గగనిదపమగగరి ॥ సనిసరిరి ॥ గా, రిగమపధని ॥ సాని ॥
మంంంంంచికంంచిఇ ॥ కాఅఅఅఅఅఅఅఅఅఅక్షి ॥ సఅన్నబ్రోవ ॥ వేతఅఅఅఅల్లిఇ ॥ మంచి ॥

(1)

అ॥ , సరీగరీ ॥ సరీగరీసరీసానిధపమ ॥ సానిధపమ ॥ నిధపమగరిగమాపధని
పంచాక్షరి ॥ పఅఅఅడఅఅక్షరి ॥ పార్వతిఇఇ ॥ నిఇఇఇన్నఉనంమ్మతిఇ
 , సరీగరీ ॥ సరీగరీసరీసనిధనిసా ॥ సానిధపమ ॥ నిధపమగరిగమాపధని ॥ సాని ॥
పంచాక్షరి ॥ పఅడఅఅఅఅఅఅక్షరి ॥ పార్వతిఇఇ ॥ నిఇఇఇన్నఉనంమ్మతిఇ ॥ మంచి ॥

(2)

చ॥ , పాపాప ॥ మనిధపమగ ॥ మగమపధని ॥ సనిధనిసా
క్షారూరు ॥ విరిగితిరిగి ॥ పుడన్నతఅపు ॥ గురుతెరిగి

సారీసరీగరీసా ॥ సనిధపధని ॥ సానిదపమ ॥ నిధపమగరిగమపధనిరీ ॥ సాని ॥
పారిపఅఅఅరి ॥ పఅచ్చితినిఇ ॥ పార్వతిఇమ ॥ సోబబబగొడఉఉరిఇ ॥ మంచి ॥

2-3 చరణములు మొదటి చరణమువలె పాడుకునేది

65-వ మేళకర్త కల్్యాణి రాగజన్యము

2. యమునాకల్్యాణి రాగము - ఆదితాళము

చలం ప్ర ప
ఆహ. సరి గ ప మ ప ధ స

అవ. స ధ స మ ప గ ర స
స ప్ర అంస

ప॥ రాధాసమేత కృష్ణానయగుణ ॥రాధా॥

అ॥ నందకుడూరా నవనీతచోరా బృందావన గోవిందమురారే ॥రాధా॥

చ॥ గోపీమనోహర గోకులవాసా శోభితమురళీ గానవిలాసా సుందరమన్మథ కోటిప్రకాశా ॥ రాధా ॥

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

		o	o
ప॥ x మా రీ , సా - సా , ని థా ని రా ల థా మ స - మె ఎ తా మ కృ	సా , , , , , స్థా మ		(1) , , ధ స రీ అ మ న య గు ణ
x మా రీ , సా - సా , ని థా సా రా ల థా మ స - మె ఎ తా మ కృ	గా , , , , , స్థా మ		(2) x మ x ర స ధ స ర అ మ అ మ అ మ అ మ
x మా రీ , సా - ని థా ని రా ల థా మ స - సె ఎ తా మ కృ	స రి స రి ని స ని స స్థా మ		(3) ని సా ని స గా అ మ అ మ అ మ

అ, , సా, , X మా - సా, , సా, , అతిసంకట - మా అతిరాతితి	, , X మా పా అతిసంకట	గా రీ సా, , హో ఓ రాతితి
, , మా, మా, - మా మా పనిగా అతిసంకట - ప స గో ఒ ఓ	, , X మారి సా ఒకవింకము	ధ్వసరిX పమX రి X మారీ రాతి... రె ఎ రాతిధా
జ , , - సా, , X మా - సా, , సా సా అతి - గో ఒ పి మ - నో ఒ ఒ హార	, , X మా పసి అతిగో ఒ కులి	దా, , పమాగా హా అతిసాతి
, , నీ, ని సా - నీ దా సా, , అక్కి ఒ క్కిత - ము ర వీ ఈ	, , సా, , పసా ఇ ఇ గా అనివి	X ముడ పమX గా లా అతిసాతితి
, , మా, ము మా - మా మా హా దా అతిసంకట ర - ము అ సత్త ధ	, , X మా X రి అక్కి ఒ క్కిప్ర	ధ్వసరిX పమX రి X మారీ కొతి... కాతి... రాతిధా
X మారీ, సా - ని సా ధా, నీ రాతి ధాతితి - మేనితాతికృ	ససామX మాX సాతితి-అతితి	రి గారి - సస్సరి అతితి - ...

22 వ - మే ఖరహరప్రియ జన్మం.

స-చరి. సా-గ-శుమ-స-చ-ధ-కైని

3. కాఫీరాగము - ఆదితాళము

(రచన : మధురకవి)

ఆ. సరి గా మ రి ప మ ప ధ ని స్స

ఆ. స్స ని ధ ప మ గ రి స్స

ప॥ కొరిభజింతును కోటిశ్వరు మది నా శివశంకరు శంభుక అతిఅతిఅతి ॥ కొరీ ॥

అ॥ పార్వతిన్నాడుని ప్రణవస్వరూపుని ప్రమథగజాధిపు మాహేశుక సారాతిసారవిశారదు గురుకృపాపారా
వార గభీరుక అతిఅతి ॥ కొరీ ॥

చ॥ నిర్వికారుక దుర్విచారుక నిగమాగమానంత సంచారుక జగదానందసుమనో విహారుక ॥ కొరీ ॥
ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

ప॥ హస్తాస్త. సా. స్స స్స

కొత్తీ. భజింతును

, పస్స ని ప మా గ రి స రి

ఇ న అ త్తి శి వ శం క రు

ప స్స ని ప మా గ రి స రి

న అ త్తి శి వ శం క రు

జ్జి ట్టో

జ్జి ట్టో

సంకత ప్రతిభా విని

O		O	
ని రి స్స ని	ప ప మ ప	(1)	
కొత్తీ ట్టి ఇ	శ్వరు మది		
స ని సా	ని స రి మ ॥ పసా ॥		
శం భుక	అ . . . ॥ కొత్తీ ॥		
స ని సా	ని స రి మ రి మ ప ని ॥ పసా ॥		
శం భుక	అ ॥ కొత్తీ ॥		
ని స రి మ రి మ ప ని	ప ని స్స రి స్స ని ప మ ॥ పసా ॥		
శం క రు	భుక అ ॥ కొత్తీ ॥		

అ|| మూ, మ మ మూ మ మ

పా అ ర్ప తి నా థు ని

మ పూ ని నీ నీ ని ప

ప్ర మ థ గ ణా ధి పు

పా నా నీ నీ నీ నీ

రా తి నా ర వి

పా నీ ని ప మ గ రి

పా ర తి నా ర గ

చ|| నీ ని నీ నీ నీ నీ నీ , ,

ని ర్వి క తి తి తి రుక్ ణ్డ

, ని ప మూ పా గా , రీ , న

ని గ మూ గ మూ తి సంత

నా , నా , నా , నా నీ నీ నీ , మ

నా తి నా ని గ మ మ నా నీ వి

, రి మూ రి మూ

ఇ ప్రణ వ స్వ

ప ని నీ రి

మ తి హై ని

ని రి నీ ని

శ తి ర దు

ని ని నా

భీ ఇ రుక్

ని ప ని ప

దు ర్వి స తి

ని స గ మ

ని గ మ తి

రి మ ప ని

హ తి తి తి

పా ప ప

రూ పు ని

నా , ,

రుక్ ణ్డ

ప ప మ ప

గు రు కృ ప

ని స రి మ || ప నా ||

తి . . . || గారీ ||

మూ , ,

రుక్ ణ్డ

పా ప ప

రుక్ ణ్డ

నా , , || ప నా ||

రుక్ ణ్డ || గారీ ||

8-వ మేళకర్త హనుమత్తోడి జన్మము 4. ధన్యానీరాగము - ఆదితాళము
(రచన : మధురకవి)

సా శు క్తైః
అర్హః స గ మ ప ని శ్చ

తై శు శు సా శు
అవ. స ని ధ ప మ గ రి స

- ప॥ అక్కడనుండే సాంబసదాశివు డిక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
అ॥ ఇక్కడనుండే సాంబసదాశివు డిక్కడ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
చ॥ (1) ఇక్కడనుండి - హృదయములందున వెలుగు చున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
(2) అణువున - నణువుగ - నన్ని హృదయముల - నమరి యున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
(3) ప్రణవనాదమున - హరహర ఓమ్మని - పల్కుచున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
(4) గుంటూర్పురమున - భక్తహృదయముల - గుఱుతుగ నున్నాడే ॥ అక్కడ ॥
(5) వెంటనంటియును - పిలిచిన, పలుకక - కంటగించినాడే ॥ అక్కడ ॥

[వేలికి నాలక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది

I	O	O
<p>ప॥ , , సా , స సా - నీ దా పా , , అఅ - అ అ క్క - డ - నుం డె ఎ ఏ , , గ మా ప పా - మా గా ప మ గ రి ఉఉ - డి క్క - డ - ను డొ న్నా అ . .</p>	<p> , , పా - , ప పా ఎ ఏ సాం బ సా సా , , - , , , , క్షే ఎ</p>	<p>మా దా - మా పా దా అ - శి పు , , , , , , , , ఎ</p>

၁၂ ၁၃ ၁၄ ၁၅ ၁၆ ၁၇ ၁၈ ၁၉ ၂၀ ၂၁ ၂၂ ၂၃ ၂၄ ၂၅ ၂၆ ၂၇ ၂၈ ၂၉ ၃၀ ၃၁ ၃၂ ၃၃ ၃၄ ၃၅ ၃၆ ၃၇ ၃၈ ၃၉ ၄၀ ၄၁ ၄၂ ၄၃ ၄၄ ၄၅ ၄၆ ၄၇ ၄၈ ၄၉ ၅၀ ၅၁ ၅၂ ၅၃ ၅၄ ၅၅ ၅၆ ၅၇ ၅၈ ၅၉ ၆၀ ၆၁ ၆၂ ၆၃ ၆၄ ၆၅ ၆၆ ၆၇ ၆၈ ၆၉ ၇၀ ၇၁ ၇၂ ၇၃ ၇၄ ၇၅ ၇၆ ၇၇ ၇၈ ၇၉ ၈၀ ၈၁ ၈၂ ၈၃ ၈၄ ၈၅ ၈၆ ၈၇ ၈၈ ၈၉ ၉၀ ၉၁ ၉၂ ၉၃ ၉၄ ၉၅ ၉၆ ၉၇ ၉၈ ၉၉ ၁၀၀

१५	१२	१	१
२०	१३	२	२
२५	०	३	३
३०	१४	४	४
३५	१	५	५
४०	१५	६	६

က	ခ	ဂ	ဃ
င	စ	ည	ဇ
ဇ	စ	ည	ဇ
ဇ	စ	ည	ဇ
ဇ	စ	ည	ဇ
ဇ	စ	ည	ဇ

చరణములు 1 మొదలు 5 వరకు అనుపల్లవివలె పాడుకునేది

29. వ మే శంకరాభరణ జన్మము
ప. చరి. అంగ. శుమ. వ. చధ. కాని

ప॥ సాధుజనానన రామా గుణధామా బలభీమా ఆరెరామ రాత్రి మతి సాధు =

చ॥ (1) జననమరణ సౌభాగ్యనామ సకలలోకభిరామా అ... గుణధామ్నా బలభీమా అరెఎహూ
రా... మా రా అ అ... ॥ సాధు ॥

(2) సీతాస్వేషణ సింధితమౌ నాశ్రిత జనపందిత రామౌ బలభీమౌ గుణధామౌ అరెఱామౌ రా

(3) దానవభంజన దశరథనందన తాపసివందన రామూ బలభీమా గుణధామా అరెఎరామూ రామూ రామూ రా మా రాఅత్త . మా . . సాధు !!

[illegible]

చ॥ ప ప ప ప - ని సా - కీ క రీ - స ని సా - ప స స స - స ని ని ధ - పా ధా ప ధ నీ - ధ ప మ గ -
జ న న మ - ర ణ సౌ - భాగ్యసూ - న ఆ మ - స క ల లో - క ఆ ఆ భి - రా ఆ మ ఆ ఆ - ఆ ఆ గు ణ

మా పా మ ప ధా - ప మ గ రి - గా మా గ మ పా - , రి ప మ - గ రి స రి - ని స రి మ ప ని రీ - స ని ధ ని ప మ పా || పా స ||
ధా ఆ మ ఆ ఆ - ఆ ఆ ని ల - శీ ఈ మ ఆ ఆ - అ ఆ రె ఎ - ర ఆ మ ఆ - రా ఆ ఆ మ ఆ ఆ - రా ఆ ఆ మ ఆ ఆ || సా ధు ||

2, 3 చరణములు 1-వ చరణమువలె పాడుతున్నది.

జావళు (లేక) జావళీలు

న.చరి.సా.గ.శు.మ.ప.శు.ధ.కై.ని 1. ఆనందభైరవి రాగము - ఆదితాళము ఆ. స గ రి గ మ ప ధ ప ని స

ఆ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ మధురానగరిలో చల్లనమ్మబోడు దారివిడుపు కృష్ణా ! || మధు ||

అ॥ మాపటివేళకు - తప్పక వచ్చెద - పట్టకుకొంగు - గట్టిగాను కృష్ణా ! || మధు ||

చ॥ కొనరి కొనరి - నాతో సరసము లాడకు - రాజమార్గమిది కృష్ణా ! కృష్ణా !

ప్రజవనితలు నను చేరవత్తురిక - విడు విడు నాచేయి కృష్ణా ! కృష్ణా || మధు ||

I	O	O
<p>ప , - - ప ద పా , మ - - గా రీ సా సా అ అ - మధు రా అ అ - - న గ రి లో , , - - మ ద ప మా - - గా రీ , , గ మ ఉ ఉ ఉ - - దా త రి వి - - దు వు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ పా ప దా మా , <u>ద ప పా మ</u> - - గా రీ సా సా అ. మ ధు రా అ అ అ అ అ అ - - న గ రి లో , , - - మ ద ప ప మ - - గా రీ , , గ మ ఉ ఉ ఉ - - దా త రి వి ఇ - - దు వు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ అ , , - - సా గ రి - - సా , , స రి రి స రీ మా ప టి - - కే పి శ అ గు ఉ ఉ ఉ , , - - గ రి గ మా - - సా , , పా ద ని దా , ని అ అ అ - - ప అ ట్ట గు - - కొంం గు ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ</p>	<p>, , స ని స రి ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న పా , , , పా స్థా అ అ అ అ అ కృ , , , స ని స ప మ ఒ ఒ ఒ చ అ ల్ల న అ పా , , , ప ని స్థా అ అ అ అ అ కృ ఉ , , సా , గ రి ఉ ఉ త అ ప్ప క పా , మ గ మ పా ఉ ఉ ఉ గ అ ట్టి గా</p>	<p>, , గా మా మా అ అ మ్మ బో దు మ ద ప మ గ న గ మ స్థా అ అ అ అ అ అ అ గా రీ గా మా అ మ్మ బో దూ సా రి స ని ధ ప మ గ రి గ మ - - ప ద <u>స్థా అ</u> అ అ - మ ధు గా , , మా మా వా అ ష్టే ద ప మ గ రి ని స గ మ సా - ప ద అ అ అ ను ఉ కృ ఉ స్థా అ అ - మ ధు </p>

చ॥ , , - ప స ని దా - పా సా ప ద మా అ అ అ - కొ స ర కొ - స ర నా అ త్తో	, , ప పా స ని ఒ ఒ స స ర స ము	సా , , గా వా , , గా
, , - స గ ర సా - , , సా సా సా ఉ ఉ ఉ - రా అ జ మా - అ అ గ్గ మి ని	, , ని ద ని సా , ఈ కృ ఉ స్థా అ అ	ప మ గ ర గా మా అ అ త్త ఉ రి క
సా , మ ప స సా - స ని రి స ని ద సా అ అ ప్ర జ వ ని - త అ ల ఉ న అ అ ను	, , గా మ పా ఉ ఉ ఉ నే ర వ	ప మ గ ర గా మా అ అ త్త ఉ రి క
, , - గ మ ప మా - ప మ గ ర గా మా అ అ అ - వి దు వి దు - నా అ అ అ చె య్య	, , గ మ పా , గ ఈ కృ ఉ స్థా అ కృ	మా ప ద ప మ గ రి ని స గ మ - ప ద స్థా అ అ అ - మ ధు

స-చరి-అంగ-శుమ-ప-చద-తై ని

2. భుమాసురాగము - ఆదితాళము
(రచయిత : శ్రీ రామ్మూడ్ శ్రీనివాసయ్యంగార్)

ప॥ కొమ్మరో వానికెంత బిగువే - పిలచిన పలుకకున్నాడేమి నేయుదునే ॥ కొమ్మ ॥
అ॥ అంతరంగున కెదురేగి తెచ్చి వానికి - అకుమడు పొసగితే హుం పొమ్మననే ॥ కొమ్మ ॥
చ॥ సదయుని కెదనానుచు పోట్లాడితే - తిరిగి జూచుచు హుం పొమ్మననే ॥ కొమ్మ ॥

అ. స మ గ మ ప థ ని స
అ. స ని థ ప మ గ రి స

[వ్రేలికి నాల్గవరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును]

I	O	O
<p>ప , , సా , , సా - సదనీనిదదప కొబ్బమ్మ - కోబ్బవాలత , , సమాగమా - సాదపదనిసా ఎవల చిన - పలుకకతకు నిసా - సనిరీసరి - సదనీనిదదప ఎవ - కొబ్బమ్మ - కోబ్బవాలత గరి - సమాగమా - సాసనిదపధని ఎవ - బిల చిన - పలుకకతకు అ , , మానిదని - సాసాసానీరీస అంతరం - గుసకడుక పదమ - మానిదని - సాసనిరీస ఇది - అంతరం - గుసకడుక</p>	<p>మానిదదప నికంతత సనిరీసానిదా స్నాతకమిసే మగమదపాసని నికకంతత సాపకీరీసా స్నాతకమిదకే సా, నిధనిసా కడుకలేవిగతె , , సపకీమా కడుకలేవిగతె</p>	<p>మగరిసా , , విదగుడవే సా, దసనుగపద యుడడుకేఎవ దపమగరిపమ విదగుడవేఎవ నిదపమగపద నిస-సా యుడడుకేఎవ ఎవ-కొ సీసనిధపానిధ చ్చిదవాతనీక రీపకీరీసా చ్చివాతని</p>

పం గ త బ థ వ బ్బ ధ ర

సమాగమ - పాదానిసరీ, గ అతకుమ - దుపాసరి ఇ ఇ	సా, నిదపద నే ఎడొడపాబ	పమగామనిధని పద-సా మృతనే ఎ ఎ ఎ ఎ-కా
చ , గమానిదని - సాసరి ససా సదాయని ఇ - కదనాఅఅ	, నిదానిసా అఅనుచుపాబ	సనిదపానిద మృతఅడితె ఎ
మా - సమాగమా - పాదానిసరీ, గ సరిగిమా - చుచుహుడొడొడొ	సా, నిదపద డొడొపాబుబు	పమగామనిధని పద-సా మృతనే ఎ ఎ ఎ ఎ-కా

జానపదములు

29-వ మేళకర్త 1. శంకరాభరణ రాగము - ఖండచాపు తాళము

రచన: శ్రీమధురకవి

చలంశు చళా
అగ్గో సరిగమపధనిస

ప|| ఏడనీ వెతకెను - ఏడనీ పిలచెను - బరువైతినీ కు కృష్ణా !
నలుపురక పరువంత నిలుపుముర కృష్ణా || ఏడనీ ||

చ|| కొంగుకొంగు బట్టుకొనుచు నీయమునలో - రంగారు అలలపై బంగారు అంచలుగ -
చెంగుచెంగున తేలిపాదామూ, మనసు - పొంగులో మైమరచి పాదామూ || ఏడనీ ||

ప|| సారిమా - మమమామ - పాపమా - పపపాప - పదసాస - నీదాప - దాదాప - మగరి
ఏడనీ - కెత కేసు - ఏడనీ - పిల చేసు - బరువైతి - కేనీకు - కృష్ణాతి - నలుపురక -

అవ. సనిధపమగరిస

[illegible]

శ్రీకృష్ణానందాచార్యులు

20-వ పే. నరభైరవిజన్యము - బ్రహ్మీరొగము - ఖండచాపృతాశము

రచన : శ్రీ మాధురకవి

	.12
၂၁	.62
	၁၀
၃၆	၁၆
၇၉	X
	၁၇
	၅၈

అవ. పం. ౧౨

సంపాదకముగా పనిచేయుచున్నాను.

[illegible]

స. (1) హాస్యానికి తోడుపెట్టెగిరిపోవాలి చెరుగాలిని పిలిచిపెట్ట సరించాలి " చల్లన్ "

(I) పౌరుషానికి అపవిత్రముగా నున్నప్పుడు దేశభక్తి గాఢీకై బట్టాలి గాట్టికోడెలగుంపు యేమి కడుగీదాలి = ఉత్తరీ =

(2) తోటమలుపున మీంద, తీకిగబ్బిల్లు, (1) దక ఉరగానాపు మురగేసి కైలార్ || చలన్ ||

[illegible]

ప్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
<p>చ॥ రీ , మ గ రి స స రి స రా అ అ షో యి పి న్న వా అ</p>	<p>భీ , భి డా అ మా</p>	<p>ని . ని . ని . వా అ డ అ</p>
<p>రీ , మ గ రి స స రి భి రా అ అ షో యి పి న్న వా అ</p>	<p>సా , , డా అ తి</p>	<p>, , , , తి అ తి అ తి</p>
<p>అ॥ రీ , మా , ప ప ప ప ప పో డి టూ డ పా టు ల యే రు</p>	<p>పా , మ ద సా , ప ద పొంం గ ఈ ఇ పొ డ</p>	<p>ప మ గా రి స రీ , మ కే ఎ డ సో ట రా అ తి </p>
<p>భ॥ రీ , మా , మా ప ప ప ప ప కే ఎ క్షే ఎ ల కె లు గు ల్లో న</p>	<p>నీ , దా , మ మ ఏ ఎ టి ఇ ను రు</p>	<p>పా ప ప ప గు ల్లో న</p>
<p>ప ద . సా . నీ ని ద ప మ ప ప కే ఎ ఎ ల అ ని తె ర సా అ ని</p>	<p>నీ , దా . ప తీ ఇ య తి ని</p>	<p>మ ద ప మ గ రి సా రీ , మ గోంంంం తె ఎ త్తి రా అ తి </p>

29. వ మేళక ర ధీరశంక రాభరణజన్యము

○
●
●
●
●
●
●

బేహ్ గుర్రాగము - అదితాకము

రచన : శ్రీ మధురకవి

అంకు

புறநாடு
12
K
12
12
12
12

१२
 ५ ८
 ७ ६
 १२ १३
 ५ १२
 ६ ७
 १२
 १३

ప" ఎవరిదో ! మురళి గాన రక్షి = ఎవరి =

అ॥ అవయంచునె హృది - అధిక్రూపాళి ॥ ఎవరి ॥

చు॥ (1) ఘలుఘలుఘల్లను - గజబ రవములు ప్రళయార్భటులై - వగిలుచు గుండెలు, యెవనని
వాకొందూ - నే నేమని పేర్కొందూ కృష్ణుండొగా కెవరిందూ ॥ ఎవరి ॥

(2) కొంటెకృష్ణ చాలు - కూనగాలు, వింటనయే - అపహర్యే శేషుగానాలు, అండిందె పాడిందె పాటగా, వాడవాడల నీడు - నీడ మురిపించెపు || కొంటె ||

3) ఎవ్వరెరుగు మురళి - నివ్వంటింపెనరళి, కప్పింది శాతపథి - యెవ్వరెచ్చెరురా " కొంపె "

4) బ్రతు కు పూపొదరింట చితిరగుల నూదేవు, హితవు వెన్నెల వేడివెతలు మొలిపించేవు
అంటెకోపముగాని కృష్ణా-నీ మురళి వెంటబడి వేధించు కృష్ణా-నీకునె కంటబడుతుతంట కృష్ణా-
ఇటువంటి కొంటెపని వలదురా కృష్ణా - కోటిబడ్డలురా కృష్ణా - కృష్ణా కృష్ణా " ఎవరిదా "

సంగీత ప్రథమ బోధిని

- , ని నీ ని సా - , ని రా ప సా
వింటి నోయ్ - అతి పవోయ్
- , X మా పా ప - నీ, సా, సా
అతి తిం దె - అతి అతిగా
- , స సా రీ సా - ని రా సా, సా
వాతి డా - డల నీ ఇదు
- (3), ని సా X మా - - ప సా ప సా సా
ఎవ్వ రె దు - X దు ము ర లి
- , నీ నీ సా - నీ రా ప సా సా
ఇ ఇ కల్పించి - పా డడ మతి ని
- (4), X మా ప సా - ద నీ సా, సా
అ బ్రతు కు పా - పా ద రిం దు
- , స సా రీ సా - ని రా సా, సా
క్షాపీ త పు కె - స్సె ల కె ఎడి
- , ని సా X మా - - ప సా పా, పా
అం పె కో - - ప ము గా అని

- గా పా మా గా
నా అ లూ ఊ
గీ గీ గీ గీ గీ గీ
పాతి అతి అతిగా
- సా, X మ ప ద, ని
రి ఇ ఇ పింం చె | ఎపు కొం పె||
- గా మా X రి గా
నే ఏ స ర లి
గా పా మా గా
డా అరు రా || కొం పె||
- గీ గీ గీ గీ గీ గీ
నూ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ ఉ
- X మ X రి మ ప ద, ని - ని సా||
పింంం చె ఎ ఎ | ఎపు - ఉ ఊ
- గా మా X రి గా
నీ ఈ ము ర లి
- , ప మా ప సా
ఈ వే ఏ లు గా
- , సా, గీ పు గీ
అతి సా అతిం దె
- , ప పా మ గా
ఉ ఉ నీ ఈ డ ము
- , X మా ద పా
ఈ ని వ్య టిం
- , ప మా ప సా
ఈ ఎ వ రె ఏ
- , ని సా గీ పు గీ
అతి చి తి ర గు ల
- , ద పా ప ప ము
ఇ ఇ వె త లు మొ లి
- , X మా పా,
ఈ కృ డా స్థాతి

[illegible]

29-వ మేళకర జన్మము

కా పరిం శు
12 12 12 12 12
పుల్ల.

గొబ్బిపాట (లేక) కుమ్మిపాట

కురంజిరాగము - ఆదిత్యాశము

అవ.	సం.	మొ	X	రి	౧౨	కా	౧౨
-----	-----	----	---	----	----	----	----

ప॥ గొబ్బియ్యలో - సఖియా వినవే - చిన్నికృష్ణుని సహృదరి వినవే - కృష్ణుని చరితము గానరే ॥ గొబ్బి ॥
చ॥ అప్టమినాడు - గోకులమందు - చిన్నికృష్ణుడు - జననమొంది భక్తులనందర బ్రోచాడే ॥ గొబ్బి ॥

2.2.. దర్మిద్దన - కుచేలునకు - దరిగన మొసగనే మాధవుడు ఆయనకోర్కెలు దీర్చాడే " గొబ్బి "

3. కురుపాండవ - నమరమందు - కుంతికుడ్డన - పార్థునిజూచి - భారత జననికి - యశము

॥ श्री ॥

వ్రేలికి నాల్గక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I	O	O
<p>ప ధా సా సా సా - సరి గా - గ మ గా గొట్టియ లో - సభియా - విన వే సా సరి - సనిధిధ స - సభిధ రి సా , , కృష్ణని - చరితము - గ అన అ రే ఏ ఏ సా స స - సనిధి ధా - సా రి గ - మా గా అ ధ్ధమి - న అ ధ్ధా - గోకుల - మంధూ రి గ రి - సనిధిధ స - సభిధ రి సా , , భక్తుల - నంధర - బ్రాహ్మణ స అ గోట్టి ఏ ఏ</p> <p>(2) స సా స - సనిధి ధా - స సా రి - గ మ గా ద రి ద్రు - కై ఇ నా - కుచేలు - న అ కు సా స రి - సనిధిధ స - సభిధ రి సా , , అ య న - కొబ్బరైలు - ది ఇ ర్ప అ - గోట్టి ఏ ఏ</p> <p>(3) స స సా - సనిధి ధా - స రి గా - గ మ రి కురు సాం - డ అ వ - స సూరా - మంధూ రి గ రి - సనిధిధ స - సనిధిధ స - ధా రి భారత - జనని కి - యశమును - దెచ్చా</p>	<p>సా రి - సనిధిధ స చిన్నీ - కృష్ణుని సా సరి - సనిధిధ స కృష్ణని - చరితము సా రి - సనిధిధ స చిన్నీ - కృష్ణుడు రి గ రి - సనిధిధ స భక్తుల - నంధర స సరి స - సనిధి ధా ద రి శ న - మొన గే సా స రి - సనిధిధ స అ య న - కొబ్బరైలు రి గ రి - సనిధి ధా కుంఠితు - కై ఇ నా సా , , - సనిధిధ స గోట్టి ఏ - యశమును</p>	<p>సా రి - గ మ గా సా ద రి - విన వే సభిధ రి సా , , గ అన అ రే ఏ ఏ గొట్టి స రి గా - మా గా జనన - మొంధి ధా రి సా , , బ్రాహ్మణ సే ఏ ఏ గొట్టి సా రి - గ మ గా మాధా - పు ఉడు సభిధ రి సా , , ది ఇ ర్ప అ - గోట్టి ఏ ఏ గొట్టి సా రి - గ మ గా సా ద రి - జా ఉ వీ ధా రి - సా , , దెచ్చా - గోట్టి ఏ ఏ గొట్టి </p>

మం గ శ హో ర తు లు
20-వ మేళకర్త నతభైరవి జన్యము 1. కన్నడరాగము - ఆదితాళము

అవ. స స ని ధ మ గ స

సా శు శు
అవ. స గ మ ప ధ స

ప॥ జయహారతీ - జానకీపతి ॥ జయ ॥

చ॥ జయహారతిదె జలజాతనాభ - చెలుపుమీర సీతాసతితోను వేడ్క ॥ జయ ॥

(2) పసితనమున - కౌశికుని యాగమును గావలేడ, రఘురామ
పతిశాపమున బడియున్న యా - రాతి నాతిజేసి ఖ్యాతిగాంచిన రామ ॥ జయ ॥

(3) శివునివాపమెత్తి - సీతాసతివేడ్క పరిణయమైనట్టి - పట్టాభిరామ
యెల్లదేవతలు - పెల్లుకీర్తనెయు సలలితముగ సా - కేతపుర నివాస ॥ జయ ॥

వ్రేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

		0		0	
ప॥ స - ని స పా మ - ప మ గా	రి - స స - స ని			ధా - ని సా	ఈ - ప తీ
జ య హో ర - వి ఇ ఈ	ఇ - జాన - క ఇ				

၁၃		၈
၆		၈
၁၃		၈
၁၂		၅
၁		၁
၁၂		၁၀
၉		၇
၁၂		၁၀
၆		၁၁
၁		၁၁

[illegible]

୧	୩
୨	୪
୩	୫
୪	୬
୫	୭
୬	୮
୭	୯
୮	୧୦
୯	୧୧
୧୦	୧୨
୧୧	୧୩
୧୨	୧୪
୧୩	୧୫
୧୪	୧୬
୧୫	୧୭
୧୬	୧୮
୧୭	୧୯
୧୮	୨୦
୧୯	୨୧
୨୦	୨୨
୨୧	୨୩
୨୨	୨୪
୨୩	୨୫
୨୪	୨୬
୨୫	୨୭
୨୬	୨୮
୨୭	୨୯
୨୮	୩୦
୨୯	୩୧
୩୦	୩୨
୩୧	୩୩
୩୨	୩୪
୩୩	୩୫
୩୪	୩୬
୩୫	୩୭
୩୬	୩୮
୩୭	୩୯
୩୮	୪୦
୩୯	୪୧
୪୦	୪୨
୪୧	୪୩
୪୨	୪୪
୪୩	୪୫
୪୪	୪୬
୪୫	୪୭
୪୬	୪୮
୪୭	୪୯
୪୮	୫୦
୪୯	୫୧
୫୦	୫୨
୫୧	୫୩
୫୨	୫୪
୫୩	୫୫
୫୪	୫୬
୫୫	୫୭
୫୬	୫୮
୫୭	୫୯
୫୮	୬୦
୫୯	୬୧
୬୦	୬୨
୬୧	୬୩
୬୨	୬୪
୬୩	୬୫
୬୪	୬୬
୬୫	୬୭
୬୬	୬୮
୬୭	୬୯
୬୮	୭୦
୬୯	୭୧
୭୦	୭୨
୭୧	୭୩
୭୨	୭୪
୭୩	୭୫
୭୪	୭୬
୭୫	୭୭
୭୬	୭୮
୭୭	୭୯
୭୮	୮୦
୭୯	୮୧
୮୦	୮୨
୮୧	୮୩
୮୨	୮୪
୮୩	୮୫
୮୪	୮୬
୮୫	୮୭
୮୬	୮୮
୮୭	୮୯
୮୮	୯୦
୮୯	୯୧
୯୦	୯୨
୯୧	୯୩
୯୨	୯୪
୯୩	୯୫
୯୪	୯୬
୯୫	୯୭
୯୬	୯୮
୯୭	୯୯
୯୮	୧୦୦

12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48
49	49
50	50
51	51
52	52
53	53
54	54
55	55
56	56
57	57
58	58
59	59
60	60
61	61
62	62
63	63
64	64
65	65
66	66
67	67
68	68
69	69
70	70
71	71
72	72
73	73
74	74
75	75
76	76
77	77
78	78
79	79
80	80
81	81
82	82
83	83
84	84
85	85
86	86
87	87
88	88
89	89
90	90
91	91
92	92
93	93
94	94
95	95
96	96
97	97
98	98
99	99
100	100

X	2
0	X3
12	10
1	1
62	12
17	2
62	2
12	X
1	1
12	12
12	12
1	1
2	2

۱۲	۱۲
۱۲	۱۲
۱	۱
۱۲	۱۲
۴	۳
۵	۳
۶	۱۰
۷	۱۰
۸	۱۲
۹	۱۲
۱۰	۱۲
۱۱	۱۲

१२	७२
२	३
४	५५
५	१
६	७
७	८
८	९
९	१०
१०	११
११	१२
१२	१३
१३	१४
१४	१५
१५	१६
१६	१७
१७	१८
१८	१९
१९	२०
२०	२१
२१	२२
२२	२३
२३	२४
२४	२५
२५	२६
२६	२७
२७	२८
२८	२९
२९	३०
३०	३१
३१	३२
३२	३३
३३	३४
३४	३५
३५	३६
३६	३७
३७	३८
३८	३९
३९	४०
४०	४१
४१	४२
४२	४३
४३	४४
४४	४५
४५	४६
४६	४७
४७	४८
४८	४९
४९	५०
५०	५१
५१	५२
५२	५३
५३	५४
५४	५५
५५	५६
५६	५७
५७	५८
५८	५९
५९	६०
६०	६१
६१	६२
६२	६३
६३	६४
६४	६५
६५	६६
६६	६७
६७	६८
६८	६९
६९	७०
७०	७१
७१	७२
७२	७३
७३	७४
७४	७५
७५	७६
७६	७७
७७	७८
७८	७९
७९	८०
८०	८१
८१	८२
८२	८३
८३	८४
८४	८५
८५	८६
८६	८७
८७	८८
८८	८९
८९	९०
९०	९१
९१	९२
९२	९३
९३	९४
९४	९५
९५	९६
९६	९७
९७	९८
९८	९९
९९	१००

3 వ - చరణము 1 వ - చరణమువలె పాడుకున్నది.

୧.	ଉ
୨	ଘ
୩	ଙ
୪	ଚ
୫	ଛ
୬	ଜ
୭	ଝ
୮	ଟ
୯	ଠ
୧୦	ଡ
୧୧	ଣ
୧୨	ତ
୧୩	ଥ
୧୪	ଦ
୧୫	ଧ
୧୬	ନ
୧୭	ପ
୧୮	ଫ
୧୯	ବ
୨୦	ଭ
୨୧	ଶ
୨୨	ଷ
୨୩	ସ
୨୪	ହ
୨୫	ୱ
୨୬	ୟ
୨୭	ଋ
୨୮	ୠ
୨୯	ଌ
୩୦	ୡ

2	1
.52	3
1	1
.52	2
.52	3
1	1
2	2

6		3
.12		12
1		1
.12		12
.12		12
1		1
.		9

8-8-88

କି	କି
୧	୧
୨	୨
୩	୩

2	3
12	30
1	1
12	33
12	3
1	1
2	3

১২	৫
৯	৮
৪	৩
৯	৭
১২	৬
০	৮

୧୨ ୧୩
 ୧୪ ୧୫
 ୧୬ ୧୭
 ୧୮ ୧୯

ନି	ନି
ନି	ନି
।	।
ନି	ନି
ନି	ନି

[illegible]

ॐ
 नमो
 भगवते
 श्रीगुरुभ्यो
 नमः

၈	၆
၇	၅
၆	၄
၅	၃
၄	၂
၃	၁

१	१
२	२
३	३
४	४
५	५
६	६
७	७
८	८
९	९
१०	१०
११	११
१२	१२
१३	१३
१४	१४
१५	१५
१६	१६
१७	१७
१८	१८
१९	१९
२०	२०
२१	२१
२२	२२
२३	२३
२४	२४
२५	२५
२६	२६
२७	२७
२८	२८
२९	२९
३०	३०
३१	३१
३२	३२
३३	३३
३४	३४
३५	३५
३६	३६
३७	३७
३८	३८
३९	३९
४०	४०
४१	४१
४२	४२
४३	४३
४४	४४
४५	४५
४६	४६
४७	४७
४८	४८
४९	४९
५०	५०
५१	५१
५२	५२
५३	५३
५४	५४
५५	५५
५६	५६
५७	५७
५८	५८
५९	५९
६०	६०
६१	६१
६२	६२
६३	६३
६४	६४
६५	६५
६६	६६
६७	६७
६८	६८
६९	६९
७०	७०
७१	७१
७२	७२
७३	७३
७४	७४
७५	७५
७६	७६
७७	७७
७८	७८
७९	७९
८०	८०
८१	८१
८२	८२
८३	८३
८४	८४
८५	८५
८६	८६
८७	८७
८८	८८
८९	८९
९०	९०
९१	९१
९२	९२
९३	९३
९४	९४
९५	९५
९६	९६
९७	९७
९८	९८
९९	९९
१००	१००

ప మ - గ పు రే , - వి స |
అం చి స - ర ఆ మ్మా | అ - జ య |

22-వ మేళకర్త ఖరహరప్రియజన్యము 2. కాఫీరాగము - ఆదితాళము

స-చరి.అంగ-శుమ-ప-చధ-కైని

చలంశు చకై

అగా. సరిగామరిపమపధనిస

కైచ శుఅంచ
అవ. సనిధపమగరిస

ప॥ మంగళహరతి గైకొను కృష్ణా - మధుమురళీలా - వనమాల ॥ మంగళ ॥

చ॥ (1) నీ మృదువడములె - నిరతము నమ్మితి - సరసిజలోచన - మోహనకృష్ణా - నిను భజియింతు

సదా - హే కృష్ణా ॥ మంగళ ॥

(2) వేణువినోద - వేదాంతవేద్య శ్యామలగాత్ర - సరసిజనేత్ర - నినుద్ధానింతు సదా - హే కృష్ణా ॥ మం॥

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకొనవలయును

I		O	
ప॥ , - సా , ప సా - ప ద నీ ధ ప మం గ శ - హ ఆ ఆ ర తి		, - గ మా గ సా ఇ - గై ఈ కొ ను	గ మ సా ని ప సా కృష్ణా ఆ త త ఆ త
, - రి గారి గా స ని ధ ని ఆ మధుమర తి ఇ లా బ		సా , - స స లా ఆ - వ న	గ మ గ మ సా ద ప సా మ త ల త ఆ త ఆ త
చ॥ , - గ మా ద నీ - స స - స స సా అ ని ఈ మృదూ - ప ద - ము ఉ రే		, - స సా స క్తి ప - ని ర త ము	సా రి స నీ - ద ప మా నా త ఆ త - మ్మి ఇ ప్తి

(2) హస్తదేశభక్తి స్వతంత్రానురక్తి స్వగౌరవాసక్తి గలుగునటుల స్వపీఠార్థ ప్రతాప, నిరాఘాట ధాటిగప్రవర్తిల్లు నట్లుగా, నిరంతరంబు మా భరతశేఖరుల దీపించుమా, కన్నతల్లి కల్పవల్లి నీ కొమరుల మము మరువకు ॥ జై ॥

చ॥ సా ని ప గ రి । గ రి సా , , సా ని ప గ రి । గ రి సా , , రి మ మ సా । స న్ని ప మ ప । గ రి మ పా ని ॥ సా ॥
జై భాతరత । మతతాతల । జై భాతరత । మతతాతల । జై ఇమతల । ప్రభూత చ రి । తల స మ స్స ॥ జై ॥
చ॥ సా , నీ ని ప ని స । కీ గ రీ గ రీ సా , స సా । స రీ ప ని ధ ని ప మ రి మ ప ని ॥ సా ॥
జై ఇ పీ ర చ రి త । సారతరసుధాతర స । మధురమధుర క వి తా తల తల ॥ జై ॥

(2) రి మ మా మ రి మ పా । మ పా నీ ని ప ని సా । స సా రీ గ రి గ రి ప ని సా
హస్తదేశభక్తి । స్వతంత్రానురక్తి । స్వగౌరవతలత్తి । స్వగౌరవతలత్తి
ని ప రీ స ని ధ ప మ రి మ ప ని । ప రీ గ రీ గ రీ సా స । ని రీ ప ని ధ పా మ గ రి మ ।
గలుగునటు ఉడు ఉడు తల తల । స్వపీఠార్థప్రతాప । నిరాఘాట ధాటి గల ప్ర
పమ ప రీ ప స స ని ప ని సా । ని రీ సా ॥ స నీ ప మ ప । ని సా మ గ రి । ని స రి మ ప ని ।
పతి రి ఇ ల్లు నతల తల । ని రంతరం బుమాభరత । శైవీ ఖరుల । నీ ఇ విం చు మ
సా ని ప మ ప । రీ మ సా ని । స ధ ని ప మ ప । రి మ రి మ ప ని ॥ సా ని ప ॥
కన్నతల్లి కల్పవల్లి । నీ ఇ కొమరుల । మము మరు వకు ॥ జై భాత ॥

జాతీయ గీతములు

22-వ మే. ఖరహరప్రియ జన్మము
స-చరి-సాగ-శుమ-ప-చథ-కైని

1. కాఫిరాగము - ఆదితాళము
రచన : శ్రీబకించంద్ర చటోపాధ్యాయ

అ. స రి గా మ రి ప మ ప ధ ని స
అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ వందేమాతరమ్ వందేమాతరమ్ ॥ పం ॥

అ॥ సుజలాం సుఫలాం మలయజ శీతలాం నన్యశ్యామలాం మాతరం ॥ పం ॥

చ॥ శుభ్రజ్యోత్స్నా పులకితయామినీం పుల్లకుసుమిత దృమదళశోభినీం సుమధుర భాషిణీం సుఖదాం !
వరదాం ! మాతరం ॥ పందే ॥

(2) త్రింశత్కృత్తికంత కలకల ని నాదకరాళే ద్విత్రింశత్కృత్తి భుజైర్ధృత ఖరకరవాలే కథయంతి
జనస్సౌం కథం మాతరమబలాం బహుబలధారిణీం రిపుదళవారిణీం నమామితారుణీం మాతరం ॥

[వేలికి రెండక్షరముల చొప్పున పాడుకునేది]

		0	0
ప॥ సా-ని ప మ-గ రి ని	సా , రి		, మ ప మ ప ని
వం డె ఎ మా ఆత	రం మ		అ త రంంం
ప స స ని డ ని ప మ గ రి ని	సా , ,		, , ,
వం డె ఎ ఎ ఎ మా ఆత	రంంం		ంంంం

అ॥ మ రి మా ప మ సా

సు జ లాం సు శ లాం

మ ప ని స రీ , రి

స అ స్య ఆత్మాతిమ

చ॥ , రి మా పా నీ

శుద్ధజ్యోతానైః

మ ప ని స గ రి స రి
పు ల్ల కు సు మిత దృమ

ప రీ స రీ గ రి
సు హా నీ నీం సు మ

ప మ సా రీ , , స ని
సు ఉ ఖ దాంం ప ర

, , మ ప , ని నీ
ంం మ ల అ య జ

సా , ప
లాం మ

, , మ సా ని నీ
అ అ పు ల కి త

స ని సా
ర శా

స రి సా
ధు ర ఖా

సా , స
దాం మ

ని సా
శి త లాం

ని ప మ || సాని ||
అ త రం || వందే ||

సా , ని సా
యాత్మమీనం

, ని సా
బ భీనం

ని సా ,
షి జీం

, ని ప మ || సాని ||
అ త రం || వందే ||

చరణమువలె 2 ప చరణము పాడుకొనవలయును

[illegible][illegible]

X రి ము కా - , , , - స X , కా - రి రి X రి రి రి - , , , , బ
 య్యో బి - ప ప - కా బి కా - పు జ బి యు - కా బి న్నా - బ

[illegible][illegible][illegible][illegible]

2-వ చరణము 1-వ చరణమువలె పాకుకొనబలియును.

29-వ మేళకర్త. ధీరశంకరాభరణ జన్యము. 2. శంకరాభరణరాగము - చ॥ ఏకతాళము

చ అంశు చ కా

అ. స రి గ మ ప ధ ని స

కా చ శు అంచ

అ. స ని ధ ప మ గ రి స

ప॥ ఎగురుచు - నెగురుచు - చూడం - డీ - బాగుగ నెగురుచు - చూడండి ॥ ఎగు ॥

అ॥ ఎంతగ - నెగిరిన - యంత వి - చిత్రపు - వింత వి - నోదము - లంతయు - నగపడు ॥ ఎగు ॥

చ॥ ముడిమల - నెత్తియు - మోకాళ్ళొంచక - ఎడమ కా - లిత్తో - కదనుల - ద్రొక్కుదు అడుగుల - తో గజ - మడుగులు - వేయుచు - కడువడి - గనుమీ - రందరు - యొకటిగ ॥ ఎగు ॥

ప॥ స గ గ గ - స స గ గ - సా గా - పా,, - మా గ రి - గ గ రి స - రీ నీ - సా,, ॥ సస ॥
ఎ గు రు చు - నె గు రు చు - చూ డం - డీ తా - బా గు గ - నె గు రు చు - చూ డం - డీ తా ॥ ఎగు ॥

అ॥ సా గ గ - ప ప ప ప - సా స స - సా స స - సా రీ స - నీ ద ప - దా ప మ - గ గ రి స ॥ సస ॥
ఎంత గ - నె గి రి స - యంత వి - చిత్ర పు - వింత వి - నోద ము - లంత యు - స గ ప డు ॥ ఎగు ॥

చ॥ స స గ గ - పా ప ప - సా గా - పా ప ప - ని ని ని ని - , ని దా - ని స ని రీ - సా స స
ముడిమల - నెత్తియు - మోకా - లొంచక - ఎడమక - అలిగో - కదముల - ద్రొక్కుచు
స ని స స - సా స స - సా స స - సా స స - ని రీ స ని - దపపా - గపమగ - మ గ రి స ॥ సస ॥
అడుగుల - లో గ జ - మడుగులు - వేయుచు - కడువడి - గనుమీ - రందరు - యొకటిగ ॥ ఎగు ॥

29-వ మేళకర్త ధీరశంకరాభరణ రాజస్యము గి. బేహగురాగము - ఏకతాళము (త్రిశ్రజాతి)

అంశు - కాచ
అ, స గ మ ప ని స
కాచ ప్ర అంచ
అ, స ని ధ ప మ ప గ రి స

అ, స గ మ ప ని స
అంశు - కాచ

ప॥ ఆటలాడుచు నాడు - పాటబాడుచు ॥ ఆట ॥

ఆ॥ తోటవలన లాభములను - తెలియ చెప్పెదను ॥ ఆట ॥

చ॥ నాడుచిన్నతోటయందు - దంతితోటి భూమిభాగ - మెత్తచేసి విత్తనములు - చల్లివేయగా - మట్టికప్ప
ఎండకాచి - వాసనీరు తగులగనే - మొక్కవేసి వేళ్లుపారి - తలయి ఎత్తగా - చక్కనైన మొక్క
చూడ - అకులేని మొగ్గలెత్తె - పూవుగని నీకకగ్రుచ్చి - పాటబాడగా ॥ ఆట ॥

ప॥ సాస - గామ - పా , - పాప - గామ - గారి - సా , - రి స ని ॥ సాస ॥

ఆట - - లాడు - చు ఉ - నాడు - పాట - బాడు - చు ఉ - ఉ ఉ ఉ ॥ ఆట ॥

అ॥ గామ - ప ని ర - సాస - ససస - నిసని - రపమ - గమగ - రి స ని ॥ సాస ॥
హోట - పలన - లాభ - ములను - తెలియ - నెవ్వెయ్యె - రతితి - ను ఉ ఉ ॥ ఆట ॥

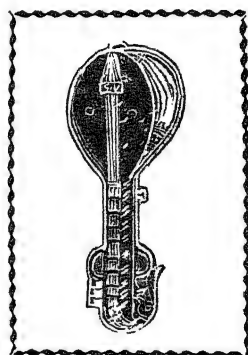
చ॥ సాస - గామ - పాప - పామ - పామ - పాద - మపమ - గాగ
నాడు - చిన్న - హోట - యందు - రంతి - హోటి - ఘ ఉ మి - బాగ

నీర - సాస - నీర - పపప - రిగరి - గపమ - గా , , ,
నెత్త - నెత్తని - విర - నములు - చాత్తి - నెవయ - గాతి - తితితి

५२	५३	५४	५५	५६	५७	५८	५९	६०	६१	६२	६३	६४	६५	६६	६७	६८	६९	७०	७१	७२	७३	७४	७५	७६	७७	७८	७९	८०	८१	८२	८३	८४	८५	८६	८७	८८	८९	९०	९१	९२	९३	९४	९५	९६	९७	९८	९९	१००
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----

(2)

12	10	10
13	11	11
14	12	12
15	13	13
16	14	14
17	15	15
18	16	16
19	17	17
20	18	18
21	19	19
22	20	20
23	21	21
24	22	22
25	23	23
26	24	24
27	25	25
28	26	26
29	27	27
30	28	28
31	29	29
32	30	30
33	31	31
34	32	32
35	33	33
36	34	34
37	35	35
38	36	36
39	37	37
40	38	38
41	39	39
42	40	40
43	41	41
44	42	42
45	43	43
46	44	44
47	45	45
48	46	46
49	47	47
50	48	48
51	49	49
52	50	50
53	51	51
54	52	52
55	53	53
56	54	54
57	55	55
58	56	56
59	57	57
60	58	58
61	59	59
62	60	60
63	61	61
64	62	62
65	63	63
66	64	64
67	65	65
68	66	66
69	67	67
70	68	68
71	69	69
72	70	70
73	71	71
74	72	72
75	73	73
76	74	74
77	75	75
78	76	76
79	77	77
80	78	78
81	79	79
82	80	80
83	81	81
84	82	82
85	83	83
86	84	84
87	85	85
88	86	86
89	87	87
90	88	88
91	89	89
92	90	90
93	91	91
94	92	92
95	93	93
96	94	94
97	95	95
98	96	96
99	97	97
100	98	98
101	99	99
102	100	100
103	101	101
104	102	102
105	103	103
106	104	104
107	105	105
108	106	106
109	107	107
110	108	108
111	109	109
112	110	110
113	111	111
114	112	112
115	113	113
116	114	114
117	115	115
118	116	116
119	117	117
120	118	118
121	119	119
122	120	120
123	121	121
124	122	122
125	123	123
126	124	124
127	125	125
128	126	126
129	127	127
130	128	128
131	129	129
132	130	130
133	131	131
134	132	132
135	133	133
136	134	134
137	135	135
138	136	136
139	137	137
1		

[illegible]

72 మేళకర్తల స్వరస్థానములను దెలిపెడి పథకము

						రిష భము.	గానా రము	మధ్య మము.
1	2	3	4	5	6	శు	శు	శు
కన	రత్నాం	గాన	వనస్సు	మాన	తాన			
7	8	9	10	11	12	శు	సా	శు
సేనా	హను	ధేనుక	నాటక	కోకిల	రూప			
13	14	15	16	17	18	శు	అం	శు
గాయ	వకు	మాయా	చక్ర	సూర్య	హాట			
19	20	21	22	23	24	చ	సా	శు
ఝం	నతభై	కీరవా	ఖిరహ	గౌరీమ	వరుణ			
25	26	27	28	29	30	చ	అం	శు
మార	చారు	సర	హరి	ధీరశం	నాగా			
31	32	33	34	35	36	ష	అం	శు
యాగ	రాగన	గాంగే	వాగ	శూలిని	చలనా			
37	38	39	40	41	42	శు	శు	ప్ర
సాల	జలా	ఝూల	నవనీ	పావని	రఘుప్రి			
43	44	45	46	47	48	శు	సా	ప్ర
గవాం	భవ	శుభపం	షడ్విధ	సువర్ణ	దివ్య			
49	50	51	52	53	54	శు	అం	ప్ర
ధవ	నామ	కామ	రామ	గమన	విశ్వం			
55	56	57	58	59	60	చ	సా	ప్ర
శ్యామ	షణ్ము	సింహా	హేమ	ధర్మ	నీతి			
61	62	63	64	65	66	చ	అం	ప్ర
కాం	రిషభ	లతాం	వాచ	మేచక	చిత్రా			
67	68	69	70	71	72	ష	అం	ప్ర
సుచరి	జ్యోతి	ధాతువ	శాసీ	కోసల	రసిక			
ధైవతము	శు	శు	శు	చ	చ	ష		
నిపాదము	శు	కై	కా	కై	కా	కా		

ఇప్పటి కాలములో మిక్కిలి వాడుకయందుండు రాగములను, వాని మేళకర్తల సంఖ్య, ఆరోహణ, అవరోహణలు వివరింపబడుచున్నవి.

రాగముయొక్క పేరు	మేళకర్త	ఆరోహణ	అవరోహణ
1 అరాణా	29	సరిమపనిస	సనిదాపమపగారిస
2 అసావేరి	8	సరిమపధస	సనిసపదమపరిగారిస
3 ఆనందభైరవి	20	సరిగమపదపస	సనిధపమగరిస
4 ఆంధ్రేశిక	22	సరిమపనిస	సనిధమరిస
5 అభోగి	22	సరిగమధస	సధమగరిస
6 అభేరి	22	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
7 అరభి	29	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
8 ఆహిరి	14	సరిసగమపధనిస	సనిధాపమాగరిస
9 ఈశమనోహరి	28	సరిగమపధనిస	సనిధపమరిమగరిస
10 ఈశగౌళ	7	సమగమపధనిస	సధపధమగరిస
11 ఉదయరవిచంద్రిక	22	సగమపనిస	సనిపమగస
12 ఉమాభరణము	28	సరిగమపధనిస	సనిపమరిగమరిస
13 కన్నడ	29	సగమపమధనిస	సనిసధాపమాగామరిస
14 కన్నడగౌళ	22	సరిగమపనిస	సనిధపమగస
15 కమలామనోహరి	27	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
16 కాంభోజి	28	సరిగమపధస	సనిధపమగరిస
17 కలగడ	13	సరిగపధనిస	

18	కానడ	22	సరిగమధానిస	సనిసధాపమపగమరిస
19	కాఫీనారాయణి	28	పరిమపధనిస	పనిధపమగరిస
20	కాఫీ	22	సరిగమరిపమపధనిస	సనిధపమగరిస
21	కీరవాణి	21	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
22	కురంజి	29	సనిసరిగమపధ	ధపమగరిసనిస
23	కుంతలపరాత్తి	28	సమపధనిధస	సనిధపమస
24	కేదార	29	సమగమపనిస	సనిపమగరిస
25	కేదారగళ	28	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
26	కైకపిశి	60	సరిగమపధనిస	సనిపమగరిస
27	కోకిలధ్వని	28	సరిగమధనిధస	సనిధనిపమగరిస
28	కోలాహలము	29	సపమగమపధనిస	సనిధపమగరిస
29	ఖమాను	28	సమగమపధనిస	సనిధపమగరిస
30	ఖరహర్షియ	22	సరిగమపధనిస	సనిధపమగమరిస
31	గమకక్రియ	58	సరిగమపధస	సధపమగరిస
32	గమకక్రియ	51	సరిగమపనిధస	సధపగరిస
33	గరుడధ్వని	29	సరిగమపధనిస	సధనిపమగరిస
34	గుజ్జరి	15	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
35	గౌరిమనోహరి	23	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
36	గౌళ	15	సరిగమరిపనిస	సనిపమగమరిస
37	మాయామాళపగౌళ	15	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
38	గౌళిపంతు	15	సరిమపనిస	సనిధపమధమగరిస

39	గుండ్రక్రియ	15	సరిమపనిస	సనిధపమగరిస
40	ఘంటా	8	సరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
41	చక్రవాకము	16	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
42	చలనాట	36	సరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
43	చాముండి	63	సరిగమపమపస	సనిధపమగరిస
44	చాయానాట	34	సరిమగమపనిస	సనిధపమగరిస
45	చాయాతరంగిణి	28	సరిపమపథనిస	సనిధపమగరిస
46	చింతామణి	56	సరిగమపథని	నిధపమగరిస
47	చిత్రరంజని	19	సరిమపనిస	సనిపమగారిస
48	జగన్నేహిని	15	సరిగమపథపనిస	సనిధపమగస
49	జనరంజని	29	సగమథనిస	సనిధపమగస
50	జయంత్రశీ	20	సగమపథస	సనిధమరిస
51	జయంతసేస	22	సరిగమథస	సనిధపమగరిస
52	జయమనోహరి	22	సరిగామపథస	సనిధపమగస
53	జయనారాయణి	22	సమగమపథనిస	ధపమగరిసనిధపథస
54	జుజాహుళి	28	ధసరిగమపథని	సనిధపమగరిస
55	జంఝాటి	28	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
56	తోడి	8	సరిగమథనిస	సనిధపమగరిస
57	శుద్ధతోడి	8	సరిమగరిమపథనిధస	సనిధపమగరిస
58	తర్కింగిణి	26	సరిమపథనిస	సనిధపమరిగారిస
59	దర్పారు	22		

60	దేశ్యతోడి	8	సరిగమపథనిస	సనిధనిపమగరిస
61	దీపకం	51	సగమపథవస	సనిధనిపమగరిస
62	దేవమనోహరి	22	సరిమపథనిస	సనిధనిపమరిస
63	దేవగాంధారి	29	సరిమపథస	సనిధాపమాగరిస
64	దేశాక్షి	28	సరిగపథస	సనిధపమగరిస
65	ద్విజావంతి	28	సరిమగమపథస	సనిధపమగరిగస
66	ధన్వాస్తి	8	సగమపనిస	సనిధపమగరిస
67	ధీరశంకరాభరణము	29	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
68	దేవక్రియ	22	సరిమపనిస	సనిధనిపమగరిస
69	దేవామృతవర్షిణి	22	సరిగమనిధనిస	సనిధపమగరిస
70	నతభైరవి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
71	నవరోజు	29	పథనిసరిగమప	మగరిసనిధప
72	నళినకాంతి	27	సగరిమపనిస	సనిపమగరిస
73	నవరసకన్నడ	28	సగమపస	సనిధమగరిస
74	నాగరి	22	సరిమపథనిస	సనిధపమగస
75	నాట	36	సరిగమపథనిస	సనిపమరిస
76	నాయకి	22	సరిమపథనీధపస	సనీధపమరిగారిస
77	నారాయణి	28	సరిమపథస	సనిధపమరిస
78	నారాయణగొళ్ల	28	సరిమపనిధనిస	సనిధపమగరిగరిస
79	నాగస్వరావళి	28	సగమపథస	పథపమగస
80	నాథనామక్రియ	15	సరిగమపథని	నిధపమగరిసని

81	నాటకురంజి	28	సరిగమధనిస	సనిధమగస
82	నాదచింతామణి	22	సగమపనిధనిస	సనిధపమగరిగస
83	నీలాంబరి	29	సరిగమపథపనిస	సనిపమగరిగస
84	ఫరజా	15	సగామపథనిస	సనిధపమగారిస
85	పాడి	15	సరిమపనిస	సనిపథపమరిస
86	పున్నాగవరాళి	8	నిసరిగమపథని	నిధపమగరిసని
87	పూర్వచంద్రిక	29	సరిగమపథపస	సనిపమరిగమరిస
88	పూర్వడము	22	సరిగమనీస	సనిపమగారిస
89	పూర్వకన్నడ	5	సరిగమపమపస	సధధపమగరిసని
90	పూర్వకల్యాణి	53	సరిగమపథపస	సనిధపమగరిస
91	పుష్పలతిక	22	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
92	పంచమ	22	సరిదపనిస	సనిధపమగరిస
93	పంచమవరాళి	51	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
94	ప్రతాపపరాళి	28	సరిమపథపస	సధపమగరిస
95	ఫలమంజరి	22	సగమధస	సనిధపమగామరిస
96	బర్పర	64	సగమరిగమధనిస	సనిధమగరిస
97	బంగాళ	28	సరిగమపమరిపస	సనిపమరిగరిస
98	బలహంస	28	సరిమపథస	సనిధపమరిమగస
99	బహుదారి	28	సగమపథనిస	సనిధపమగస
100	బాలచంద్రిక	22	సగమపథనిస	సనిధమగరిస

101	లిలహరి	29	సరిగపథస	సనిధపమగరిస
102	జేగడ	29	సగరిగమపథపస	సనిధపమగరిస
103	జేహగు	29	సగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
104	బొలి	15	సరిగపథస	సనిధపగరిస
105	బంగాళ	28	సరిగమపమరిపస	సనిపమరిగరిస
106	బృందావనసారంగ	22	సరిమపనిస	సనిపమరిగస
107	బృందావనకన్నడ	69	సగమపథస	సథపమగరిస
108	భూపాలము	8	సరిగపథస	సథపగరిస
109	భైరవి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
110	భైరవము	17	సరిగమపథనిస	సథాపమగరిస
111	భవప్రియ	44	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
112	మందారి	50	సరిగమపనిస	సనిపమగరిస
113	మంగళకైశిక	15	పమగమపమదానిస	సనిధపమగరిస
114	మంజరి	22	సరిగమపనిధనిస	సనిధపమగరిస
115	మోహన	28	సరిగపథస	సథపగరిస
116	మాంజి	20	సరిగమపథనిస	సనిధపమపగరిస
117	మేఘరంజిని	15	సరిగమనిస	సనిమగరిస
118	మత్తకోకిల	28	సరిధపని	ధపసరిసని
119	మధ్యమాపతి	22	సరిమపనిస	సనిపమరిస
120	మణిరంగు	22	సరిమపనిస	సనిపమగరిస

121	మనోహరి	22	సగరిగమపథస	సథపమగరిస
122	మలయమారుతము	16	సరిగపథనిస	సనిధపమగరిస
123	మలహరి	15	సరిమపథస	సథపమగరిస
124	మారుప	15	సగమపథనిధపస	సనిధపమడమపమగరిస
125	మార్హిందోళము	20	సరిగమపథనిస	సనిధమగస
126	మాళవశ్రీ	22	సగమపనిధనిపథనిస	సనిధపమగస
127	ముఖారి	22	సరిమపనిధస	సనిధపమగరిస
128	మాళవి	28	సరిగమపనిమథనిస	సనిధనిపమగమరిస
129	యదుకుల కాంభోజి	28	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
130	యమునాకల్యాణి	65	సరిగపమపథస	సథపమపగరిస
131	రవిచంద్రిక	28	సరిగమథనిధస	సనిధమగరిస
132	రసావళి	4	సరిమపథనిస	సథపమరిస
133	రంజని	59	సరిగమథస	సనిధమగసరిస
134	రేగుప్తి	15	సరిగపథస	సథపగరిస
135	రాగపంజరము	28	సరిమపథనిధస	సనిధమరిస
136	రీతిగౌళ	22	సగరిగమనిధమనినిస	సనిధమగమపమగరిస
137	రుద్రప్రియ	22	సరిగమపథనిస	సనిపమగారిస
138	రత్నాకారి	28	సగమపనిధనిస	సనిధపమరిస
139	లలిత	17	సరిగమథనిస	సనిధమగరిస
140	లలితగౌరి	15	సరిగమపథనిస	సథపగరిస

141	పసంత	15	నగమధనిస	ననిధమగరిస
142	వలజి	28	నగపథనిస	ననిధపగస
143	పసంతకన్నడ	10	నరిగమపని	నధమపగరిసని
144	పసంతభైరవి	11	నరిగమధనిస	ననిధమపమగరిస
145	వీరవసంతము	24	నగరిమపస	ననిధపమగరిస
146	వీణాధరి	16	నరిగపథనిస	ననిధపమగారిస
147	వరాళి	39	నగరిగమపథనిస	ననిధపమగరిస
148	వాచస్పతి	61	నరిగమపథనిస	ననిధపమగరిస
149	వేగవాహిని	16	నరిగమపథనిధస	ననిధపమగరిస
150	శహస	28	నరిగమపమధానిస	ననిధపమగరిస
151	శంకరాభరణము	29	నరిగమపథనిస	ననిధపమగారిగరిస
152	శుద్ధసావేరి	29	నరిమపథస	ననిధపమగరిస
153	శుద్ధఖంగాళ	22	నరిమపథస	నధపమరిస
154	శుభపంతువరాళి	45	నరిగమపథనిస	ననిధపమగరిస
155	శోకవరాళి	9	నగమనిధ	పమగరిస
156	శ్యామకల్యాణి	65	నరిగమపనిస	ననిపథపమగరిస
157	శ్యామ	28	నరిమపథస	నధపమగరిస
158	క్రీరంజని	22	నరిగమధనిస	ననిధమగరిస
159	శ్రీరాగము	22	నరిమపనిస	ననిపథనిపమరిగారిస
160	షణ్ముఖప్రియ	56	నరిగమపథనిస	ననిధపమగరిస

161	సరసాంగి	27	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
162	సరస్వతీమనోహరి	28	సరిగమధస	సధనిపమగరిస
163	సారంగ	65	సరిగమపథనిస	సనిధపమరిగమరిస
164	సావేరి	15	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
165	సూర్య	28	సరిమపనిస	సనిధమగపమరీస
166	సారాస్వ	15	సరిగమపథనిస	సనిధాపమగరిస
167	సారమతి	20	సరిగమపథనిస	సనిధమగస
168	నింధుశుందారి	29	సరిగమపస	సనిధపగమధపమరిస
169	నింధురామక్రియ	15	సగమపథనిస	సనిపథపమగస
170	సుప్తాపిణి	28	సరిసమపనిధస	సధనిపమరిమస
171	సరస్వతి	64	సరిమపథస	సనిధపమరిస
172	సాళగభైరవి	22	సరిమపథస	సనిధపమగరిస
173	సిద్ధసేన	22	సగరిగమపథస	సనిధమపమరిగరిస
174	సుప్తాపిణి	28	సరిసమపనిధస	సధనిపమరిమస
175	నింధు	29	సరిగరిమపస	సనిధపనిధపమగరిస
176	నింధుకన్యక	28	సమగమరిగమపథపస	సనిధపమగరిస
177	నింధురామక్రియ	15	సగమపథనిస	సనిపథపమగస
178	నింధుభైరవి	10	మపథనిదసరిగమ	గరిసనిధపమగమ
179	నింహవాపి	27	సగమపథనిస	సనిధపమగరీస
180	నైంధవి	22	నిధనిసరిగమపథనీ	ధపమగరిసనీధనిస

181	స్వరావళి	28	సమగమపనిధనిస	సనిపథమగరిస
182	హామీరుకల్యాణి	65	సపమపథనిస	సనిధపగమగరిస
183	హంసేని	22	సరిగామపనిధనిస	సనిధపమాగరిస
184	హనుమత్తోడి	8	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
185	హరికాంభోజి	28	సరిగమపథనిస	సనిధపమగరిస
186	హెజ్జిజి	13	సరిగమపథస	సనిపథమగరిస
187	హంసద్వని	29	సరిగపనిస	సనిపథగరిస
188	హంసనాదము	60	సరిమపథనిస	సనిధనిపమరిస
189	హిందోళము	20	సమగమధనిస	సనిధమగస
190	హిందోళపసంత	22	సగమపథనిధస	సనిధమగరిగస
191	హిందూస్థానికాపి	22	సరిమపనిస	సనిధనిపమగరిస
192	హిందోళసారంగ	32	సరిగమపథసనిస	సనిధపనిధమగమరిస
193	అర్చదేశిక	15	సరిగమపథసనిస	సనిధపనిధమగమరిస
194	అభీరు	47	పథనిసమగమ	సథపమగరిస
195	ఈశగోళ	7	సమగమపథనిస	పమగసనిధనిస
196	ఈశగిరి	69	సరిగమపథని	సథపథమగరిస
197	యమకారాగము	65	సరిగపమపథస	థపమగరిసనిస
198	కన్నడబంగాళ	15	సరిమగమపథస	సథపమపగరిస
199	కర్నాటకకాపి	22	సరిగామపథనిస	సథపమగరిస
200	కదన కుతూహలము	28	సరిమాధనిగపస	సనిధపమగమరిస

ప్రాథమిక పారిభాషిక ప్రయోగములు

1. నాదము అనగా : వాద్యముయొక్క సునిశిత శబ్దము, మరియు అత్మ, మనస్సు, అగ్ని వాయువు, అను నీ నాల్గింటివలన నాదము బుట్టెను.

2. స్వరము అనగా : సంగీతాక్షరము. మరియు శృతులు విడివిడిగాను, వ్యక్తముగాను, వలుకవు కనుక వ్యక్తముగా వినదగినదియును, యింపుగలది యుగా నుండునటుల పూర్వులు శృతులను పంచి, రంజనముగల అక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి పలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనబడును. ఇట్టివి సప్త స్వరములు. స - రి - గ - మ - ప - ధ - ని.

3. స్వరస్థానము అనగా : స్వరముయొక్క ఉనికి; లేక ఉత్పత్తిస్థానము. మరియు వ్రేళ్లు వేయుటకు అనువగు తంత్రులు గల జంత్రములలో, స్వరము తంత్రమీద రేఖాగణిత మందలి కేంద్ర బిందువును తెలియజేయును. ఇదియే వ్రేలువేసినప్పుడు కావలసిన ప్రత్యేక స్వరమును ధ్వనింపజేయును. స్వరస్థానము గూడ చిన్ని చిన్ని అవకాశములతో గూడి, కొంత సంఖ్యాపరిమితములైన శృతులు గలిగిన ప్రదేశము. ఇది రాగనిర్మాణమునకు, రాగాలాపనకు ప్రాతిపదికగా సంగీత రింపబడినది. స్థాయికి 12 స్వరస్థానము లుండును. 22 శృతులును 12 స్వర స్థానములలో విభక్తములై యుండును.

4. శృతి అనగా : అధార షడ్జము. మరియు స్వరారంభ కావయవ ధ్వని విశేషము శృతి యనబడును.

5. అరోహణము అనగా : స్వరములను క్రమముగా పెచ్చుచు బోవునది అరోహణ మనబడును. స రి గ మ ప ధ ని శ.

6. అవరోహణము అనగా : స్వరములు పైనుండి క్రిందికి దిగినట్లుండుటను అవరోహణ మందురు. శ ని ధ వ మ గ రి స.

7. స్థాయి అనగా : షడ్జమము మొదలు పై షడ్జమము నందుట స్థాయి యనబడును.

8. అవర్తము అనగా : తాళముయొక్క సంపూర్తికి అవృత్తమని పేరు.

9. గ్రహము (లేక) ఎడుప్పు అనగా : రాగము నారంభించు నపు డేమి మధ్య మధ్య సంగతి నారంభించు నపుడేమి ఆ స్వరములోనే యారంభించునది గ్రహస్వర (లేక) ఎడుప్పు అనబడును.

10. అతీత మనగా : గీతము నడచిన ఏమ్మట తాళము నడుచునది అతీత మనబడును.

11. అనాగత మనగా : తాళము నడచిన ఏమ్మబ గి తము నడచునది అనాగత మనబడును.

12. సమ అనగా : ఒక పాటలోని వల్లవిని గాని యే యితర భాగమును గాని తాళమునందు మొదటి దెబ్బమీద ప్రారంభించునది.

13. ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు అనగా : ప్రథమ కాలములో ఒక్కొక్క లయప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చొప్పున ప్రదర్శింపబడునో, ద్వితీయ కాలమునకు అదే లయప్రమాణ కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. మరియు రెండవ కాలములో నొక్కొక్క లయ ప్రమాణ కాలమునకు ఎన్ని అక్షరములు చొప్పున ప్రదర్శింపబడునో తృతీయ కాలములో నదే లయ ప్రమాణకాలమునకు మరల రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడును. (ఈ రీతిగా కాలములు హెచ్చినకొలది క్రింది కాలమునకు రెట్టింపు అక్షరములు ప్రదర్శింపబడు చుండును.)

14. సంగతి యనగా : సంగీత రచనయొక్క భాగములందుగాని వదజాలము నందుగాని, రంజకము కొరకు రాగ తాళము లనుసరించి భావ సంపత్తితో పాడబడు హెచ్చుతగ్గుల మార్పు గలది.

15. అక్షరకాల మనగా : ఏదైన ఒక కాలమును, దాని జాతి, ననుసరించి మాతలను, వేళను విసర్జితములను, వానివాని క్రమములో ప్రదర్శించుటకు అక్షరకాలములో తాళమును ప్రదర్శించుట అని చెప్పబడును. మరియు తాళము ప్రదర్శించునపుడు వానిలో నెన్ని ప్రత్యేకమయిన నడకలు ఉండునో, ఆ నడకల మొత్తమునకు అక్షరకాలమని పేరు.

16. అన్యస్వర మనగా : మేళకర్త రాగమునకు యేర్పర్చిన స్వరమును విడిచి యితర రాగస్వరము ఆ రాగములో యుపయోగించుట (ఉదాహరణము) కాంభోజిరాగము :- స ని ప ధ స అను ప్రయోగములో దానికి గల కైశికి నిషాదమును, కాకలి నిషాదముగా నుపయోగించుట.

17. పూర్వాంగ, పుత్రరాంగములు అనగా : స రి గ మ పూర్వాంగము. ప ధ ని - ఉత్తరాంగము.

18. ధాతు, మాతు అనగా : స్వరము, సాహిత్యము లనబడును.

19. స్వరము అనగా : శృతులు విడివిడిగాను వ్యక్తముగాను పలుకపు గమక వ్యక్తముగ వినదగినదియును యింపుగలదియునుగా నుండునటుల పూర్వుల శృతులను పంచి, రంజనము గల యక్షరములతో నీ శృతులను జేర్చి పలికింపబడి యుండుటయే స్వరమనబడును. ఇట్టివి సప్తస్వరములు.

20. రాగమనగా నేమి : స్వరవర్ణములచే అలంకరింపబడినదై జనుల చిత్తమునకు రంజకమైన ధ్వనివిశేషము రాగ మనబడును.

21. రాగాంగ మనగా : సంపూర్ణములైన మేళకర్త రాగము (దీవిక జనకరాగ మని పేరు.)

22. జన్యరాగము అనగా నేమి : మేళకర్తల వలన బుట్టిన ఔడవ పాడ వాది రాగములకు జన్యరాగము అని పేరు.

23. వర్ణరాగ మనగా నేమి : ఆరోహణములో గాని, అవరోహణములోగాని, లేక రెంటిలో గాని, 1,2,3 స్వరములు వర్ణింపబడిన రాగము వర్ణరాగమని పేరు.

24. ఔడవ, పాడవ, సంపూర్ణములు అనగా : ఔడవము 5 స్వరము లున్నా, పాడవము 6 స్వరములున్నా, సంపూర్ణము 7 స్వరములును గలిగి యుండును.

25. వక్రరాగ మనగా : ఆరోహణమో, అవరోహణమో లేక రెండు వక్ర ముగా (వంకర టింకర) నుండు రాగము.

26. ఉపాంగరాగ మనగా : మేళకర్త రాగస్వరములనే కలిగియుండు జన్యరాగము.

27. భాషాంగరాగము అనగా : అన్యస్వరమును కలిగిన జన్యరాగము ఉదాహరణము - భైరవి, కాంభోజి.

28. తాళము అనగా : సంగీత కాలమును తెలిసికొనుటకు నుపయో గించు కొలత.

29. అనుధృతము అనగా : ఒక ఘాతము వినరు రెండక్షరముల విలువ గలది.

30. ధృతము అనగా : షడంగములలో నొకటి, క్రియావిధానము. ఒక ఘాతము, వినరు విలువ రెండక్షర కాలములు.

31. ఏడు ప్రధాన తాళములు పేర్లు : 1. ధృవతాళము 2. మత్స్య తాళము 3. రూపక తాళము 4. ఝంపెతాళము 5. త్రిపుటతాళము 6. అటతాళము 7. ఏకతాళము.

32. తాళమునకు గల జాతులు ఐదింటికి పేర్లు : చతురశ్రజాతి 4 అక్షర ములు, త్రిశ్రజాతి 3 అక్షరములు, మిశ్రమజాతి 7 అక్షరములు, ఖండజాతి 5 అక్షరములు, సంక్లిష్టజాతి 9 అక్షరములు.

33. ఘాత అనగా : చేతితో కొట్టెడు దెబ్బకు పేరు.

34. అయ అనగా : తాళదశ ప్రాణములలో నొకటి - సంగీత వదక.

35. లఘువు అనగా : షడంగములలో నొకటి ఒక దెబ్బ వ్రేళ్ల నెంచుట.

36. సంచారిగీతము అనగా : సాధారణ లేక సంచారి గీతము అనగా క్రియకు అక్షరకాలముగ నడచుచు ఇందు గల సాహిత్యము దైవస్తోత్రముగాను అకార, ఇకార, ఉకారములతో గూడియున్నదియును, గీతములయొక్క మాతువులు సంస్కృత భావమైన ప్రాకృత భాషాపదములును అభోగ ఖండ మాతువులలో అర్థములేని అఅ, ఇయ్య, తీయ్య, అంవో, ఇయ్య, అరే, యను శబ్దములను వుండవలెను. రచన కర్తలు :- పురంధరదాసు, వైదాల గురుమూర్తి శాస్త్రుర్లు మొదలగువారు.

37. లక్షణ గీతము అనగా : ఇందు గల సాహిత్యము ఆ లక్షణ గీతము యొక్క రాగలక్షణమును అనగా ఆ రాగముయొక్క గ్రహ, వర్ణ, పక్ర, వ్యాస, అంశ స్వరములును, ఔడవ, పాడవ, సంపూర్ణ, స్వభావమున్నూ, అది జన్యరాగ లక్షణగీత మైనచో, దాని జనక రాగమును, భాషాంగ రాగలక్షణ గీత మైనచో దాని అన్యస్వరము, మొదలగు వివరములను కలిగియుండును.

రచనకర్తలు :- వెంకటమణి, గురుమూర్తిశాస్త్రి మొదలగువారు.

38. జతిస్వరము లేక, స్వరవల్లవి అనగా : వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములు కలిగియుండును. సాహిత్య ముండదు.

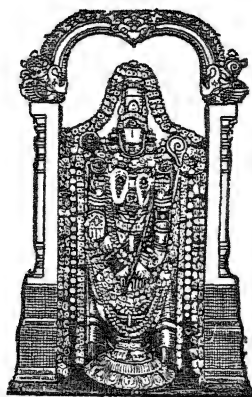
39. స్వరజతి అనగా : మధ్యమ కాలముగా శృంగార రసమైన మాతువులును, వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములును, అనువల్లవికి చివర ముక్తాయస్వర రూపమైన ధాతువును, అందు నగము పాటయును నగము స్వరమును చివర తధింగిణితో అను పాఠమును జేర్చి వల్లవిని ఎత్తుకొను నట్లుండవలెను.

40. తానవర్ణము అనగా : తానగతితో గూడుకొని వల్లవి, అనువల్లవి, ఉపవల్లవి, ముక్తాయస్వరము, చరణము, స్వరములు గల్గి ప్రారంభించిన స్వరములోనే పచ్చి నిల్చునట్టి క్రియాస్థాయి. ఇందు సాహిత్యములో గల అక్షరములకు మధ్య అకార ఇకారాలు విశేషములుగా యిమిడియుండును. రచనకర్తలు పట్నం సుబ్రహ్మణ్యయ్యర్ మొదలగువారు.

41. కృతి అనగా : భగవత్ సంబంధమైన స్తుతిగల్గి, వల్లవి, అనువల్లవి, చరణములు గల్గి యుండును. కృతిలోని సంగీతము, సంగతులతోను, గమకముతోను, నిమిడియుండును. రచనకర్తలు శ్రీ త్యాగరాజు మొదలగువారు.

42. కీర్తన, అనగా : భక్తిరచన. వల్లవి, అనువల్లవి, కొన్ని చరణములుండును. భక్తిని వ్యాపింపజేయుటకై; రచించిన రచన, సాహిత్య భావమునకే ప్రాధాన్యము. యితర వివరములు 41 వ వెంబరుగల కృతి లక్షణములో చూడుము. రచనకర్తలు : పురంధరదాసు, భద్రాచల రామదాసు, మొదలగువారు.

NOT TO BE ISSUED

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాతం

(ఆంధ్ర టీకా తాత్పర్యసహితము)

టీకా తాత్పర్యములు వ్రాసినది.

పం॥ బాలకృష్ణమూర్తి, ఎం. ఎ.,

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం

శ్రీ హేమలంబ — ఆశ్వయుజము]

1957

తిరుమల - తిరుపతి దేవస్థానముల వారిచే
సర్వస్వామ్యములు

~~~~~  
నాల్గవ ముద్రణము  
~~~~~

ముద్రణము
తి. తి. దే. ముద్రణాలయము
తిరుపతి.

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాత స్తవమహిమ

వేంకటేశసుప్రభాత స్తవమనుపేర బరగు నీ చిన్ని పొత్తము నంధు సుప్రభాతము, స్తోత్రము, ప్రపత్తి, మంగళము అను నాయిగు భాగములున్నవి. సుప్రభాతమునందు అర్చావతారమగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారిని నిద్రనుండి మేల్కొల్పి పు స్తోత్రరూప శ్లోకములు గలవు. ప్రాతఃకాలమున బ్రహ్మాది సమస్త దేవతలు నీ పరమపురుషుని యారాధనకై ద్వారమునందు పడిగాపులై వేచియున్నారని హెచ్చరించుచు, శ్రీవారి దివ్యవైభవము చాల ప్రకంసనీయముగ గొనియాడ బడుచున్నది. వేకువన లేచి దీనిని పఠించు భక్తులకు బుద్ధి ప్రసన్నతయు, పరమార్థజ్ఞానమును గలుగునని ఫలశ్రుతిగ జెప్పబడినది.

స్తోత్రమునందు మేలుకొలుపులచే మేలుకొన్న స్వామివారి యనంతకల్యాణ గుణములప్రకంస చేయబడుచున్నది. చరాచర మహిమలగు దివ్యలీలలు స్తుతింపబడుచున్నవి. కించిద్జ్ఞాడగు జీవుడు సర్వజ్ఞుడు సర్వశక్తి సమన్వితుడునగు దేవుని ప్రసన్నుని జేసికొనుటకు దేవుని కల్యాణగుణముల గొనియాడుచున్నాడు. మఱియు నీ సాంసారికబాధల దొలగించుకొను యత్నమునకై స్వామిని సాయముచేయ వేడుకొనుచున్నాడు. దేవునకును జీవునకును గల పర్వత పరుమాణు భావమున స్వామిని కొనియాడి తన్నుద్ధరింప వ్రార్థించుచున్నాడు. భగవన్మాయచే జీవు డీ జన్మమున జేయు నపరాధ సహస్రములకు తానే రోసి ఈ మాయాప్రపంచమున

సుఖము లవలెనమైనను గానక దిక్కులేక తహతహపడుచు భగవంతుని దనపై నపారకరుణా వీక్షణముల బ్రసరింపజేసి కాపాడుచుని వేడుకొనుటయే స్తుత్యర్థము.

ఈ స్తోత్రము పఠించువారికి భక్తివీజము లంకురించును. వారివారి యంతస్తుకొద్ది వారు భగవదనుగ్రహమునకు బాత్రులగుదురు. భక్త్యుద్దేశమున నీ యుత్తమస్తోత్రమును పఠించువారికి తన్మయత గలుగుననుటలో సంశయ మిసుమంతయు లేదు. వారి వారిచిత్తపరిపాకము ననుసరించి, వారు వారు కీర్తించు భగవన్నామములందరి భక్తిప్రశేషము ననుసరించియే భగవంతుడు భక్తులకు గోచరించుచుండును.

ప్రపత్తియందు జీవుడు స్వామిమహిమల బేర్కొని యనన్యచింతనుడై ఈ దేవునికి శరణాగతుడగుచు దీనాతిదీనముగ వేడుకొనుచున్నాడు. శరణాగతరక్షణ బిరుదాంచితుడగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తన్నాశ్రయించినవారికి గలలలోను. అనుభవములలోను, గోచరించుచు భక్తుల కోర్కెల నొనగూడు నిజమహిమముల దెలియజేయుచుండుట భారతీయులకెల్లరకు దెలిసినవిషయమే. ఈ ప్రపత్తియందు జీవుడు పరిపూర్తిగా దేవునికి స్వాత్మార్పణము గావించి కింకరుడై నిజభారము దేవునిపై వైచి నిశ్చింతుడగుచున్నాడు. ఇదియే పరమభాగవత లక్షణము. ప్రహ్లాద నారద పరాశర పుండరీక వ్యాసాంబరీష శుక శౌనక భీష్మ దాల్భ్యదులు పరమభాగవతులు భగవంతునికి శరణాగతులై యనన్యచింతనచే భగవత్పరాయణులై తరించిరి.

ఇక మంగళము, శరణాగతినొందిన జీవుడు దేవుని జేరి
 యాదివ్యసన్నిధి నానంద మనుభవించుచున్నాడు. 'హరిదేవ
 జగజ్జగదేవ హరిః' యని శ్రీస్వామి నిశ్చరూపుడును మంగళ
 స్వరూపుడును కావున నాతనిమంగళమే జగన్మంగళమని మంగళా
 శాసనము జేయుచున్నాడు. నిత్యకల్యాణము పచ్చకోరణముగ
 నతివైభవమున నలరారు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి కరుణాపీక్షణ
 ప్రసారమే లోకకల్యాణము. కలియుగదైవమగు శ్రీ వేంకటేశ్వ
 రుడు మనల నందర సన్మార్గవర్తనుల చేసి రక్షించుగాక. సమస్త
 లోకములకు గల్యాణ మొనగూర్చుగాక.

కం॥ మంగళదేవత నలమే

లృంగమ నెదఁ దాల్చి సర్వమంగళముల వీ

లం గూర్చు వేంకటేశుఁడు

మంగళ మొనరించుఁగాక మన కందఱకు॥

శ్లో॥ మంగళం వేంకటేశాయ వాంఛితార్థప్రదాయినే ।

వేంకటాద్రి నివాసాయ విశ్వరూపాయ మంగళమ్ ॥

పం॥ బాలకృష్ణమూర్తి

శ్రీ వేంకటేశ సుప్రభాతమ్

శ్లో॥ కొసల్యాసుప్రజా రామ
పూర్వా సంధ్యా ప్రవర్తతే ।
ఉత్తిష్ట నరశార్దూల
కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్ ॥

౧

టీక :— కొసల్యా సుప్రజాః, రామ : = కొసల్యాదేవియొక్క
సత్సంతానమైన ఓ శ్రీరామా : ; పూర్వా సంధ్యా = తూర్పుదిక్కున
సంజవేళ ; ప్రవర్తతే = సంభవించుచున్నది. అనగా తూర్పు
తెలి తెలవారుచున్నదని భావము ; నరశార్దూల = ఓ పురుషోత్తమా ;
ఉత్తిష్ట = లేము (మేల్కొనుము) ; దైవం = దేవసంబంధమైన ;
ఆహ్నికం = పగటివేళ చేయదగిన పూజాది కార్యకలాపము ;
కర్తవ్యం = చేయవలయును.

తా॥ కొసల్యాదేవి సత్సంతానమైన ఓ శ్రీరామా : తూర్పు తెల్లవారు
చున్నది. దేవపూజాది దినకృత్యములు నెరవేర్చవలయును. ఓ పురు
షోత్తమా : నిద్ర మేల్కొనుము.

శ్లో॥ ఉత్తిష్టోత్తిష్ట గోవింద
ఉత్తిష్ట గరుడధ్వజ ।
ఉత్తిష్ట కమలాకాంత
త్రైలోక్యం మంగళం కురు ॥

౨

టీక:— గోవింద = ఓ గోవిందా ; ఉత్తిష్ట, ఉత్తిష్ట = లే
 లేమ్ము (నిద్రనుండి లేమ్ము) ; గరుడధ్వజ = గరుడపక్షి పెక్కము
 గాగల యో స్వామి ; ఉత్తిష్ట = లేమ్ము ; కమలాకాంత = లక్ష్మీ
 దేవికి భర్తయైన ఓ విష్ణుమూర్తి ; ఉత్తిష్ట = లేమ్ము ; త్రైలోక్యం =
 మూడులోకములకు ; మంగళం = శుభము ; కురు = చేయుము.

తా॥ ఓ గోవిందా ! నిద్రనుండి మేల్కొనుము. ఓ గరుడధ్వజ !
 వేగ లేమ్ము. ఓ కమలావతీ ! వేగ మేల్కొని ముల్లోకములకు శుభ
 మొనగూర్చుము.

శ్లో॥ మాతః సమస్తజగతాం మధుకైటభారేః

వక్షోవిహారిణీ మనోహరదివ్యమూర్తే ।

శ్రీస్వామిని శ్రితజనప్రియదానశీలే

శ్రీ వేంకటేశదయితే తవ సుప్రభాతమ్ ॥

3

టీక:— సమస్తజగతాం = సమస్తజగములకును ;
 మాతః = తల్లివియు ; మధుకైటభారేః = మధువు, కైటభుడను
 రక్కసులకు శత్రువైన విష్ణుమూర్తియొక్క ; వక్షోవిహారిణీ =
 వక్షస్థలమున విహరించుదానవును ; మనోహరదివ్యమూర్తే ! =
 మనోహరమును, దివ్యము నగు నాకృతిగలదానవును ; శ్రీ
 స్వామిని = పూజ్యురాలగు యజమానురాలవును ; శ్రితజనప్రియ
 దానశీలే = ఆశ్రయించిన జనుల ప్రియములను అనగా వారి కోరికల
 నిచ్చు స్వభావము గలదానవును అగు ; శ్రీ వేంకటేశదయితే = శ్రీ
 వేంకటేశ్వరుని ప్రియురాలవైన యో లక్ష్మీదేవీ ! ; తవ = నీకు ;
 సుప్రభాతమ్ = సుప్రభాతము, శుభోదయము (అగుగాక).

తా॥ ఎల్లలోకముల గన్నతల్లివి. సదా విష్ణువక్షస్థలమున నుండు¹ దానవు. మనోహరమగు సుందరాకారము గలదానవు. ఆశ్రయించిన వారికి కోరిన కోర్కెల నొసగుదానవును అగు ఓ ఈశ్వరీ : శ్రీ వేంకటేశ దయతా : లక్ష్మీదేవీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ తవ సుప్రభాతమరవిందలోచనే

భవతు ప్రసన్నముఖచంద్రమండలే ।

విధిశంకరేంద్ర వనితాభిరర్చితే

వృషశైలనాథదయితే దయానిధే ॥

౪

టీక :— అరవిందలోచనే = తామరలవంటి కన్నులుగల దానా : ; ప్రసన్న ముఖచంద్రమండలే = చంద్రబింబముతో సమాన మైన ప్రసన్నముఖము గలదానా : ; విధి, శంక, రేంద్ర వనితాభిః = బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, దేవేంద్రుడు, వీరల భార్యలగు వాణి, గిరిజ, పులోమజలచేత, అర్చితే = పూజింపబడుదానా : ; దయానిధే = దయకు పెన్నిధియైనదానా : వృషశైలనాథ దయితే = వృషభాచల నాథుడగు శ్రీ వేంకటేశుని ప్రియురాలవగు ఓ లక్ష్మీదేవీ : ; తవ = నీకు, సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ దేవీ : నీవు తామరపువ్వులవంటి కన్నులు గలదానవు. చంద్ర బింబమువలె ప్రసన్నమగు నెమ్మోము గలదానవు, బ్రహ్మ, మహేశ్వర, దేవేంద్రుల భార్యలగు సరస్వతీ, పార్వతీ, శచీదేవులచే నిత్యము పూజింప బడుదానవు. దయానిధివి. వృషభాచలపతి యగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు ప్రియురాలవు. ఓ తల్లీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ అత్ర్యాదిసప్తఋషయస్సముపాస్య సంధ్యా

మాకాశసింధుకమలాని మనోహరాణి ।

ఆదాయ పాదయుగ మర్చయితుం ప్రపన్నాః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౫

టీక :— అత్ర్యాది సప్తఋషయః = అత్రిమహాముని మొదలగు సప్తఋషులు, సంధ్యాం = ప్రాతస్సంధ్యావందనమును. ఉపాస్య = ఉపాసనగావించి అనగా సంధ్యవార్చి; మనోహరాణి = మనోజ్ఞములైన; ఆకాశ సింధు కమలాని = ఆకాశగంగ యందలి పద్మములను; ఆదాయ = గ్రహించి; పాదయుగం = (మీ) రెండు పాదములను, అర్చయితుం = పూజించుటకు, ప్రపన్నాః = భక్తిచే శరణాగతులై వచ్చి వేచియున్నారు. శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాద్రి శిఖరమందున్న యో విష్ణుమూర్తి; తవ = నీకు; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ అత్రి మొదలగు సప్తరుషుల వేకువనే సంధ్యావందనము సల్పి. ఆకాశగంగయందలి మేటి తామరలను గొని నీ పాదయుగమును పూజింప వచ్చియున్నారు. ఓ శేషాచలపతి! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ పంచాననాబ్జభవ షణ్ముఖవాసవాద్యాః

త్రైవిక్రమాదిచరితం విబుధాః స్తువంతి ।

భాషాపతిః పఠతి వాసరశుద్ధిమారాత్

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౬

టీక :— పంచానన, అబ్జభవ, షణ్ముఖ, వాసవాద్యాః = మహేశ్వరుడు, బ్రహ్మ, కుమారస్వామి, మహేంద్రుడు మొదలగు

బాదై న ; విబుధాః = దేవతలు; త్రైవిక్రమాదిచరితం=(మీ) త్రివిక్ర
మావతారాది సంబంధమగు చరితమును ; స్తువంతి = స్తోత్రముచేయు
చున్నారు ; భాషాపతిః=బృహస్పతి ; వాసరశుద్ధిమ్=తిథివార నక్షత్ర
యోగకరతాది దినశుద్ధిని, ఆరాత్ = సమీపముననే ; పఠతి =
చదువుచున్నాడు ; శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ వేంకటాచలపతీ ; తవ =
నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, కుమారస్వామి, దేవేంద్రుడు
మొదలగు దేవతలు నీ త్రివిక్రమావతారము మొదలగు దివ్య చరితములను
స్తోత్రము చేయుచున్నారు. బృహస్పతి చేరువలో దినశుద్ధి (పంచాంగము)
చదువుచున్నాడు. ఓ శేషాచలపతీ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఈషత్రప్తపుల్ల సరసీరుహనారికేళ

పూగద్రుమాదిసుమనోహర పాళికానామ్ ।

ఆవాతి మందమనిలః సహ దివ్యగంధైః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౭

టీక :— ఈషత్రప్తపుల్ల, సరసీరుహ, నారికేళ, పూగద్రు
మాది, సుమనోహర, పాళికానాం = కొంచెముగా వికసించిన
తామరలయొక్కయు, కొబ్బరి, పోక మొదలగు చెట్లయొక్క
మిక్కిలి మనోహరములైన మోపులయొక్కయు, దివ్యగంధైః
సహ = దివ్యమైన పరిమళములతోగూడి, అనిలః = గాలి. మం
దం = మెల్లగా ; ఆవాతి = వీచుచున్నది, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ
శేషాచలపతీ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక.)

తా॥ కొద్దిగా విచ్చిన తామరపూవుల యొక్కయు, కొబ్బరి, పోక
మొదలగు చెట్ల మనోహరములగు మోపుల యొక్కయు, దివ్య పరిమళ

ములతో గూడి, గాలి మెల్లగా వీచుచున్నది. ఓ శేషాచలపతీ : నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఉన్మీల్య నేత్రయుగము త్తమపంజరస్థాః

పాత్రావళిష్ట కదళీఫలపాయసాని ।

భుక్త్వా సలీలమథ కేళిశుకాః పఠంతి

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౮

టీక :— ఉత్తమ పంజరస్థాః = శ్రేష్ఠములైన పంజరము
లందున్న ; కేళిశుకాః = క్రీడాకముంచబడిన చిరుకలు ; నేత్ర
యుగం = రెండు కన్నులను ; ఉన్మీల్య = బాగుగా తెరిచి ; పాత్రా
వళిష్ట కదళీఫల పాయసాని = పాత్రయందు ఆరగించగా మిగిలిన
యరటిపండ్లను, పాయసములను ; భుక్త్వా = భుజించి, సలీలం =
విలాసముగా ; పఠంతి = పాడుచున్నవి, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ
వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : మేలైన పంజరములందు పెంపుడు
చిరుకలు కన్నులతెరిచి గిన్నెలలో ఆరగించగా మిగిలిన యరటిపండ్లను,
పాయసమును తిని విలాసముగా పాడుచున్నవి, నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ తంత్రీప్రకర్షమభరన్వనయా విపంచ్యా

గాయత్యనంతచరితం తవ నారదోఽపి ।

భాషాసమగ్రమసకృత్కరచారరమ్యం

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౯

టీక:— నారదోఽపి = నారదమహామునికూడ, తంత్రీ ప్రకర్ష, మధుర. స్వనయా = రంత్రులయొక్క పట్టుచే మధుర మైన శబ్దముగల, విపంచ్యా = ఏడు తంతులు గల విపంచియును వీణావాద్యముచే, భాషాసమగ్రం = భాషామయ మైనట్టియు, లేదా భాషచే సమగ్రమైనటువంటియు, ఆనకృత్కర చారరమ్యం = మాటి మాటికిని చేయాడింపులచే మనోహరమును అగు : తవ = నీయొక్క, అనంత చరితం = తుదిలేని చరితమును, లేక, అనంత = తుది లేనివాడా : తవ = నీయొక్క ; చరితం = చరితమును అనికూడ చెప్పవగును, గాయతి = గానముచేయున్నాడు ; శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాచలాధిపతి : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా|| నారదమహాముని తంతులనీడ్చి పట్టుటచే మధురనాదము గల వీణతోకూడ భాషామయమైన నీ అనంతచరితమును పలుమారు రమ్యముగా చేయాడించుచు గానముచేయుచున్నాడు. ఓ శేషాచలపతి : నీకు సుప్రభాత మగుగాక!

శ్లో|| భృంగావళీ చ మకరందరసానువిద్ధ

ఝంకారగీతనినదైః సహ సేవనాయ ।

నిర్యాత్యుపాంత సరసీకమలోదరేభ్యః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౧౦

టీక:— భృంగావళీ చ = తుమ్మెదల గుంపు, మకరంద, రసానువిద్ధ, ఝంకారగీత నినదైః సహ = (మకరందమను) పూ దేనెను పానము చేయుటవలన గలిగిన ఝంకారమును గీతికా ర్థవలతో ; సేవనాయ = (మిమ్ము) సేవించుటకు ; సరసీ,

కమలోదరేభ్యః = తటాకములందలి తామరపూవుల మధ్యనుండి ;
నిర్యాతి = బయటికి వచ్చుచున్నది, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ శేషాద్రి
నాథా ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ తుమ్మెదపిండు మకరందరస పానముచే విజృంభించిన యుంకార
గీతముల ధ్వనులతో సమీప సరస్సులందలి తామరపూవులలోనుండి వెలు
వడి మిమ్ము నేవించుటకు వచ్చుచున్నది. ఓ శేషాచలవతీ ! నీకు సుప్ర
భాత మగుగాక.

శ్లో॥ యోషాగజేన వరదధ్ని విమథ్యమానే

ఘోషాలయేషు దధిమంథనతీవ్రఘోషాః ।

రోషాత్కలిం విదధతే కకుభశ్చ కుంభాః

శేషాద్రిశేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౧

టీక :— ఘోషాలయేషు = గొల్లయిండ్ల యందు, యోషా
గజేన = శ్రీ జనముచేత, వరదధ్ని = శ్రేష్ఠమైన పెరుగు, విమథ్య
మానే సతి = చిలుకబడిన దగుచుండగా, దధిమంథన, తీవ్ర,
ఘోషాః = పెరుగు చిలుకుటవలన కల్గిన తీవ్రమైన శబ్దముగల,
కకుభః = దిక్కులున్న ; కుంభాశ్చ = కడవలును, రోషాత్ =
కోపమువలన, కలిం = కలహమును, విదధతే = నల్పుచున్నవి
(వలెనే యున్నవి). శేషాద్రిశేఖరవిభో = శేషాద్రిపర్వతమందున్న
యోవిష్ణుమూర్తి : తవ = నీకు, సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ గొల్లయిండ్లలో గొల్లభామలు పెరుగు చిలుకుచున్నారు. ఆ
చిలికిన చప్పుడు ప్రతిధ్వనించుచు, పెరుగు కడవలును, దిక్కులును
తగవులాడుచున్నవా యనునట్లు ఘోషించుచున్నది. ఓ వేంకటాచలవతీ !
నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ పద్మేశమిత్రశతపత్రగతాశివర్గాః

హర్తుం శ్రియం కువలయస్య నిజాంగలక్ష్యైః ।

భేరినినాదమివ బిభ్రతి తీవ్రనాదం

శేషాద్రి శేఖరవిభో తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౨

టీక :— పద్మేశ. మిత్ర. శతపత్రగతాశివర్గాః = కమలనాథుడగు సూర్యునకు మిత్రములైన శతపత్రములను, తామరపూవులందున్న తుమ్మెదపిండులు ; నిజాంగలక్ష్యైః = తమ దేహకాంతిచేత, కువలయస్య = నల్లకలువయొక్క, శ్రియం = కాంతిని, హర్తుం = అపహరింపుటకై, భేరినినాదమివ = భేరినాదమును (చేయునవి) వలెనే, తీవ్రనాదం = పెద్ద స్వనిని, బిభ్రతి = వహించుచున్నవి, శేషాద్రిశేఖరవిభో = ఓ శేషాద్రిశేఖరమందలి విష్ణుమూర్తి ! రచ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ పద్మినీవల్లభుడగు సూర్యునికి మిత్రములైన తామరలయందును తుమ్మెదలు తమ దేహకాంతిచే కలువల నల్లని కాంతిని హరించుటకై భేరి వాయించువవి వలెనే తీవ్రనాదము చేయుచున్నవి. ఓ వేంకటాచలవతి : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమన్నభీష్టవరదాఖిలలోకబంధో

శ్రీ శ్రీనివాస జగదేకదయైకసింధో ।

శ్రీదేవతాగృహభుజాంతరదివ్యమూర్తే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౩

టీక :— శ్రీమత్ = లక్ష్మీయక్తుడా ; అభీష్టవరద ! = కోరిన వరముల నొసగువాడా ; అఖిలలోకబంధో ! = సమస్తలోక

ములకు బంధువైనవాడా ; శ్రీ శ్రీనివాస ! = పూజ్యురాలైన లక్ష్మీ
దేవికి నివాసస్థలమైనవాడా ; జగదేక దయైక సింహా = జగమునం
దంతటను (జగత్తుకంతటికిని) అద్వితీయుడవైన (ఒక్కడవేయైన)
దయాసముద్రుడా ; శ్రీ దేవతాగృహ భుజాంతర దివ్యమూర్తే : =
లక్ష్మీదేవికి నివాసమైన భుజాంతరము (వక్షము) చేత మనోహర
మైన యాకృతి గలవాడా ; శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ సంపద్యుక్త
వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ శ్రీమంతుడవగు నో వేంకటాచలపతీ ! కోరిన వరములనెల్ల
నొసగువాడవు. సకలలోక బాంధవుడవు. పూజ్యురాలగు లక్ష్మీదేవికి
నివాసానమైనవాడవు. జగత్తులో నీవే దయానిధివి. లక్ష్మీదేవికి నివాస
మగు పెన్నురముచే మనోహరమగు మూర్తిగలవాడవు. స్వామీ ! నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ స్వామిపుష్కరిణికౌఽఽప్లవ నిర్మలాంగాః

శ్రేయోఽర్థినో హరవిరించిననందనాద్యాః ।

ద్వారే వసంతి వరవేత్రహతోత్తమాంగాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౪

టీక : — శ్రీ స్వామిపుష్కరిణికౌఽఽప్లవ, నిర్మలాంగాః =
శ్రీ స్వామిపుష్కరిణియందు మునుగుటచే, నిర్మలమైన దేహము
గలవారై ; శ్రేయోఽర్థినః = శ్రేయస్సు కోరువారగుచు ; హర,
విరించి, సనందనాద్యాః = ఈశ, బ్రహ్మ, సనందనాదులు ; వర
వేత్రహతోత్తమాంగాః = (ద్వారపాలకులచే) శ్రేష్ఠములైన పేము
బెత్తములచే గొట్టబడిన శిరములు గలవారగుచు ; ద్వారే = ద్వారము

నందు ; వసంతి = వేచియున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతీ ! = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక)

తా॥ బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు, సనందనమహర్షి మొదలగు వారందరును, శ్రేయస్సుకొరకు శ్రీ స్వామిపుష్కరిణియందు మునిగి నిర్మల దేహులైవచ్చి తలలపై బెత్తపుదెబ్బలను తినుచు, వాకిట వేచియున్నారు. ఓవేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ శేషశైల గరుడాచల వేంకటాద్రి
నారాయణాద్రి వృషభాద్రి వృషాద్రిముఖ్యామ్ ।
ఆఖ్యాం త్వదీయవసతే రనిశం వదంతి
శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౫

టీక :— త్వదీయవసతే = నీ నివాసమునకు ; శ్రీ శేషశైల, గరుడాచల, వేంకటాద్రి, నారాయణాద్రి, వృషభాద్రి, వృషాద్రి ముఖ్యాం = శేషాచలమని, గరుడాచలమని, వేంకటాద్రి, లేక వేంకటాచలమని, నారాయణాద్రియని, వృషభాద్రియని, వృషాద్రియని, ముఖ్యాం = మొదలుగాగల ; ఆఖ్యాం = నామములను ; అనిశం = ఎల్లప్పుడును ; వదంతి = నుడువుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే = శ్రీ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : నీ నివాసమగు ఈ తిరుమల కొండను శేషాద్రి, గరుడాచలము, వేంకటగిరి, నారాయణగిరి, వృషభాచలము, వృషాద్రి మొదలగు నామములతో పేర్కొందురు. నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ సేవాపరాః శివసురేశకృతానుధర్మ

రక్షోఽంబునాథ పవమాన ధనాధినాథాః ।

బద్ధాంజలిప్రవిలసన్నిజశీర్షదేశాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౬

టీక:— శివ, సురేశ, కృతాను, ధర్మ, రక్షః, అంబునాథ, పవమాన, ధనాధినాథాః = ఈశ్వరుడు, దేవేంద్రుడు, అగ్ని, యమ ధర్మరాజు, నైఋతి, వరుణుడు, వాయువు, కుబేరుడు నగు నష్ట దిక్పాలురును ; బద్ధాంజలి. ప్రవిలసన్నిజశీర్షదేశాః = (నమస్కార మునకై) కూర్చుండిన కైమోడ్బులచే ప్రకాశించు శిరోభాగములు గలవారై అనగా నంజులల శిరమున దాల్చువారగుచు, సేవాపరాః = (మీకు) సేవజేయుటయం దాసక్తిగలవారై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఈశ్వరుడు, ఇంద్రుడు, అగ్ని, యముడు, నిర్ఋతి, వరుణుడు, వాయువు, కుబేరుడు నగు నెనిమిదిమంది దిక్పాలకులును నీ సేవకై శిరములందు కేల్మోడ్చి వేచియున్నారు. ఓ వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ధాటీషు తే విహగరాజ మృగాధిరాజ

నాగాధిరాజ గజరాజ హయాధిరాజాః ।

స్వస్వాధికారమహిమాదిక మర్థయంతే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౭

టీక :— తే = నీ యొక్క ; ధాటీషు = గమనములందు (వాహ్యములందు) ; విహగరాజ, మృగాధిరాజ, నాగాధిరాజ, గజరాజ, హయాధిరాజాః = (శ్రీ వై నతేయుడు మొదలగువారు), గరుడుడు, సింహము, ఆదిశేషుడు, ఐరావతము, ఉచ్చైఃశ్రవము అనునవి ; స్వస్వాధికార మహిమాదికం = వారి వారి యధికారము, మహిమ మొదలగువానిని ; అర్థయంతే = ప్రార్థించుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే ! = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : నీ వాహ్యములందు గరుడుడు, సింహము, ఆదిశేషుడు, గజేంద్రుడు, తురగేంద్రుడును, వారివారి యధికార మహిమాదికమును యాచించుచున్నారు. ఓ స్వామీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ సూర్యేందుభౌమబుధవాక్పతికావ్యసౌరి

స్వర్బానుకేతుదివిషత్పరిషత్ప్రధానాః ।

త్వద్దాసదాసచరమావధిదాసదాసాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౮

టీక :— సూర్యేందు, భౌమ, బుధ, వాక్పతి, కావ్య, సౌరి, స్వర్బాను, కేతు, దివిషత్పరిషత్ప్రధానాః = సూర్యుడు, చంద్రుడు, అంగారకుడు, బుధుడు, గురుడు, శుక్రుడు, శని, రాహువు, కేతువు. అను దేవసభలోని ప్రధానులు (నవగ్రహములు) ; త్వద్దాస, దాస, చరమావధి, దాసదాసాః = రమ దాసులకు, దాసులలో కడపటి మేరనున్న దాసులకు దాసులై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ స్వామీ : సూర్యుడు, చంద్రుడు, అంగారకుడు, బుధుడు, బృహస్పతి, శుక్రుడు, శని, రాహువు, కేతువు అను దేవసభా ప్రధానులగు నవగ్రహములును, మీ దాస దాసచరమావధి దాసానుదాసులై యున్నారు. ఓ వేంకటాచలపతి : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ త్వత్పాదధూళిభరితస్ఫురితోత్తమాంగః

స్వర్గావవర్గనిరపేక్షనిజాంతరంగః ॥

కల్పాగమాఽఽకలనయాఽఽకులతాం లభంతే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౧౯

టీక :— త్వత్పాద, ధూళి, భరిత, స్ఫురితోత్తమాంగః = మీ పాదరేణువులతో నిండి ప్రకాశించు శిరముచు గలవారు, (అనగా మీ పాదసేవకులు); స్వర్గావవర్గ నిరపేక్ష నిజాంతరంగః = స్వర్గము, మోక్షము, వీనియందు అపేక్షలేని మనసుగలవారై ; కల్పాగమాకలనయా = మతొక కల్పము వచ్చునను భావనచేత ; ఆకులతాం = వ్యాకులతను ; లభంతే = పొందుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతి : నీ పాదధూళిని శిరమున ధరింపగల్గిన వారు స్వర్గమోక్షములనుకూడ నొల్లక మతొక కల్పము వచ్చునను నూహచే వ్యాకులపడుచుందురు. ఈ శ్వేతవరాహకల్పము తర్వాత నీ కొండయందీ దేవునకింత మహిమ యుండదనియు, ఈ కల్పమునందే మిక్కిలి గొప్ప మహిమ కలదనియు పురాణములందు ప్రసిద్ధము. (ఒక కల్పము కొన్ని లక్షల సంవత్సరముల కాలము). ఓ వేంకటాచలపతి : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి నిరీక్షమాణాః

స్వర్గాపవర్గపదపీం పరమాం శ్రయంతః ।

మర్త్యా మనుష్యభువనే మతిమాశ్రయంతే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౦

టీక :— మర్త్యాః = మనుజులు ; పరమాం = ఉత్కృష్టమైన ; స్వర్గాపవర్గపదపీం = స్వర్గలోక మార్గమును, మోక్ష మార్గమును ; శ్రయంతః = పొందుచున్నవారగుచు ; త్వద్గోపురాగ్రశిఖరాణి = మీ దేవాలయ గోపురాగ్రశిఖరములను ; నిరీక్షమాణాః — చూచుచున్నవారై ; మనుష్యభువనే = మనుష్యలోకమునందు (నివసింప) ; మతిం = బుద్ధిని ; ఆశ్రయంతే = పొందుచున్నారు. శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ స్వర్గమోక్షములకు పోవువారుకూడ త్రోవలో మీ దేవాలయ గోపుర శిఖరములను జూచి యానందపారవశ్యమున స్వర్గమోక్షముల నొల్లక, ఈ మానవలోకముననే మిమ్ముల నేవించు భాగ్యము కలుగ గలదని ఇందే పుట్టి గోరుచుందురు. ఓ వేంకటాచలపతీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీభూమినాయక దయాదిగుణామృతాబ్ధే

దేవాధిదేవ జగదేక శరణ్యమూర్తే ।

శ్రీమన్నంతగరుడాదిభి రర్చితాంఘ్రే

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౧

టీక:— శ్రీ భూమినాయక = శ్రీ దేవికిని, భూదేవికిని నాయకుడవైనవాడా : దయాదిగుణామృతాబ్ధే = దయ మొదలైన సుగుణములకు సుధాసాగరమువంటివాడా : దేవాధిదేవ = దేవతల కెల్ల ప్రధాన దేవుడా : శ్రీమన్ = సంపద్యుక్తుడైనవాడా : అనంత గరుడాధిభిః = అనంతుడు (అదిశేషుడు), గరుడుడు, విష్వక్సేనుడు మొదలగు వారిచేత ; అర్చితాంఘ్రే = పూజింపబడిన పాదములు గలవాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ దేవదేవా ! వేంకటాచలపతీ : శ్రీభూదేవులకు నాయకుడవు. దయాది సుగుణములకు పాలనముద్రమువంటివాడవు. ఈ లోకమున కంతటికిని నీ వొక్కడవే శరణ్యుడవు. అనంతగరుడాదులచే బూజింపబడు పాదములు గలవాడవు. శ్రీమంతుడవు. ఓ స్వామీ ! నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ పద్మనాభ పురుషోత్తమ వాసుదేవ

వైకుంఠ మాధవ జనార్దన చక్రపాణే ।

శ్రీవత్సచిహ్న శరణాగతపారిజాత

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥

౨౨

టీక:— శ్రీ పద్మనాభ, పురుషోత్తమ, వాసుదేవ, వైకుంఠ, మాధవ, జనార్దన, చక్రపాణే = ఓ పద్మనాభ, పురుషోత్తమ, వాసుదేవ, వైకుంఠ, మాధవ, జనార్దన, చక్రపాణీ ; శ్రీవత్సచిహ్న = శ్రీవత్సమను పుట్టుమచ్చ గలవాడా ; శరణాగతపారిజాత = శరణుజొచ్చినవారికి పారిజాతమను కల్పవృక్షమువంటివాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వద్మనాథా : పురుషోత్తమా : వాసుదేవా : వైకుంఠా :
మాధవా : ఓ జనార్దనా : చక్రపాణీ : శ్రీ వత్సచిహ్నీ : శరణార్థులకు
పారిజాతమువంటివాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత
మగుగాక.

శ్లో॥ కందర్పదర్పహరసుందరదివ్యమూర్తే
కాంతాకుచాంబురుహకుట్మలలోలదృష్టే ।
కల్యాణనిర్మలగుణాకర దివ్యకీర్తే
శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౩

టీక :- కందర్ప, దర్ప, హర, సుందర, దివ్యమూర్తే =
మన్మథుని దర్పమును హరించు సుందరమైన దివ్యాకృతిగలవాడా !
అనగా (మన్మథునికంటె సుందరమగు నాకారము గలవాడా అని
భావము), కాంతాకుచాంబురుహ కుట్మలలోలదృష్టే = ప్రియురాలి
తామరమొగ్గలవంటి కుచములయందు ఆనక్తమైన దృష్టిగలవాడా !
కల్యాణ నిర్మల గుణాకర దివ్యకీర్తే = శుభకరమైన నిర్మల గుణము
లకు స్థానమగు దివ్యకీర్తిగలవాడా : శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ
వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము
(అగుగాక).

తా॥ మన్మథుని దర్ప మడంపజాలు సుందరమూర్తీ : తామరమొగ్గల
వంటి ప్రియురాలి స్తనములందు ప్రసరించు చూపులు గలవాడా : అనంత
కల్యాణ నిర్మలగుణములకు తానకమైనవాడా : దివ్యకీర్తి గలవాడా : ఓ
వేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ మీనాకృతే కమత కోల నృసింహ వర్జితా

స్వామిః పరశ్వధతపోధన రామచంద్ర ।

శేషాంశరామ యదునందన కల్కిరూప

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౪

టీక :— మీనాకృతే = మత్స్యాకారము ధరించిన యో
స్వామి : కమత = కూర్మమూర్తి : కోల = వరాహమూర్తి :
నృసింహ = నారసింహమూర్తి : వర్జితా = బ్రహ్మచారిరూపమున
నున్న త్రివిక్రమ స్వరూపా : స్వామిః = ఓ స్వామీ : పరశ్వధ
తపోధన = పరశువుగల తాపసీ : అనగా పరశురామా : రామచంద్ర =
శ్రీరామా : శేషాంశరామ = ఆదిశేషావతారమగు నో బలరామా :
యదునందన = శ్రీకృష్ణా : కల్కిరూప = ఓ కల్కివతారా : శ్రీ
వేంకటాచలపతే = (దశావతార స్వరూపుడవగు) ఓ వేంకటాచల
పతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ స్వామీ : నీవు మత్స్యము (చేప), కూర్మము (తాబేలు),
వరాహము (పంది), నరసింహము, వామనుడు, పరశురాముడు,
శ్రీరాముడు, బలరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు, కల్కి యను పది యవతార
ముల లోకోద్ధరణమునకై దాల్చినవాడవు. శ్రీ వేంకటాచలపతీ : నీకు
సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ ఏలాలవంగఘనసారసుగంధీర్థం

దివ్యం వియత్సరితి హేమఘటేఘ పూర్ణమ్ ।

ధృత్వాఽద్య వైదికశిఖామణయః ప్రహృష్టాః

తిష్ఠంతి వేంకటపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౫

టీక :— వైదికశిఖామణయః = వేదవిదులైన బ్రాహ్మణోక్తములు ; ఏలా, లవంగ, మనసార, సుగంధి = ఏలకులు, లవంగములు, పచ్చకర్పూరము, వీనిచేత పరిమళభరితమైన ; దివ్యం = మనోజ్ఞమైన ; తీర్థం = జలమును ; వియత్సరితి = ఆకాశగంగనుండి ; హేమమఘేషు = బంగారుకడవలతో ; పూర్ణం = నిండుగా ; ధృత్వా = ధరించి ; ప్రహృష్టాః = మిక్కిలి హర్షించుచున్నవారై ; అవ్య = ఇప్పుడు ; తిష్ఠంతి = వేచియున్నారు, వేంకటపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ : తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ వైదికోక్తములు ఏలకులు, లవంగములు, పచ్చకర్పూరము, వీనిచే సువాసితమైన దివ్యమైన యాకాశగంగనీటిని బంగారుకడవలనిండుగ మోచి మీ యారాధనకై సంతోషముతో వేచియున్నారు. ఓ వేంకటాచలపతీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ భాస్వానుదేతి వికచాని సరోరుహాణి

సంపూరయంతి నినదైః కకుభో విహంగాః ।

శ్రీవైష్ణవాస్తతమర్థితమంగళాస్తే

ధామాశ్రయంతి తవ వేంకట సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౬

టీక :— భాస్వాన్ = సూర్యభగవానుడు ; ఉదేతి = ఉదయించుచున్నాడు ; సరోరుహాణి = కమలములు ; వికచాని = వికసించినవి ; విహంగాః = పక్షులు ; నినదైః = శబ్దములచే ; కకుభః = దిక్కులను ; సంపూరయంతి = నింపుచున్నవి ; శ్రీ వైష్ణవాః = శ్రీ వైష్ణవులు ; సతతం = ఎల్లప్పుడును ; అర్థితమంగళాః = ప్రార్థించుచున్న కుభములు గలవారై ; తే = నీ యొక్క ; ధామ = దివ్యసన్నిధి ;

అశ్రయంతి = అశ్రయించుచున్నారు, వేంకట = ఓ వేంకటేశ్వర స్వామీ ; తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : సూర్యుడుదయించుచున్నాడు. తామరలు వికసించుచున్నవి. పక్షులు కలకల శబ్దములచే నల్లిక్కులు నింపుచున్నవి. శ్రీ వైష్ణవులు మంగళముల గోరుచు సన్నిధిలో వేచియున్నారు. స్వామీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక :

శ్లో॥ బ్రహ్మాదయస్సరవరా సమహర్షయస్తే
సంతస్సనందనముఖాస్త్యథ యోగివర్యాః ।

ధామాంతికే తవ హి మంగళవస్తుహస్తాః

శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౭

టీక :— తే = ప్రసిద్ధులైన ; బ్రహ్మాదయః = బ్రహ్మ మొదలైన ; సురవరాః = దేవోత్తములు ; సమహర్షయః = మహర్షులతో గూడినవారును ; అథ = మరియు ; సంతః = సత్పురుషులగు ; సనందనముఖాః = సనందనప్రముఖులగు ; యోగివర్యాః = యోగి వర్ములును ; తవ = నీ యొక్క ; ధామాంతికే = ఆలయ సమీపమున ; మంగళవస్తుహస్తాః = పూజార్థములగు శోభనవస్తువులు హస్తములందు గలవారై (యున్నారు). శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ; తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ వేంకటేశా : బ్రహ్మ మొదలగు దేవతలందరును, ఋషీశ్వరులును, సనందనుడు మొదలగు యోగీశ్వరులును, మంగళమగు వస్తువులను కేలబాని నీ సన్నిధిచేరువ వేచియున్నారు. స్వామీ : నీకు సుప్రభాత మగుగాక.

శ్లో॥ లక్ష్మీనివాస నిరవద్యగుణైకసింధో
 సంసారసాగర సముత్తరణైకసేతో ।
 వేదాంతవేద్య నిజవైభవ భక్తభోగ్య
 శ్రీ వేంకటాచలపతే తవ సుప్రభాతమ్ ॥ ౨౮

టీక :— లక్ష్మీనివాస = లక్ష్మీదేవికి నివాసస్థాన భూతుడా !
 నిరవద్యగుణైకసింధో = దోషరహితములగు కల్యాణ గుణములకు
 సముద్రమువంటి వాడా ! సంసారసాగర సముత్తరణైకసేతో =
 సంసారమను సముద్రమును దాటుటకు ముఖ్యమైన వంతెనవంటి
 వాడా ! వేదాంతవేద్య నిజవైభవ = వేదాంతముచే అనగా ఉపనిష
 దాదులచే దెలిసికొనదగిన నిజవైభవము గలవాడా ! భక్తభోగ్య =
 భక్తులచే అనుభవించబడువాడా ! శ్రీ వేంకటాచలపతే = ఓ శ్రీని
 వాసా ! తవ = నీకు ; సుప్రభాతం = సుప్రభాతము (అగుగాక).

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా ! కల్యాణగుణసాగరా ! నీవు ఈ సంసారసము
 ద్రమును దాటుటకు వంతెనవంటివాడవు. ఉపనిషత్తులచే తెలిసికొనదగిన
 వైభవముగలవాడవు. ఓ భక్తభోగ్య : వేంకటాచలపతి ! నీకు సుప్రభాత
 మగుగాక.

శ్లో॥ ఇత్థం వృషాచలపతే రిహ సుప్రభాతం
 యే మానవాః ప్రతిదినం పఠితుః ప్రవృత్తాః ।
 తేషాం ప్రభాతసమయే స్మృతిరంగభాజాం
 ప్రజ్ఞాం పరార్థసులభాం పరమాం ప్రసూతే ॥ ౨౯

టీక :— ఇత్తం=ఈ విధముగా ; వృషాచలపతేః=వేంకటాచలపతికి ; ఇహ = ఈ ప్రాతఃకాలమున, లేక యీ లోకమున ; సుప్రభాతం=సుప్రభాత స్తవమును ; యే మానవాః=యే మనుజులు ; ప్రతిదినం = ప్రతిదినమును ; పరితుం = చదువుటకు ; ప్రవృత్తాః = ప్రవృత్తులగుచున్నారో ; తేషాం = ఆ పాఠకులగు ; అంగభాజాం = దేహులకు, అనగా భక్తులకు ; స్మృతిః = ఈ వేంకటేశస్మరణము ; పరార్థసులభాం = పరమార్థప్రదమగు ; పరమాం = శ్రేష్ఠమగు ; ప్రజ్ఞాం = ప్రజ్ఞను ; ప్రభాతసమయే = ప్రాతఃకాలమున ; ప్రసూతే = కలుగజేయుచున్నది.

తా॥ ప్రార్థుటివేశ ఈ సుప్రభాత స్తోత్రమును ఏ మానవులు ప్రతిదినమును భక్తితో చదువుదురో వారి స్మృతి సులభముగా మోక్షము నందించు పరమప్రజ్ఞను కలుగజేయును.

శ్రీ వేంకటేశస్తోత్రమ్

శ్లో॥ కమలాకుచచూచక కుంకుమతో

నియతారుణితాతుల నీలతనో ।

కమలాయతలోచన లోకపతే

విజయీ భవ వేంకటశైలపతే ॥

౧

టీక :— కమలాకుచచూచక కుంకుమతః = శ్రీదేవియొక్క చనుమొనల యందలి కుంకుమ పూవురంగు వలన ; నియతారుణితాతుల నీలతనో : = నియమముగా నెఱ్ఱగా జేయబడిన సాటిలేని నల్లనిశరీరము గలవాడా, (ఓ కృష్ణా !) ; కమలాయత లోచన = తామరరేకులవలె నిడుపైన కన్నులు గలవాడా ! లోకపతే = జగన్నాయకా ! వేంకటశైలపతే = ఓ వేంకటాచలపతీ ! విజయీ భవ = జయశీలుడవు కమ్ము :

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ : శ్రీదేవి చను మొనల కుంకుమపూతవలన నెఱ్ఱవైన నీలశరీరము గలవాడవు. తామరపూరేకులవలె నిడుపైన కన్నులు గలవాడవు. ఓ జగన్నాయకా ! స్వామీ ! నీకు జయము జయము.

శ్లో॥ సచతుర్ముఖ షణ్ముఖ పంచముఖ

ప్రముఖాఖిలదై వతమాశిమడే ।

శరణాగతవత్సల సారనిధే

పరిపాలయ మాం వృషశైలపతే ॥

౨

టీక:—సచతుర్ముఖ షణ్ముఖ పంచముఖ ప్రముఖాఖిలదైవత
 మాళిమణి = బ్రహ్మతో గూడిన కుమారస్వామి, మహేశ్వరుడు,
 మొదలైన సమస్తదేవతలకు తలమానికమైనవాడా! శరణాగత
 వత్సల = శరణుజొచ్చిన వారియందు నాత్సల్యము గలవాడా! సార
 నిధి = బలమునకు నిధానమైనవాడా! హే వృషశైలపతే = ఓ వృషభా
 చలనాథా, ఓ వేంకటాచలపతీ! మాం = నన్ను; పరిపాలయ =
 కాపాడుము; రక్షింపుము.

తా|| బ్రహ్మ, శివుడు, కుమారస్వామి మొదలగు సమస్తదేవతలకు
 తలమానికమువంటివాడవు. శరణుజొచ్చినవారిని ప్రీతితో బ్రోచువాడవు.
 సారనిధివి. ఓ వేంకటాచలపతీ! నన్ను రక్షింపుము.

శ్లో|| అతివేలతయా తవ దుర్విషహై
 రనువేలకృతై రపరాధశతైః ।
 భరితం త్వరితం వృషశైలపతే
 పరయా కృపయా పరిపాహి హరే ॥ ౩

టీక:— అతివేలతయా = హద్దును మించునట్లుగా; తవ =
 నీకు; దుర్విషహైః = సహింపరానటువంటి; అనువేలకృతైః =
 ఎల్లప్పుడు నాచరింపబడిన; అపరాధశతైః = పెక్కునేరములచేత;
 భరితం = పూర్ణుడనైనటువంటిన్ని; త్వరితం = త్వరతో గూడి
 నటువంటిన్ని; (మాం = నన్ను); వృషశైలపతే = ఓ వేంకటేశా;
 హరే = ఓ శ్రీహరీ! పరయా = ఉత్కృష్టమైన; కృపయా =
 దయచేత; పరిపాహి = సంరక్షింపుము.

తా॥ ఓ శ్రీహరి : హద్దుమీరి నైసరాని యపరాధముల పెక్కింటిని
పలుమారు గావించితిని. ఓ వేంకటాచలపతి : మిక్కిలి దయతో నీ
దుష్టని త్వరగా గాపాడుము.

శ్లో॥ అధివేంకటశైల ముదారమతేః

ర్జనతాభిమతాధికదానరతాత్ ।

పరదేవతయా గదితాన్నిగమైః

కమలాదయితాన్న పరం కలయే ॥

౪

టీక :— అధివేంకటశైలం = వేంకటాచలమందు ; ఉదార
మతేః = ఉదారమైన, దానపరమైన బుద్ధి గలిగినటువంటిన్ని ; జన
తాభిమతాధిక దానరతాత్ = జన సమూహము యొక్క కోరికలను
అధికముగా నిచ్చుటయం దానక్తుడైనటువంటిన్ని ; నిగమైః = వేద
ములచేత ; పరదేవతయా = శ్రేష్ఠదైవముగా ; గదితాత్ = పేర్చిన
బడినటువంటిన్ని ; కమలాదయితాత్ = శ్రీపతియైన వేంకటేశుని
కంటె ; పరం = ఇతరమును ; న కలయే = కొలుచుటలేదు,
ఎఱుగను.

తా॥ ఓ స్వామీ : జనులు కోరినదానికన్న ఎక్కువ పరములిచ్చు
ఉదారమతివి. నిన్ను వేదములు పరమదైవముగా కొనియాడుచున్నవి.
వేంకటాచలపతి యగు ఓ లక్ష్మీపతి : నీకంటె నన్యు నే నొల్లను.

శ్లో॥ కలవేణురవావశగోపవధూ

శతకోటివృతాత్స్మరకోటిసమాత్ ।

ప్రతివల్లవికాభిమతాత్పుఖదాత్

వసుదేవసుతాన్న పరం కలయే ॥

౫

టీక :— కలవేణురవావళ గోపవధూ శతకోటివృతాత్ = మనోహరమైన వేణునాదముచే పరవళలగు గోపికాసహస్రములచే జుట్టుకొనబడినటువంటిన్ని ; స్మరకోటి సమాత్ = కోటిసన్నభులతో సమానుడైనటువంటిన్ని ; సుఖదాత్ = సుఖము నొసంగు నటు వంటిన్ని ; ప్రతివల్లవికాభిమతాత్ = ఒక్కొక్క గోపికాస్త్రీకిని ప్రియుడైనటువంటిన్ని ; వసుదేవ సుతాత్ = వసుదేవ పుత్రుడైన శ్రీ శృష్టనికంటె ; పరం = అన్యమును ; న కలయే = ఎఱుగను.

తా॥ ఓ గోపాలస్వామీ : మనోహరమగు నీ వేణుగానముచే పర వళలై గోపికలు వేనవేలు నిన్ను చుట్టుముట్టియుందురు. కోటి మన్నన లావణ్యము గల్గి గోపికల కొక్కొక్కరికిని ప్రియముగ మెలిగి సుఖము నొసంగుచుండువు. ఓ వసుదేవా : నీ కంటె నన్యము నే నెఱుంగను.

శ్లో॥ అభిరామగుణాకర దాశరథే

జగదేకధనుర్ధర ధీరమతే ।

రఘునాయక రామ రమేశ విభో

వరదో భవ దేవ దయాజలధే ॥

౬

టీక :— అభిరామగుణాకర = మనోహరమైన సుగుణ ములకు స్థానమైనవాడా : దాశరథే = ఓ శ్రీరామా : జగదేకధనుర్ధర = లోకమున కంతటికిని ముఖ్యుడవైన ధనుర్ధరుడగు వీరాగ్రేసరా : ధీరమతే = ధైర్యము గలవాడా : రఘునాయక = రఘువంశ శ్రేష్ఠుడా : రామ = ఓ శ్రీరామా : రమేశా = విష్ణుమూర్తి : విభో = సర్వ వ్యాపీ : దయాజలనిధే = కరుణకు సముద్రమువంటివాడా : దేవ = ఓ స్వామీ : వరదో భవ = వరముల నిచ్చువాడవు కమ్ము.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా : కల్యాణగుణములకు తావైన ఓ దాశరథీ : నీవు జగదేకదన్తూరివి. రఘునాయకా : రామా : లక్ష్మీవతీ : దయా సముద్రా : ఓ స్వామీ : దేవదేవ : వరములనొసగి మమ్ము కాపాడుము.

శ్లో॥ అవనీతనయా కమనీయకరం

రజనీకరచారుముఖాంబురుహమ్ ।

రజనీచరరాజతమోమిహిరం

మహనీయమహం రఘురామమయే ॥

౭

టీక :— అవనీతనయా కమనీయకరం = సీతాదేవిచేత కోరబడిన హస్తముకలవాడును, లేక సీతకిష్టమైనదానిని చేయువాడును : రజనీకర చారుముఖాంబురుహం = నిశాకరుడైన చంద్రునివలె నందమగు ముఖకమలము గలవాడును ; రజనీచర రాజతమోమిహిరం = రాత్రించరులగు రాక్షసులకు రాజగు రావణుడను అంధకారమునకు సూర్యునివంటివాడును ; మహనీయం = మహాత్ముడునగు ; రఘురామం = రాఘవుడగు శ్రీరాముని ; అహం = నేను ; అయే = పొందుచున్నాను ; శరణుపొందుచున్నాను.

తా॥ భూదేవికూతురగు సీతాదేవికి మిక్కిలి నచ్చిన యందగాడవు. చందమామనుగేరు మోముదమ్మి గలవాడవు. రావణసురుడను దట్టమగు చీకటికి సూర్యునివంటివాడవు. ఓ రఘురామా : మహానుభావుడవు. నిన్నే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సుముఖం సుహృదం సులభం సుఖదం

స్వనుజం చ సుకాయమమోఘశరమ్ ।

అపహాయ రఘూద్వహమన్యమహం

న కథంచన కంచన జాతు భజే ॥

౮

టీక :— సుముఖం = చక్కని మోము గలవాడును ;
 సుహృదం = మంచి మనస్సు గలవాడును ; సులభం = కష్టము
 లేకయే పొంద శక్యమగువాడును ; స్వనుజం = మంచి సోదరులు
 గలవాడును ; సుకాయం = మంచి శరీరము గలవాడును ; అమోఘ
 శరం = వ్యర్థముకాని బాణములు గలవాడునగు ; రఘూర్వహం =
 రఘుకులోద్ధారకుడగు శ్రీరాముని ; అపహాయ = విడచి ; అన్యం =
 ఇతరుని ; కంచన = ఎవ్వనినిగాని ; అహం = నేను ; కథంచన =
 ఎటులైనను ; జాతు = ఒకప్పుడైనను ; న భజే = సేవింపను.

తా॥ ఓ శ్రీరామా : నీ ముఖము, శరీరము, దివ్యసుందరములు.
 నీ మనస్సు మిక్కిలి మృదువైనది. ఎల్లజనులకు సులభముగా ఆశ్రయింప
 దగినవాడవై సుఖము నొపగుదువు. మంచి తోబుట్టువులు గలవాడవు.
 మొక్కవోని యమ్ములు గలవాడవు. ఓరఘుపతి : నిన్నువిడచి వేతొకని
 నెవ్వనిని నెప్పుడును సేవింపను.

శ్లో॥ వినా వేంకటేశం న నాథో న నాథః

సదా వేంకటేశం స్మరామి స్మరామి ।

హరే వేంకటేశ ప్రసీద ప్రసీద

ప్రియం వేంకటేశ ప్రయచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ॥

టీక:— వేంకటేశం వినా = వేంకటేశ్వరుని విడిచి ; నాథః =
 నాథుడైనవాడు : న = లేడు ; నాథః న = దిక్కైనవాడు లేడు ;
 సదా = ఎల్లప్పుడును ; వేంకటేశం = వేంకటేశ్వరుని ; స్మరామి =
 తలంచుచున్నాను ; స్మరామి = ధ్యానించుచున్నాను. హరే : వేంక
 టేశ = ఓ శ్రీహరీ : వేంకటేశా : ప్రసీద = అనుగ్రహింపుము.

ప్రసీద = ప్రసన్నుడవుకమ్ము, (అనుగ్రహింపుము). వేంకటేశ =
 ఓ వేంకటేశ : ప్రియం = ఇష్టమును, అనగా, కోరినదానిని ;
 ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము.

తా॥ వేంకటేశ్వరుడుకాక నాకు వేరుదిక్కు ఎవ్వరును లేరు. ఎల్ల
 వేళల వేంకటేశ్వరుని నే స్మరింతును. శ్రీహరీ : వేంకటేశ్వరా : ప్రస
 న్నుడ వగుము, ప్రీతినిమ్ము.

శ్లో॥ అహం దూరతస్తే పదాంభోజయుగ్మ

ప్రణామేచ్ఛయాఽఽగత్య సేవాం కరోమి ।

సకృత్సేవయా నిత్యసేవాఫలం త్వం

ప్రయచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ప్రభో వేంకటేశ ॥ ౧౦

టీక :- ప్రభో = ప్రభువైన ; వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వర
 స్వామీ : అహం = నేను ; తే = నీయొక్క ; పదాంభోజయుగ్మ
 ప్రణామేచ్ఛయా = పాదారవిందములకు ప్రణమిల్లు కోర్కెచేత ;
 దూరతః = దూరమునుండి ; ఆగత్య = వచ్చి ; సేవాం = నీసేవను ;
 కరోమి = చేయుచున్నాను. సకృత్సేవయా = సకృత్తుగా చేయు నీ
 సేవచేతనే ; నిత్యసేవాఫలం = ప్రతిదినమును సేవచేయు ఫలమును ;
 త్వం = నీవు ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము ; ప్రయచ్ఛ = ఇమ్ము.

తా॥ ఓ వేంకటేశప్రభూ : నీ పాదకమలసేవకై భక్తితో నెంతో
 దూరమునుండి వచ్చి కొలుచుచున్నాను. ఓ స్వామీ : ఒకమారు చేయు నీ
 సేవచేతనే విన్ను నిత్యము గొలుచు సేవాఫలము నాకు దయచేసి యిమ్ము.

శ్లో॥ అజ్ఞానినా మయా దోషా
 నశేషాన్విహితాః హరే ।
 క్షమస్య త్వం క్షమస్య త్వం
 శేషశై లభిభామణే ॥

౧౧

టీక :— శేషశై లభిభామణే = శేషాచలమునకు తలమానిక
 మైన ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : హరే = శ్రీకృష్ణా : అజ్ఞానినా =
 జ్ఞానము లేని మూఢుడనగు ; మయా = నాచేత ; విహితాః =
 ఆచరింపబడినటువంటి ; అశేషాః = సమస్తమైన ; దోషాః =
 అపరాధములను ; త్వం = నీవు ; క్షమస్య = క్షమింపుము. త్వం =
 నీవు ; క్షమస్య = క్షమింపుము.

తా॥ ఓ శేషశైలభిభామణీ : మూఢుడనై యనేకములగు నేరముల
 గావించితిని. ఓశ్రీహరీ : వానినన్నిటిని క్షమింపుము స్వామీ : క్షమింపుము.

శ్రీ వేంకటేశప్రపత్తి

శ్లో॥ ఈశానాంజగతోఽస్య వేంకటపతేర్విష్ణోః పరాంప్రేయసీం
తద్వక్షఃస్థలనిత్యవాసరసికాం తత్క్షౌంతినంవర్ధినీమ్ ।
పద్మాలంకృతపాణిపల్లవయుగాం పద్మాసనస్థాం శ్రియం
వాత్సల్యాదిగుణోజ్జ్వలాంభగవతీం వందే జగన్మాతరమ్॥

టీక :- అస్య జగతః = ఈ ప్రపంచమునకు ; ఈశానాం =
(రాజేయైన), యజమానురాలై నటువంటిన్ని ; వేంకటపతేః =
వేంకటాచలపతియైన; విష్ణోః=విష్ణుమూర్తికి; పరాం=ఉత్కృష్టరా
లైన ; ప్రేయసీం = ప్రియురాలై నటువంటిన్ని : తద్వక్షఃస్థల నిత్య
వాసరసికాం = ఆ విష్ణుమూర్తియొక్క వక్షఃస్థలమందు నదా వాసము
చేయుటయం దాసక్తురాలై నటువంటిన్ని ; తత్క్షౌంతినంవర్ధినీం =
ఆ విష్ణుమూర్తియొక్క క్షమాగుణమును, (ఓర్పును) వృద్ధిజేయు
నటువంటిన్ని ; పద్మాలంకృత పాణిపల్లవయుగాం = తామరపూవు
లచే నలంకరింపబడిన చిగురువంటి హస్తములజంటను గలిగినటు
వంటిన్ని ; పద్మాసనస్థాం = కమల మనెడు ఆసనమునందు, లేక
పద్మాసనమను నాసనవిశేషమున నున్నటువంటిన్ని ; వాత్సల్యాది
గుణోజ్జ్వలాం = వాత్సల్యము, అనగా ప్రీతి మొదలగు సుగుణ
ములచేత బ్రకాశించునటువంటిన్ని ; జగన్మాతరం=ఈ ప్రపంచమున
కంతటికిని తల్లియైనటువంటిన్ని ; భగవతీం = పూజ్యురాలగు ;
శ్రియం = లక్ష్మీదేవిని ; వందే = నమస్కరించుచున్నాను, లేక
స్తుతించుచున్నాను.

శ్రీ పద్మావతీదేవి, తిరుచానూరు.

తా॥ ఈ లోకమున కంతటికిని యజమానురాలును, సాక్షాద్విష్ణు మూర్తియైన వేంకటాచలపతికి మిక్కిలి ప్రీయురాలును, ఆతని యొర్పు గుణమును పెంపొంద జేయునదియు, తామరపూవుల నలంకారముగా తన చిగురుకేల దాల్చునదియు, పద్మాసనమున గూర్చుండి యుండునదియు, వాత్సల్యము మొదలగు మేలిగుణములచే నిత్యము ప్రకాశించునదియు, నెల్లలోకములకు దల్లియు, భగవతియు నగు లక్ష్మీదేవికి నమస్కరించు చున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీమన్ కృపాజలనిధే ! కృతసర్వలోక !

సర్వజ్ఞ ! శక్త ! నతవత్సల ! సర్వశేషి !

స్వామి ! సుశీలసులభాశ్రితపారిజాత !

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౨

టీక:— శ్రీమన్=సంపద్యుక్తుడా ; కృపాజలనిధే=దయా సముద్రుడా ! కృతసర్వలోక = చేయబడిన సమస్తప్రపంచము గలవాడా ! సర్వజ్ఞ=సమస్తము తెలిసినవాడా ! శక్త=సమర్థుడా ! నతవత్సల=నమస్కరించిన వారియందు ప్రీతిగలవాడా ! సర్వశేషి=చేతనాచేతనాత్మకమగు నీ సర్వప్రపంచమునకు అంగియైనవాడా, లేక ప్రధానమైనవాడా ! స్వామి=ఓ స్వామీ ! సుశీల సులభ = మంచి శీలముగలవారికి సుఖముగా పొంద శక్యమైనవాడా, లేక, సుశీల = మంచి శీలముగలవాడా ! సులభ=సుఖముగా పొంద శక్యమగువాడా ! ఆశ్రితపారిజాత = ఆశ్రయించిన వారికి పారిజాతము వంటివాడా ! (అనగా కోరిన కోర్కెలనెల్ల ఫలింపజేయువాడా అని భావము). శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! చరణౌ = మీ పాదముల జంటను ; శరణం = శరణముగా ; ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : నీవు శ్రీమంతుడవు, దయాసముద్రుగవు. ఎల్లలోకములకు కర్తవు. సర్వము దెలిసినవాడవు. సమర్థుడవు. నమస్కరించు వారియెడ వాత్సల్యము జూపువాడవు. ఈ చేతనాచేతనరూపమగు ప్రపంచమున నీవే ప్రధానుడవు. మంచి స్వభావము గలవారికి సులభుడవు. ఆశ్రితులకు పారిజాతమువంటివాడవు. ఓ దేవా : నీ పాదములే శరణమవి ఆశ్రయించుచున్నాము.

శ్లో॥ అనూపురార్పితసుజాతసుగంధిపుష్ప
సౌరభ్యసౌరభకరౌ సమసన్నివేశౌ ।
సౌమ్యౌ సదాసుభవనేఽపి నవానుభావ్యౌ
శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౩

టీక :— అనూపురార్పిత సుజాత సుగంధిపుష్ప సౌరభ్య
సౌరభకరౌ = కాలి యందెలవఱకును సమర్పింపబడిన మంచి పరిమళము గల పుష్పముల సువాసనకు పరిమళమును కలిగించునవియు ;
సమసన్నివేశౌ = సమానమైన సన్నివేశము గలవియు, (అనగా చక్కగా నమర్చబడియున్నవియు నని భావము). సౌమ్యౌ = ప్రసన్నములైనవియు ; సదా = ఎల్లప్పుడును ; అనుభవనేఽపి = అనుభవమున నున్నను ; నవానుభావ్యౌ = క్రొత్తవిగా ననుభవింపదగినవియు నగు ;
శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి చరణయుగళమును ;
శరణం = శరణముగా : ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ స్వామీ : కాలియందెలవఱకును సమర్పింపబడిన మేలైన సువాసనగల పూవుల సుగంధమునకు మఱింత పరిమళము నొసగునవియు, సమముగా నమరినవియు, చూచుటకెంతో యందమైనవియు. ఎల్లప్పుడు ననుభవించుచున్నను క్రొత్తగా ననుభవింప మనసుగొల్పినవియు నగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదముల నే శరణొందుచున్నాను.

శ్లో॥ సద్యోవికాసి సముదిత్వరసాంద్రరాగ
సౌరభ్యనిర్భర సరోరుహ సామ్యవార్తామ్ ।
సమ్యక్ష సాహసపదేషు విలేఖయంతౌ
శ్రీ వేంకటేశ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౪

టీక:- సద్యోవికాసి, సముదిత్వరసాంద్రరాగ సౌరభ్యనిర్భర
సరోరుహ సామ్యవార్తామ్ = అప్పుడే వికసించునవియు, లెస్సగా
నుత్పన్నమగుచున్న దట్టమగు నెఱ్ఱంపనము, పరిమళము వీనిచే
పూర్ణములు నగు తామరపువ్వుల సామ్యవచనమును ; సమ్యక్ష =
చక్కనివియగు ; సాహసపదేషు = తొందరగా నుంచబడిన పాద
చిహ్నములందు ; విలేఖయంతౌ = వ్రాయించునవియగు, (అనగా
కమలముల సామ్యమును స్మరింపజేయు చిహ్నములు గల పాదము
లని భావము). లేక, సమ్యక్ష = మంచివగు ; సాహసపదేషు =
సాహసస్థానములందు, సాహసకృత్యములందు ; విలేఖయంతౌ =
వ్రాయించునవియు నగు, అనగా లోకమున గొప్ప సాహసకృత్య
ములలో భగవత్పాదములకు కమలసామ్యమును చెప్పుట యను నది
యొక సాహసకృత్యమని స్వామిపాదములు (మాచే) వ్రాయించు
చున్నట్లున్నవని భావము. అనగా కమలములకన్న నెన్నోరెట్లు
స్వామిపాదములు గొప్పవని తాత్పర్యము, శ్రీ వేంకటేశచరణౌ =
శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదయుగళమును ; శరణం = శరణమును;
ప్రపద్యే = పొందుచున్నాను.

తా॥ అప్పుడే వికసించి ప్రకాశించుచు సాంద్రమైనరక్తిమయు, నింపగు
పరిమళమును నిండిన తామరపూవుతోడ తమ్ము పోల్చుట గొప్ప సాహస
కార్యములలో జేరినదని మాచే వ్రాయించునట్టి శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి
పాదములనే శరణని వేడుకొనుచున్నాను.

శ్లో॥ రేఖామయధ్వజసుధాకలశాతపత్ర
 వజ్రాంకుశాంబురుహకల్పకశంఖచక్రైః ।
 భవ్యైరలంకృతతలౌ పరతత్త్వచిహ్నైః
 శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— భవ్యైః = క్షీమంకరములగు ; రేఖామయధ్వజ-
 సుధాకలశాతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుహ కల్పక శంఖచక్రైః = రేఖల
 రూపముగానున్న ధ్వజము, అమృతకలశము, చక్రము, వజ్రము,
 అంకుశము, కమలము, శంఖము, చక్రము, వీనిచేతను ; పర
 తత్త్వచిహ్నైః = పరమార్థచిహ్నములచేతను ; అలంకృతతలౌ =
 అలంకరింపబడిన ప్రదేశములుగల ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ
 స్వామివారి పాదయుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు పొందు
 చున్నాను.

తా॥ మంగళకరములగు రేఖలవలెనున్న ధ్వజము, అమృతకల
 శము, గొడుగు, వజ్రము, అంకుశము, పద్మము, కల్పవృక్షము, శంఖము
 చక్రము మొదలైన పరమార్థసూచకములగు శుభచిహ్నములచేతను అలం
 కరింపబడిన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి దివ్యచరణయుగళమును శరణు
 వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ తామ్రోదరద్యుతిపరాజితపద్మరాగా
 బాహ్యైర్మహాభి రభిభూతమహేంద్రనీలౌ ।
 ఉద్యన్నఖాంశుభిరుదస్తశశాంకభాసౌ
 శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— తామ్రాదరద్యుతిపరాజిత పద్మరాగౌ = ఎఱ్ఱనైన మధ్యభాగముయొక్క, (అనగా అడుగుభాగమగు నటకాలియొక్క) కాంతిచే తిరస్కరింపబడిన పద్మరాగము లను రత్నములుగలవియు, లేక పద్మములయొక్క యెఱ్ఱందనమును గలవియు, బాహ్యైః = వెలుపలివగు ; మహాభిః = తేజస్సులచేత, (కాంతులచేత); అభిభూత మహేంద్రనీలో = తిరస్కరింపబడిన మహేంద్రనీలములు గలవియు; ఉద్యన్నభాంశుభిః = పైకెగయుచున్న గోటికాంతులచేత; ఉదస్తశశాంకభాసౌ = తిరస్కరింపబడిన చంద్రకాంతులు గలవియు నగు; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వర పాదయుగళమును; శరణం ప్రపద్యే = శరణుజొచ్చుచున్నాను.

తా॥ ఎఱ్ఱనైన యటకాలికాంతిచే తిరస్కరింపబడిన పద్మరాగములు గలవియు, మీగాళ్ళకాంతులచే తిరస్కరింపబడిన యింద్రనీలమణులు గలవియు, పైకెగయు గోటికాంతులచే తిరస్కరింపబడిన చంద్రకాంతులు గలవియు నగు శ్రీ వేంకటేశపాదములను శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సప్రేమభీతి కమలాకరపల్లవాభ్యాం

సంవాహనేఽపి సపది క్లమమాదధానౌ ।

కాంతావవాజ్మనసగోచరసౌకుమార్యా

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౭

టీక:— కమలాకర పల్లవాభ్యాం = లక్ష్మీదేవియొక్క చిగురు వంటి చేతులచే ; సప్రేమభీతి=ప్రేమ, భయము అను భావములతో గూడినట్లుగా ; సంవాహనేఽపి = ఒత్తబడుటయందును ; సపది = తత్క్షణమే ; క్లమం = బాధను ; ఆదధానౌ = పొందునవియు ;

కాంతా = మనోహరములును ; అవాఙ్మనసగోచర సౌకుమార్యం =
వాక్కునకును, మనసునకును గోచరింపని సౌకుమార్యము గల
వియు నగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాద
యుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ లక్ష్మీదేవి తన చిగురులవంటి చేతులతో ప్రేమ, భయముగల్గి
మెత్తగా ఒత్తినను, అప్పుడే కందిపోవునవియు, మాటలచేతను, మనస్సు
చేతను ఇంతని చెప్ప నలవికాని సౌకుమార్యము గలవియు, మిక్కిలి
యందములైనవియు నగు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాదములను శరణు
వేడుచున్నాను.

శ్లో॥ లక్ష్మీమహితదనురూప నిజానుభావ

నీశాది దివ్యమహిషీ కరపల్లవానామ్ ।

ఆరుణ్యసంక్రమణతః కిల సాంద్రరాగౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

౮

టీక : — లక్ష్మీ, మహితదనురూప నిజానుభావ నీశాది,
దివ్యమహిషీ కరపల్లవానాం = శ్రీదేవి, భూదేవి, వీరల కనురూపమైన
స్వానుభవముగల నీశాదేవి మొదలగు దివ్యులగు పట్టపురాణుల
కరపల్లవముల యొక్క ; ఆరుణ్య సంక్రమణతః = ఎఱ్ఱందనము
యొక్క కలియికవలన ; సాంద్రరాగౌ = దట్టమైన ఎఱ్ఱందనము
గలవియగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి పాద
యుగళమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ శ్రీదేవి, భూదేవి, వీరివంటి మహత్వము గల నీశాదేవి
మొదలగు దివ్యమహిషులు పాదసేవ చేయునపుడు వారి కెఱిగురుచేతుల
యెఱ్ఱందనము సంక్రమించుటచేతనో యన్నట్లు మిక్కిలి యెఱ్ఱనైనటువంటి
శ్రీ వేంకటేశ చరణయుగమును శరణొందుచున్నాను.

శ్లో॥ నిత్యానమద్విధిశివాది కిరీటకోటి

ప్రత్యుత్తదీప్తనవరత్నమహాఃప్రరోహైః ।

నీరాజనావిధిముదారముపాదధానౌ

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

౯

టీక :— నిత్యానమద్విధి, శివాది, కిరీటకోటి ప్రత్యుత్తదీప్త
నవరత్నమహాఃప్రరోహైః = ఎల్లప్పుడును నమస్కరించు బ్రహ్మ,
శివుడు మొదలగు వారి కిరీటముల వైభాగములందు పొందుగబడిన,
ప్రకాశవంతములైన రత్నముల కాంతిపుంజములచే ; నీరాజనా
విధిం = మంగళహారతి క్రియను ; ఉపాదధానౌ = పొందుచున్నవి
యగు ; శ్రీ వేంకటేశచరణౌ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి చరణ
యుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణువేడుచున్నాను.

తా॥ ప్రతిదినమును బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు మొదలగు దేవతలు
నమస్కరించునపుడు వారి కిరీటములందలి మేలి నవరత్నకాంతులచే
మంగళహారతిని పొందుచున్నట్లున్న శ్రీ వేంకటేశ్వర పాదయుగమును
శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ “విష్ణోః పదే పరమ” ఇత్యుదిత ప్రశంసౌ

యా ‘మధ్వ ఉత్స’ ఇతి భోగ్యతయాఽప్యసాత్తై ।

భూయస్తథేతి తవ పాణితలప్రదిష్టౌ

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౦

టీక :— ‘విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉత్సః’=విష్ణుమూర్తి
యొక్క యుత్కృష్టస్థానమందలి (వైకుంఠమందలి) తేనెపూట

అని శ్రుత్యర్థము. శ్రీ వేంకటేశ = ఓ స్వామీ : యో = ఏ పాద
యుగము ; 'విష్ణోః పదే పరమ' ఇత్యుదిత ప్రశంసా = విష్ణుమూర్తి
యొక్క యుక్త్యుష్టస్థానమందు అని ఋగ్వేదమున ప్రశంసించబడు
చున్నవో ; (విష్ణుపాదములు అత్యుత్కృష్టములని భావము.)
మధ్య ఉత్పః = తేనెయొక్క ఊట ; ఇతి = అని ; భోగ్యతయాఽపి =
అనుభవయోగ్యముగా నున్ను ; ఉపాత్తై = ప్రశంసించ బడినవో ;
భూయః = మరల ; తథేతి = అటులే తేనె ఊటలని ; తవ = నీ
యొక్క ; పాణితలప్రదిష్టై = అబచేతిచేత నిర్దేశించబడినటువంటి ;
తౌ చరణౌ = ఆ మీ పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ : ఋగ్వేదమున 'విష్ణోః పదే పరమే'
అని ప్రశంసించబడినవియు, అందే 'మధ్య ఉత్పః' తేనెయూట అని
పరమభోగ్యములుగా తెలుపబడినవియు, మఱల అది యిట్లే యని నీవు
చేతితో చూపుచున్నవియు నగు మీ చరణములను శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ పార్థాయ తత్సదృశసారథినా త్వయైవ

యౌ దర్శితౌ స్వచరణౌ శరణం వ్రజేతి ।

భూయోఽపి మహ్యమిహ తౌ కరదర్శితౌ తే

శ్రీ వేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౧

టీక :— పార్థాయ = అర్జునునకు ; తత్సదృశసారథినా =
అతనితో సమానమైన సారథివగు ; త్వయైవ = నీచేతనే ; యో = ఏ ;
స్వచరణౌ = స్వకీయ చరణయుగము ; శరణం వ్రజేతి = శరణొం
దుము అని ; దర్శితౌ = చూపబడినవో ; తౌ = ఆ చరణయుగము ;

భూయోఽపి = మఱల ; మహ్యం = నాకొఱకు ; ఇహ = ఇచ్చట,
 ఈ వేంకటాద్రియందు ; కరదర్శితౌ = చేతిచే చూపబడిన ; శ్రీ
 వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! తే = నీయొక్క ; చరణౌ =
 పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశా : అర్జునునకు తగిన సారథివై తొల్లి శరణొందు
 మని నీవే చూపినవియు, మఱల నాకొఱకు 'శరణం ప్రజ' యని నీచేతితో
 నిప్పుడు చూపుచున్నట్టివియు నగు మీ పాదయుగమునే శరణమని
 ప్రార్థించుచున్నాను.

శ్లో॥ మన్మూర్ఛి కాళియఫణే వికటాటవీషు

శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరే శిరసి శ్రుతీనామ్ ।

చిత్తైఽవ్యవస్థానసాం సమమాహితౌ తే

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౨

టీక:—శ్రీవేంకటేశ=ఓవేంకటేశ్వరస్వామీ ! మన్మూర్ఛి=
 నా శిరమునందు ; కాళియఫణే = కాళియనామక సర్పముయొక్క
 పడగయందు ; వికటాటవీషు = దుర్గమారణ్యములందు ; శ్రీవేంక
 టాద్రి శిఖరే = శ్రీ వేంకటాచల శిఖరమునందు ; శ్రుతీనాం శిరసి =
 వేదములకు శిరమగు నుపనిషత్తునందు ; అవస్థానసాం = భగవ
 ద్ధ్యానముతప్ప ఇతర చింతలులేని మనస్సుగల యోగీశ్వరులయొక్క
 చిత్తైఽపి=హృదయమందును ; సమం=సమానముగా ; ఆహితౌ =
 ఉంచబడినటువంటి ; తే=నీయొక్క ; చరణౌ=పాదయుగమును ;
 శరణం ప్రపద్యే = శరణొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ ! (మహాపావినగు) నాతలమీదను, కాశీయు
డను సర్పరాజు పడగలమీదను, శ్రీ వేంకటాచలముమీది దుర్గమములగు
నడవులందును, ఉపనిషత్తులందును, వేరు చింతలేక నిన్నే ధ్యానముచేయు
యోగీశ్వరుల మనసులందును, సమానముగా నుంచబడు నీ దివ్యచరణ
యుగమును శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ అహ్లానహృష్య దవసీతలక్ష్మీర్ణపుష్పే

శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరాభరణాయమానౌ ।

ఆనందితాఖిలమనోనయనౌ తవైతౌ

శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౩

టీక : = శ్రీ వేంకటేశ = ఓ శ్రీ వేంకటాచలపతీ ! అహ్లాన
హృష్య దవసీతలక్ష్మీర్ణపుష్పే = వాడకుండునట్లు వికసించి భూతల
మున జల్లబడిన పూలు గలవియు, పూజింపబడిన పాదములనుండి
పుష్పములు నేలరాలి వాడక వికసించుచున్నవని భావము. లేక,
వాడకయే వికసించునటువంటి భూతలవ్యాప్తపుష్పముల వలె నున్న
టువంటిన్ని ; శ్రీ వేంకటాద్రిశిఖరాభరణాయమానౌ = శ్రీ వేంకటా
చల శిఖరమునకు అలంకారముగా నున్నటువంటిన్ని ; ఆనందితా
ఖిలమనో నయనౌ = ఆనందింపజేయబడిన సమస్తజనుల మనస్సులు
నేత్రములుగలవియు నగు ; తవ = నీయొక్క ; ఏతౌ = ఈ ; చరణౌ =
చరణయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణుపొందుచున్నాను,

తా॥ ఓ వేంకటాచలపతీ ! చుట్టుప్రక్కల చల్లిన వికసించిన, వాడని
పూవులు గలవియు, శ్రీ వేంకటాచల శిఖరమున కలంకారమైనవియు,
సమస్తజనుల తన్నులకును, మనస్సులకును ఆనందము గలిగించునవియు
నగు మీ దివ్యచరణముల నే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ ప్రాయః ప్రపన్నజనతా ప్రథమావగాహ్నా
 మాతుః స్తనావివ శిశోరమృతాయమానౌ ।
 ప్రాప్తౌ పరస్పరతులామతులాంతరౌ తే
 శ్రీ వేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౪

టీక :- శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! ప్రాయః
 ప్రపన్నజనతా ప్రథమావగాహ్నా = తఱచుగా ప్రణమిల్లు జనసమూ
 హముచే తొట్టతొలుత గ్రహింపదగినవియు; శిశోః = చిన్నబిడ్డకు;
 మాతుః స్తనావివ = తల్లిచన్నులవలె; అమృతాయమానౌ = అమృతము
 వలె నగుచున్నటువంటియు; అతులాంతరౌ = ఇతర వస్తుసామ్యము
 లేనివియు ; పరస్పరతులాం = పరస్పరసామ్యమును ; ప్రాప్తౌ =
 పొందినటువంటియు నగు ; తే = నీయొక్క ; చరణౌ = చరణ
 యుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణుపొందుచున్నాను.

తా॥ ఓవేంకటాచలపతీ! నీకు నమస్కరించు భక్తజనులచే తఱచుగా
 తొట్టతొలుత చూడదగినవియు, బిడ్డకు తల్లిచన్నులవలె నమృతతుల్యము
 లైనవియు, ఒండొంటితో పోలికగలవియు, నితరవస్తువులతో వేనితోడను
 పోల్చదగినవియు నగు మీ దివ్యచరణములను శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ సత్వోత్తరై స్సతత సేవ్యపదాంబుజేన
 సంసారతారకదయార్ద్రదృగంచలేన ।
 సౌమ్యోపయంతృమునినా మమ దర్శితౌ తే
 శ్రీవేంకటేశ ! చరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

టీక :— శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామి ! సత్త్వై
త్తరైః = ఉత్తమమైన సత్త్వగుణముచే శ్రేష్ఠులగు సాత్త్వికులచే ;
సతతసేవ్య పదాంబుజేన = ఎల్లపుడును సేవింపబడు పాదారవింద
ములు గలట్టియు ; సంసారతారకదయార్ద్రావృగంచలేన = సంసార
మును దాటింపజేసెడి దయచే తడిసిన కన్గొనలు గలట్టియు, సౌమ్యో
పయంతృమునినా = రమ్యజామాతృమునిచే అనగా, మణివాళమహా
మునిచే ; మమ = నాకు ; దర్శితౌ = చూపబడినటువంటి ; తే =
నీయొక్క ; చరణౌ = పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా : సాత్త్వికులచే సతతము గొలువబడు పాద
ములు గలవాడును, సంసారసముద్రమును దాటింపజేయజాలిన చల్లని
చూపులు గలవాడును నగు మణివాళమహాముని దయతో శరణ్యముగ
జూపిన మీ దివ్యచరణములనే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీశ శ్రియా ఘటికయా త్వదుపాయభావే
ప్రాప్యే త్వయి స్వయముపేయతయా స్ఫురంత్యా ।
నిత్యాశ్రితాయ నిరవద్యగుణాయ తుభ్యం
స్యాం కింకరో వృషగిరీశ న జాతు మహ్యామ్॥ ౧౬

టీక :— శ్రీశ = ఓ లక్ష్మీవతీ ! త్వదుపాయభావే = నీవు
ఉపాయభూతుడ వగుచుండగా, అనగా, భక్తులకు పరమపదము
చెందుటకు సాధనభూతుడవగుచుండగా ; ఘటికయా = సంధానకురా
లగుచున్నటువంటిన్ని ; త్వయి = నీవు ; ప్రాప్యే సతి = పొంద
దగినవాడ వగుచుండగా, అనగా, ఉపేయుడవు అగుచుండగా ;

స్వయం=తానే ; ఉపేయతయా=ఉపేయభావమును పొందునదిగా ;
 స్ఫురంత్యా = ప్రకాశించునటువంటిన్ని ; శ్రియా = లక్ష్మీదేవిచేత ;
 నిత్యాశ్రితాయ = ఎల్లప్పుడు నాశ్రయింపబడినవాడవును ; నిరవద్య
 గుణాయ=చొక్కపు మేలిగుణముగలవాడవు నగు ; తుభ్యం=నీకు;
 కింకరః = సేవకుడను; స్యాం = అగుచున్నాను. మహ్యం=నాకు;
 జాతు = ఒకప్పుడును ; న స్యాం = (సేవకుడను) కాను.

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా : ముక్తికి నీవు ఉపాయభూతుడ వైనప్పుడు
 దానును ఘటకురాలుగా, నీవు ప్రాప్యడవైనప్పుడు తానును ప్రాప్యరాలుగా
 స్ఫురించు శ్రీ మహాలక్ష్మిని నీ వెప్పుడును వదలియుండవు. నీ గుణములు
 నిర్దోషములు. అట్టి నీకు ఓ వృషాద్రినాథా : నేను కింకరుడ నగుదును.
 ఎప్పుడుగాని నాకు నేను సేవకుడను గాను.

టీక :— శ్రీ వేంకటేశ = ఓ వేంకటేశ్వరస్వామీ ! సత్త్వై
 తరై : = ఉత్తమమైన సత్త్వగుణముచే శ్రేష్ఠులగు సాత్త్వికులచే ;
 సతతసేవ్య పదాంబుజేన = ఎల్లపుడును సేవింపబడు పాదారవింద
 ములు గలట్టియు ; సంసారతారకవయార్ద్రవృగంచలేన = సంసార
 మును దాటింపజేసెడి దయచే తడిసిన కన్గొనలు గలట్టియు, సౌమ్యో
 పయంతృమునినా = రమ్యజామాతృమునిచే ఆనగా, మణివాళమహా
 మునిచే ; మమ = నాకు ; దర్శితౌ = చూపబడినటువంటి ; తే =
 సీయొక్క ; చరణౌ = పాదయుగమును ; శరణం ప్రపద్యే = శరణు
 పొందుచున్నాను.

తా॥ ఓ వేంకటేశ్వరా ! సాత్త్వికులచే సతతము గొలువబడు పాద
 ములు గలవాడును, సంసారసముద్రమును దాటింపజేయజాలిన చల్లని
 చూపులు గలవాడును నగు మణివాళమహాముని దయతో శరణ్యముగ
 జూపిన మీ దివ్యచరణములనే శరణువేడుచున్నాను.

శ్లో॥ శ్రీశ శ్రియా ఘటికయా త్వదుపాయభావే
 ప్రాప్యే త్వయి స్వయముపేయతయా స్ఫురంత్యా ।
 నిత్యాశ్రితాయ నిరవద్యగుణాయ తుభ్యం
 స్యాం కింకరో వృషగిరీశ న జాతు మహ్యమ్॥ ౧౬

టీక :— శ్రీశ = ఓ లక్ష్మీవతీ ! త్వదుపాయభావే = నీవు
 ఉపాయభూతుడ వగుచుండగా, ఆనగా, భక్తులకు పరమపదము
 చెందుటకు సాధనభూతుడవగుచుండగా ; ఘటికయా = సంధానకురా
 లగుచున్నటువంటిన్ని ; త్వయి = నీవు ; ప్రాప్యే సతి = పొంద
 దగినవాడ వగుచుండగా, ఆనగా, ఉపేయుడవు అగుచుండగా ;

స్వయం=తానే ; ఉపేయతయా=ఉపేయభావమును పొందునదిగా ;
 స్ఫురంత్యా = ప్రకాశించునటువంటిన్ని ; శ్రీయా = లక్ష్మీదేవిచేత ;
 నిత్యాశ్రీతాయ = ఎల్లప్పుడు నాశ్రయింపబడినవాడవును ; నిరవద్య
 గుణాయ=చొక్కపు మేలిగుణముగలవాడవు నగు ; తుభ్యం=నీకు;
 కింకరః = సేవకుడను; స్యాం = అగుచున్నాను. మహ్యం=నాకు;
 జాతు = ఒకప్పుడును ; న స్యాం = (సేవకుడను) కాను.

తా॥ ఓ శ్రీనివాసా : ముక్తికి నీవు ఉపాయభూతుడ వైనప్పుడు
 దానును ఘటకురాలుగా, నీవు ప్రాప్యడవైనప్పుడు తానును ప్రాప్యరాలుగా
 స్ఫురించు శ్రీ మహాలక్ష్మిని నీ వెప్పుడును వదలియుండవు. నీ గుణములు
 నిర్దోషములు. అట్టి నీకు ఓ వృషాద్రినాథా : నేను కింకరుడ నగుదును.
 ఎప్పుడుగాని నాకు నేను సేవకుడను గాను.

మంగళాశాసనమ్

—o—o—o—

శ్లో॥ శ్రియఃకాంతాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।

శ్రీ వేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— శ్రియః = లక్ష్మీదేవికి ; కాంతాయ = ప్రియుడైనటువంటిన్ని ; కల్యాణనిధయే = భువనములకు స్థానమైనటువంటిన్ని ; అర్థినాం = ప్రార్థించువారికి, యాచకులకు ; నిధయే = నిధి, (గని) వంటివాడును ; శ్రీ వేంకట నివాసాయ = శ్రీ వేంకటాచలమున వసించువాడునైన : శ్రీనివాసాయ = శ్రీనివాసమూర్తికి ; మంగళమ్ = మంగళము అగుగాక.

తా॥ లక్ష్మీదేవికి పెనిమిటియు, సమస్తభువనములకు గనివంటివాడును, పేదలపాలిటి పెన్నిధియునై శ్రీవేంకటాచలమున నివసించు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ లక్ష్మీసవిభ్రమాలోకసుభ్రూవిభ్రమచక్షుషే ।

చక్షుషే సర్వలోకానాం వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— లక్ష్మీసవిభ్రమాలోక సుభ్రూవిభ్రమచక్షుషే = లక్ష్మీదేవిని ఆశ్చర్యముతో జూచు చక్కని కన్నుమలుగల నేత్రములుగలవాడును ; సర్వలోకానాం = సమస్తలోకములకును, లేక సర్వప్రాణులకును ; చక్షుషే = నేత్రమువంటివాడును నగు ; వేంకటేశాయ = వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళమ్ = మంగళము అగుగాక.

తా॥ లక్ష్మీదేవిని విలాసముతో చూచు సుందరమగు బొమ్మలుగల
నేత్రములు గలవాడును, ఎల్లలోకములకు కన్నైనవాడునగు శ్రీవేంకటేశ్వరునకు మంగళమగుగాక.

॥ శ్రీ వేంకటాద్రిశృంగగ్రమంగళాభరణాంఘ్రయే ।

మంగళానాం నివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— శ్రీ వేంకటాద్రిశృంగగ్రమంగళాభరణాంఘ్రయే =
శ్రీవేంకటాచలశిఖరాగ్రమునకు మంగళకరాలంకారమైన పాదములు
గలవాడైనట్టియు ; మంగళానాం = మంగళములకు ; నివాసాయ =
నివాసస్థాన మగునట్టియు ; శ్రీనివాసాయ = శ్రీనివాసస్వామికి ;
మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ శ్రీవేంకటపర్వత శిఖరాగ్రములకు మంగళకరములగు నాభరణ
ములుగా వెలయు పాదములు గలవాడును, సమస్తమంగళములకు నివాస
స్థానమైనవాడు నగు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ సర్వావయవసౌందర్యసంపదా సర్వచేతసామ్ ।

సదా సమోహనాయాస్తు వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— సర్వావయవసౌందర్యసంపదా = సమస్తమైన యంగ
ములయొక్క సౌందర్యసంపదచేత ; సర్వచేతసాం = సమస్తమాన
వులకును ; సదా = ఎల్లప్పుడును ; సమోహనాయా = సమోహము
కలుగజేయువాడగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ;
మంగళం = శుభము ; అస్తు = కలుగుగాక.

తా॥ తన యన్ని యవయవముల సౌందర్యముచే సమస్తజనులను సమ్మోహింపజేయు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ నిత్యాయ నిరవద్యాయ సత్యానందచిదాత్మనే ।

సర్వాంతరాత్మనే శ్రీమద్వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- నిత్యాయ = త్రికాలాబాధ్యుడును ; నిరవద్యాయ = దోషరహితుడును ; సత్యానందచిదాత్మనే = సత్యము, ఆనందము, చిత్తు అను వాని విజస్వరూపముగా నుండువాడును, (సత్యస్వరూపుడును, ఆనందస్వరూపుడును, చిత్స్వరూపుడు నగు) ; సర్వాంతరాత్మనే = సర్వప్రాణికోటి మానసమునందలి యాత్మస్వరూపుడునగు ; శ్రీమద్వేంకటేశాయ = లక్ష్మీసమేతుడైన శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము (అస్తు = కలుగుగాక).

తా॥ నాశములేనివాడును, దోషములేనివాడును, సచ్చిదానంద స్వరూపుడును, సమస్తమునకు సంతరాత్మయు నైన శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ స్వతస్సర్వవిదే సర్వశక్తయే సర్వశేషిణే ।

సులభాయ సుశీలాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :- స్వతః = తనకుతానే ; సర్వవిదే = సమస్తమును తెలిసిన ; సర్వశక్తయే = సమస్త శక్తిసంపన్నుడును ; సర్వశేషిణే = సమస్తమునకును ప్రధానుడును ; సులభాయ = సులభముగా పొంద వీలగువాడును ; సుశీలాయ = మంచి శీలము గలవాడును నగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు ; మంగళం = మంగళము కలుగుగాక.

తా॥ స్వాభావికముగా అన్నియు నెఱిగినవాడును, సర్వసమర్థుడును, సర్వప్రధానుడును, సులభుడును, సుఖీలుడు నగు వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ పరస్మై బ్రహ్మణే పూర్ణకామాయ పరమాత్మనే ।

ప్రయుంజే పరతత్త్వాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— పరస్మైబ్రహ్మణే = పరబ్రహ్మస్వరూపుడును ; పూర్ణకామాయ = నిండిన కోరికలు గలవాడును, (అనగా కోరికలు లేనివాడని భావము), పరమాత్మనే = పరమాత్మస్వరూపుడును ; పరతత్త్వాయ = పరతత్త్వ స్వరూపుడు నగు ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళాశాసనమును ; ప్రయుంజే = చేయుచున్నాను.

తా॥ పరబ్రహ్మ స్వరూపుడును, పూర్ణకామముడును, పరమాత్మ స్వరూపుడును, పరతత్త్వమూర్తియు నగు వేంకటేశ్వరునకు మంగళము కీర్తించుచున్నాను.

శ్లో॥ ఆకాలతత్త్వమశ్రాంతమాత్మనామనుపశ్యతామ్ ।

అతృప్త్యమృతరూపాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— ఆకాలతత్త్వమ్ = కాలతత్త్వముండువరకును ; అశ్రాంతమ్ = ఎల్లప్పుడును ; అనుపశ్యతామ్ = దర్శించుచున్నటువంటి ; అత్మనామ్ = ప్రాణికోటికి ; అతృప్త్యమృతరూపాయ = తృప్తిలేని యమృతస్వరూపము గలవాడగు ; వేంకటేశాయ = వేంకటేశ్వర స్వామికి ; మంగళం = మంగళాశాసనమును ; (ప్రయుంజే = చేయుచున్నాను.)

తా॥ కాలతత్త్వమును గమనింపక ఎల్లప్పుడును తన దివ్యసుందర మూర్తిని దర్శించుచునికి తనివిదీరని యమృతమువంటివాడగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునకు మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ ప్రాయఃస్వచరణౌ పుంసాం శరణ్యత్వేన పాణినా ।

కృపాయా దిశతే శ్రీ మద్వేంకటేశాయ మంగళమ్॥

టీక :— ప్రాయః = రఱచుగా ; పుంసాం = పురుషులకు, (సర్వమానవులకు) ; శరణ్యత్వేన = శరణ్యముగా ; పాణినా = చేతితో, (వరదహస్తముతో) ; స్వచరణౌ = తనపాదయుగమును; కృపయా = దయతో ; దిశతే = నిర్దేశించి చూపునటువంటి ; శ్రీ వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళా శాసనము (వఱించుచున్నాను).

తా॥ మానవులకందఱును పరమశరణ్యమని తనపాదయుగమును వరదహస్తముతో నిర్దేశించి చూపు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ దయామృత తరంగిణ్యాస్తరంగై రివ శీతలైః ।

అపాంగై స్పించతే విశ్వం వేంకటేశాయ మంగళమ్॥

టీక :— దయామృత తరంగిణ్యాః = దయ యను నమృత ప్రవాహముయొక్క ; తరంగై రివ = అలలవలె ; శీతలైః = చల్లనైన ; అపాంగైః = కటాక్షములచేత ; విశ్వం = ప్రపంచమును ; స్పించతే = తడుపుచున్నటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము (అగుగాక).

తా॥ దయయను నమృతనది యలలవలె చల్లనైన చూపులచే నీ సమస్త ప్రపంచమును చల్లపరచు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళ మగుగాక.

శ్లో॥ స్రగ్భూషాంబర హేతీనాం సుషమావహమూర్తయే ।

సర్వార్తిశమనాయాస్తు వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— స్రగ్భూషాంబర హేతీనాం = పుష్పమాలికలు, స్వర్ణ రత్నాభరణములు, పీతాంబరాది వస్త్రములు, చక్రకుంత కృపాజాది షోడశాయుధములు, వీని కన్నింటికిని ; సుషమావహమూర్తయే = పరమశోభను గూర్చు దివ్యమంగళవిగ్రహము గలయట్టి ; సర్వార్తి శమనాయ = సమస్తపీడలను శమింపజేయు నటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము ; అస్తు = అగుగాక ; లేక శుభము కలుగుగాక.

తా॥ తాను ధరించిన పూమాలలు, సొమ్ములు, పీతాంబరము, ఆయుధములు వీని కన్నింటికిని పరమశోభను గల్గజేయు దివ్యమంగళ విగ్రహము గలవాడును, సమస్తపీడాపరిహారకుడు నగు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీ వైకుంఠ విరక్తాయ స్వామిపుష్కరిణీతతే ।

రమయా రమమాణాయ వేంకటేశాయ మంగళమ్ ॥

టీక :— శ్రీ వైకుంఠ విరక్తాయ = శ్రీ వైకుంఠపురముపై విరక్తుడైనటువంటిన్ని ; స్వామిపుష్కరిణీతతే = స్వామిపుష్కరిణీ తీరమున ; రమయా = లక్ష్మీదేవితో ; రమమాణాయ = విలాసముగా క్రీడించునటువంటి ; వేంకటేశాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి ; మంగళం = మంగళము ; (అస్తు = అగుగాక).

తా॥ శ్రీవైకుంఠమున రక్తిరేక స్వామిపుష్కరిణి గట్టున లక్ష్మీ
దేవితో విలాసముగా క్రిడించు శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ శ్రీమత్సుందరజామాతృమునిమానసవాసినే ।

సర్వలోకనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

టీక:— శ్రీమత్సుందరజామాతృముని మానసవాసినే = శ్రీ
రమ్యజామాతృముని (మణివాళమహాముని) యొక్క మనసున
వసించువాడును ; సర్వలోక నివాసాయ = సమస్త లోకములందు
నివసించువాడు నైన ; శ్రీనివాసాయ = శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి
మంగళం = మంగళము అగుగాక.

తా॥ శ్రీరమ్యజామాతృముని (మణివాళమహాముని)యొక్క మనసు
నను, సమస్తలోకములందును నివసించు శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

శ్లో॥ మంగళాశాసనపరైర్మదాచార్యపురోగమైః ।

సర్వైశ్చపూర్వైర్వరాచార్యైఃసత్కృతాయాస్తు మంగళమ్॥

టీక:— మంగళాశాసనపరైః = మంగళపాఠము పఠించుట
యంతాసక్తులైన; మదాచార్యపురోగమైః=నా ఆచార్యులకు పూర్వు
లైన; పూర్వైః = పూర్వులైన, ముందు గతించిన ; ఆచార్యైః=
ఆచార్యులచేత ; సర్వైశ్చ = అందరిచేతను ; సత్కృతాయ =
సత్కరింపబడినటువంటి (శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామికి) ; మంగళం=
మంగళము అగుగాక.

తా॥ మంగళాశాసనము చేయు మా యాచార్యులు మొదలగు
పూర్వాచార్యులందఱును పూజించిన శ్రీనివాసునకు మంగళమగుగాక.

